

Programmabegroting

2021 - 2024

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE.....	3
VOORWOORD	4
INLEIDING	6
PROGRAMMA 1 BEREIKBAARHEID	12
PROGRAMMA 2 ECONOMISCHE ONTWIKKELING	22
PROGRAMMA 3 RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	36
PROGRAMMA 4 MILIEU.....	46
PROGRAMMA 6 MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING	62
PROGRAMMA 7 ONDERWIJS & EDUCATIE	86
PROGRAMMA 8 WONEN	99
PROGRAMMA 9 SPORT EN CULTUUR	112
PROGRAMMA 10 VEILIGHEID	125
PROGRAMMA 11 TRANSPARANTE OVERHEID	141
PROGRAMMA 12 ALGEMENE DEKKING EN ONVOORZIEN	153
STAND VAN ZAKEN AANGENOMEN MOTIES EN AMENDEMENTEN VOORJAARSNOTA 2020	165
STRUCTURELE DOORWERKING VOORJAARSNOTA 2020 EN NOTITIE NAAR EEN NIEUWE TOEKOMST	166
PARAGRAFEN	168
PARAGRAAF 1 WEERSTANDSVERMOGEN & RISICOBEBEERSING	168
PARAGRAAF 2 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	175
PARAGRAAF 3 BEDRIJFSVOERING	178
PARAGRAAF 4 VERBONDEN PARTIJEN	184
PARAGRAAF 5 GRONDBELEID	193
PARAGRAAF 6 LOKALE HEFFINGEN.....	196
PARAGRAAF 7 FINANCIERING.....	203
PARAGRAAF 8 GEVOLGEN VOOR DE MINIMA	209
FINANCIËLE BEGROTING.....	213
OVERZICHT BATEN EN LASTEN	213
GERAAMDE BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD	216
VERDELING TAAKVELDEN PER PROGRAMMA.....	221
INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA	226
MEERJARENOVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN	228
MEERJARENINVESTERINGSPLANNING 2021-2024	235
MEERJARENBALANS	235

Voorwoord

Voorwoord: Een begroting in twee fasen

Voor u ligt de programmabegroting 2021-2024 versie 1. Dit is een bijzondere begroting. Net als in voorgaande jaren leest u hierin welke inkomsten en uitgaven we de komende periode verwachten. Dit jaar is echter alles anders vanwege de coronacrisis. De gevolgen zijn groot voor de hele samenleving, en dus ook voor onze financiën. Het is niet te voorspellen welke impact de crisis op de diverse beleidsterreinen gaat hebben. Een ding is wel zeker; een deel van de huidige uitvoeringspraktijk en de geplande beleidsontwikkeling past niet (volledig) bij de gewijzigde maatschappelijke opgaven waar we nu voor staan.

Naar een nieuwe toekomst voor Wageningen

De situatie vraagt om het herijken van onze koers en ambities. We grijpen het momentum aan om het beleid, de instrumenten en bijbehorende prioritering en financiën te bepalen. Dit doen we samen met de stad, raad en organisatie. We hebben hiertoe een proces ingericht en zijn aan de slag gegaan. U bent hier bij betrokken.

Gefaseerd begroten

Het proces Nieuwe toekomst leidt tot een volledig herziene begroting. Maar dit lukt niet in een keer. Er zijn bij het ter perse gaan van deze begroting nog te veel onzekerheden over onze financiële positie in het algemeen en de financiële gevolgen van de coronacrisis in het bijzonder. Ook is er nog geen duidelijkheid over de herijking van het gemeentefonds. We kunnen voor het reguliere moment van de begrotingsbehandeling (november) geen begroting opstellen waarin we met deze gevolgen rekening houden. We gaan daarom gefaseerd begroten. Deze begroting versie 1 is een voorlopige begroting met zeer beperkte beleidswijzigingen. Het geeft een beeld van de financiële situatie en ambities met de kennis van nu. Hierin zijn de voorjaarsnota 2020 en de meicirculaire 2020 verwerkt en kunnen we lopend beleid verder uitvoeren en voldoen aan de wettelijke eisen. Waar ingezet beleid nog niet structureel financieel is vertaald, wordt het budget voor 2022 en verder pas opgenomen in begroting versie 2 (bijvoorbeeld nieuwe klimaatplan, kenniseconomie en vervangingsinvesteringen huisvesting onderwijs). Ondertussen wordt gewerkt aan versie 2, aan de hand van een groeimodel.

Groeimodel naar begroting 2021-2024 versie 2

De financieel technische-uitgangspunten voor de begroting versie 1 vindt u terug in de inleiding. Twee ontwikkelingen lichten we graag voor u uit.

De eerste ontwikkeling richt zich op de leesbaarheid van de begroting. Vanuit de raad is de behoefte uitgesproken dat we de begroting en de daaropvolgende P&C documenten meer gaan richten op het beleid (wat willen we bereiken/hebben we bereikt) in plaats van op de uitvoering (wat gaan we doen/hebben we gedaan). In de begroting versie 1 hebben we hiervoor een eerste stap gezet. Via een nieuwe structuur leggen we meer focus op de hoofddoelen, doelen en resultaten. Deze stap maakt inzichtelijk dat de beleidsdoelen niet altijd voldoende duidelijk zijn uitgewerkt en biedt ruimte om dit in de begroting versie 2 beter te doen. In de raadsvergadering van 14 juli 2020 hebben we deze ontwikkeling al aangekondigd.

De tweede ontwikkeling richt zich op reëel begroten. Voor deze begroting hanteren we een reële begroting/raming in de volledige breedte als uitgangspunt. Zo hebben we in deze begroting versie 1 een eerste stap gezet om structureel geld te reserveren voor grote vervangingsinvesteringen. Hierdoor hebben we op een eerder moment structurele kosten in kaart en hoeven we niet periodiek op zoek naar incidentele dekking. Bovendien hebben we hierdoor bij het opstellen van de begroting versie 2 een beter beeld van de financiële situatie. Ook het opnemen van vervangingsinvesteringen is een groeipad. Reeds afgesproken (gerealiseerde & ongerealiseerde) meerjarige ombuigingen blijven van toepassing.

Herijking / herprioritering

We zijn hier als gemeente niet uniek in. Veel gemeentes worstelen met het sluitend krijgen van hun begroting. De VNG, de Provincies en het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) zijn daarom met elkaar in overleg om te komen tot een duurzaam financiële situatie voor gemeenten. Wij verwachten dat komend jaar besluiten worden genomen over betere compensatie op het gebied van sociaal domein en de coronacrisis. De eerste signalen ten aanzien van de herijking van het

gemeentefonds voor het Sociaal Domein zijn schrikbarend (raadsinformatiebrief Uitkomst meicirculaire, 20.0102251), maar onze aannahme is dat dit nog wordt gerepareerd. Ook komen er extra investeringen vanuit het Rijk en de Provincie waar we gebruik van willen maken. Daarnaast kijken we hoe we processen kunnen verbeteren en slimmer kunnen omgaan met budgetten die er zijn. Er komt veel op ons af en we gaan ook kijken wat dit voor de formatie betekent. Door het aanbrengen van focus in ambities, beleid en processen ontstaat de mogelijkheid om de begroting versie 2 vanaf die basis op te bouwen en samen met uw raad heldere keuzes te maken in wat we wel en niet (meer) doen.

Het is de bestuurlijke wens om een sluitende meerjarenbegroting 2021-2024 op te leveren en de weerstandscapaciteit weer op niveau te brengen. Hier is de begroting versie 2 op gericht. Binnen het traject Nieuwe toekomst hanteren we nadrukkelijk de grenzen van de financiële mogelijkheden. Dit traject doorlopen we iteratief samen met de raad en we houden nauw contact met onze toezichthouder, de Provincie, over de voortgang. Op basis van een analyse van de huidige situatie onder de corona-maatregelen, herijken we samen met stad, raad en organisatie onze focus, maatschappelijke opgaven, doelen en activiteiten. We brengen daarin een prioritering aan, zodat de raad binnen onze financiële mogelijkheden en vanuit de focus keuzes kan maken voor de komende jaren. Die keuzes worden verwerkt in de volledig herziene begroting 2021-2024 versie 2 die we in 2021 aan u presenteren.

Inleiding

Uitgangspunten begroting

Voor de onderliggende begroting zijn de volgende algemene financiële uitgangspunten gehanteerd, conform de raadsnota 'Naar een nieuwe toekomst voor Wageningen':

- Begroting 2021-2024 is begroting 2020, plus indexering. Daarnaast zijn er onvermijdelijke ontwikkelingen, reeds genomen toezeggingen, moties, college- en raadsbesluiten, ramingsbijstellingen en een zeer beperkt aantal beleidsontwikkelingen.
- We begroten reëel.
- Reeds afgesproken (gerealiseerde & ongerealiseerde) meerjarige ombuigingen blijven van toepassing.

Begrotingsresultaat

De uitkomst van de programmabegroting kan als volgt worden samengevat:

Bedragen x € 1.000	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Begrotingsuitkomst Voorjaarsnota 2020	-60	246	847	489
Effect structurele doorwerking posten Voorjaarsnota 2020	-1.629	-1.399	-2.074	-1.569
Effect posten notitie Naar een nieuwe toekomst voor Wageningen	-378	-337	-303	-303
Effect meicirculaire 2020	379	739	314	-168
Saldo na meicirculaire (- is nadelig)	-1.689	-752	-1.216	-1.552
Indexatie	-644	-948	-1.101	-1.237
Kapitaallasten	62	153	27	39
Ramingsbijstellingen	235	124	-60	-92
Begrotingsuitkomst (- is nadelig)	-2.035	-1.422	-2.350	-2.842
Minimale doelstelling traject Nieuwe toekomst voor Wageningen (inclusief verwachte compensatie Rijk)			2.350	2.842
Begrotingsuitkomst (- is nadelig)	-2.035	-1.422	0	0

De doelstelling Traject nieuwe toekomst voor Wageningen is nog niet financieel verwerkt in de programma's.

In dit meerjarig financieel beeld zijn de effecten van de septembercirculaire 2020, waaronder het incidenteel schrappen van de verhoging van de opschalingskorting 2020 en 2021, nog niet verwerkt omdat de septembercirculaire nog niet beschikbaar is. Daarnaast zijn andere verwachte bijdragen van het Rijk nog niet opgenomen. Hier bestaat op het moment van opstellen van de begroting versie 1 nog onvoldoende zekerheid over. De opschalingskorting betreft een jaarlijkse structurele uitname uit het gemeentefonds ingevoerd in de decembercirculaire 2012 omdat de beoogde opschaling naar 100 tot 150 grote gemeenten (> 100.000 inwoners) tot besparingen zou leiden.

Naast de opschalingskorting betreft dit de volgende twee posten waarvoor we compensatie van het Rijk verwachten.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Extra middelen voor Jeugdzorg	pm	pm	pm	pm
Compensatie bovengemiddelde groei Sociaal domein (indexatie)	174	319	319	319

Het effect van het meerjarig begrotingsresultaat voor de weerstandscapaciteit, is als volgt:

Onderdeel (x € 1.000)	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Beschikbare weerstandscapaciteit:	0	0	0	0
Post onvoorzien	20	20	20	20
Onbestemde reserve	993	993	993	993
Kapitaal zonder bestemming	3.893	3.989	4.086	4.182
Reserves grondexploitatie	4.936	4.891	4.846	4.801
Batige saldi grondexploitaties 25%	63	63	63	63
Overige bestemmingsreserves	534	534	534	534
Doorwerking tekorten 2020 in reserves	-2.165	-2.165	-2.165	-2.165
Doorwerking saldi vanaf 2021 in reserves	-2.035	-3.457	-5.807	-8.649
Minimale doelstelling traject Nieuwe toekomst voor Wageningen (inclusief verwachte compensatie Rijk)			2.350	5.192
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	6.239	4.868	4.920	4.971
Totale risico's	3.591	4.091	4.091	4.091
Benodigde weerstandscapaciteit 8,5%	9.204	9.210	9.234	9.348
Gewenste weerstandscapaciteit 10%	10.828	10.836	10.863	10.997
Werkelijke weerstandscapaciteit	5,8%	4,5%	4,5%	4,5%

Corona leidt tot extra kosten waarvoor we (deels) gecompenseerd worden. Op landelijk niveau wordt er gesproken over het financieel compenseren van gemeenten als gevolg van corona. Aan de andere kant hebben we minder uitgaven doordat op producten de vraag afneemt. De financiële consequenties worden nauwlettend in de gaten gehouden maar kunnen we op dit moment nog niet overzien. Eventuele incidentele meevallers gerelateerd aan het steunpakket corona en onderuitputting van budget 2020 worden gebruikt om corona kosten te dekken. Mocht er sprake zijn van een meevaller dan wordt dit gebruikt om de weerstandscapaciteit aan te vullen.

Hieronder volgt een financieel-technische toelichting op de begrotingsmutaties ten opzichte van de voorjaarsnota zoals opgenomen in de tabel begrotingsmutaties. Hierbij is ook aandacht voor de financieel-technische uitgangspunten.

Effect structurele doorwerking posten Voorjaarsnota 2020

De voorjaarsnota 2020 is in de Raad van 13 juli jl. aangenomen. In deze nota zijn afwijkingen geprognosticeerd die doorwerken naar volgende jaren, zgn. structurele effecten. Een aanvullende beleidsontwikkeling op de voorjaarsnota betreft het voorstel tot het structureel inzetten van de Pilot DACT (B&W besluit 20.0201140). De Raad is hiervan op 15 juli via de Raadsflits in kennis gesteld. Voor een nadere specificatie van de bijstellingen die in deze begroting meerjarig zijn verwerkt, wordt verwezen naar het hoofdstuk 'Structurele doorwerking Voorjaarsnota 2020 en Notitie naar een nieuwe toekomst'.

Effect posten notitie Naar een nieuwe toekomst voor Wageningen

De Raad is met de notitie Naar een nieuwe toekomst voor Wageningen d.d. 14 juli geïnformeerd over beleidsbijstellingen, onvermijdelijke ontwikkelingen en ramingsbijstellingen. Deze posten liggen met deze begroting ter besluitvorming aan de Raad voor. Voor een nadere specificatie van de bijstellingen die in deze begroting meerjarig zijn verwerkt, wordt verwezen naar het hoofdstuk 'Structurele doorwerking Voorjaarsnota 2020 en Notitie naar een nieuwe toekomst'.

Effect meicirculaire 2020

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft 26 februari 2020 bekend gemaakt dat de herijking van het Gemeentefonds een jaar wordt uitgesteld. In plaats van invoering per 1 januari 2021, wordt de herijking nu per 1 januari 2022 ingevoerd. De informatieverstrekking vindt plaats in de decembercirculaire 2020. Dit betekent dat bij deze begroting moet worden uitgegaan van de huidige inkomsten vanuit het gemeentefonds.

De effecten van de meicirculaire 2020 zijn begin juli middels een raadsinformatiebrief gerapporteerd aan de Raad en in deze begroting verwerkt (kenmerk: 20.0102251). De uitkomst van de meicirculaire wordt met name verklaard door de accresontwikkeling, het accres stijgt tot en met 2022 tot circa € 600.000 en daalt vervolgens vanaf 2023 tot een negatief accres van € 123.000 in 2024.

Overige effecten begrotingsresultaat

Naast de reeds genoemde effecten zijn de volgende ontwikkelingen verwerkt in de onderliggende begroting. De majeure effecten worden hieronder toegelicht. Deze posten liggen met deze begroting ter besluitvorming aan de Raad voor.

Indexatie

De nieuwe CAO gemeenten loopt t/m 2020. Voor de loonontwikkeling vanaf 2021 wordt in de meerjarige begroting uitgegaan van een jaarlijkse stijging met 2%. Dit ligt voor jaarschijf 2021 0,5% hoger ten opzichte van de voorgaande begroting. Voor 2022 ev. is dit onveranderd, waardoor het financieel effect voor de onderliggende begroting marginaal is.

Op basis van de gegevens van het CPB (maart '20) wordt uitgegaan van een prijsontwikkeling van de netto materiële overheidsconsumptie van 1,7% voor 2021 en 1,5% voor 2022 t/m 2024.

Uitzondering hierop vormen de contractuele verplichtingen binnen het Sociaal Domein. Regionaal gelden prijsafspraken met een hogere indexering dan de landelijke CPB gegevens. Voor 2021 bedraagt de prijsindex 2,9% op basis van recente besluitvorming, voor 2022 wordt uitgegaan van een prijsontwikkeling van 2,5%. Voor 2023 en 2024 rekenen we weer als gebruikelijk met de CPB index.

Voor belastingen en heffingen wordt conform de CPB kerngegevensstabel (maart '20) voor alle planjaren uitgegaan van een jaarlijkse stijging van de tarieven met 1,85%, zijnde het gemiddelde van de loonkosten en materiële kosten. Voor de hoogte van de tarieven 2021 wordt verwezen naar Paragraaf 6 Lokale Heffingen.

Het tarief voor de afvalstoffenheffing stijgt voor 2021 voor eenpersoonshuishoudens met 17,6% en voor meerpersoonshuishoudens stijgt het tarief met 12,19%. Verhoging van het tarief is noodzakelijk, door met name stijgende kosten bij de Afvalcombinatie De Vallei (ACV) en doordat compensatie vanuit de egaliseringsreserve afval met ingang van 2021 niet meer mogelijk is. Om de stijging in de woonlasten te dempen wordt voor 2021 een korting van 21,2% toegepast op de tarieven rioolheffing.

Meerjareninvesteringsplan en kapitaallastenontwikkeling

Zoals toegezegd bij de behandeling van de voorjaarsnota 2020 (technische vraag) zetten we in de begroting 2021-2024 versie 1 een eerste stap om vervangingsinvesteringen structureel op te nemen in het meerjaren investeringsplan van Wageningen en hiervoor structurele middelen te voorzien in de begroting. Dit is een groeipad waarin we met toekomstige begrotingen verdere stappen zullen zetten.

Voordelen hiervan zijn:

- We hebben op een eerder moment de structurele kosten in kaart en hoeven niet periodiek naar incidentele dekking op zoek.
- Bestaande processen worden in stand gehouden. Om in de vervanging van bestaande bedrijfsmiddelen te voorzien worden de kapitaallasten, die vrijvallen door het afschrijven op bestaande activa, gereserveerd en gebruikt voor financiering van de vervanging.

Voor het overzicht van de geplande meerjarige investeringen naar programma wordt verwezen naar de meerjareninvesteringsplanning 2021-2024 op pagina 233.

De investeringen die samenhangen met Kansengestuurd Beheer – wegen ad € 600.000 (variant 3 Planterra) zijn vanaf 2021 structureel opgenomen in deze meerjareninvesteringsplanning (19.0201417 Programmabegroting 2020-2023).

Het rentepercentage bedraagt voor alle jaren 2%. Dit is gebaseerd op de werkelijke rente die naar verwachting wordt betaald als percentage van de totale boekwaarde van de activa aan het begin van elk begrotingsjaar. Ten opzichte van 2020 is dit rentepercentage gedaald met 0,25%. Dit heeft een voordelig effect op de kapitaallastenontwikkeling.

Vanaf begrotingsjaar 2021 is het voornemen dat op investeringen die gereed worden gemeld en in gebruik worden genomen met ingang van het volgende begrotingsjaar wordt afgeschreven. Als gevolg van deze nieuwe systematiek vindt er een eenmalige vrijval van kapitaallasten plaats. Het financieel effect hiervan is verwerkt in de begroting.

Ramingsbijstellingen

De meerjarige begroting is op de volgende onderdelen reëel bijgeraamd:

- Het volume WSW'ers neemt als gevolg van uitstroom meer af dan de verwachting in de vorige begroting. Dit is een onvermijdelijke ontwikkeling en levert voor 2021 t/m 2024 een voordeel op.
- Door wijziging wetgeving (geldigheid rijbewijs en paspoort naar 10 jaar) zijn er sterke verschillen ontstaan in de baten en lasten van persoonsdocumenten (burgerzaken), per jaar. Dit heeft t/m 2023 een negatief effect en vanaf 2024 een positief effect.
- In 2024 zijn oormerkingen gemeentefonds en bijdrage VGGM conform besluitvorming Kadernota 2019 verwerkt.

Ombuigingen 2020-2023

De ombuigingen in onderstaand overzicht zijn met de programmabegroting 2020-2023 door de gemeenteraad vastgesteld. In de periode 2020 t/m 2023 zullen deze ombuigingen worden gerealiseerd.

De structurele ombuigingen zijn daarmee geëffectueerd in de reguliere begroting vanaf jaarschijf 2024. Om deze reden is in onderstaand overzicht geen jaarschijf 2024 opgenomen.

De gemeenteraad wordt na afloop van ieder kwartaal geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de realisatie van de ombuigingen.

In de eerstvolgende raadsinformatiebrief (RIB) over de stand van zaken ten aanzien van de ombuigingen, zal nadrukkelijk stil worden gestaan bij de invloed van corona op de reeds ingezette ombuigingen. Deze RIB ontvangt u in oktober.

Bedragen x € 1.000		2021	2022	2023
Programma	Naam maatregel			
1	Afschrijvingstermijnen wegen verlengen van 25 naar 40 jaar	200	200	200
1	Verhoging parkeerbelastingen en -tarieven	150	150	150
1	Verhoging tarief Lexkesveer	100	100	100
1	BOVO reparatie	90	50	0
2	Titel III – Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn	10	10	10
2	Visie op economie	75	75	75
3	Kauwgum en impuls centrum loslaten	30	30	30
3	Minder budget voor spelen	20	20	0
3	Materieel slimmer inzetten en vervangen	50	50	50
3	Titel II – Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving	115	115	115
3	Omgevingswet	0	0	200
4	CO2 beprijzing eigen begroting	8	8	8
6	Innovatiebudget raad sociaal domein deels niet invullen	161	161	161
6	Innovatiebudget B&W sociaal domein deels niet invullen	115	115	115
6	Afbouw van aantal ontwikkeltrajecten bij Compleet Mensenwerk	130	130	130
6	Innovatief handelen: Koerskaart	0	0	0
6	Innovatief handelen: Fondsverwerver	0	0	0
6	Innovatief handelen: Duurzaam partnerschap	0	0	0
6	Innovatief handelen: Nieuwe zorgvormen	0	200	200
6	Innovatief handelen: Parttime werk	70	100	100
6	Innovatief handelen: Ondersteuning minima	0	0	0
6	Innovatief handelen: Innovatielab	-25	-25	-25
6	Innovatief handelen: SOH voor jeugd GGZ	50	50	50
6	Omzetting inhuur naar vast en verminderen flexibele schil SDV	550	550	550
6	Van re-integreren naar activeren	75	75	75
6	Innovatie en preventie	100	100	100
6	Beschermd wonen	200	200	200
6	Transformatie sociaal domein (fase 2)	300	300	300
8	Verkoop van gemeentelijk vastgoed	778	1.041	309
8	Verduurzaming gemeentelijke gebouwe fase 2	0	29	57
9	Aanpassen cultuuractieplan (CAP)	75	75	75
9	Invullen formatieruimte groenvoorziening door personeel sportonderhoud	21	21	21
9	Realisering cultuurplantsoen, incl. poppodium	50	25	25
9	Een jaar lang niet aanstellen cultuurmakelaar	0	0	0
11	Titel I – Burgerzaken	10	10	10
12	Structureel ombuigen van onderuitputting van budgetten	517	517	517
12	Verhoging OZB-tarieven 10%	1.013	1.036	1.060
12	Beter bereikbaar Wageningen	250	250	250
12	Precario	360	250	0

Afhandeling moties en amendementen

Zoals gebruikelijk is ook dit jaar een hoofdstuk opgenomen over de afhandeling van de moties en amendementen, die bij de kadernota, of in dit geval de Voorjaarsnota 2020, zijn ingediend. Het betreft dit jaar een motie en geen amendementen. Daarnaast is in dit hoofdstuk ook de afhandeling van de motie Reëele raming Jeugdzorg opgenomen.

Leeswijzer

Eén van de rollen van de gemeenteraad is de kaderstellende rol. De gemeenteraad formuleert maatschappelijke doelstellingen voor het uit te voeren beleid en geeft hierbij de randvoorwaarden aan voor de realisatie daarvan. Het beleid en de randvoorwaarden kunnen met verschillende instrumenten vorm en inhoud krijgen. Een belangrijk instrument daarvoor is de jaarlijks terugkerende meerjarenbegroting. Hierin worden de beleidsdoelstellingen en randvoorwaarden nader geconcretiseerd.

De meerjarenbegroting bestaat uit verschillende onderdelen:

- Programma's
- Paragrafen
- Financiële overzichten

Programma's

In de programma's zijn de beleidsdoelstellingen geclusterd naar beleidsmatige samenhang. Deze doelstellingen zijn vervolgens nader geconcretiseerd. Zo is duidelijk wat we willen bereiken en wat we daarvoor gaan doen.

Paragrafen

Naast de programma's bevat de begroting de paragrafen voor specifieke beleidsthema's. Gedeeltelijk is dit verplicht op basis van het Besluit begroting en verantwoording, het BBV, maar daarnaast kan de gemeenteraad hier ook zelf invulling aan geven, zoals is gebeurd door het opnemen van de paragraaf Gevolgen voor de minima.

Financiële overzichten

Naast de beleidsdoelstellingen en activiteiten bevat de begroting een overzicht van de baten en lasten per programma en een totaaloverzicht van alle programma's, waaruit ook de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves blijken.

De programmabegroting maakt deel uit van de Wageningse budgetcyclus. Deze cyclus omvat drie documenten: de kadernota, de programmabegroting en de jaarstukken (de programmarekening). De programmabegroting en de jaarstukken zijn wettelijk verplichte documenten. Dit is geregeld in de Gemeentewet. De kadernota is niet wettelijk verplicht, maar is bepaald in de Financiële verordening van Wageningen.

Programma 1 Bereikbaarheid

Waarom dit programma?

Een bereikbare stedelijke omgeving is cruciaal voor een gezonde, dynamische en economisch vitale stad. Het aantal inwoners en studenten is de afgelopen jaren verder gegroeid en de economische activiteit is mede door de invloed van Regio Foodvalley toegenomen. Toename van mobiliteit is het gevolg, het is van belang hierin een goede balans te vinden. Met name de inzet op fietsfaciliteiten en het optimaliseren van openbaar vervoer dragen hieraan bij. Automobilititeit in het bijzonder betekent gebruik van (fossiele) energie, wat zorgt voor uitstoot van schadelijke stoffen en broeikasgassen; dit ondersteunt de noodzaak om in te zetten op andere vormen van mobiliteit. In het kader van het mobiliteitsconvenant zoeken we daarin de samenwerking met andere partijen, zoals lokale ondernemers, Foodvalley-gemeenten en de provincie.

Dit programma beoogt de bereikbaarheid en mobiliteit te verbeteren en de nadelige effecten daarvan terug te dringen.

Beoogd maatschappelijk effect

Wageningen streeft ernaar dat mobiliteit op een duurzame wijze bijdraagt aan een goed functionerende economie, gezondheid, verkeersveiligheid en sociale participatie.

Om dit maatschappelijk effect te bereiken zijn de volgende thema's (hoofddoelen) actueel:

- Bereikbaarheid van belangrijke locaties
- Verminderen van CO₂-uitstoot
- Bijdragen aan de verbetering van het leefmilieu voor inwoners
- Verkeersveiligheid langzaam verkeer
- Mobiliteit van minder mobiele inwoners

Deze thema's zijn verwerkt in een doelenboom, waarin per doel wordt beantwoord:

- Wat willen we bereiken? (hoofddoelen en doelen)
- Wat gaan we daarvoor doen? (resultaten)

In het resultatenoverzicht gaan we alleen in op nieuw beleid en politiek relevante zaken.

1.1 Bereikbaarheid economisch belangrijke locaties

Wat willen we bereiken?

De bereikbaarheid van en naar economisch belangrijke locaties in Wageningen is verbeterd

De gemeente Wageningen wil de bereikbaarheid van de campus, het stadscentrum, de haven, het Business and Science Park Wageningen en het Nudepark verbeteren door een focus op vier doelen:

- De samenhang en het comfort van het fietsverkeer en het fietsparkeren zijn verbeterd en het oponthoud verminderd.
- Het busvervoer is toegankelijker, beter beschikbaar en aantrekkelijker.
- De bestaande parkeercapaciteit rondom deze economisch belangrijke locaties wordt beter benut.
- De bestaande wegencapaciteit wordt beter benut.

Dit doel betreft overwegend niet-wettelijke taken. Hoe bereikbaar we willen zijn hangt erg af van het budget. Onderhoud van bebording en verkeerslichten zijn wettelijke taken van de gemeente.

Doelen

1.1.1 Fietsverkeer en fietsparkeren

Samenhang, comfort en fietsverkeer en het fietsparkeren is verbeterd, het oponthoud is verminderd (ten opzichte van 2008).

Beoogde resultaten

- Verbeteren fietsparkeren Centrum door centrale fietsparkeervoorziening.
- Voorbereiding en uitvoering snelfietsroute Ede – Wageningen
- Fietsroute Haarweg-Campus, achter Pomona langs
- Onderhouden en exploiteren Lexkesveer en subsidiëren Opheusdens veer

1.1.2 Busvervoer

Het busvervoer is toegankelijker, beter beschikbaar en aantrekkelijker ten opzichte van alternatieven.

Beoogde resultaten

- Verbeteren voor- en natransport openbaar vervoer per fiets
- Actieve deelname ontwikkelteams openbaarvervoerconcessies
- Participeren in studie provincie Bus Rapid Transport tussen Ede en Campus voor frequent rijdende bussen op eigen baan, waarbij in-/uitcheck op de bushalte is (Realisatie op z'n vroegst na 2023)
- Uitvoering fase 1 Rijnlijn: HOV tussen Arnhem en Wageningen
- Voorbereiding Rijnlijn: frequentieverhoging en verbinding Arnhem - Campus

1.1.3 Parkeercapaciteit

De bestaande parkeercapaciteit wordt beter benut.

Beoogde resultaten

- Uitvoeren en evalueren Parkeerplan. Om de parkeerdruk door werknemers te verminderen. Parkeerregulering uitbreiden. P+R met extra parkeercapaciteit binnenstad. En bewoners binnenstad benutten beschikbare capaciteit beter.
- Opstellen visie parkeerbeleid en maatregelen parkeren Binnenstad

1.1.4 Wegencapaciteit

De bestaande wegencapaciteit is verbeterd tot de nomo-norm zoals beschreven in GMP.

Beoogde resultaten

- Uitvoeren scenariomanagement waarbij verkeersregelingen vraag- en gebiedsgericht sturen op verkeersstromen (optimaal benutten wegcapaciteit).
- Functioneel onderhoud verkeersregelinstallaties tbv bedrijfszekere installatie om een veilige verkeersafwikkeling op kruisingen te waarborgen.
- Beter Bereikbaar Wageningen: M.E.R. studie, voorkeursvariant en provinciaal inpassingsplan.
- Uitvoeren bereikbaarheidsagenda Regio Foodvalley voor fiets, OV en auto (duurzaam en slim). O.a. snelle fietsroute Veenendaal, mobiliteitshubs en gekleurde fietsstroken.

Risico's

Geen

1.2 Reductie CO2 uitstoot gemotoriseerd wegverkeer

Wat willen we bereiken?

De CO2-uitstoot van gemotoriseerd wegverkeer is gereduceerd

De gemeente wil de CO2-uitstoot van het gemotoriseerd wegverkeer verminderen door het aantal vervuilende autokilometers te verminderen en het gebruik van 'langzaam verkeer' en het openbaar vervoer te stimuleren. Dit gebeurt bijvoorbeeld door samen met het bedrijfsleven uitvoeren van het mobiliteitsconvenant waarmee onder andere het gebruik van deelauto's en elektrisch vervoer wordt aangemoedigd, door het parkeren van groengas-auto's te faciliteren en door (snel)fietsroutes te verbeteren.

Doelen

1.2.1 Langzaam verkeer en OV

Het aandeel langzaam verkeer en OV is toegenomen.

Beoogde resultaten

- Uitvoeren bereikbaarheidsagenda Regio Foodvalley voor fiets, OV en auto (duurzaam en slim). O.a. snelle fietsroute Veenendaal, mobiliteitshubs en gekleurde fietsstroken.
- Uitvoering van het mobiliteitsconvenant met als primaire doel het terugdringen van de hoeveelheid autokilometers.
- Zie 1.1.1 en 1.1.2

1.2.2 Vermindering vervuilende auto-km's

Het aantal vervuilende auto-km's is verminderd.

Beoogde resultaten

- Stimuleren gebruik van deelauto's ten behoeve van een lagere parkeerdruk, bewuster autogebruik en daardoor minder milieubelasting (CO2, fijnstof, etc.)
- Stimuleren duurzame mobiliteit, conform uitvoeringsprogramma Gemeentelijk Mobiliteitsplan (GMP)
- Stimuleren elektrisch vervoer
- Met WUR en andere Campusinstellingen mobiliteitsbeleid opstellen (Uitvoering van het mobiliteitsconvenant)

Risico's

Geen

1.3 Bijdrage mobiliteit aan gezondheid en kwaliteit van leven

Wat willen we bereiken?

Mobiliteit heeft bijgedragen aan de gezondheidsbevordering en kwaliteit van leven van inwoners

De gemeente Wageningen voldoet aan de normen van geluidsoverlast en luchtkwaliteit en beperkt daarmee de negatieve effecten van mobiliteit. Bovendien wordt de verkeersoverlast in de gemeente verminderd door het instellen van 30 km/u-zones buiten de hoofdstructuur.

Uiteraard heeft de gemeente een verantwoordelijkheid voor haar inwoners. De gemeente moet voldoen aan bepaalde eisen rond luchtkwaliteit en geluidsoverlast.

Doelen

1.3.1 Luchtkwaliteit

Wageningen voldoet aan de normen voor luchtkwaliteit.

Beoogde resultaten

- Speciale aandacht aan luchtkwaliteit bij project Beter Bereikbaar Wageningen
- WHO-norm luchtkwaliteit wordt bij nieuwe ontwikkelingen in beeld gebracht.

1.3.2 Geluidsoverlast

Wageningen voldoet aan de normen voor geluidsoverlast.

Beoogde resultaten

- Vervangen geluidsreducerend asfalt bij onderhoudswerkzaamheden
- Wanneer de provincie in het kader van Beter Bereikbaar Wageningen voor het Alternatief Bestaande Route kiest, streven naar maatregelen die gunstig zijn voor terugdringen geluidsoverlast Roghorst en Tarhorst ter verbetering van de leefkwaliteit.

1.3.3 Verkeersoverlast

De verkeersoverlast in Wageningen is verminderd.

Beoogde resultaten

- De provincie bereidt een inpassingsplan voor Beter Bereikbaar Wageningen voor. De gemeente bepaalt per fase zijn betrokkenheid
- Instellen en verbeteren 30km/h-zones bij onderhoud of herinrichting
- Uitvoeren studies naar de situatie Geertjesweg, Hollandseweg, Wageningen Hoog en de Eng om sluipverkeer te verminderen

Risico's

Geen

1.4 De verkeersveiligheid voor langzaam verkeer is verbeterd

Wat willen we bereiken?

De verkeersveiligheid voor langzaam verkeer is verbeterd

De gemeente voldoet aan de eisen voor de kwaliteit van verhardingen en de inrichting van wegen, paden en andere verhardingen. We werken aan de verkeersveiligheid voor het langzaam verkeer. Daarnaast krijgen inwoners voorlichting en onderwijs (basisscholen) over verkeersveiligheid. We verbeteren de fysieke toegankelijkheid in de stad en openbare gebouwen rekening houdend met de rechten van mensen met een beperking (VN verdrag), verwijderen van obstakels voor rollators, scootmobielen e.d. en verwijderen van overbodige betonnen paaltjes.

Zorg voor de verkeersveiligheid op de gemeentelijke wegen is een wettelijke taak van de gemeente. Daar zijn verschillende manieren voor en die zijn afhankelijk van de keuzes van de gemeente.

Doelen

1.4.1 Verhardingen

De kwaliteit van verhardingen en de inrichting van wegen, paden en andere verhardingen voldoet aan vastgestelde normen.

Beoogde resultaten

- Uitvoeren regulier beheer en onderhoud
- Netwerkvisie doorvertalen naar acties in de wijken. Aantal auto's reduceren op bijvoorbeeld de Geertjesweg en de Hollandseweg, met inachtneming van de bereikbaarheid
- Inrichten Duurzaam Veilig van Nude, Noordwest en Bovenbuurt

1.4.2 Verkeersveiligheid

Inwoners zijn voorgelicht en onderwezen over verkeersveiligheid.

Beoogde resultaten

- Aanbieden educatieproject 4-12 jarigen, 16-24 jarigen, 65-plussers en buitenlandse studenten. Hierbij wordt aangesloten op initiatieven uit de regio

1.4.3 Toegankelijkheid wijken

Wijken zijn toegankelijk voor rollators, scootmobielen en kinderwagens, voetpaden kennen geen overbodige obstakels.

Beoogde resultaten

- Fysieke toegankelijkheid in de stad en openbare gebouwen verbeteren
- Verbeteren oversteekbaarheid voetgangers en fietsers op hoofdstructuur
- Verbeteren veiligheid voor fietsers in de stad

1.4.4 Veilige, logische en aantrekkelijke fietsroutes

Veilige, logische en aantrekkelijke fietsroutes van verkeer naar bestemmingen zoals scholen en Campus en daarbij zoveel mogelijk de hoofdroutes volgend. Vanuit kinderperspectief, verkeersveiligheid en sociale veiligheid

Beoogde resultaten

- Nieuwe fietsverbinding deelplan 3 Kortenoord
- Kruising Ooststeeg - Haagsteeg
- Route over Business en Sciencepark Wageningen
- Fietspaden deel Churchillweg (tussen Nijenoord Allee en Hoevestein)
- Van Ooststeeg - de Hoef richting Campus
- Fietsbrug Tarthorst vanaf de Rooseveltweg
- Fietsverbinding Veenendaal en Rhenen
- Fietsverbinding Noordwest tussen Rijnsteeg en Mondriaanlaan (Na 2022)
- Rotonde Marijkeweg/Voorburglaan realiseren door toename verkeer Nieuw Kortenoord

1.4.5 Meer ruimte voor de fiets

Meer ruimte voor de fiets in relatie tot gebruik e-bikes / speed pedelecs en gewone fietsen

Beoogde resultaten

- Verbreden en scheiden fietspaden

Risico's

Geen

1.5 Bijdrage mobiliteit participatie minder mobiele inwoners

Wat willen we bereiken?

Mobiliteit heeft bijgedragen aan de mogelijkheid voor minder mobiele inwoners om zo lang mogelijk mee te kunnen doen in de samenleving

De gemeente bevordert de mogelijkheden voor minder mobiele inwoners, onder andere door het gehandicaptenparkeerbeleid en betere toegankelijkheid van het openbaar vervoer.

Zorgen voor minder mobiele inwoners is een wettelijke taak van de gemeente. Daaronder valt het gehandicaptenparkeerbeleid en de toegankelijkheid van het openbaar vervoer.

Doelen

1.5.1 Bijdrage mobiliteit aan participatie minder mobiele inwoners

Mobiliteit heeft bijgedragen aan de mogelijkheid voor minder mobiele inwoners om zo lang mogelijk mee te kunnen doen in de samenleving.

Beoogde resultaten

- Duurzaam vraagafhankelijk vervoer wordt in 2021 voor 70% van het totaal aantal kilometers elektrische voertuigen ingezet. De overige 30% rijdt op Groen gas (Biogas).
- Vraagafhankelijk vervoer is het aanvullend openbaar vervoer voor sociaal recreatief gebruik en is beschikbaar voor inwoners met mobiliteitsbeperkingen die niet met het openbaar vervoer kunnen reizen.
- Uitvoeren basismobiliteit FoodValley op gebied van OV

Risico's

Het voornemen van de Provincie Gelderland om de provinciale bijdrage voor het vraagafhankelijk vervoer af te bouwen.

Afschaffen van de teruggave-regeling BPM (Belasting van Personenauto's en Motorrijtuigen') heeft een nadelig effect op de kostenontwikkeling van de sector doelgroepenvervoer.

Algemene informatie programma 1

Beleidsindicatoren

Er zijn geen beleidsindicatoren binnen dit programma.

Beleidskader

Het beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Beleid uitgifteregels parkeervergunningen Wageningen (2019)
- Beleidsregels gehandicaptenparkeerplaatsen (2014)

- Nota Parkeernormen Wageningen (2015)
- Verordening Parkeerbelastingen (2019)
- Aanwijzingsbesluit vergunning parkeren (2019)
- Aanwijzingsbesluit betaald parkeren (2018)
- APV (2019)
- Veergeldverordening (2013)
- Parkeerverordening (2018)
- Wegsleefverordening (2007)

Beleidsnota's

- Netwerkvisie (2016)
- Parkeernota (2015)
- Structuurvisie Wageningen (2014)
- Uitvoeringsprogramma GMP (2013)
- GMP visiedocument (2012)
- Kwaliteitshandboek (2017)
- Kansgestuurd beheer (2019)
- Beheerplan VRI's (2020)

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zijn betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Regio Foodvalley

De regio Foodvalley treedt op als opdrachtgever voor het programma 'De Bereikbare Vallei', dat bijdraagt aan het beïnvloeden van de vraag naar mobiliteit. Dit is van belang voor de doelstelling om de bereikbaarheid optimaal te houden en om vergroening van mobiliteit te bewerkstelligen. Daarnaast vervult de regio de regisserende rol voor basismobiliteit.

De bereikbaarheidsagenda voor Regio Foodvalley geeft een richtinggevend kader voor 2030 waarmee de ambities van de regio zijn vertaald in een duidelijke koers voor de ontwikkeling en de uitvoering van het regionale mobiliteitsbeleid.

Opheusdens Veer

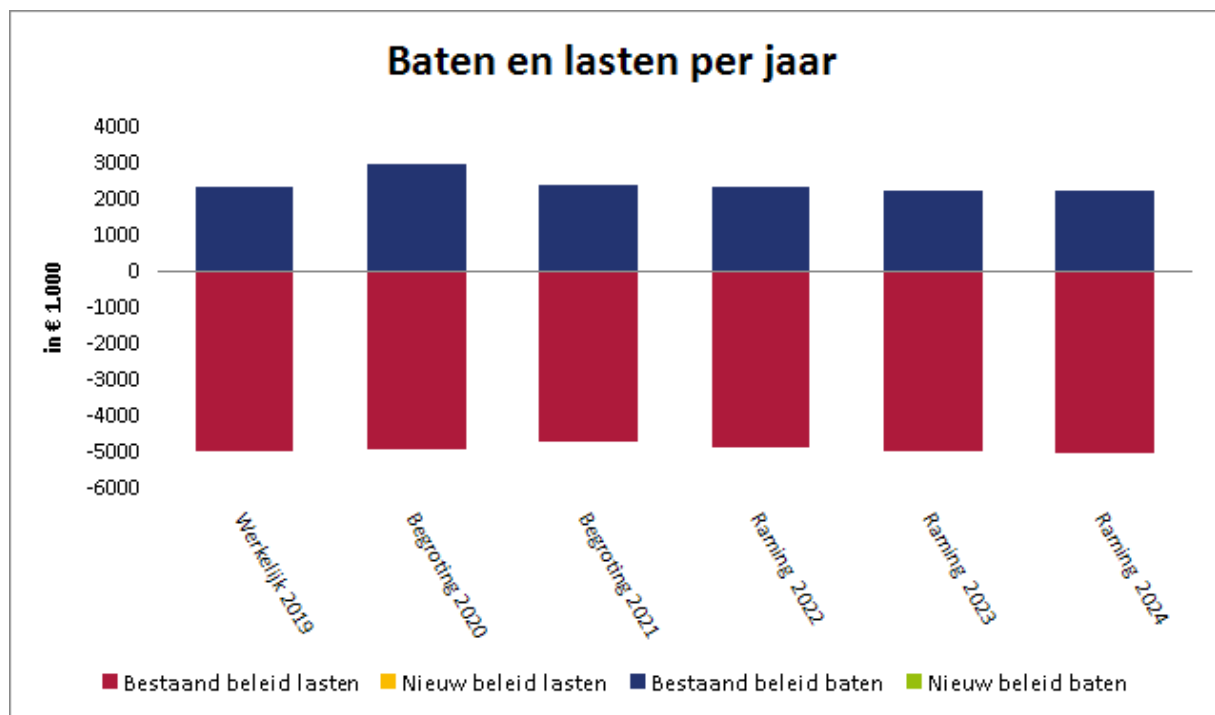
Het Opheusdens Veer voert de veerdiensten uit tussen Wageningen en Opheusden. Dit is eveneens van belang voor de bereikbaarheid van Wageningen.

Wat mag het kosten?

De lasten, baten en het saldo van het programma Bereikbaarheid zijn als volgt:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	4.948	4.897	4.674	4.821	4.913	4.955
Totale lasten	4.948	4.897	4.674	4.821	4.913	4.955
BATEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	2.367	2.985	2.421	2.333	2.242	2.234
Totale baten	2.367	2.985	2.421	2.333	2.242	2.234
SALDO						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	-2.582	-1.912	-2.253	-2.488	-2.671	-2.721
Totaal saldo	-2.582	-1.912	-2.253	-2.488	-2.671	-2.721

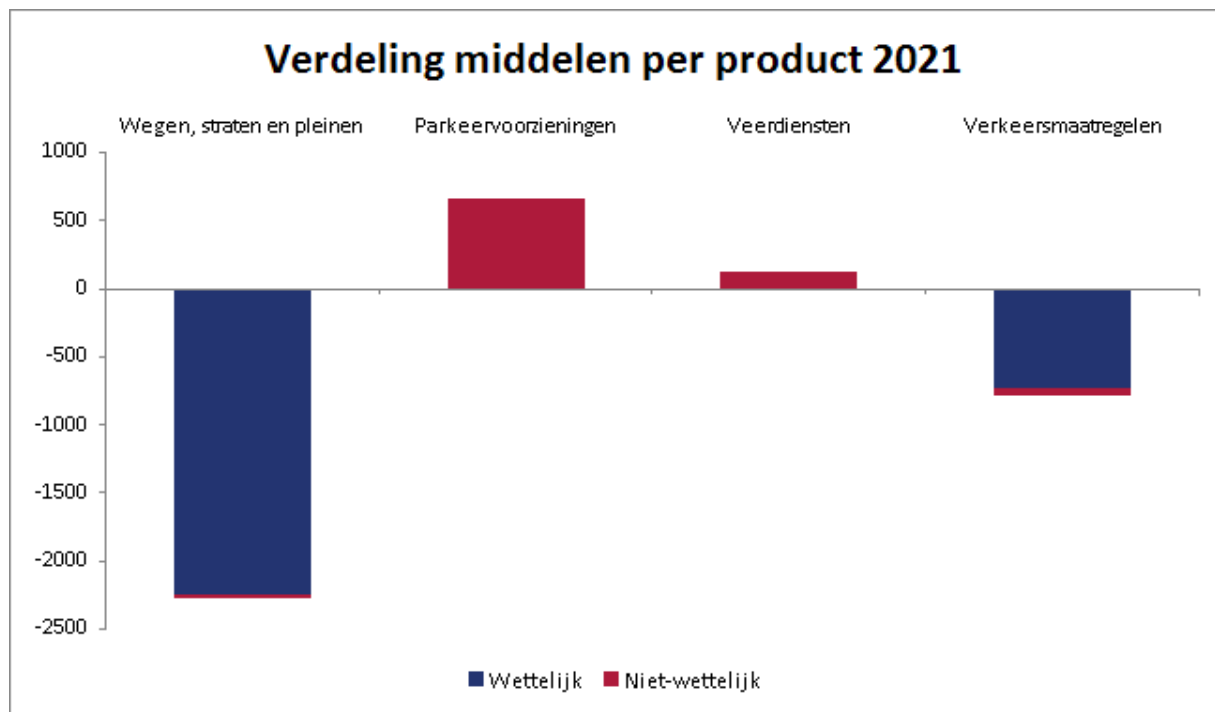
Baten en lasten per jaar (incl. nieuw beleid versus bestaand beleid)

In onderstaande tabel is de verdeling per product opgenomen:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Wegen, straten en pleinen	2.879	2.480	2.428	2.511	2.562	2.613
Parkeervoorzieningen	549	539	560	555	558	546
Veerdiensten	702	723	715	729	739	739
Verkeersmaatregelen	818	1.155	971	1.026	1.054	1.057
Totale lasten	4.948	4.897	4.674	4.821	4.913	4.955
BATEN						
Wegen, straten en pleinen	451	247	162	153	151	149
Parkeervoorzieningen	1.144	1.222	1.222	1.222	1.232	1.225
Veerdiensten	716	904	845	846	847	849
Verkeersmaatregelen	56	612	192	112	12	12
Totale baten	2.367	2.985	2.421	2.333	2.242	2.234
SALDO	-2.582	-1.912	-2.253	-2.488	-2.671	-2.721

Verdeling middelen per product (incl. wettelijke versus niet wettelijke taken)

In onderstaande tabel is de verdeling per hoofddoel opgenomen:

Bedrag x € 1.000		Begroting 2021
LASTEN		
1.1	Bereikbaarheid economisch belangrijke locaties	2.200
1.2	Reductie CO2 uitstoot gemotoriseerd wegverkeer	-
1.3	Bijdrage mobiliteit aan gezondheid en kwaliteit van leven	-
1.4	De verkeersveiligheid voor langzaam verkeer is verbeterd	2.474
1.5	Bijdrage mobiliteit participatie minder mobiele inwoners	-
Totale lasten		4.674
BATEN		
1.1	Bereikbaarheid economisch belangrijke locaties	2.259
1.2	Reductie CO2 uitstoot gemotoriseerd wegverkeer	-
1.3	Bijdrage mobiliteit aan gezondheid en kwaliteit van leven	-
1.4	De verkeersveiligheid voor langzaam verkeer is verbeterd	162
1.5	Bijdrage mobiliteit participatie minder mobiele inwoners	-
Totale baten		2.421
SALDO		-2.253

Programma 2 Economische ontwikkeling

Waarom dit programma?

Met dit programma willen we de economische positie van Wageningen versterken en de bedrijvigheid in zowel het kenniscluster, gericht op 'agrifood' en 'life sciences', als de reguliere bedrijvigheid uitbreiden. Maar ook de groene economie wordt versterkt. Onze klimaatambities zorgen voor nieuwe banen, lokale ondernemers worden gestimuleerd om een omslag te maken naar nieuwe economische kansen. De economie dient te worden omgevormd van een lineaire economie naar een circulaire en sociaal ondernemende economie. We willen werken aan een sterke lokale economie waarin iedereen mee kan doen en we participatiekansen vergroten.

Een onderdeel van de ontwikkeling van het kenniscluster is de samenwerking met de gemeente Ede en Provincie Gelderland. Voorheen was dat in het programma Foodvalley 2030, die Samenwerkingsovereenkomst liep tot 31 december 2019. Nu werken de partijen in het "Kennishart" Ede-Wageningen vanuit onderwijs- en kennisinstellingen, bedrijfsleven en overheden samen aan de versterking van het kennisintensieve ecosysteem en vestigingsklimaat binnen diverse samenwerkingsverbanden als de Strategische Agenda van Foodvalley, het Investeringsprogramma Foodvalley 2030 en de Regiodeal. Hiermee blijft de gemeente Wageningen met gemeente Ede en provincie Gelderland strategisch samenwerken om het Kennishart te versterken.

We maken de binnenstad vitaler en aantrekkelijker als voorzieningencentrum voor de Wageningers en het kenniscluster. We werken ook aan het profiel van Wageningen in relatie tot de marketing van de binnenstad. De gemeente wil de kansen voor het toerisme identificeren en omzetten in activiteiten.

Al deze thema's in dit programma zijn van essentieel belang voor de ontwikkeling van Wageningen als kenniscentrum, bedrijventrum, woonstad, winkel- en uitgaanscentrum.

Beoogd maatschappelijk effect

De gemeente Wageningen wil een aantrekkelijk economisch klimaat aanbieden met behoud en groei van werkgelegenheid.

Om dit maatschappelijk effect te realiseren zijn de volgende thema's (hoofddoelen) actueel:

- Behoud van bestaande bedrijven
- Aantrekken van nieuwe bedrijven
- Een levendige binnenstad
- Kennispropositie binnen de regio Foodvalley en Foodvalley 2030
- Toerisme en recreatie
- Circulaire economie
- Sociale economie

Hierbij werken we ook aan het vergroten van de bijdrage van het bedrijfsleven aan de doelstelling van duurzaamheid en klimaat.

Deze thema's zijn verwerkt in een doelenboom, waarin per doel wordt beantwoord:

- Wat willen we bereiken? (hoofddoelen en doelen)
- Wat gaan we daarvoor doen? (resultaten)

In het resultatenoverzicht gaan we alleen in op nieuw beleid en politiek relevante zaken.

Gewijzigde doelen

Doel '2.3.2 Wageningen stimuleert actief food gerelateerde events, zowel zakelijk (congressen) als toeristisch-recreatief (festivals)' is vervallen. Recentelijk is een aantal food-gerelateerde events waaraan de gemeente een bijdrage leverde (o.a. FoodValley Expo, Food4You, FoodValley Award) opgehouden te bestaan.

Een nieuw doel is toegevoegd: 'Realiseren bedrijventerreinen voor kennisintensieve bedrijven'. De ambitie van de gemeente en de samenwerkende partners in onderwijs en bedrijfsleven (positie van Wageningen als kennishart verder uitbouwen) en de wens voor kennis gerelateerde bedrijven en instellingen de juiste werklocaties te realiseren, vinden we terug in diverse beleidsstukken, afsprakendocumenten en visies (o.a. Structuurvisie Wageningen, RPW – Regionaal Programma Werklocaties - Kantoorlocaties 2019-2024).

2.1 Het behouden van bestaande bedrijven

Wat willen we bereiken?

Het behouden van bestaande bedrijven

De gemeente creëert een aantrekkelijk vestigingsklimaat om de huidige bedrijven en instellingen voor Wageningen te behouden. We verbeteren de dienstverlening aan en de relatie met de bedrijven.

Er dient niet alleen aandacht te zijn voor kennis gerelateerde bedrijvigheid maar ook het reguliere bedrijfsleven (handel, ambacht, productie en logistiek). Daarnaast stemmen we het aanbod van bedrijventerreinen af op de wensen en behoeften.

Samen met andere Foodvalley gemeenten en de provincie maken we in het kader van het RPW (Regionaal Programma Werklocaties) afspraken over de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen en over de herstructurering en revitalisering van bestaande bedrijventerreinen.

In het plan van aanpak ligt een wettelijke taak: het actief toepassen van de 'ladder voor de duurzame verstedelijking'. Dit wil zeggen dat we bij de ontwikkeling van nieuwe gebouwen/terreinen het duurzaamheidsaspect nadrukkelijk bezien.

Doelen

2.1.1 Bedrijventerreinen

Het aanbod van bedrijventerreinen is afgestemd op de diverse behoeften van kennisintensieve bedrijven en reguliere bedrijven en in evenwicht met het regionale aanbod.

Beoogde resultaten

- Door raad vastgestelde RPW Bedrijventerreinen: regionale afspraken over werklocaties bedrijventerreinen
- Het Business & Sciencepark is gerevitaliseerd door middel van herinrichting en de realisatie van de aansluiting met de Wageningen Campus

2.1.2 Relatie tussen gemeente en bedrijven

De relatie tussen gemeente en bedrijven is verbeterd.

Beoogde resultaten

- Er is nauw contact met Wageningse ondernemers, als partners van de stad

2.1.3 Dienstverlening aan bedrijven

De dienstverlening van de gemeente aan bedrijven (met name gericht op MKB) is verbeterd.

Beoogde resultaten

- Er vindt op verschillende wijze ondersteuning plaats aan het bedrijfsleven

2.1.4 Haven

De Haven is functioneel, toekomstbestendig en aantrekkelijk

Beoogde resultaten

- Er is een vastgesteld bestemmingsplan Haven-Costerweg

2.1.5 Afstemming bereikbaarheid op bedrijven

De bereikbaarheid en infrastructuur is afgestemd op de wensen en behoeften van bedrijven en instellingen.

Beoogde resultaten

- Zie Programma 1 voor wat betreft Beter Bereikbaar Wageningen

Risico's

Kwaliteit dienstverlening en beoogde bedrijfscontacten kan worden beïnvloed door begrensde ambtelijke capaciteit (fte's).

Risico bij de ontwikkeling van de Haven is dat er, in het kader van de stikstofproblematiek, onvoldoende kan worden onderbouwd dat er stikstofruimte is voor de gewenste uitbreidingsruimte. De bedrijven zitten in dat geval 'op slot' en kan er geen verdere groei plaatsvinden.

2.2 Het aantrekken van nieuwe kennisintensieve bedrijven

Wat willen we bereiken?

Het aantrekken van nieuwe (met name) kennisintensieve bedrijven (nationaal en internationaal)

De gemeente wil de randvoorwaarden versterken die ervoor zorgen dat nieuwe bedrijven en instellingen zich in de gemeente vestigen. Hierbij speelt het vestigingsklimaat een belangrijke rol. We werken nauw samen met de Regio Foodvalley. Daarnaast werken we samen met gemeente Ede, de provincie en Wageningen UR in het vervolg op het programma Foodvalley 2030 om dit gebied als aantrekkelijk kenniscluster te positioneren. Daarnaast wil Wageningen het ondernemerschap stimuleren, startersinitiatieven belonen en informatievoorzieningen goed inrichten.

Doelen

2.2.1 Proactieve acquisitie van kennisintensieve bedrijven

Er vindt proactieve acquisitie plaats in samenwerking met Regio Foodvalley, zoals binnen het Kennishart Ede-Wageningen voor kennisintensieve bedrijven.

2.2.2 Stimulering ondernemerschap

Het ondernemerschap (start-ups) wordt gestimuleerd.

Beoogde resultaten

- Er is toegankelijke kennis over beschikbare locaties voor startende bedrijven

2.2.3 Realiseren bedrijventerreinen voor kennisintensieve bedrijven

Als hét kennishart van de Regio Foodvalley beschikt Wageningen over aantrekkelijke werklocaties (bedrijventerreinen en kantoorlocaties) voor kennis gerelateerde bedrijven en instellingen.

Beoogde resultaten

- De Wageningen Campus wordt verder doorontwikkeld als top Kennis Campus: vaststellen bestemmingsplan Born Oost.

2.2.4 Aantrekkelijk aanbod aan detailhandel, horeca en ambulante handel

Er zijn randvoorwaarden gecreëerd voor een aantrekkelijk gedifferentieerd aanbod aan detailhandel, horeca en ambulante handel.

Beoogde resultaten

- Zie resultaten doel 2.4.2.

2.2.5 Duurzaamheid bedrijfsleven

Vergroten van de bijdrage van het bedrijfsleven aan de doelstelling van duurzaamheid en klimaat.

Beoogde resultaten

- zie programma 4

2.2.6 Flexibiliteit regelgeving

Er is flexibiliteit in de regelgeving richting ondernemers en initiatiefnemers

Beoogde resultaten

- Er is een vastgesteld bestemmingsplan BSPW, waarin zal meer flexibiliteit geboden worden in de toe te laten bedrijven passend bij de het kennisecosysteem. De regels worden naar analogie van het Paraplubestemmingsplan Kennisecosysteem opgesteld

Risico's

Beperkte ruimte (bedrijventerreinen, kantoorlocaties) in Wageningen voor kennisgerelateerde bedrijven en instellingen.

2.3 Versterken kennispropositie binnen regio Foodvalley en Foodvalley 2030

Wat willen we bereiken?

Wageningen vervult/versterkt haar kennispropositie binnen de Regio Foodvalley en Foodvalley 2030

Door middel van samenwerking met diverse partners (onderwijs, bedrijven, overheden) in de Regio Foodvalley en Foodvalley 20230 op het gebied van innovaties in de landbouw en voedsel, voor een duurzame en gezonde toekomst, versterkt Wageningen haar unieke positie als wereldwijd kenniscentrum op Agro en Food.

Doelen

2.3.1 Programmeren en afstemmen met partners

Wageningen is onderdeel van de Regio Foodvalley en stemt af met partners

Beoogde resultaten

- Overzicht behoefte kennislocaties.
- Inzicht in behoefte doelgroepen
- Ontwikkelschets ruimtelijke kwaliteit A12 Wageningen

Risico's

De Regio Foodvalley heeft slechts 3 locaties voor kennis gerelateerde bedrijven en kan op termijn nog maar beperkte ruimte bieden.

2.4 Levendige en aantrekkelijke binnenstad

Wat willen we bereiken?

Wageningen heeft een levendige en aantrekkelijke binnenstad

Om de leefbaarheid van de binnenstad te optimaliseren, wil de gemeente zichtbare leegstand zoveel mogelijk voorkomen. Daarnaast wil de gemeente flexibel zijn in regelgeving richting ondernemers en initiatieven stimuleren. De Wageningen Campus speelt een belangrijke rol voor de gemeente. De gebruikers van de Campus willen we ook een aantrekkelijke binnenstad bieden. Dit is goed voor levendigheid /vestigingsklimaat en de economie. Het uitvoeringsprogramma 'Binnenstad' krijgt mogelijk een vervolg in 2021 en richt zich in ieder geval op het verbeteren van de aantrekkelijkheid van de Binnenstad. Daarnaast is er de ambitie om citymarketing en recreatie en toerisme hierin mee te nemen. Hierbij wordt de koppeling gelegd met city branding. Dit zijn bouwstenen voor het traject van de omgevingsvisie bebouwde kom. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden om de gracht te herstellen, de waterkwaliteit te verbeteren en een ruimtelijke kwaliteitsimpuls te creëren aan deze entreezijde van de stad. Tot slot vinden we het van belang dat er randvoorwaarden zijn voor een gedifferentieerd aanbod aan horeca, ambulante handel en detailhandel in combinatie met evenementen, cultuur, wonen en werken. Samenwerken met ondernemers levert daar een bijdrage aan.

Doelen

2.4.1 Verbinding Campus met binnenstad

De Binnenstad is vindbaar voor werknemers en studenten vanaf de Campus en de universiteit is merkbaar aanwezig (fysiek en niet fysiek) in de binnenstad.

Beoogde resultaten

- Het stimuleren van ACT opdrachten en samenwerking in het programma CDKM (City DEal Kennis Maken), stadsagenda
- Het verbeteren van de bewegwijzering

2.4.2 Aantrekkelijk aanbod aan detailhandel, horeca en ambulante handel

Er zijn randvoorwaarden gecreëerd voor een aantrekkelijk gedifferentieerd aanbod aan detailhandel, horeca en ambulante handel.

Beoogde resultaten

- Goed functionerend binnenstadmanagement /SOW
- Optimaal beheer van de warenmarkt
- Opstellen visie versterking in het kader van het vestigingsklimaat/AgriFood 2030 met aandacht voor de binnenstad
- Er is inzicht in mogelijkheden citymarketing

2.4.3 Leegstand winkelpanden onder kritisch niveau

De zichtbare leegstand van winkelpanden blijft onder een kritisch niveau (in vergelijking met landelijk en regionaal gemiddelde).

Beoogde resultaten

- Er is inzicht in leegstand en inzet ter voorkoming van leegstand

Risico's

Geen

2.5 Recreatieve en toeristische potentie worden benut

Wat willen we bereiken?

Recreatieve en toeristische potentie worden benut

Wageningen wil dat haar inwoners en bezoekers goed op de hoogte zijn van alle recreatieve mogelijkheden in de gemeente en er vervolgens daadwerkelijk gebruik van maken. De gemeente wil zichzelf op de kaart blijven zetten met behulp van evenementen zoals het Bevrijdingsfestival en Food in the Valley. Hierbij zullen de fysieke verbindingen (o.a. aanleg/onderhoud van fiets- en wandelpaden) aandacht krijgen.

Doelen

2.5.1 Bekendheid en gebruik recreatieve voorzieningen en activiteiten

Mensen zijn op de hoogte van de recreatieve en toeristische voorzieningen en activiteiten in Wageningen en maken er gebruik van.

Beoogde resultaten

- Wageningen is gepromoot en vermarkt op het gebied van Stad der Bevrijding en Proef Wageningen
- Realiseren recreatief-toeristische routestructuren (fietsen, wandelen, paardrijden)
- De VeluweZoom is als bestemming beter gepositioneerd en versterkt door samenwerking met toeristische platformen en de Zuid Veluwe gemeenten
- Het toeristisch product de Veluwe is verbeterd (natuur, erfgoed en toerisme), door samenwerking in de VeluweAgenda
- Visie ontwikkelen voor duurzaam herdenken, vieren en agenderen Stad der Bevrijding na 2020

2.5.2 Stimuleren initiatieven

Initiatieven van burgers en ondernemers worden gestimuleerd.

Beoogde resultaten

- Projecten op de thema's: Food in the Valley, Stad van de Bevrijding/Vrijheid, Stad aan de Rijn zijn gestimuleerd

Risico's

Geen

2.6 Circulaire economie

Wat willen we bereiken?

Wageningen gaat van een lineaire economie naar een circulaire en sociaal ondernemende economie

Er wordt toegewerkt naar een economie zonder afval, grondstoffen worden opnieuw en hoogwaardig gebruikt, gezonde circulaire verdienmodellen en goede werkgelegenheid. Door middel van 'Wageningen werkt Duurzaam' worden bedrijven, kennisinstellingen en andere organisaties betrokken.

Er wordt benadrukt dat voor ondernemers regelgeving niet belemmerend kan en mag werken. De wet- en regelgeving moet optimaal aansluiten bij, en uitvoerbaar zijn in de praktijk van het bedrijfsleven. De gemeente werkt maximaal klantgericht naar haar bedrijven en instellingen toe.

Doelen

2.6.1 Circulaire economie

Er wordt toegewerkt naar een economie zonder afval, grondstoffen worden opnieuw en hoogwaardig gebruikt, gezonde circulaire verdienmodellen en goede werkgelegenheid.

Beoogde resultaten

- De gemeentelijke inkoop is naar maximale mogelijkheden binnen de markt circulair uitgevoerd en daarbij is het goede voorbeeld gegeven.
- Onderhoud en vervanging van de openbare verlichting is circulair uitgevoerd.
- De circulaire bouw mogelijkheden zijn onderzocht voor de bouw van basisschool De Zwaneridder.
- Zie voor resultaten op het gebied van voedsel en voedselverspilling, duurzame energie en afval en hergebruik van grondstoffen programma 4.1 en 4.3.
- Binnen het Living Lab Regio Foodvalley Circulair is succesvol samengewerkt tussen ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen en overheden.

Risico's

Circulair inkopen vraagt een andere wijze van aanbesteding. Door producten anders in te kopen kunnen kosten in de toekomst worden vermeden (denk aan toekomstige sloop bij nieuwbouw). Echter dit kan extra aanbestedingsbudget vragen aan de voorkant en hier wordt soms onvoldoende rekening mee gehouden.

Daarnaast vraagt een circulaire economie 'anders denken' van de hele keten. Succesvolle circulaire economie is dus afhankelijk van veel actoren.

Algemene informatie programma 2

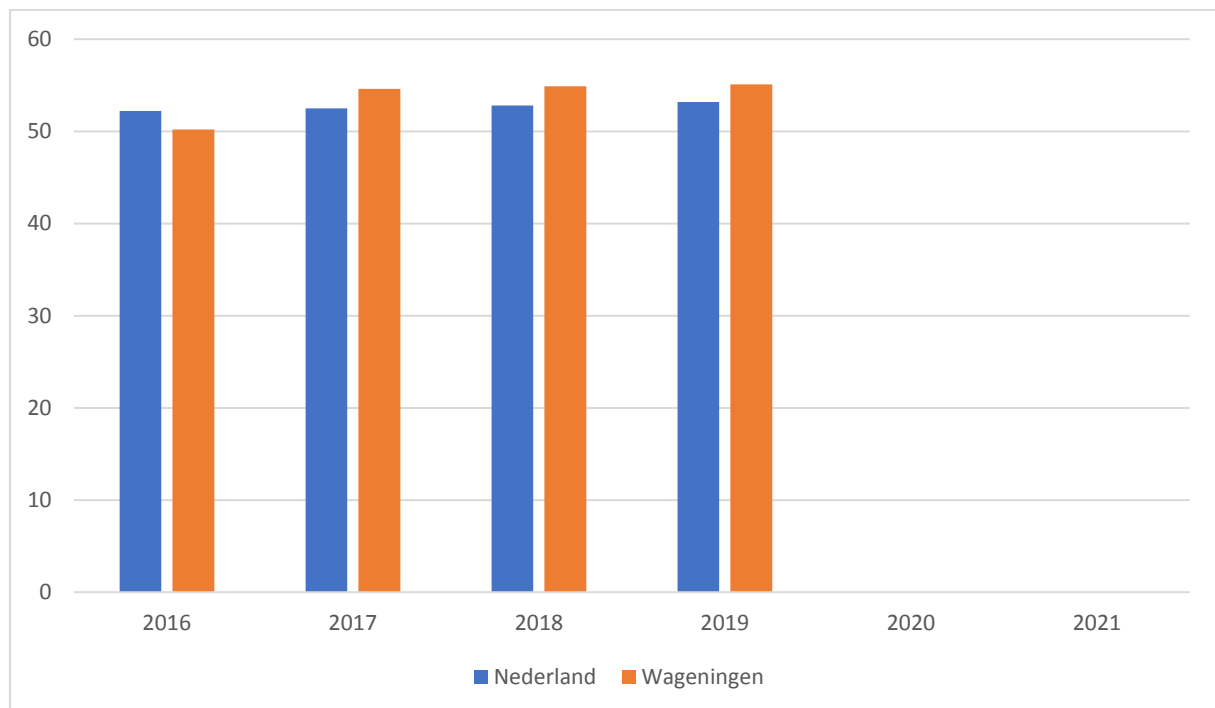
Beleidsindicatoren

In dit programma zijn de volgende beleidsindicatoren opgenomen:

BG21 - Functiemenging

Bron: LISA

Eenheid: Verhouding tussen banen en woningen (0=alleen woningen, 50=evenveel woningen als banen en 100=alleen banen)

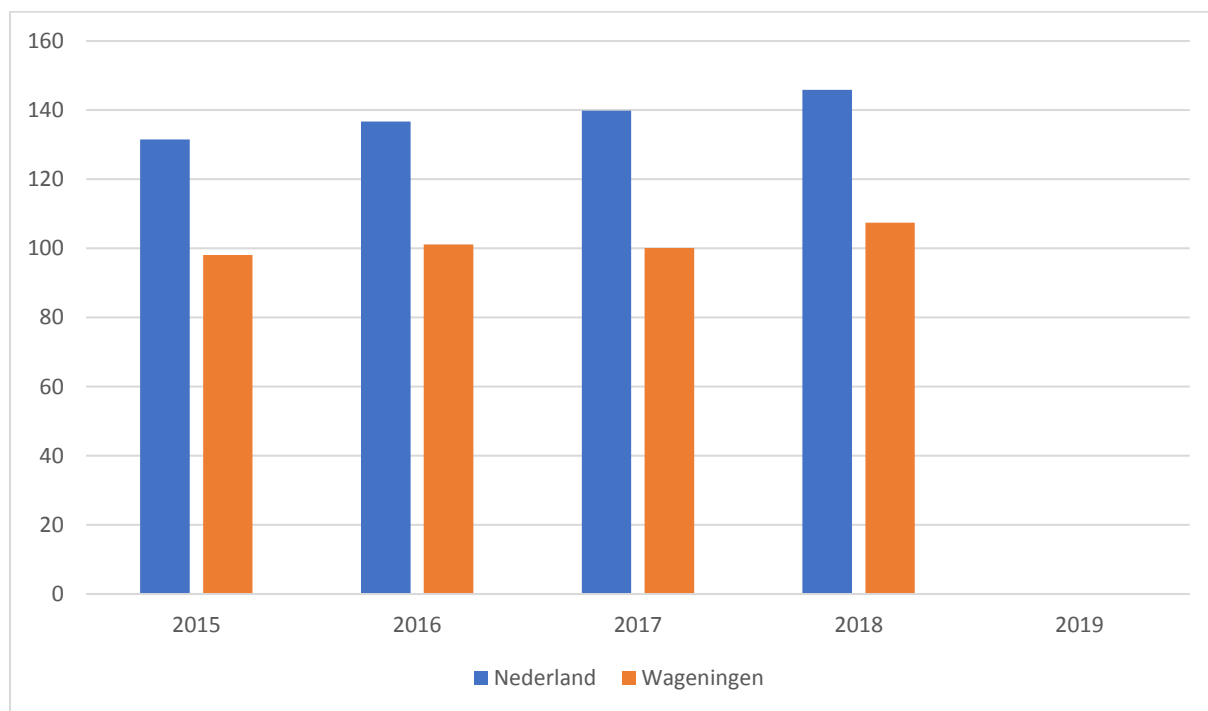

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	52,20	52,50	52,80	53,20		
Wageningen	50,20	54,60	54,90	55,10		

JR19 - Vestigingen

Bron: LISA

Eenheid: Aantal per 1.000 inwoners van 15 tot 65 jaar

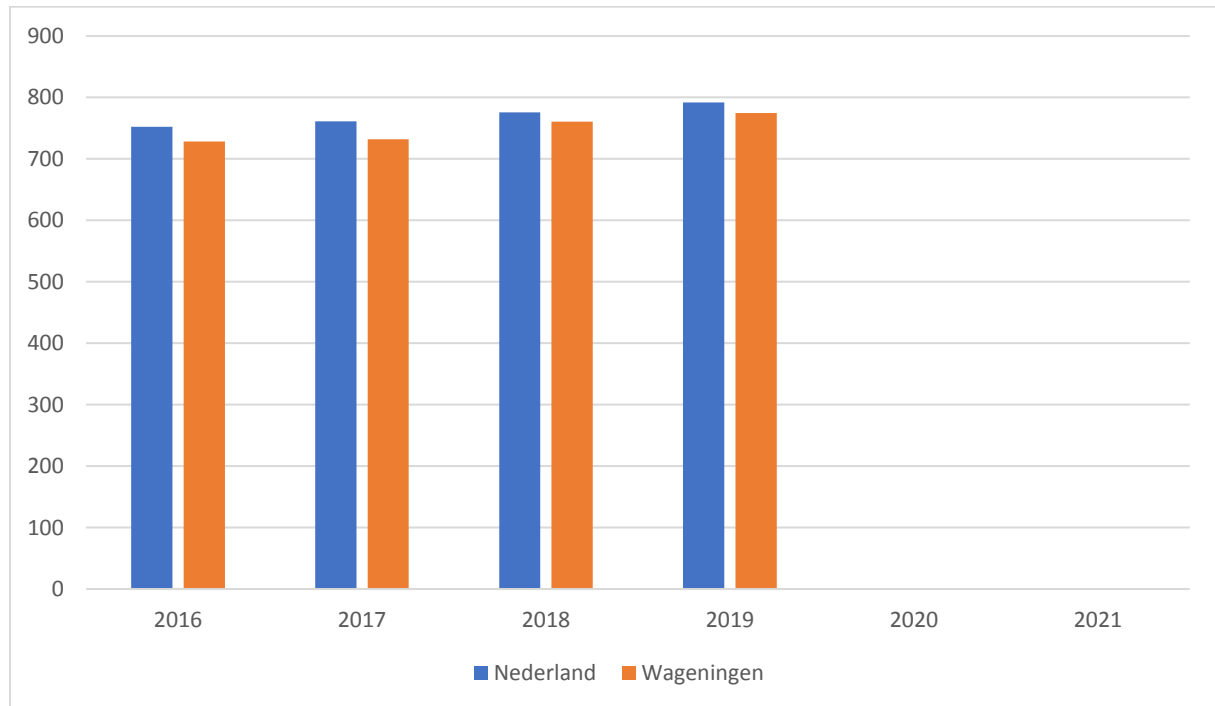
Bron: LISA

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Nederland	131,50	136,70	139,90	145,90	
Wageningen	98,10	101,10	100,10	107,40	

BG21 - Banen

Bron: LISA

Eenheid: Aantal per 1.000 inwoners van 15 tot 65 jaar

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	752,30	761,10	775,80	792,10		
Wageningen	728,40	732,00	760,50	774,80		

Beleidskader

Het beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening winkeltijden Wageningen (2016)
- Verordening op de heffing en de invordering van reclamebelastingen (2016)
- Marktgeldverordening (2016)
- Marktverordening (2015)
- Inrichtingsplan Wageningse markten (2015)
- Verordening Scheepvaartrechten (2013)
- Verordening winkelondersteunende Horeca (2010)
- Haven- en kadeverordening Wageningen 2016

Beleidsnota's

- Nota Bovenwijkse Voorzieningen

- Visie Binnenstad (2015)
- Economische visie detailhandel en horeca Next (2013)
- Nadere regels met betrekking tot de heffing en invordering van reclamebelasting (2012)
- Nota grondbeleid (2009)
- Beleidsplan Recreatie en Toerisme (2008/2009)
- Kadernota herontwikkeling Rijnhaven (2003)
- Onderzoeksrapport toekomst haven 'De voortuin van Wageningen' (2002)
- PDV-DV beleid 2017-2019 (2017)

Overeenkomsten / convenanten

- Convenant Ondernemersfonds Wageningen 2015
- Samenwerkingsovereenkomst

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zijn betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Regio Foodvalley

Regio Foodvalley is een samenwerkingsverband van acht gemeenten, met samen 330.000 inwoners. De gemeente Wageningen neemt deel aan Regio Foodvalley middels een gemeenschappelijke regeling om een aantal doelen uit haar programma te bereiken. Voor 'Economie' zijn deze doelen o.m. het ontwikkelen van het juiste aanbod van bedrijventerreinen, marketing en acquisitie, gezamenlijke profilering en lobby in Brussel. Gemeenten leveren ambtelijke capaciteit voor het uitvoeren van regionale opgaven. De regio ontwikkelt beleid en adviseert provincies, Rijk en Europese Commissie over wetten en regels. Ook coördineert de regio een uitvoeringsprogramma, dat een groot aantal projecten behelst. Deze projecten worden door samenwerkende gemeenten uitgevoerd.

Ondernemers, onderwijs en overheid werken samen in de Triple Helix Foodvalley. Doel van de samenwerking is een economische topregio. Hiervoor heeft de triple helix een Strategische Agenda opgesteld. Deze agenda is vertaald in een Uitvoeringsprogramma. Deze projecten dragen bij aan de ambities van de Strategische Agenda en worden door meerdere O's getrokken en ondersteund.

Marin Stakeholders Association (MSA)

Gemeente Wageningen is deelnemer aan de MARIN Stakeholders Association (MSA). De MSA is een stichting die het MARIN, een toonaangevend maritiem onderzoeksinstituut, vanuit marktperspectief stuurt en een financieel vangnet vormt. Door deel te nemen, onderschrijven we de ambitie om Wageningen uit te bouwen tot kennisstad. We kunnen hiermee invloed uitoefenen om dit mondiale kennisintensieve bedrijf en de werkgelegenheid (375 fte) voor Wageningen te behouden. Het MARIN werkt samen met de gemeente aan de ambitie Wageningen klimaatneutraal. Doordat zij ieder jaar kosteloos hun faciliteiten beschikbaar stellen voor kleine, vaak startende bedrijven dragen zij bij aan de versterking van de economische positie van Wageningen en het starterslandschap.

De onderstaande partijen zijn in formele zin geen verbonden partijen, maar wel relevant voor de realisatie van de doelstellingen uit het programma:

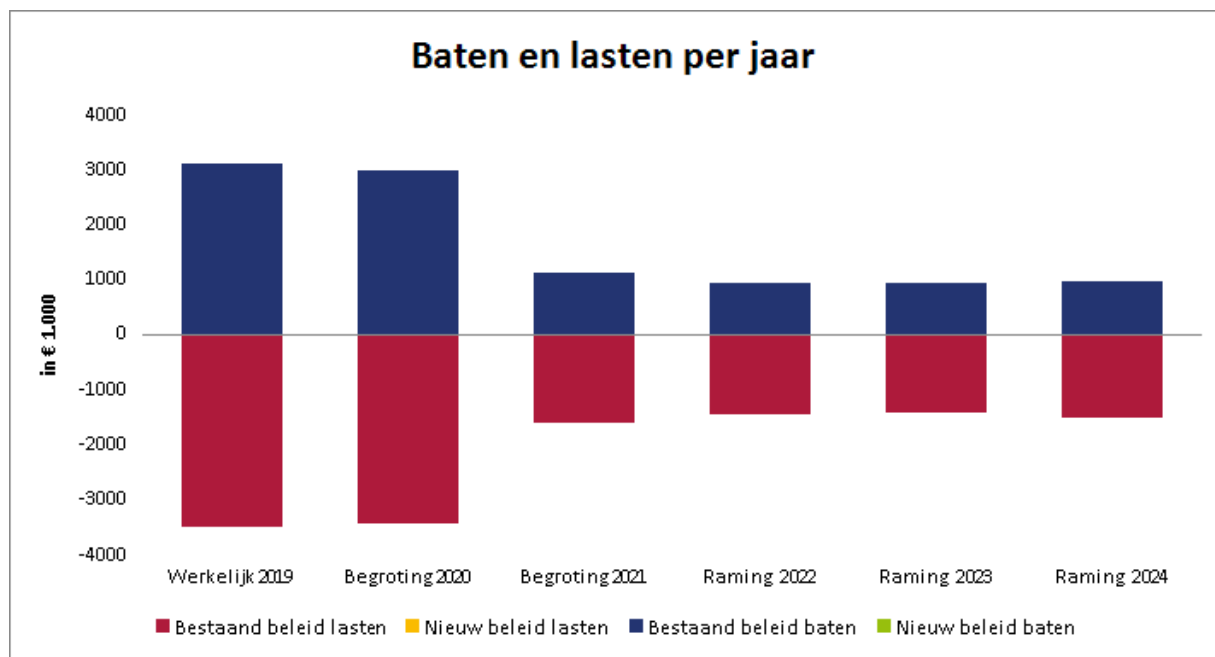
- De Investeringsagenda Foodvalley 2030 wordt uitgevoerd met de gemeente Ede en de provincie Gelderland, in samenwerking met Regio Foodvalley en Foodvalley NL. Hiermee wordt de kennispropositie van het Kennishart versterkt.
- Het programma binnenstad wordt uitgevoerd met nauwe betrokkenheid van ondernemers, bewoners en andere betrokkenen bij de binnenstad. Formele spelers hierbij zijn de Stichting Ondernemersfonds Wageningen, WOC afdeling detailhandel en afdeling Wageningen van de Koninklijke Horeca Nederland.

Wat mag het kosten?

De lasten, baten en het saldo van het programma Economische ontwikkeling zijn als volgt:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	3.501	3.413	1.608	1.437	1.399	1.502
Totale lasten	3.501	3.413	1.608	1.437	1.399	1.502
BATEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	3.125	3.004	1.138	944	933	972
Totale baten	3.125	3.004	1.138	944	933	972
SALDO						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	-376	-410	-470	-493	-466	-530
Totaal saldo	-376	-410	-470	-493	-466	-530

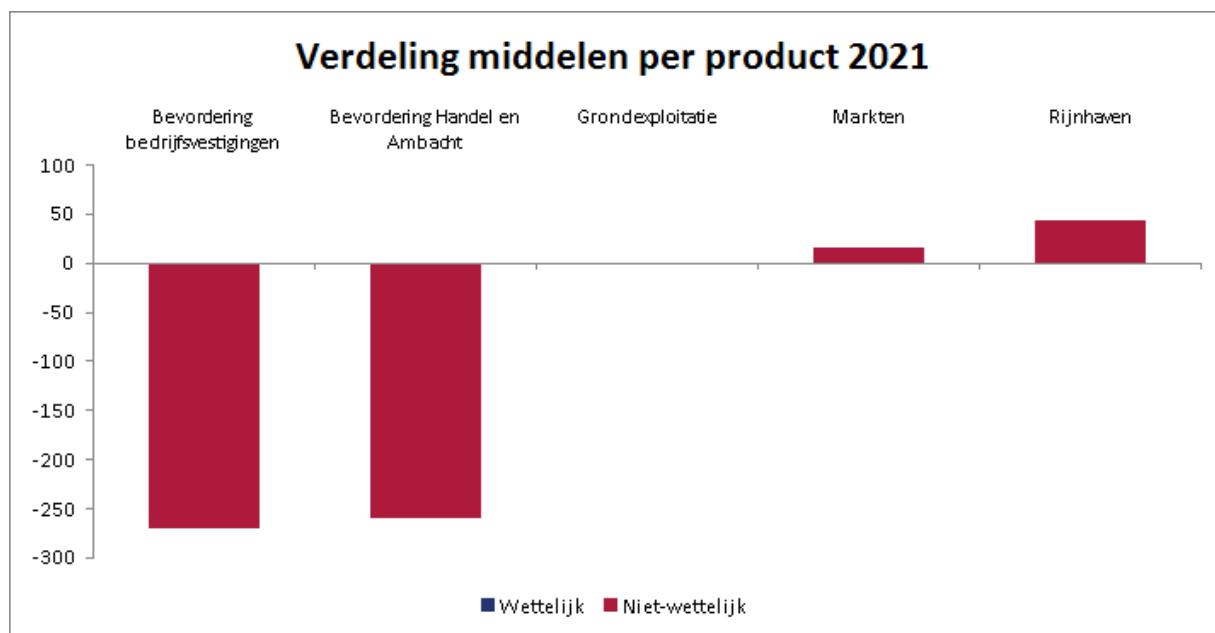
Baten en lasten per jaar (incl. nieuw versus bestaand beleid)

In onderstaande tabel is de verdeling per product opgenomen:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Bevordering bedrijfsvestigingen	237	255	270	315	285	288
Bevordering Handel en Ambacht	186	231	275	280	284	363
Grondexploitatie	2.557	2.429	366	356	343	364
Markten	108	72	74	75	76	78
Rijnhaven	413	426	623	412	410	409
Totale lasten	3.501	3.413	1.608	1.437	1.399	1.502
BATEN						
Bevordering bedrijfsvestigingen	19	-	-	-	-	-
Bevordering Handel en Ambacht	11	16	16	16	16	16
Grondexploitatie	2.557	2.429	366	380	367	405
Markten	80	88	89	90	92	93
Rijnhaven	459	471	667	457	457	457
Totale baten	3.125	3.004	1.138	944	933	972
SALDO	-376	-410	-470	-493	-466	-530

Verdeling middelen per product (incl. wettelijke versus niet wettelijke taken)

In onderstaande tabel is de verdeling per hoofddoel opgenomen:

Bedrag x € 1.000		Begroting 2021
LASTEN		
2.1	Het behouden van bestaande bedrijven	623
2.2	Het aantrekken van nieuwe kennisintensieve bedrijven	283
2.3	Versterken kennispropositie binnen regio Foodvalley en Foodvalley 2030	61
2.4	Levendige en aantrekkelijke binnenstad	-
2.5	Recreatieve en toeristische potentie worden benut	93
2.6	Circulaire economie	73
DH	Drank- en horecawet	109
GB	Grondbedrijf	366
Totale lasten		1.608
BATEN		
2.1	Het behouden van bestaande bedrijven	667
2.2	Het aantrekken van nieuwe kennisintensieve bedrijven	89
2.3	Versterken kennispropositie binnen regio Foodvalley en Foodvalley 2030	-
2.4	Levendige en aantrekkelijke binnenstad	-
2.5	Recreatieve en toeristische potentie worden benut	-
2.6	Circulaire economie	-
DH	Drank- en horecawet	16
GB	Grondbedrijf	366
Totale baten		1.138
SALDO		-470

Programma 3 Ruimtelijke ontwikkeling

Waarom dit programma?

Wageningen verandert snel. De Wageningen Campus ontwikkelt zich, de vraag naar woningen blijft en onze ambities voor groen en natuur ook. We willen gemengde wijken, waarbij ruimte is voor klimaatadaptatie en de energietransitie. Daarnaast stellen inwoners, ondernemers en bezoekers van Wageningen hoge eisen aan de woon-, werk- en leefomgeving, het voorzieningenniveau, duurzaamheid en de bereikbaarheid van de stad. We willen de kwaliteit en diversiteit van de leefomgeving verbeteren en een evenwichtige samenstelling van de stad bevorderen. Daarom werken we samen met lokale, regionale en landelijke partners. Door ruimtelijke ontwikkeling geven we invulling aan een veranderende stad en de maatschappelijke opgaven die daarbij horen. Participatie is voor ons hierbij een essentieel onderdeel.

Ook willen we archeologische, cultuurhistorische, landschappelijke, stedenbouwkundige, ecologische en aardkundige waarden beschermen, herstellen en versterken. Deze waarden moeten beter zichtbaar en beleefbaar zijn. De gebieden rondom Wageningen willen we met elkaar en met de stad verbinden voor mens en dier. We gaan dit op een integrale manier verder ontwikkelen, waarbij we kijken naar wonen, groen, biodiversiteit, parkeren, klimaatadaptatie en de energietransitie.

Beoogd maatschappelijk effect

We willen een complete, dynamische en aantrekkelijke stad zijn met respect voor de identiteit van Wageningen. We willen op een duurzame wijze bijdragen aan het verhogen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

Deze thema's zijn verwerkt in een doelenboom, waarin per doel wordt beantwoord:

- Wat willen we bereiken? (hoofddoelen en doelen)
- Wat gaan we daarvoor doen? (resultaten)

3.1 Ruimtelijke kwaliteit

Wat willen we bereiken?

Een ruimtelijke inrichting die aansluit op maatschappelijke behoeften, de actuele markt en ruimtelijke kwaliteit volgens de structuurvisie 2013

Wageningen verandert: de campus ontwikkelt zich verder, de vraag naar woningen blijft, evenals onze ambities op klimaatadaptatie, energietransitie, groen, en het streven naar gemengde wijken.

Om ervoor te zorgen dat de ruimtelijke inrichting blijft aansluiten op de markt en maatschappelijke behoeften werkt de gemeente nauw samen met lokale en regionale stakeholders. We willen geen uitbreidingswijken. We beoordelen ruimtelijke initiatieven onder andere aan de hand van wettelijke- en beleidskaders. We realiseren zelf ontwikkelingen, maar faciliteren vooral ruimtelijke initiatieven van derden. Waar nodig actualiseren we bestemmingsplannen op eigen initiatief, zodat ze voldoen aan de wettelijke kaders. We optimaliseren continu onze processen rond ruimtelijke ontwikkelingen. Door onze dienstverlening zo efficiënt en doelmatig mogelijk te maken verhogen we de kwaliteit hiervan.

Dit doen we onder andere door het vroeg betrekken van stedenbouwkundige kennis in de ruimtelijke verkenning en planvorming van een initiatief. Door in control te zijn over onze ruimtelijke processen, zodat het duidelijk is wat we wanneer doen, wie het doet en wat het kost. En door een hoge mate van participatie te hanteren bij ruimtelijke processen, zoals bijvoorbeeld de aanpak van de gebiedsvisie Olympiaplein. We benaderen initiatieven integraal en in samenhang met de omgeving en opgaven. Dit doen we allemaal in de geest van de Omgevingswet.

Doelen

3.1.1 Faciliteren ruimtelijke ontwikkelingen

Ruimtelijke ontwikkelingen zijn gefaciliteerd in het kader van de Structuurvisie, maatschappelijke behoeften, actuele behoeften van de markt en passen in onze beleidskaders.

Beoogde resultaten

- Stedenbouwkundige kwaliteit is geborgd in het proces
- Vastgestelde bestemmingsplannen voldoen aan ons beleid, passen in de Structuurvisie en voldoen aan de maatschappelijke behoefte en aan de actuele vraag van de markt.
- We faciliteren ruimtelijke ontwikkelingen, die voldoen aan ons beleid en passen in de Structuurvisie en voldoen aan maatschappelijke- en marktbehoeften.

3.1.2 Realiseren ruimtelijke ontwikkelingen

Ruimtelijke ontwikkelingen zijn gerealiseerd in het kader van de Structuurvisie, maatschappelijke behoeften, actuele behoeften van de markt en passen binnen onze beleidskaders.

Beoogde resultaten

- We realiseren ruimtelijke ontwikkelingen, die voldoen aan ons beleid en passen in de structuurvisie en voldoen aan maatschappelijke- en marktbehoeften.
- Vastgestelde bestemmingsplannen voldoen aan ons beleid, passen in de Structuurvisie en voldoen aan de maatschappelijke behoefte en aan de actuele vraag van de markt.
- Stedenbouwkundige kwaliteit is geborgd in het proces

3.1.3 Bouwplannen en ruimtelijk gebruik voldoen aan wettelijke- en beleidskaders

Bouwplannen en ruimtelijk gebruik voldoen aan de wettelijke- en beleidskaders.

Beoogde resultaten

- Bouwplannen en ruimtelijk gebruik voldoen aan wettelijke en beleidskaders

3.1.4 Lokale en regionale stakeholders hebben een rol

Lokale en regionale stakeholders hebben een rol.

Beoogde resultaten

- Passende participatie voor het realiseren van ruimtelijke ontwikkelingen is geborgd in de processen
- We hebben structureel verbinding met onze partners en stakeholders

Risico's

Voor de ruimtelijke ontwikkeling van onze stad zijn we afhankelijk van externe actoren en factoren. Dit geldt voor initiatieven, de kwaliteit hiervan en de participatie in de planvorming. Hierdoor kunnen ontwikkelingen anders lopen dan verwacht en het proces niet leid tot een vastgesteld bestemmingsplan. Dan halen we onze doelen niet.

3.2 Beheer openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

Het beheer draagt bij aan de instandhouding van de kwaliteit (schoon, heel en veilig) van de openbare ruimte

Door het stimuleren van burgerinitiatieven en adequate afhandeling van meldingen en klachten wordt het beheer van de openbare ruimte kwalitatief in stand gehouden. Voor al het beheer zijn vastgestelde plannen.

Het is wettelijk vastgesteld dat de gemeente gifvrij onderhoud van de openbare ruimte moet uitvoeren. Dit zorgt o.a. voor het behoud van de biodiversiteit. De gemeente is verplicht informatie te registreren en te beheren ten behoeve van betrouwbare geografische en vastgoedinformatie.

Doelen

3.2.1 Het beheer is uitgevoerd volgens de (vastgestelde) plannen

Het beheer is uitgevoerd volgens de (vastgestelde) plannen.

Beoogde resultaten

- De buitenruimte is volgens de vastgestelde beeldniveaus onderhouden.
- Bermbeheer is frequentiegericht onderhouden met als hoofddoel biodiversiteit en verkeersveiligheid.
- Alle meldingen en klachten zijn afgehandeld en illegale activiteiten die natuur en landschap schaden zijn gehandhaafd.

Risico's

3.3 Bevorderen van de biodiversiteit en behoud van cultuurhistorie

Wat willen we bereiken?

Bevorderen van de biodiversiteit en behoud van cultuurhistorie

Wageningen hecht aan haar groene omgeving. We geven veel betekenis aan de intrinsieke waarde van de natuur en het positieve effect dat natuur en groen op mensen heeft. Daarom willen we natuurinclusief ontwikkelen en bij alle (ruimtelijke) plannen de natuur als belangrijk toetsingskader meenemen. Door het 'nee, tenzij' principe beperken we verstedelijking van het buitengebied. We stimuleren de natuur- en landschapsontwikkeling middels het Uitvoeringsprogramma voor het buitengebied en hebben een integrale visie op ons buitengebied ontwikkeld. We waarderen en faciliteren de inbreng van groene vrijwilligers en organisaties, zowel binnen- als buitenstedelijk.

Verder is een uitdaging dat ons landschap ingrijpend gaat veranderen door de noodzaak om energie grootschalig op te wekken. Goed nadenken over hoe het energielandschap van de toekomst eruit moet zien, is de enige manier om het ons niet te laten overkomen. Dit is dan ook een belangrijk thema binnen de visie Buitengebied.

Cultuurhistorie

Cultuurhistorie heeft zich de laatste jaren door wettelijk regelgeving een duidelijkere plaats verworven in het krachtenveld van de ruimtelijke ordening. In Wageningen heeft de gereedkoming van de Cultuurhistorische waardenkaart een belangrijke bijdrage geleverd in het bewustzijn van de inwoners in de eigen leefomgeving en het ervaren van de ruimtelijke kwaliteit. Ruimtelijke plannen leveren op dit terrein dikwijls discussie op. Vanuit Monumentenzorg wordt de kwaliteit van de gebouwde monumenten in het oog gehouden en waar kan financieel ondersteund. Samen met Archeologie wordt aan kwaliteitsborging gedaan door eisen te stellen aan uiteenlopende onderzoeken. Grotere projecten worden veelal door burgerinitiatieven aangejaagd (stadsgracht, Wageningen vestingstad) en met hen samen uitgevoerd.

Doelen

3.3.1 Verbinden gebieden voor mens en dier

De gebieden rondom Wageningen worden met elkaar en met de stad verbonden, voor mens en dier.

Beoogde resultaten

- In samenwerking tussen gemeente-SWE-klankbordgroep Eng zijn de doelen van de visie verder uitgewerkt.
- Voortgangsrapportage UP buitengebied wordt jaarlijks bij provincie opgeleverd.
- Start inwonersinitiatief Nieuwe Nu is gefaciliteerd.
- Er is een landschapsfonds opgericht.
- Er is een biodiversiteitsplan opgesteld en vastgesteld.
- Er is een plan van aanpak vastgesteld voor het verder uitwerken van de noordelijke ecologische verbindingzone.

3.3.2 Uitvoeringsprogramma GBP

Uitvoeringsprogramma Groenbeleidsplan

Beoogde resultaten

- De biodiversiteit van grotere bermen langs hoofdinfrastructuur is aantoonbaar verhoogd.
- Er is project in het kader van operatie Steenbreek uitgevoerd.
- Er is een stimuleringsproject groene gevels en daktuinen in wijken met laag groenpercentage uitgevoerd.
- 2 scholen hebben hun schoolplein vergroend.

3.3.3 Archeologische, cultuurhistorische en aardkundige waarden

Archeologische, cultuurhistorische en aardkundige waarden van het landschap worden beschermd, hersteld en versterkt, maar ook beter beleefbaar en zichtbaar gemaakt

Beoogde resultaten

- Monumenten zijn zichtbaar en toegankelijk.
- Op begraafplaats Leeuwenk zijn de monumenten aangewezen.
- Door het samenwerkingsproject Gelders Arcadië is kennis van landgoederen en buitenplaatsen bevordert en uitgedragen.
- Cultuurhistorische structuren zijn bekend.
- Uitvoering gegeven aan de nota Archeologie

Risico's

Voor het bevorderen van biodiversiteit en landschap in het buitengebied door het ontwikkelen van meer hagen en natuur zijn we afhankelijk van de medewerking van grondeigenaren. Dit geldt ook voor de investeringsbereidheid van gebouweigenaren en scholen voor de investering van groene gevels, daken en pleinen.

Voor het uitwerken van de noordelijke ecologische verbindingzone hebben we de medewerking van gemeente Ede nodig.

Om te meten of de maatregelen ter verhoging van de biodiversiteit nuttig zijn moeten we monitoren. Dit is erg tijdsintensief en kostbaar. Onderzocht kan worden om gebruik te maken van vrijwilligers en studenten.

Er kan bezwaar gemaakt worden tegen de aanwijzing van monumenten.

3.4 Versterken Grebbedijk

Wat willen we bereiken?

Versterken Grebbedijk

Binnen het nationale Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) 2017-2022 heeft de Grebbedijk een van de hoogste prioriteringen gekregen om versterkt te worden, omdat de dijk vanaf 1-1-2017 niet meer voldoet aan de nieuwe normen vanuit het Deltaprogramma. De verschillende betrokken partijen, te weten Waterschap, Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, Provincie Utrecht, Provincie Gelderland en de gemeente Wageningen hebben eind 2017 een samenwerkingsovereenkomst getekend voor de verkenningsfase om dit gezamenlijk op te pakken, waarin ook het doel is naar mogelijke te koppelen gebiedsambities te kijken. Het doel is om het gebied niet alleen veiliger te maken, maar ook aantrekkelijker.

Het Waterschap Vallei en Veluwe heeft de regie op dit proces. Het proces is opgeknipt in een verkenningsfase (2017-2020), een planuitwerkingsfase waarin het definitief ontwerp van het Voorkeursalternatief wordt opgesteld (2020-2024) en een uitvoeringsfase (vanaf 2024). We zitten op dit moment dus in de planuitwerkingsfase. In juni 2020 heeft de raad het Voorkeursalternatief vastgesteld. Dit wordt verder uitgewerkt tot een definitief ontwerp voor de dijk en de gebiedsambities. Het definitieve ontwerp is de basis voor een projectbesluit en een omgevingsplan op grond van de Omgevingswet. De planuitwerkingsfase is afgerond wanneer het projectbesluit en het omgevingsplan voor de waterplas onherroepelijk zijn. Voor de gebiedsambities van de gemeente (€ 40.000 eenmalige kosten en daarna structureel € 140.400 (kapitaallasten)) zijn nog geen middelen gereserveerd.

Doelen

3.4.1 Voorkeursalternatief

Gemeentelijke ambities zijn meegenomen in het voorkeursalternatief (VKA).

Beoogde resultaten

- Definitief ontwerp voor de dijk en de gebiedsambities.

Risico's

De (juridische) haalbaarheid van de ADC-toets en de beschikbaarheid van voldoende financiële middelen voor het realiseren van de in het VKA opgenomen projectdoelstellingen en gebiedsambities.

3.5 Voorbereiden op de Omgevingswet

Wat willen we bereiken?

Voorbereiden van de Omgevingswet

Volgens de huidige verwachting treedt op 1 januari 2022 de Omgevingswet in werking. Deze nieuwe wet bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Dit maakt integraal beheer van de fysieke leefomgeving en een integrale aanpak van ontwikkelingen in die leefomgeving mogelijk. De Omgevingswet biedt veel kansen om aan de Wageningse ambities vorm te geven: versterken van natuur en landschap, kwaliteit van leven centraal stellen, bouwen aan toekomstbestendige wijken, ruimte houden en maken voor groen en bewegen voor een gezonder leven. In 2019 zijn we gestart met de voorbereiding van een proces om samen met Wageningse inwoners, organisaties, ondernemers en WUR onze eigen Wageningse omgevingsvisie te maken. Op verzoek van de gemeenteraad zijn we begonnen met de ontwikkeling van de visie op het buitengebied. Dit eerste onderdeel van de omgevingsvisie is in juli 2020 vastgesteld door de gemeenteraad. Daarnaast zijn we in 2020 gestart met de voorbereiding van de ontwikkeling van een visie op de bebouwde kom. Uiteindelijk worden deze visies samengevoegd tot één gemeentebrede omgevingsvisie. Parallel aan de ontwikkeling van de omgevingsvisie lopen

processen ter voorbereiding van het tijdelijke, van rechtswege vastgestelde omgevingsplan per 1 januari 2022, de aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet en de aanpassing van de dienstverlening. Verder werken we samen met (keten)partners als Omgevingsdienst De Vallei, Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden, Waterschap Vallei & Veluwe, de Foodvalley-gemeenten en de provincie Gelderland.

Doelen

3.5.1 Kerninstrumenten Omgevingswet

Uiterlijk in 2024 zijn er vier lokale kerninstrumenten voor de Omgevingswet (omgevingsvisie, omgevingsprogramma, omgevingsplan, omgevingsvergunning), die aansluiten bij de eigenheid van Wageningen.

3.5.2 Dienstverleningsconcept Omgevingswet

Uiterlijk in 2024 wordt vanuit de gemeente en de ketenpartners gewerkt volgens een nieuw dienstverleningsconcept Omgevingswet, dat aansluit bij de wensen van Wageningen.

Risico's

Geen

Algemene informatie programma 3

Beleidsindicatoren

Er zijn geen beleidsindicatoren binnen dit programma.

Beleidskader

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening inning op de begraafrechten (2020)
- Bomenverordening (2010)
- Telecommunicatieverordening (1999)
- Bouwverordening Wageningen (1993, herziening 2018)
- Overeenkomst kadaster Gelderland (1991)
- Erfgoedverordening (2019)

Beleidsnota's

- Structuurvisie Wageningen (2013)
- Groenbeleidsplan (2017)
- Welstandsnota gemeente Wageningen 2018
- Beheersverordening gemeentelijke begraafplaats en gedenkpark "De Leeuwenk" 2019
- Beleidsnotitie openbare verlichting (2012)
- Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving VTH-Beleid gemeente Wageningen
- Verordening kabels en leidingen Wageningen 2018
- Beleidsregels camping de Wielerbaan 2017
- Beleidsregels handhaving basisfunctie Openbare Ruimte (2005)

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zijn betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Regio Foodvalley

Regio Foodvalley is een samenwerkingsverband van acht gemeenten. Gemeenten leveren ambtelijke capaciteit voor het uitvoeren van regionale opgaven. De regio ontwikkelt beleid en adviseert provincies, Rijk en Europese Commissie over wetten en regels. Ook coördineert de regio een uitvoeringsprogramma, dat een groot aantal projecten behelst. Deze projecten worden door samenwerkende gemeenten uitgevoerd. De regio faciliteert. Gemeente Wageningen neemt deel aan Regio Foodvalley middels een gemeenschappelijke regeling, om een aantal doelen uit haar programma te bereiken.

Omgevingsdienst De Vallei

De OddV voert in opdracht van de gemeente taken uit op het gebied van vergunningverlening en handhaving.

De onderstaande partijen zijn in formele zin geen verbonden partijen, maar wel relevant voor de realisatie van doelstellingen uit het programma:

Stichting Wageningse Eng (statuten), TAWÉ (reglement)

Voor de uitvoering van projecten die de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de Eng behouden en waar mogelijk versterken, werkt de gemeente samen met de SWE. De missie en visie van de SWE liggen verankerd in de Statuten van de stichting.

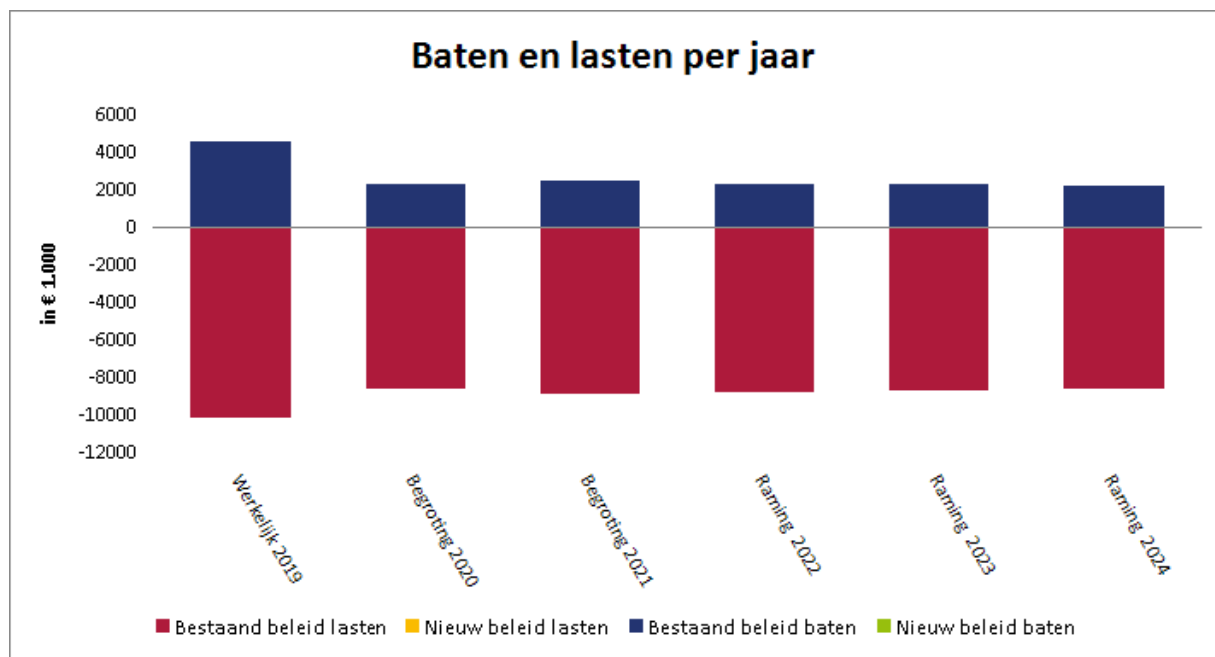
Om de diverse belangen van en op de Wageningse Eng verder te verankeren, heeft het gemeentebestuur een Territoriale Adviescommissie Wageningse Eng (TAWÉ) ingesteld. Deze commissie is door het college van B&W ingesteld en benoemd via een art. 84 commissie/verordening. De TAWÉ adviseert – gevraagd en ongevraagd- het college van burgemeester en wethouders over gemeentelijke beleidsontwikkelingen, vergunningverlening en alle andere zaken met betrekking tot de Wageningse Eng.

Wat mag het kosten?

De lasten, baten en het saldo van het programma Ruimtelijke ontwikkeling zijn als volgt:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	10.074	8.546	8.760	8.701	8.630	8.537
Totale lasten	10.074	8.546	8.760	8.701	8.630	8.537
BATEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	4.561	2.362	2.552	2.300	2.305	2.218
Totale baten	4.561	2.362	2.552	2.300	2.305	2.218
SALDO						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	-5.513	-6.184	-6.208	-6.401	-6.325	-6.320
Totaal saldo	-5.513	-6.184	-6.208	-6.401	-6.325	-6.320

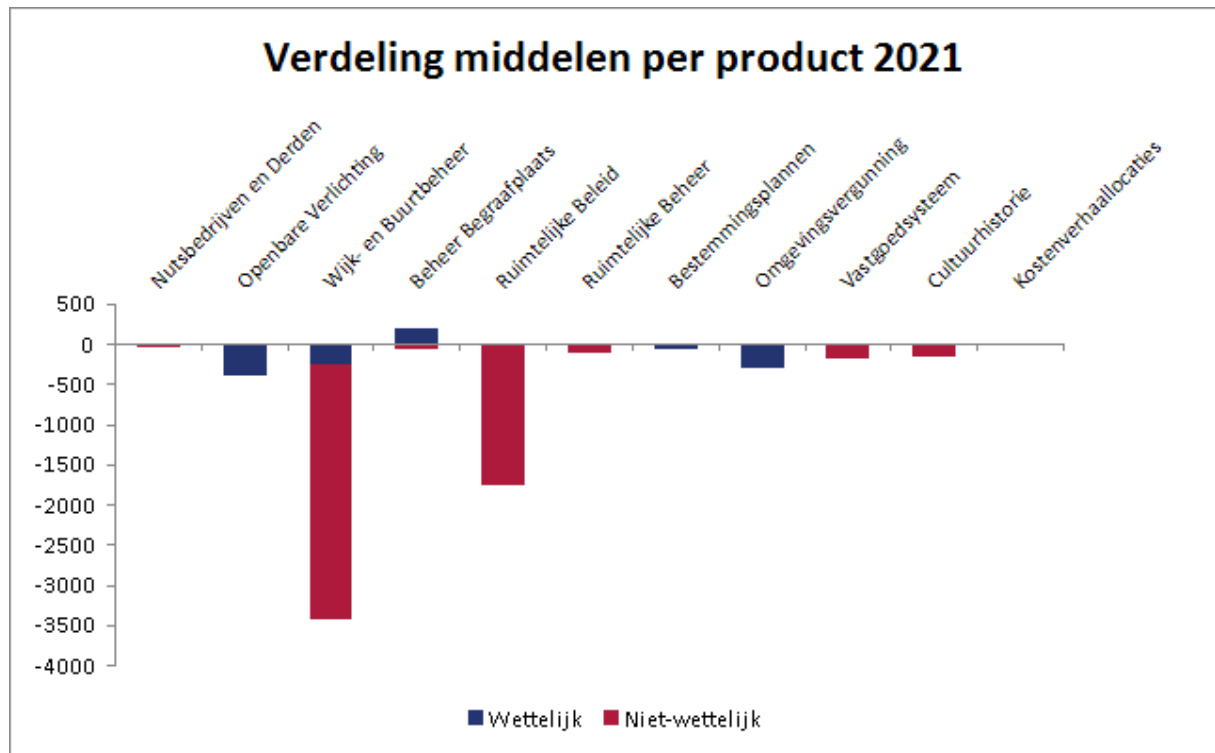
Baten en lasten per jaar (incl. nieuw versus bestaand beleid)

In onderstaande tabel is de verdeling per product opgenomen:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Nutsbedrijven en Derden	144	123	124	125	126	126
Openbare Verlichting	392	372	379	385	392	398
Wijk- en Buurtbeheer	3.424	3.531	3.480	3.599	3.634	3.616
Beheer Begraafplaats	444	417	439	446	450	454
Ruimtelijke Beleid	1.532	1.556	1.751	1.687	1.707	1.777
Ruimtelijke Beheer	110	114	115	119	121	124
Bestemmingsplannen	272	265	83	85	86	88
Omgevingsvergunning	1.474	1.494	1.523	1.649	1.478	1.411
Vastgoedstelsysteem	111	117	183	187	192	196
Cultuurhistorie	169	143	145	149	152	155
Kostenverhaalallocaties	2.002	413	537	271	-	192
Totale lasten	10.074	8.546	8.760	8.701	8.630	8.537
BATEN						
Nutsbedrijven en Derden	111	100	100	100	100	100
Openbare Verlichting	3	4	4	4	4	4
Wijk- en Buurtbeheer	4	13	58	59	14	14
Beheer Begraafplaats	553	562	598	607	616	623
Ruimtelijke Beleid	300	-	-	-	-	-
Ruimtelijke Beheer	4	2	2	2	2	3
Bestemmingsplannen	115	62	22	22	23	23
Omgevingsvergunning	1.469	1.207	1.227	1.247	1.268	1.290
Vastgoedstelsysteem	-	-	-	-	-	-
Cultuurhistorie	-	-	-	-	-	-
Kostenverhaalallocaties	2.002	413	541	258	279	162
Totale baten	4.561	2.362	2.552	2.300	2.305	2.218
SALDO	-5.513	-6.184	-6.208	-6.401	-6.325	-6.320

Verdeling middelen per product (incl. wettelijke versus niet wettelijke taken)

In onderstaande tabel is de verdeling per hoofddoel opgenomen:

Bedrag x € 1.000		Begroting 2021
LASTEN		
3.1	Ruimtelijke kwaliteit	3.676
3.2	Beheer openbare ruimte	4.213
3.3	Bevorderen van de biodiversiteit en behoud van cultuurhistorie	388
3.4	Versterken Grebbedijk	46
3.5	Voorbereiden op de Omgevingswet	437
Totale lasten		8.760
BATEN		
3.1	Ruimtelijke kwaliteit	2.378
3.2	Beheer openbare ruimte	174
3.3	Bevorderen van de biodiversiteit en behoud van cultuurhistorie	-
3.4	Versterken Grebbedijk	-
3.5	Voorbereiden op de Omgevingswet	-
Totale baten		2.552
SALDO		-6.208

Programma 4 Milieu

Waarom dit programma?

Dit programma richt zich op een beter leefmilieu voor de inwoners van Wageningen. Daarbij zorgen we ervoor dat we de mogelijkheden voor toekomstige generaties niet aantasten. De klimaatopgave is daarbij veruit de grootste uitdaging. Om onze klimaatdoelstellingen te behalen is het noodzakelijk dat we verdere stappen maken om energie te besparen maar ook om meer duurzame energie op te wekken. We stimuleren sowieso zoveel mogelijk zonne-energie op daken maar daarnaast ontkomen we er niet aan om ook zonneparken en mogelijk windturbines te realiseren. Daarnaast zullen we een alternatief moeten gaan vinden voor het gebruik van aardgas om onze bebouwde omgeving te verwarmen. Deze opgaves zijn opgenomen in:

- een samenhangende visie op het buitengebied, waarin onder andere definitieve criteria voor duurzame energieopwekking zijn opgenomen;
- een Transitievisie Warmte (nog niet vastgesteld);
- een concept Regionale Energiestrategie.

Tot slot vinden wij het heel belangrijk dat we deze klimaatopgave niet alleen realiseren op het terrein van energie maar ook inzetten op een transitie in ons voedselsysteem en klimaatadaptatie.

Beoogd maatschappelijk effect

Wageningen streeft naar een duurzame samenleving zonder de gevolgen van beslissingen en keuzes af te wentelen op andere landen, zonder grondstoffen of energie te verspillen en middels een eerlijke omslag.

Om dit maatschappelijk effect te realiseren zijn de volgende thema's (hoofddoelen) actueel:

- Klimaatneutraal
- Klimaatbestendig
- Verspillen van grondstoffen
- Bodemkwaliteit
- Waterlopen
- Benedenstroomse gebieden
- Inzameling afvalwater
- Gezondheids- en veiligheidsregio
- Plaagdierenoverlast
- Opvang zwerfende dieren

Deze thema's zijn verwerkt in een doelenboom, waarin per doel wordt beantwoord:

- Wat willen we bereiken? (hoofddoelen en doelen)
- Wat gaan we daarvoor doen? (resultaten)

In het resultatenoverzicht gaan we alleen in op nieuw beleid en politiek relevante zaken.

4.1 Klimaatneutraal 2030

Wat willen we bereiken?

De gemeente Wageningen is Klimaatneutraal in 2030 (Klimaatplan 2017-2021)

1. Een energiebesparing van 50% t.o.v. 2008;
2. Restant energieverbruik duurzaam opwekken;
3. Terugdringen van indirect energieverbruik;
4. De voertuigbrandstoffenuitstoot verminderen: 60% in 2030, 100% in 2050.

Dit doel bevat geen wettelijke taken. De doelen zijn vastgelegd in de Routekaart Wageningen Klimaatneutraal in 2030. Op het gebied van Duurzame energie heeft in 2015 een herijking plaatsgevonden. Het uitvoeringsplan 2017-2021 is opgesteld samen met partners in de stad.

In het kader van het nationaal Klimaatakkoord komt er een opgave per regio voor:

- de warmtetransitie (wijk voor wijk van het gas af)
- de opwekking van duurzame elektriciteit (windmolens en zonnepanelen).

Deze opgave is uitgewerkt in een integrale visie op het buitengebied en in een concept Regionale Energie Strategie. Dit zijn participatieve processen, waarbij gezocht wordt naar de beste integrale oplossingen voor de diverse uitdagingen voor het buitengebied. De visie omvat een breed afwegingskader en locatiebeleid met criteria en randvoorwaarden voor het realiseren van duurzame energieopwekking.

Doelen

4.1.1 Energiebesparing

Er is in 2030 50% energie bespaard t.o.v. 2008.

Beoogde resultaten

- Herijking Routekaart Wageningen Klimaatneutraal is vastgesteld
- Herijking 'duurzaam bouwen beleid' is vastgesteld
- Besparing 20% aardgas en 10% elektra t.o.v. 2008
- Organisatie twee collectieve inkoopacties energiemaatregelen particulieren i.h.k.v. Wageningen Woont Duurzaam
- Energiebesparingsadviezen huishoudens en VvE's door energieloket, 10 speeddateavonden energiecoaches voor belangstellenden en 4 informatieavonden over energiebesparing hebben inwoners bewust gemaakt over het belang en nut van energiebesparing.
- 40 huishoudens met een laag inkomen hebben contact gehad met een energiecoach zodat met energiebewuster gedrag de woonlasten mogelijk kunnen worden verminderd.
- Project "Wijk van de Toekomst Benedenbuurt" is gestart met de uitvoering van de aanleg van een collectief warmtenet.
- 40 huishoudens en 5 bedrijven hebben gebruik gemaakt van een laagrentende lening voor de financiering van energiemaatregelen in 2021.
- 40 bedrijven hebben een gratis energiescan gekregen en 25 bedrijven hebben energiebesparende maatregelen genomen n.a.v. stimulering van Wageningen Werkt Duurzaam in 2021.
- 90% van de bedrijven en instellingen voldoet in 2021 aan de informatieplicht energiebesparing en is aangespoord (OddV) d.m.v. stimulering en handhaving tot het nemen van maatregelen.

4.1.2 Duurzame energieopwekking

Het restant van het energieverbruik wordt duurzaam opgewekt.

Beoogde resultaten

- RES 1.0 is gereed en vastgesteld.
- 110 TJ wordt in totaal in Wageningen aan duurzame energie opgewekt.
- Stimuleringsacties zonne-energie op bedrijfsdaken, particuliere daken en daken van VvE's.
- 2200 daken van particuliere grondgebonden woningen hebben zonnepanelen (35%); 170 daken van bedrijven hebben zonnepanelen (26%); 1 parkeerterrein of gevel heeft zonnepanelen.
- 3 zonneveld initiatieven zitten in de voorbereidende fase.
- 3 windlocaties zijn onderzocht op haalbaarheid voor de realisatie van 1 of meerdere windmolens.
- Besluitvorming Provinciaal warmtebedrijf gereed.
- Akkoord op aansluiting restwarmte Parenco door grote warmtevragers in Wageningen.
- Plan gereed hybride wijken richting all electric.

4.1.3 Voedsel

Terugdringen van het indirecte energieverbruik dat gepaard gaat met consumptie van goederen en diensten, met het accent op voedsel

Beoogde resultaten

- 35 lokale, duurzame voedselproducenten, verwerkers, cateraars en restaurants zijn aangesloten bij het producentenplatform "Wageningen eet duurzaam".
- Afgerond onderzoek naar de haalbaarheid van een 'streeksupermarkt' waar voor lokale producenten hun streekproducten kunnen worden verkocht.
- Catering van het stadhuis is verder verduurzaamd en voedselverspilling is verder verminderd.
- 2 boerenbedrijven hebben stappen gemaakt richting natuurinclusieve landbouw.
- Minimaal 1 locatie is in beeld voor een publiek toegankelijk voedselbos.
- Minimaal 3 horecagelegenheden hebben het percentage vleesgerechten verlaagd en het percentage groentegerechten verhoogd.
- 2 grotere activiteiten/communicatie campagnes zijn uitgevoerd in het kader van het verminderen van voedselverspilling.
- De gemeente Wageningen heeft een voedselagenda voor de komende jaren vastgesteld.

4.1.4 Duurzame mobiliteit

Transitie naar emissieloze mobiliteit. De voertuigbrandstoffenuitstoot is verminderd

- 60% in 2030
- 100% in 2050 t.o.v. 2008.

Beoogde resultaten

- 5 % voertuigbrandstoffen is bespaard in 2021 t.o.v. 2008. Zie verder programma 1.1 en 1.2.

Risico's

Voor het behalen van de doelen hebben we te maken met veel verschillende actoren en partners die individueel investeringsbeslissingen moeten maken of medewerking moeten verlenen. Dit kunnen particuliere huishoudens zijn, grondeigenaren, buurgemeenten, bedrijven, instellingen etc.

Daarnaast bestaat het risico dat we ten tijde van de jaarrekening nog niet over de monitoringsgegevens uit 2021 beschikken.

4.2 Klimaatadaptatie

Wat willen we bereiken?

Wageningen past zich tijdig aan de veranderingen van het klimaat aan.

Wageningen heeft inzicht in de gevolgen en past zich tijdig aan de verandering van het klimaat aan.

Doelen

4.2.1 Klimaatadaptatie

Voorbereid op een veranderend klimaat: alle relevante gevolgen van klimaatverandering zijn in beeld en worden meegenomen in beleid op diverse terreinen.

Beoogde resultaten

- Zie programma 3.3.2 en 4.6.1

Risico's

Zie programma 3.3.2 en 4.6.1

4.3 Huishoudelijk afval

Wat willen we bereiken?

De verspilling van grondstoffen is afgenomen (afvalbeleidsplan 2012)

De gemeente wil verspilling tegengaan door het huishoudelijk afval te doen afnemen en meer te scheiden. In het Afvalbeleidsplan staat dit vastgelegd. De landelijke doelstelling is 75% afvalscheiding en 100 kilogram restafval (fijn+grof).

Afvalinzameling en afvalscheiding zijn wettelijk verplichte taken. Het percentage afvalscheiding en afvalpreventie is landelijk beleid, maar is geen wet.

Doelen

4.3.1 Huishoudelijk restafval

Landelijke doelstelling: 100 kilo restafval per inwoner per jaar en 75% scheiding van huishoudelijk afval.

Beoogde resultaten

- Vervanging 30% bovengrondse open restafvalcontainers door afgesloten ondergrondse containers.
- 10% afname hoeveelheid grof restafval ten opzichte van 2019 (2020 is vanwege COVID-19 niet representatief).
- Gemeente heeft onderzocht hoe de vervuiler gericht belast kan worden voor het aanbieden van restafval (vervuiler betaalt principe) en is hierover de dialoog aangegaan.

4.3.2 Afname huishoudelijk afval

De totale hoeveelheid huishoudelijk afval is afgenomen tot 84% t.o.v. vergelijkbare gemeenten.

Beoogde resultaten

- 10% afname grof restafval op het afvalbrengstation ten opzichte van 2019 (2020 is vanwege COVID-19 niet representatief).
- Gemeente heeft onderzocht welke mogelijkheden bestaan om de vervuiler gericht te belasten voor het aanbieden van (grof) huishoudelijk restafval (vervuiler betaalt principe).

Risico's

Vervuiling van containers waarin grondstoffen worden ingezameld met restafval.

Achterlaten (grof) restafval in niet afgesloten andere containers of er naast.

4.4 Bodemkwaliteit

Wat willen we bereiken?

De bodemkwaliteit in Wageningen vormt geen belemmering voor het gewenste gebruik

Bij wijziging van bestemmingsplannen, aanvragen van omgevingsvergunningen en bij aan- en verkoop van percelen wordt gekeken of de bodemkwaliteit een belemmering vormt. Daar waar noodzakelijk wordt de bodem actief gesaneerd om de bodemkwaliteit af te stemmen op het gewenste gebruik. Om nieuwe bodemverontreinigingen te voorkomen, worden bodemvoorschriften opgenomen en wordt de bodemkwaliteitskaart gebruikt om vrijkomende grondstromen verantwoord te kunnen toepassen.

Vanaf 2018 – 2023 neemt de gemeente het bevoegd gezag over van de provincie voor de zogenaamde "ernstige gevallen". Na de 'warme' overdracht moet het archief worden ingericht. Er moet een rol worden ontwikkeld in het kader van de omgevingsvergunning. Er wordt alvast voorgesorteerd door aan te sluiten bij het bodeminformatiesysteem van de provincie Gelderland. Verder wordt er een risicokaart Explosieven opgesteld waardoor werkzaamheden in de bodem veiliger kunnen worden uitgevoerd.

Bovenstaande taken zijn wettelijk verplichte taken.

Doelen

4.4.1 Preventie bodemverontreiniging

Nieuwe bodemverontreinigingen worden voorkomen.

Beoogde resultaten

- De nota Bodembeheer 2022 is opgesteld.

4.4.2 Sanering bodemverontreiniging

Bodemverontreinigingen worden gesaneerd.

Beoogde resultaten

- Bodemsanering Stationsstraat 82-84/Gerdesstraat 1.

4.4.3 Gezag bodemkwaliteit

Start overname rol bevoegd gezag door de gemeente (met uitzondering van reeds lopende zaken).

Beoogde resultaten

- Archief is overgedragen vanuit de Provincie.
- Er is succesvol bij het bodeminformatiesysteem van de Provincie aangesloten.
- De nieuwe werkzaamheden/rol in het kader van omgevingsvergunningverlening zijn helder.

4.4.4 Beperken risico's van verontreinigingen in de bodem

Beperken risico's van verontreinigingen in de bodem.

Beoogde resultaten

- De bodemkwaliteit is bij bestemmingsplannen en omgevingsvergunningaanvragen beoordeeld en gewaarborgd.
- Een kaart van de PFAS achtergrondwaarden is opgesteld.

4.4.5 Beperken risico's van conventionele explosieven in de bodem

Beperken risico's van conventionele explosieven in de bodem.

Beoogde resultaten

- Er is een risicokaart explosieven opgesteld.

Risico's

Voor de bodemsanering aan de Stationsstraat/Gerdesstraat moet nog een afweging plaatsvinden of moet worden overgegaan tot sloop of niet.

4.5 Waterlopen

Wat willen we bereiken?

Waterlopen in Wageningen zijn natuurvriendelijk, veerkrachtig en gezond

De gemeente wil een logische waterstructuur aanleggen, gebaseerd op de Wageningse Waterlus (Waterplan Wageningen 2005), om ervoor te zorgen dat waterlopen weer gezond zijn. Daarnaast gaat er weer schoon water door de stad stromen en kunnen inwoners dit beleven. Eens in de drie jaar wordt het beheers- en onderhoudsplan geactualiseerd en uitgevoerd waardoor dit schone water mogelijk wordt. Daarnaast herstellen we waterlopen.

Deze activiteiten zijn geen wettelijke taken.

Doelen

4.5.1 Waterstructuur

Er is een (logische) waterstructuur gerealiseerd, gebaseerd op de Wageningse waterlus (Waterplan 2005).

Beoogde resultaten

- De waterloop stadsgracht is verder hersteld.

4.5.2 Waterlus

Schoon water stroomt door de stad en kan worden beleefd.

Beoogde resultaten

- Het beheers- en onderhoudsplan voor elke waterloop is voldoende uitgevoerd.
- Het beheers- en onderhoudsplan is geactualiseerd.

Risico's

Geen

4.6 De Grift

Wat willen we bereiken?

Benedenstroomse gebieden ervaren geen wateroverlast in Wageningen

Wageningen wil het regenwater vasthouden daar waar het valt, om te voorkomen dat het regenwater problemen oplevert voor lagere gebieden. In de lagere gebieden is voldoende berging aanwezig. Dit staat in het Waterplan Wageningen (2005).

Deze activiteiten zijn geen wettelijke taken.

Doelen

4.6.1 Waterberging

Water is voldoende vastgehouden en geborgen. Het infiltreren en vasthouden van water is belangrijk om de gevolgen van klimaatverandering (droogte) tegen te gaan. Eventuele wateroverlast wordt niet afgewenteld (Waterplan 2005).

Beoogde resultaten

- 20 woningen en bedrijven hebben hun regenwater afgekoppeld en daarbij eventueel gebruik gemaakt van de afkoppelsubsidie van de gemeente.

Risico's

Voor de realisatie zijn we afhankelijk voor de investeringsbereidheid van woningeigenaren en bedrijven.

4.7 Riolering

Wat willen we bereiken?

Het doelmatig inzamelen van huishoudelijk afvalwater en overtollig hemelwater

Het rioolwatersysteem in Wageningen moet voldoen aan de wet- en regelgeving. Hier zorgen we voor door uitvoering van het VGRP.

Dit is een wettelijke taak.

Doelen

4.7.1 Riolering

Het rioolwatersysteem voldoet aan de wettelijke regelgeving.

Beoogde resultaten

- Het conserverend VGRP (verbreed gemeentelijk rioleringsplan) 2010-2015 is verder uitgevoerd.
- Er is gestart met de Rioolvervanging Benedenbuurt i.c.m. een warmtenet t.b.v. de energietransitie.
- Er zijn voorbereidingen getroffen voor de verbetering/vervanging van riolering Wijk van de Toekomst Nude.

Risico's

De realisatie van een warmtenet is afhankelijk van vele projectpartners.

4.8 Gezondheids- en externe veiligheidsrisico's zijn beperkt

Wat willen we bereiken?

Gezondheids- en externe veiligheidsrisico's zijn beperkt

De gemeente wil geluidsoverlast verminderen door beleidsplannen uit te voeren. Naar bedrijven nemen we een adviserende rol aan voor wat betreft geluidsvoorschriften. Daarnaast toetsen en monitoren we of de luchtkwaliteit en de externe veiligheid aan de wettelijke norm voldoen.

In 2018 is een motie door de gemeenteraad aangenomen waarin is besloten dat de gemeente bij nieuwe ontwikkelingen de normen van de World Health Organisation in beeld brengt. Ook moet de gemeente zwerfende dieren opvangen en overlast van plaagdieren beperken.

Alle zojuist genoemde maatregelen zijn wettelijke taken die de gemeente moet uitvoeren.

Doelen

4.8.1 Geluid

Geluidsoverlast is verminderd.

Beoogde resultaten

- Alle ruimtelijke ontwikkelingen waarvoor een akoestisch onderzoek wordt opgesteld, worden behalve aan de Wet geluidhinder, ook aan de WHO-normen getoetst.
- Reduceren wegverkeerslawaaï: bij 3 wegrenovaties/onderhoudsrondes is geadviseerd over het reduceren van wegverkeerslawaaï.
- Monitoring muziekgeluid bij 2 grote evenementen.
- Reduceren geluidsoverlast bedrijven: 5 bedrijven zijn geadviseerd over maatregelen om geluidsoverlast te beperken.

4.8.2 Luchtkwaliteit

Luchtkwaliteit voldoet aan de wettelijke norm.

Beoogde resultaten

- Alle ruimtelijke ontwikkelingen waarvoor een luchtkwaliteitsonderzoek wordt opgesteld, worden behalve aan de Wet milieubeheer, ook aan de WHO-normen getoetst.
- De luchtkwaliteit rondom de drukste wegen in Wageningen is gemonitord: Lawickse Allee, Ritzema Bosweg, Kortenoord Allee, Nijenoord Allee, Diedenweg, Rooseveltweg, Mansholtlaan.

4.8.3 Externe veiligheid

Externe veiligheid voldoet aan wettelijke normen.

Beoogde resultaten

- De risicokaart van de provincie Gelderland is actueel en up to date gehouden.

4.8.4 Plaagdieren

Beperken overlast plaagdieren.

Beoogde resultaten

- Aan de wettelijke zorgplicht aangaande voorkomen overlast eikenprocessierups is voldaan.
- Aan de wettelijke zorgplicht aangaande bestrijden van overlast van ratten is voldaan.

4.8.5 Opvang van zwervende en hulpbehoevende dieren

Opvang van zwervende en hulpbehoevende dieren.

Beoogde resultaten

- Aan de zorgplicht voor hulpbehoevende dieren is voldaan (opvang zwervende dieren, vervoer gewonde en noodlijdende dieren, nestbeheer ganzen).

Risico's

Geen

Algemene informatie programma 4

Beleidsindicatoren

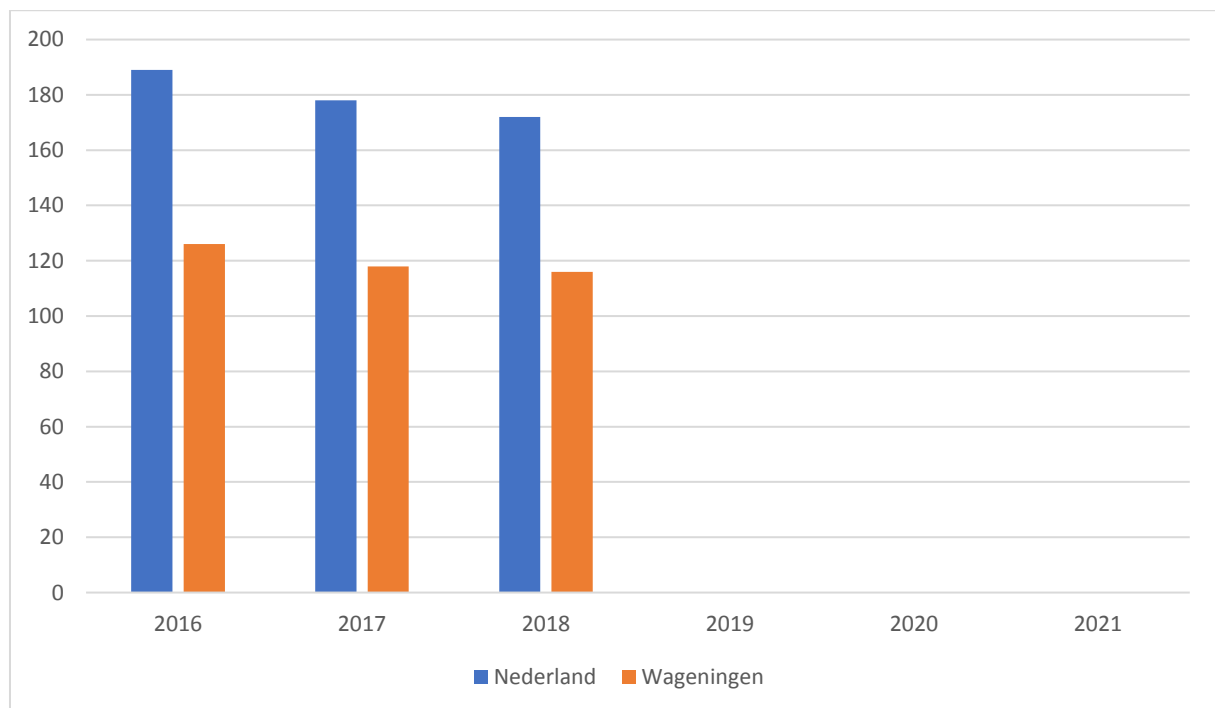
In dit programma zijn de volgende beleidsindicatoren opgenomen:

BG21 - Huishoudelijk fijn restafval

Bron: CBS - Statistiek huishoudelijk afval

Eenheid: Kilogram per inwoner

De vergelijking wordt gemaakt tussen Wageningen en een landelijk gemiddelde van alle gemeenten. Wanneer Wageningen wordt vergeleken met gemeenten met dezelfde hoogbouwklasse dan scoort ze ongeveer gemiddeld.

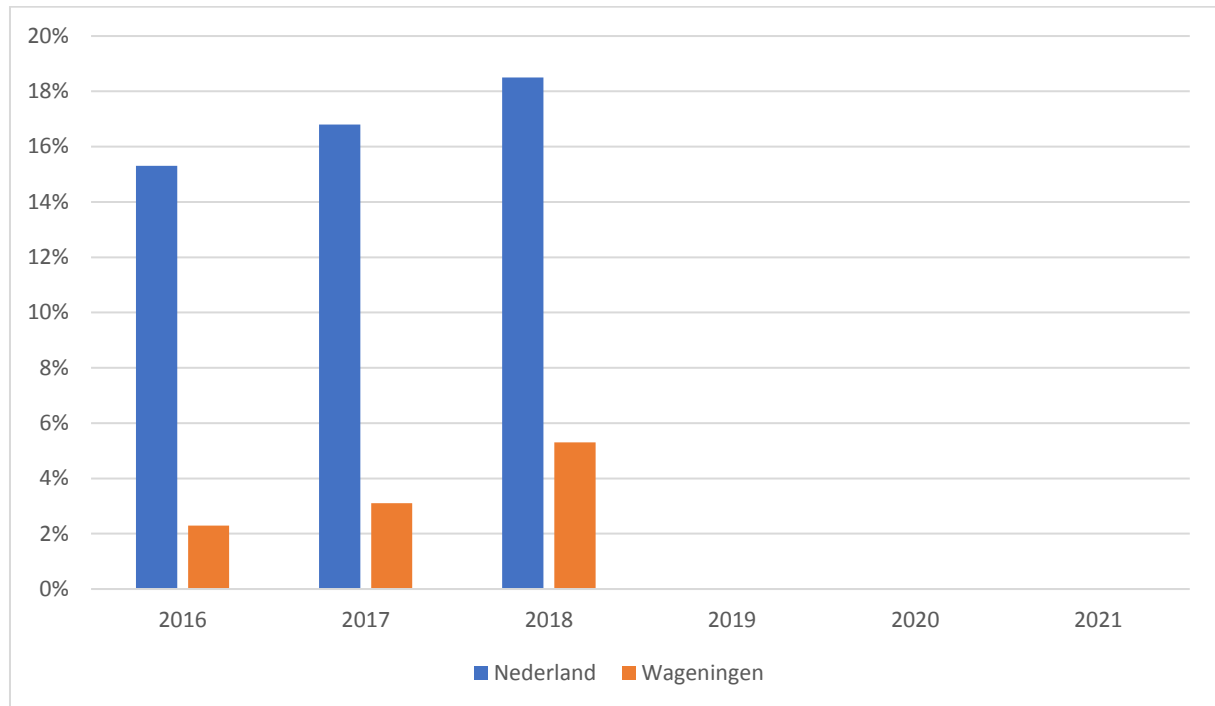

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	189,00 Kg	178,00 Kg	172,00 Kg	Kg	Kg	Kg
Wageningen	126,00 Kg	118,00 Kg	116,00 Kg	Kg	Kg	Kg

BG21 - Hernieuwbare elektriciteit

Bron: RWS Leefomgeving

Eenheid: Percentage hernieuwbare energie t.o.v. het energieverbruik

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	15,30 %	16,80 %	18,50 %	%	%	%
Wageningen	2,30 %	3,10 %	5,30 %	%	%	%

Beleidskader

Het beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Algemene subsidieverordening (2007)

Beleidsnota's

- Routekaart Wageningen (2015)
- Klimaatneutraal in 2030 (2012)
- Herijking klimaatbeleid (2015)
- Klimaatplan 2017-2021
- Beleidsnotitie Duurzaam Bouwen Wageningen 2017-2021
- Visie Buitengebied (2020)
- Concept Regionale Energiestrategie (RES) 2020
- Bodemkwaliteitskaart 2018 en nota bodembeheer (2012)

- Afvalbeleidsplan (2012)
- Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan (2011-2015)
- Beleidsregels hogere waarde Wet Geluidhinder (2008)
- Waterplan (2005)
- Baggerplan (2003-2012)
- Optimalisering afvalwaterstudie (2002)

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zijn betrokken bij het behalen van de doelstellingen uit het programma:

Afvalcombinatie De Vallei (ACV)

Voor de inzameling van huishoudelijk afval, straat- en rioolreiniging, gladheidsbestrijding, plaagdierbestrijding werkt de gemeente samen met de ACV. ACV is een naamloze vennootschap met verschillende dochterondernemingen. De aandelen zijn in het bezit van de gemeenten Ede, Wageningen, Renkum en Veenendaal. ACV Gemeenten voert de opdrachten van de deelnemende gemeenten uit.

Regio Foodvalley

Regio Foodvalley is een samenwerkingsverband van acht gemeenten, met samen 330.000 inwoners. De Gemeente Wageningen neemt deel aan RegioFoodvalley middels een gemeenschappelijke regeling. Op gebied van klimaat, afval en bodem vindt afstemming en - waar relevant – samenwerking plaats. Op gebied van klimaat wordt in opdracht van het Rijk gewerkt aan een Regionale Energiestrategie.

Omgevingsdienst De Vallei

De OddV voert in opdracht van de gemeente taken uit op het gebied van vergunningverlening en handhaving.

De onderstaande partijen zijn in formele zin geen verbonden partijen, maar zijn wel relevant voor de realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Platform Water Vallei en Eem

Het doel van het platform is een betere afstemming en samenwerking realiseren tussen partijen in beleid en uitvoering én in de uitwisseling van kennis en ervaring op het gebied van water, riolering en klimaatadaptatie.

Stichting Wageningen Werkt Duurzaam

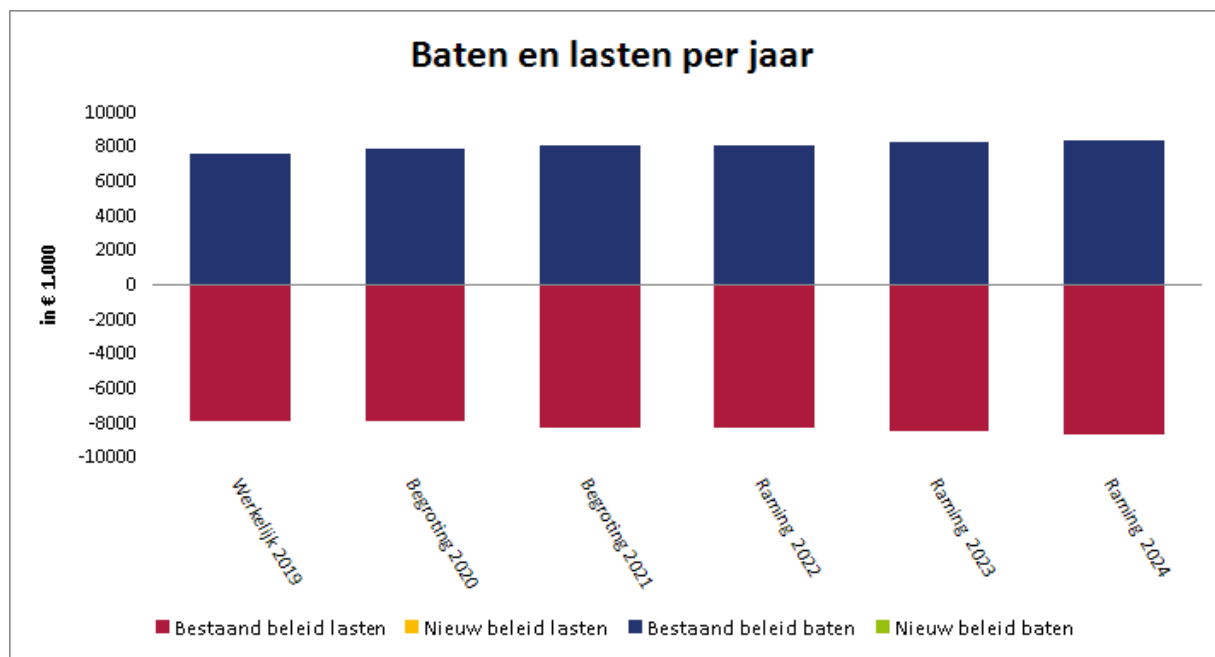
De stichting heeft als missie de samenwerking van Wageningse bedrijven en instellingen aan een duurzame, klimaatneutrale, circulaire en groene economie in Wageningen te bevorderen. De gemeente is subsidieverlener, participant en samenwerkingspartner van de stichting.

Wat mag het kosten?

De lasten, baten en het saldo van het programma Milieu zijn als volgt:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	7.834	7.839	8.237	8.228	8.430	8.595
Totale lasten	7.834	7.839	8.237	8.228	8.430	8.595
BATEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	7.653	7.925	8.129	8.120	8.279	8.399
Totale baten	7.653	7.925	8.129	8.120	8.279	8.399
SALDO						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	-182	86	-108	-108	-151	-196
Totaal saldo	-182	86	-108	-108	-151	-196

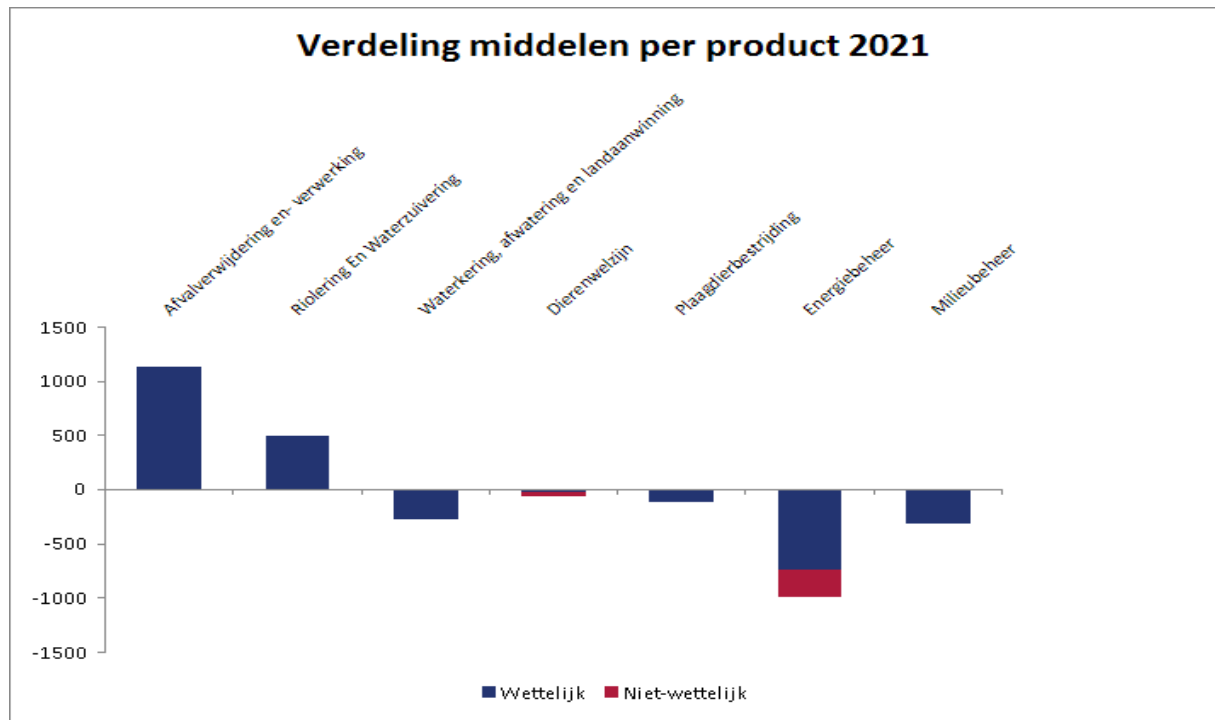
Baten en lasten per jaar (incl. nieuw versus bestaand beleid)

In onderstaande tabel is de verdeling per product opgenomen:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Afvalverwijdering en-verwerking	4.214	4.081	4.269	4.351	4.430	4.510
Riolering En Waterzuivering	2.045	2.119	2.045	2.138	2.190	2.207
Waterkering, afwatering en landaanwinning	170	208	439	281	284	286
Dierenwelzijn	68	63	64	66	67	68
Plaadierbestrijding	101	65	116	117	119	120
Energiebeheer	954	1.019	994	969	1.027	1.084
Milieubeheer	281	284	310	306	313	319
Totale lasten	7.834	7.839	8.237	8.228	8.430	8.595
BATEN						
Afvalverwijdering en-verwerking	4.878	5.158	5.410	5.508	5.608	5.710
Riolering En Waterzuivering	2.515	2.585	2.547	2.610	2.669	2.687
Waterkering, afwatering en landaanwinning	-	-	170	-	-	-
Dierenwelzijn	-	-	-	-	-	-
Plaadierbestrijding	-	-	-	-	-	-
Energiebeheer	243	182	2	2	2	2
Milieubeheer	16	-	-	-	-	-
Totale baten	7.653	7.925	8.129	8.120	8.279	8.399
SALDO	-182	86	-108	-108	-151	-196

Verdeling middelen per product (incl. wettelijke versus niet wettelijke taken):

In onderstaande tabel is de verdeling per hoofddoel opgenomen:

Bedrag x € 1.000		Begroting 2021
LASTEN		
4.1	Klimaatneutraal 2030	1.251
4.2	Klimaatadaptatie	-
4.3	Huishoudelijk afval	4.119
4.4	Bodemkwaliteit	203
4.5	Waterlopen	-
4.6	De Grift	439
4.7	Riolering	2.045
4.8	Gezondheids- en externe veiligheidsrisico's zijn beperkt.	181
Totale lasten		8.237
BATEN		
4.1	Klimaatneutraal 2030	2
4.2	Klimaatadaptatie	-
4.3	Huishoudelijk afval	5.410
4.4	Bodemkwaliteit	-
4.5	Waterlopen	-
4.6	De Grift	170
4.7	Riolering	2.547
4.8	Gezondheids- en externe veiligheidsrisico's zijn beperkt.	-
Totale baten		8.129
SALDO		-108

Programma 6 Maatschappelijke ontwikkeling

Waarom dit programma?

Dit programma raakt iedereen in Wageningen. Niet alleen mensen met een zorg- of adviesvraag, maar ook de mensen om hen heen, zoals familie, vrienden en burens. Mensen die als vrijwilliger, mantelzorger of professional hulp en ondersteuning verlenen. Ook zijn er mensen die vanuit inhoudelijke deskundigheid betrokken zijn of werkgevers die zich willen inzetten.

We doen dit op basis van het beleidskader Samen Wageningen, dat in 2016 samen met de stad is ontwikkeld en op 16 januari 2017 door de gemeenteraad is vastgesteld. Dit beleidsplan heeft betrekking op al het beleid dat is gericht op hulp en ondersteuning aan inwoners van Wageningen als het gaat om welzijn en zorg. Uitgangspunt hierbij is dat we uitgaan van de behoefte(n) van inwoners en het leveren van maatwerk in plaats van enkel vast te houden aan regels en protocollen.

Beoogd maatschappelijk effect

Het maatschappelijke effect dat we met ons sociale beleid willen bereiken, noemen we in Samen Wageningen de Stip op de Horizon. Wageningen wil een betrokken samenleving zijn, waarin we ons verantwoordelijk voelen voor onze directe omgeving. Zorg en aandacht hebben voor elkaar, in de straat, buurt of stad, waarin we naar eigen mogelijkheden mee kunnen doen en optimaal in staat zijn om baas te zijn over ons eigen leven. De stad heeft daarbij vijf Wageningse principes benoemd: we willen problemen zoveel mogelijk voorkomen, zetten de inwoner centraal, gaan met elkaar voor samenredzaamheid, gaan uit van vertrouwen en zoeken actief naar vernieuwing.

Voor het sociaal beleid heeft de stad elf hoofdlijnen geschreven. De hoofdlijnen geven weer hoe we in Wageningen met elkaar willen omgaan als het gaat over zorg en welzijn. De hoofdlijnen zijn:

1. Het gemeentelijk beleid is gericht op iedere inwoner (algemeen beleid), met oog voor doelgroepen met specifieke behoeften (specifiek beleid);
2. Voorkomen is beter dan genezen, daarom zetten we in op preventie;
3. We herkennen en waarderen wat al goed gaat, om dat te versterken en stimuleren. Daarbij laten we ruimte voor vernieuwing;
4. Er is laagdrempelige toegang tot informatie, hulp en ondersteuning voor iedereen;
5. Iedereen moet (zinnig) mee kunnen doen en wordt daarbij zo nodig ondersteund;
6. Contact is gebaseerd op basis van wederzijds respect, omdat we allemaal anders zijn en gehoord en gezien willen worden;
7. We zetten ieders mogelijkheden om zichzelf te redden centraal: waar mogelijk met inzet van informele ondersteuning en waar nodig met professionele hulp;
8. We gaan uit van eigen regie voor iedereen, ook wanneer diegene ondersteuning krijgt;
9. We vertrouwen op de kracht van eigen netwerken; gemeente en professionals bieden ondersteuning waar nodig om overbelasting te voorkomen en beperken niet met regels;
10. Waar netwerken ontbreken, ondersteunen we bij het vormen en onderhouden van een netwerk;
11. We zorgen voor evenwicht tussen het informele netwerk, vrijwillige hulp en professionele hulp door goede afstemming en samenwerking.

De hoofdlijnen vormen de basis voor de uitvoering van het sociale beleid in Wageningen.

Naast de doelstellingen uit 'Samen Wageningen' is er ook aandacht voor solidariteit en bewustwording van vrede en veiligheid in Wageningen. Activiteiten die vanuit de Wageningse

samenleving op deze terreinen worden ontplooid, zijn gericht op het versterken van de sociale cohesie in de stad en waar mogelijk vanuit een internationaal perspectief.

Ontwikkelingen

Pilot DACT

Vanaf oktober 2018 loopt de pilot DACT: dagactiviteiten zonder indicatie in De Nude en Ons Huis. Met DACT hoeven Inwoners die in aanmerking komen voor lichte groepsbegeleiding geen indicatie meer aan te vragen bij het Startpunt. Hierdoor maken óók inwoners die geen indicatie willen aanvragen (door het zorgmijdende karakter of schaamte), gebruik van DACT en vallen hierdoor níet tussen de wal en het schip. Uit de evaluatie van de pilot blijkt o.a. de preventieve functie (dempende functie op andere vormen van hulp) en een kostenbesparing, waardoor we de pilot structureel willen inzetten. Zetten we de pilot *niet* structureel in, dan krijgen de deelnemers weer een Wmo-indicatie, dat tot extra structurele lasten leidt voor het product dagbesteding en extra uitvoeringskosten.

Het aantal deelnemers aan DACT heeft een grote groei doorgemaakt, waardoor de bezettingsgraad boven de 100% komt en meer inzet van begeleiding nodig is. Daarnaast is er een extra dagbestedingslocatie bij (de winkel in de binnenstad). Uitbreiding van de begeleidingscapaciteit is daarom wenselijk.

6.1 Samen Wageningen

Wat willen we bereiken?

In Samen Wageningen staan elf thema's. Voor elk van deze thema's heeft de stad benoemd welke maatschappelijk effecten we willen bereiken en welke doelen we ons daarbij stellen.

Doelen

6.1.1 Gezondheid

Gezondheid

Maatschappelijk effect: iedereen heeft kansen en mogelijkheden om mee te doen en eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven.

Doelen:

1. Inwoners die ziek zijn of een beperking hebben, hebben - net als andere inwoners - kansen en mogelijkheden om mee te doen in de samenleving;
2. Inwoners met een lage sociaaleconomische status (SES) leven langer en leven langer in gezondheid in vergelijking met de huidige situatie;
3. Iedere inwoner is in staat om met de uitdagingen in zijn leven om te gaan (volgens het begrip positieve gezondheid).

Beoogde resultaten

- inwoners, in het bijzonder chronisch zieken en mensen met een beperking en mensen met een lage SES, ervaren hun kwaliteit van leven gemiddeld als goed
- inwoners, in het bijzonder mensen met een lage SES, ervaren hun gezondheid gemiddeld als goed, wat gerelateerd wordt aan regelmatig bewegen, geen of weinig gebruik van alcohol en drugs, ontspanning, gezonde voeding en seksuele gezondheid.
- inwoners ervaren dat ze mee kunnen doen, in het bijzonder chronisch zieken en mensen met een beperking (we gaan uit van wat mensen wel kunnen in plaats van niet kunnen) en mensen met een lage SES;
- Wageningen beoogt zoveel mogelijk zorg en ondersteuning van kwetsbare inwoners in een thuissituatie te bieden, in 2021 is het aantal plekken met zorg binnen een instelling teruggebracht naar maximaal 25 plekken.
- De Jogg-aanpak is in 2021 geëvalueerd en er is een besluit genomen over een (eventueel) vervolg.
- In 2021 is de groente- en fruitconsumptie van kinderen t/m 12 jaar gestegen ten opzichte van de consumptie in 2017.
- In samenwerking met Huisartensgroep de Poort wordt het aantal patiënten dat de Eetscore invult geïntensiveerd. Tevens neemt een deel van deze patiënten deel aan de pilot van Alliantie Voeding in de Zorg

6.1.2 Leefbaarheid

Leefbaarheid

Maatschappelijk effect: inwoners ervaren hun sociale woonomgeving als leefbaar en veilig.

Doelen:

1. Inwoners voeren de regie over de sociale leefbaarheid in de stad;
2. Inwoners voelen zich veilig en prettig in hun leefomgeving;
3. Nieuwe inwoners voelen zich welkom;
4. Inwoners in een gebied voelen zich meer verantwoordelijk voor elkaar en voor hun omgeving;
5. Verhoging van de leefbaarheid van kwetsbare gebieden.

Beoogde resultaten

- Er zijn laagdrempelige mogelijkheden voor informatie, advies en ondersteuning bij vragen over leefbaarheid en burgerinitiatieven die de leefbaarheid versterken.
- Er bestaat inzicht in initiatieven voor leefbaarheid.
- Inwoners kennen elkaar en hebben interactie met elkaar in hun gebied, waarbij de invulling van "gebied" maatwerk is.
- Initiatieven die zich richten op opbouwen en versterken van netwerken in de wijk/buurt worden ondersteund.
- indien nodig worden (kwetsbare) inwoners door de gemeente ondersteund bij het nemen van initiatieven in hun gebied.
- In 2021 zijn er 8 woningen beschikbaar in Wageningen voor de opvang van dak- en thuislozen, waarbij geen sprake is van psychiatrische problematiek of verslavingsproblemen.

6.1.3 Werk

Werk

Maatschappelijk effect: iedereen ervaart dat hij zinvol mee kan doen en zijn talenten kan benutten en ontwikkelen, waarbij mensen ondersteund worden bij het verwerven van volwaardig werk met een eerlijk inkomen.

Doelen:

1. Inwoners ontwikkelen hun talenten en doen werkervaring op, passend bij hun mogelijkheden;
2. Inwoners hebben een vorm van werk of dagbesteding, passend bij hun mogelijkheden.

Beoogde resultaten

- Er zijn verschillende vormen van werk en participeren (meedoen) beschikbaar.
- De gemeente ondersteunt en stimuleert initiatieven in de stad of wijk van ondernemers, inwoners en maatschappelijke partners.
- Iedere uitkeringsgerechtigde krijgt een ondersteuningstraject van de gemeente dat uitgaat van zijn mogelijkheden en leidt naar een vorm van werk of dagbesteding.
- Bij het bieden van hulp en ondersteuning in relatie tot werk worden dwarsverbanden gelegd tussen bedrijven, dagbesteding, vrijwilligerswerk en scholen
- iedereen die wil werken weet waar hij/zij ondersteuning kan krijgen bij het vinden van een duurzame vorm van werk of indien dat niet mogelijk is – dagbesteding passend bij de talenten en capaciteiten

6.1.4 Armoede

Armoede

Maatschappelijk effect: iedereen heeft voldoende financiële mogelijkheden om mee te doen.

Doelen:

1. Maatschappelijke betrokkenheid bij armoede vergroten;
2. Verminderen van het negatieve effect van armoede op gezondheid, sociale contacten en mogelijkheden om mee te doen in de samenleving;
3. Positieve gedragsverandering bij inwoners die financiële problemen hebben of dreigen te krijgen.

Beoogde resultaten

- de gemeente ondersteunt initiatieven die gericht zijn op armoedebestrijding.
- Inwoners met een minimum inkomen benutten de mogelijkheden voor financiële ondersteuning optimaal;
- er wordt maatwerk verleend bij financiële problemen als regels tekort schieten.
- Financieel kwetsbare inwoners (jongeren en volwassenen) krijgen ondersteuning om anders met geld te leren omgaan en hun lasten te verlagen.
- In samenwerking met formele en informele netwerken worden problematische schuldensituaties gesignaleerd, waar mogelijk voorkomen en waar nodig opgelost.
- In 2020 en 2021 wordt gewerkt aan de herijking van het armoedebeleid. Dit zal in 2021 leiden tot een herzien beleidskader en een actieagenda armoede waarmee concrete invulling wordt gegeven aan het voorkomen, verzachten en verhelpen van armoede.

6.1.5 Mantelzorg

Mantelzorg

Maatschappelijk effect: mantelzorgers ervaren een evenwicht tussen het eigen leven en de zorg voor de ander.

Doelen:

1. Brede maatschappelijke ondersteuning, (h)erkenning en respect voor mantelzorgers realiseren;
2. Meer mantelzorgers (dan in de huidige situatie) ervaren evenwicht tussen hun zorgtaken en hun eigen leven.

Beoogde resultaten

- er is een professioneel aanspreekpunt voor ondersteuning aan mantelzorgers
- mantelzorgers en professionele hulpverleners stemmen de zorgverlening met elkaar af.
- mantelzorgers worden door de gemeente gewaardeerd
- mantelzorgers worden door de gemeente en zorgaanbieders minder belast door regels en voorwaarden om hun mantelzorgtaken uit te kunnen voeren.
- mantelzorgers die ondersteuning nodig hebben, krijgen informele en/of formele hulp op maat.

6.1.6 Vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk

Maatschappelijk effect: inwoners van Wageningen zetten zich in voor elkaar.

Doelen:

1. Vrijwilligers voelen zich erkend en gewaardeerd;
2. Meer mensen doen vrijwilligerswerk in eigen stad of wijk.

Beoogde resultaten

- Er zijn ondersteuningsmogelijkheden voor vrijwilligers in de vorm van scholing, begeleiding, verzekering etc.
- vrijwilligerswerk is toegankelijk (financieel, regels, ondersteuning) voor iedereen die vrijwilligerswerk wil doen.
- er zijn diverse mogelijkheden voor het verbinden van vraag en aanbod van inwoners.

6.1.7 Vrijtijdsbesteding

Vrijtijdsbesteding

Maatschappelijk effect: iedereen ervaart een plezierige en zinvolle vrijetijdsbesteding.

Doel:

1. Iedere inwoner heeft mogelijkheden om aan vrijetijdsbesteding te doen.

Beoogde resultaten

- er is een aanbod voor vrijetijdsbesteding voor mensen met beperkte eigen middelen
- er is financiële ondersteuning voor inwoners die geen middelen hebben om mee te doen aan vrijetijdsbesteding;
- er is een divers, breed, toegankelijk aanbod van activiteiten en voorzieningen voor vrijetijdsbesteding, ook in de buitenruimte, waaruit inwoners kunnen kiezen afhankelijk van hun mogelijkheden en hun behoefte.

6.1.8 Jeugd

Jeugd

Maatschappelijk effect: alle jeugd tot 27 jaar heeft mogelijkheden om veilig en gezond op te groeien en zijn talenten te ontwikkelen.

Doelen:

1. Mensen ondernemen actie als zij zich zorgen maken over kinderen;
2. Kinderen en ouders vinden op tijd hulp om problemen in de opvoeding en bij het opgroeien te voorkomen en op te lossen.

Beoogde resultaten

- de wettelijke taken uit de Jeugdwet worden uitgevoerd.
- Er wordt informele of formele hulp aangeboden en er is ondersteuning door professionals, vrijwilligers en mensen uit het eigen netwerk.
- Ouders en kinderen zijn volwaardige gesprekspartners; hulpverleners praten niet over maar met hen vanuit een respectvolle bejegening en rekening houdend met de heersende normen en waarden in het gezin en in hun omgeving
- Er zijn netwerken voor kinderen en ouders waar zij lotgenoten en ervaringsdeskundigen kunnen ontmoeten.
- Als mensen zich zorgen maken over de kinderen van anderen, weten zij waar zij terecht kunnen voor informatie en advies en weten hoe te handelen als de veiligheid van het kind in het geding is
- Kinderen en hun ouders kunnen makkelijk informatie vinden en advies krijgen, zowel over het oplossen als over het voorkomen van problemen;
- kinderen zijn actief betrokken bij het beleid dat betrekking op hen heeft.
- Er wordt preventief hulp en ondersteuning aangeboden aan ouders en kinderen in geval van echtscheidingen.

6.1.9 Ouderen

Ouderen

Maatschappelijk effect: ouderen ervaren dat zij van betekenis zijn voor de samenleving.

Doelen:

1. Ouderen zijn zo lang mogelijk zelfstandig actief en doen mee in de samenleving;
2. Oudere inwoners kunnen zoveel mogelijk eigen regie houden over hun leven, ook als zij beperkingen hebben;
3. Eenzaamheid bij oudere inwoners neemt af.

Beoogde resultaten

- oudere inwoners ontvangen waar nodig ondersteuning op maat en passende mogelijkheden om zelfstandig actief te blijven
- oudere inwoners kunnen elkaar en andere generaties ontmoeten en gezamenlijk activiteiten organiseren en worden daarin waar nodig gefaciliteerd
- voor oudere inwoners met beperkingen is passende zorg beschikbaar;
- Eenzaamheid bij oudere inwoners wordt gesignaleerd en waar gewenst wordt op maat ondersteuning geboden bij maatschappelijke participatie/opbouwen van een netwerk.

6.1.10 Mensen met een beperking

Mensen met een beperking

Maatschappelijk effect: mensen met een beperking doen volwaardig mee in de samenleving.

Doelen:

1. Mensen met een beperking worden gezien en gehoord;
2. Mensen met een beperking kunnen samen met mensen zonder beperking naar vermogen meedoen in de maatschappij door een vorm van werk, vrijwilligerswerk, dagbesteding en vrijetijdsbesteding.

Beoogde resultaten

- mensen met een beperking worden actief betrokken bij vormgeving, invulling en evaluatie van beleid en uitvoering dat op hen betrekking heeft.
- bedrijven en organisaties creëren passende functies voor mensen met een beperking
- het openbaar vervoer, aanvullend vervoer en openbare voorzieningen zijn toegankelijk voor mensen met een beperking.

6.1.11 Statushouders/vluchtelingen

Statushouders/vluchtelingen

Maatschappelijk effect: statushouders/vluchtelingen zijn geïntegreerd in de samenleving.

Doelen:

1. Iedere statushouder/vluchteling doet mee in de Wageningse samenleving;
2. Iedere statushouder/vluchteling respecteert de basiswaarden van de Grondwet en de Mensen- en Kinderrechten.

Beoogde resultaten

- iedere statushouder die in Wageningen komt wonen, beheerst (naar eigen kunnen) de Nederlandse taal.
- iedere statushouder wordt – zo snel mogelijk nadat hij in Wageningen is komen wonen – actief gestimuleerd om een vorm van werk of studie te gaan doen en wordt daarin ondersteund;
- alle statushouders/vluchtelingen zijn op de hoogte van de Nederlandse normen en waarden, waaronder de basiswaarden van de Grondwet en de Mensen- en Kinderrechten; ouders worden in staat gesteld hun kinderen daarin te ondersteunen;
- statushouders/vluchtelingen en inwoners ontmoeten elkaar in de buurt, op (vrijwilligers) werk of tijdens vrijetijdsbesteding
- statushouders/vluchtelingen worden door de gemeente ondersteund bij het opbouwen van een eigen netwerk;
- er is ondersteuning voor uitgeprocedeerde vluchtelingen die buiten hun schuld niet in aanmerking komen voor opvang en die voldoen aan de daartoe door de gemeenteraad vastgestelde criteria.

Risico's

Voor paragraaf 6.1 - Samen Wageningen is aangesloten bij de resultaten uit het beleidskader Samen Wageningen. Bij het behalen van de resultaten in 6.1 speelt Welsaam een belangrijke rol. Bijna alle resultaten zijn gedeeltelijk of geheel bij Welsaam belegd. Welsaam ontvangt van de gemeente een (grotendeels) vast budget voor haar taken. Dit betekent dat het behalen van de resultaten ook afhankelijk is van het aantal inwoners dat ondersteuning nodig heeft, omdat het budget gelijk blijft bij toenemende aantallen. Een aantal resultaten zijn zodanig beschreven dat deze als een open-einde regeling functioneren, bijvoorbeeld "iedere uitkeringsgerechtigde krijgt een ondersteuningstraject". Wanneer het aantal betreffende inwoners toeneemt, is het mogelijk dat het behalen van het resultaat niet meer mogelijk is, of tot hogere kosten leidt.. De huidige (landelijke) onzekerheid op sociaal/economisch vlak maakt dat dit risico zich sterker voordoet dan voorheen.

6.2 Bewustwording, solidariteit, vrede en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Internationale samenwerking

Naast het uitvoeren van Samen Wageningen voeren we beleid uit ten aanzien van internationale samenwerking en internationale projecten. We coördineren en organiseren ontvangsten uit en

bezoeken aan de partner- en projectsteden. We faciliteren, ondersteunen en financieren stichtingen/groepen die betrokken zijn bij de stedenbanden. Het hele jaar door en in het bijzonder op 4 en 5 mei herdenken en vieren we actief de vrijheid waarin we nu leven, een vrijheid die niet vanzelfsprekend is.

Stad der Bevrijding

We willen de identiteit en het imago van Wageningen als Stad der Bevrijding versterken en onze vier kernwaarden inhoud geven. Onze kernwaarden zijn werken aan vrede, vrijheid en veiligheid; bedanken van de bevrijders; door en voor de stad en het verbinden van diversiteit. Naast herdenken en vieren zijn educatie en bewustwording belangrijke activiteiten. In 2021 geven we verder uitvoering aan de kaders Stad der Bevrijding die de raad in 2016 heeft vastgesteld. Samen met Wageningen 45 en andere partners in de stad organiseren wij 75+1 jaar Bevrijding in 2021 en ontwikkelen we een visie voor de toekomst.

Doelen

6.2.1 Herdenken en vieren bevrijding

Profilering identiteit en imago Stad der Bevrijding

Beoogde resultaten

- In 2021 zijn er jaarrond activiteiten georganiseerd in het kader van Vrijheid en hebben we op 4 en 5 mei met de 75 +1 editie vrijheid herdacht en gevierd.

6.2.2 Educatie en bewustwording

Jong en oud bewust maken van de waarden van vrede, vrijheid, veiligheid, mensenrechten en democratie

Beoogde resultaten

- In 2021 zijn er het jaar rond educatieve activiteiten georganiseerd over vrede, vrijheid, veiligheid, mensenrechten en democratie. Zoals een scholenproject, vrijheidslessen, adoptieceremonies en lezingen.

6.2.3 Waardering veteranen

Erkenning en waardering inzet lokale veteranen voor vrede, vrijheid en veiligheid

Beoogde resultaten

- In 2021 is er maandelijks een veteranencafé en de jaarlijkse Veteranendag georganiseerd. Veteranen zijn ook uitgenodigd voor een aantal adoptieceremonies
- Daarnaast kregen veteranen de aandacht en de waardering die zij verdienen op 5 mei tijdens het programma op de Dreijen en het Defilé.

6.2.4 Onderhouden van internationale contacten

Uitwisseling kennis en ervaring met de partnergemeenten

Onderhouden van projectrelaties met Rwanda en China

Beoogde resultaten

- In 2021 organiseren we minimaal één activiteit met partnerstad met Gödöllo waarbij scholen/organisaties uit Wageningen betrokken zijn.
- In 2021 organiseren we minimaal één activiteit met partnerstad Mörfelden-Walldorf.

Risico's

Het realiseren van de deze resultaten is in sterke mate afhankelijk van de mogelijkheden en beperkingen voortkomend uit de corona-crisis. Wanneer grootschalige evenementen (nog) niet mogelijk zijn, heeft dit gevolgen voor de opzet van (o.a.) 4 en 5 mei en de uitwisseling met onze partner-steden.

Algemene informatie programma 6

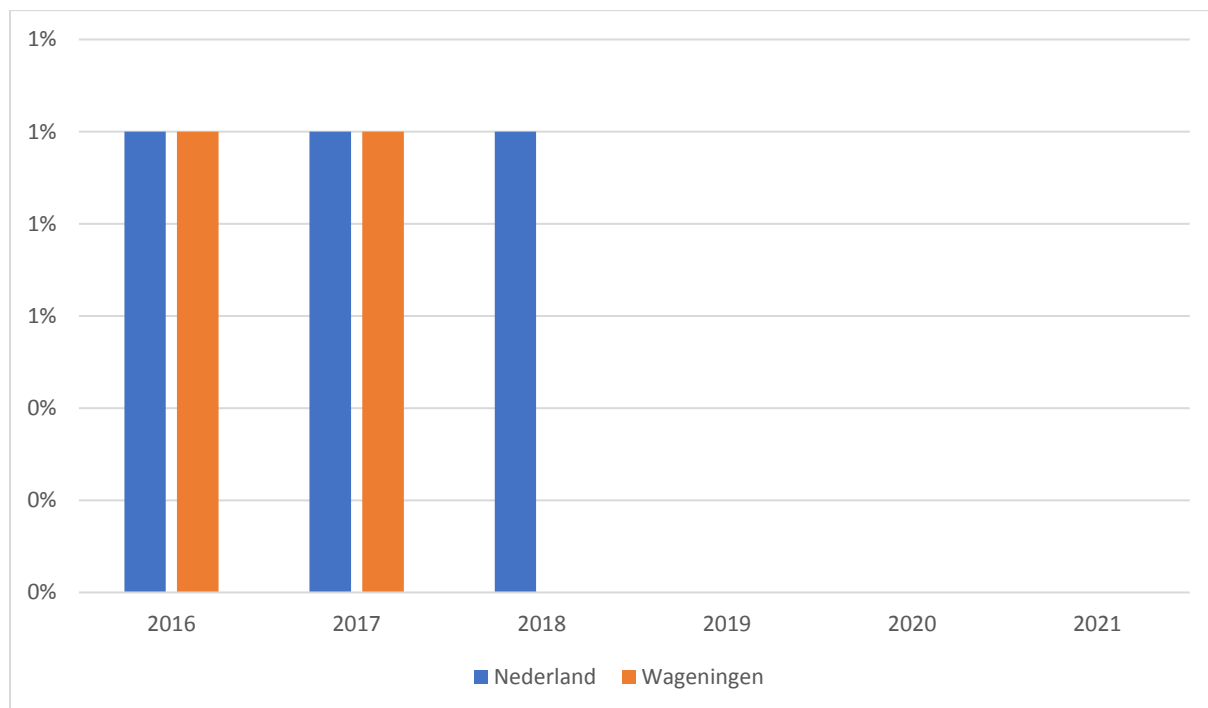
Beleidsindicatoren

In dit programma zijn de volgende beleidsindicatoren opgenomen:

BG21 - Jongeren met een delict voor de rechter

Bron: CBS

Eenheid: Percentage van de jongeren van 12 tot 22 jaar

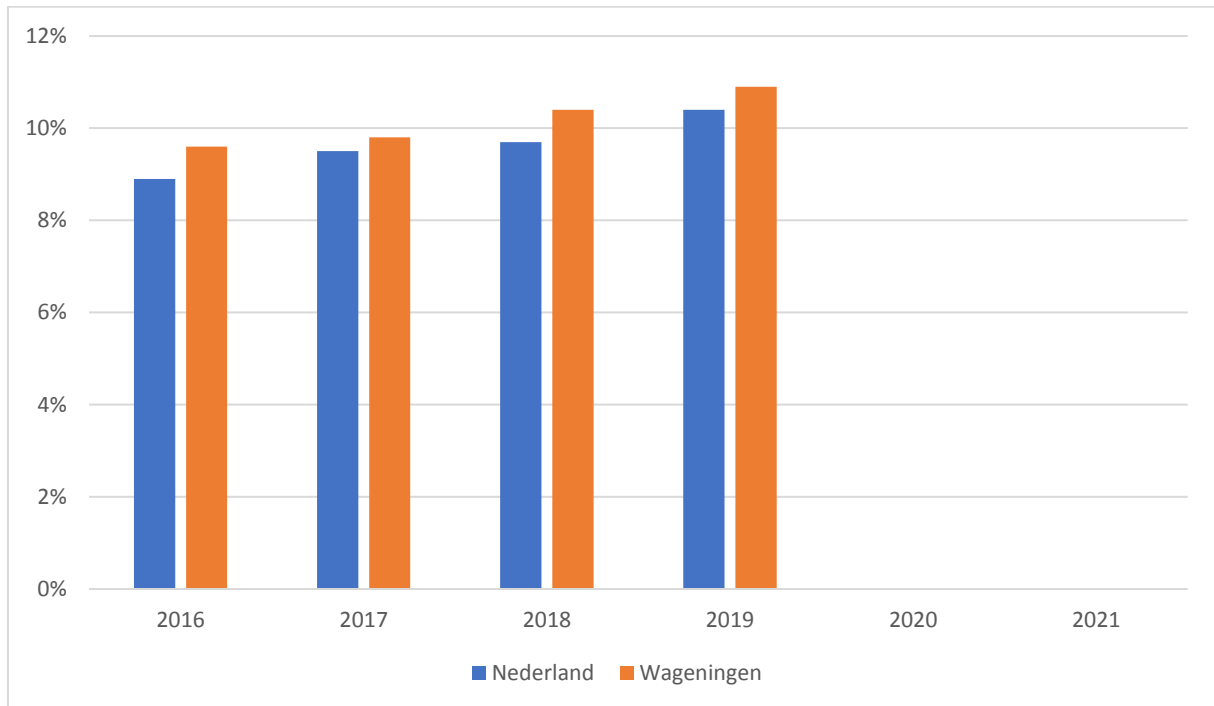

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	1,00 %	1,00 %	1,00 %	%	%	%
Wageningen	1,00 %	1,00 %	0,00 %	%	%	%

BG21 - Jongeren met jeugdhulp

Bron: CBS

Eenheid: Percentage van de jongeren tot 18 jaar

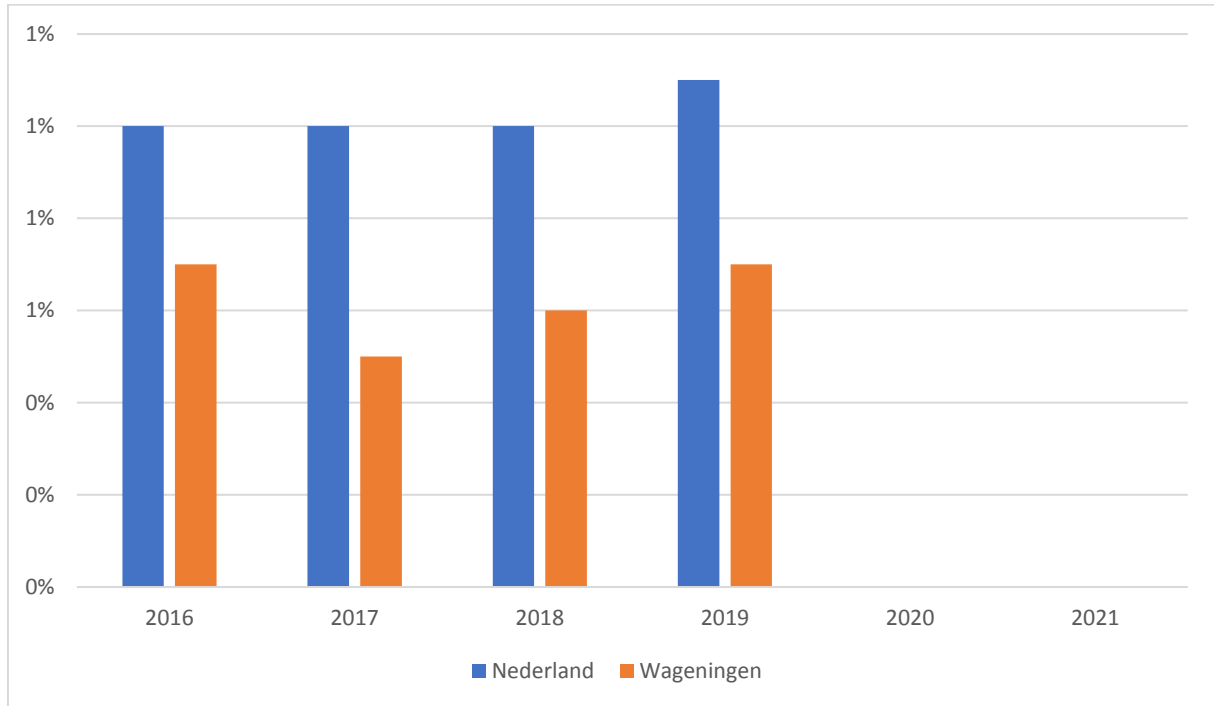

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	8,90 %	9,50 %	9,70 %	10,40 %	%	%
Wageningen	9,60 %	9,80 %	10,40 %	10,90 %	%	%

BG21 - Jongeren met jeugdbescherming

Bron: CBS

Eenheid: Percentage van de jongeren tot 18 jaar

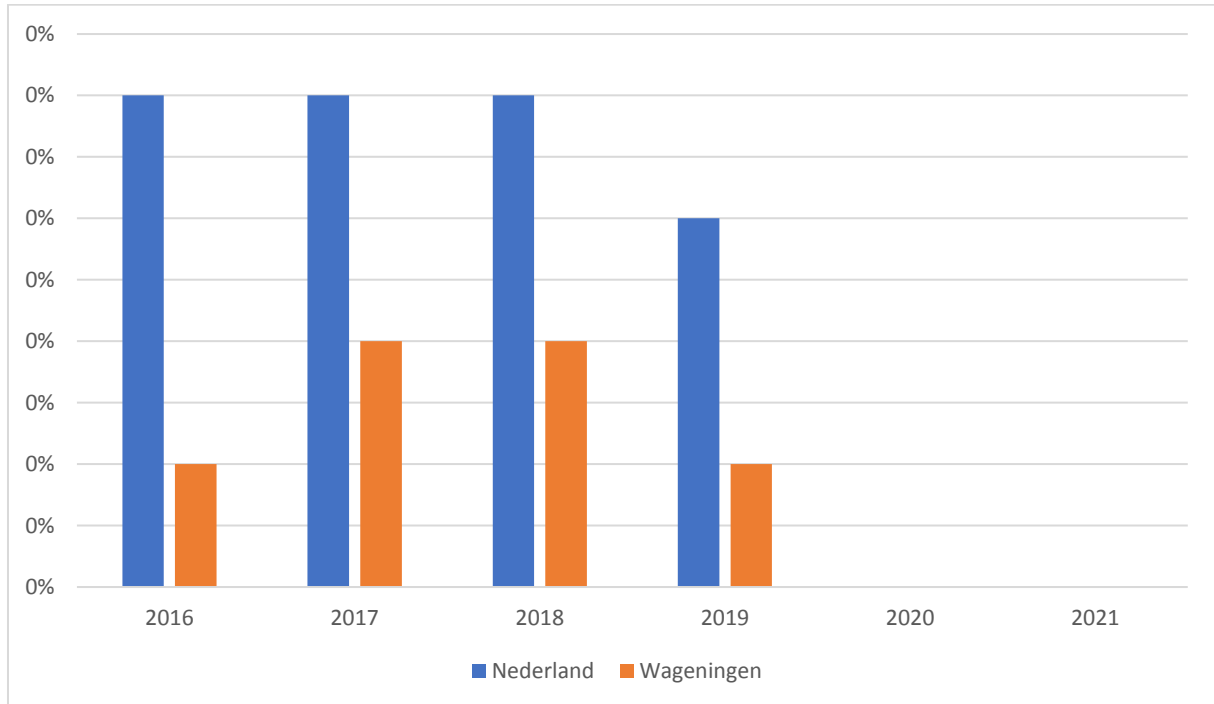

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,10 %	%	%
Wageningen	0,70 %	0,50 %	0,60 %	0,70 %	%	%

BG21 - Jongeren met jeugdreclassering

Bron: CBS

Eenheid: Percentage van de jongeren van 12 tot 23 jaar

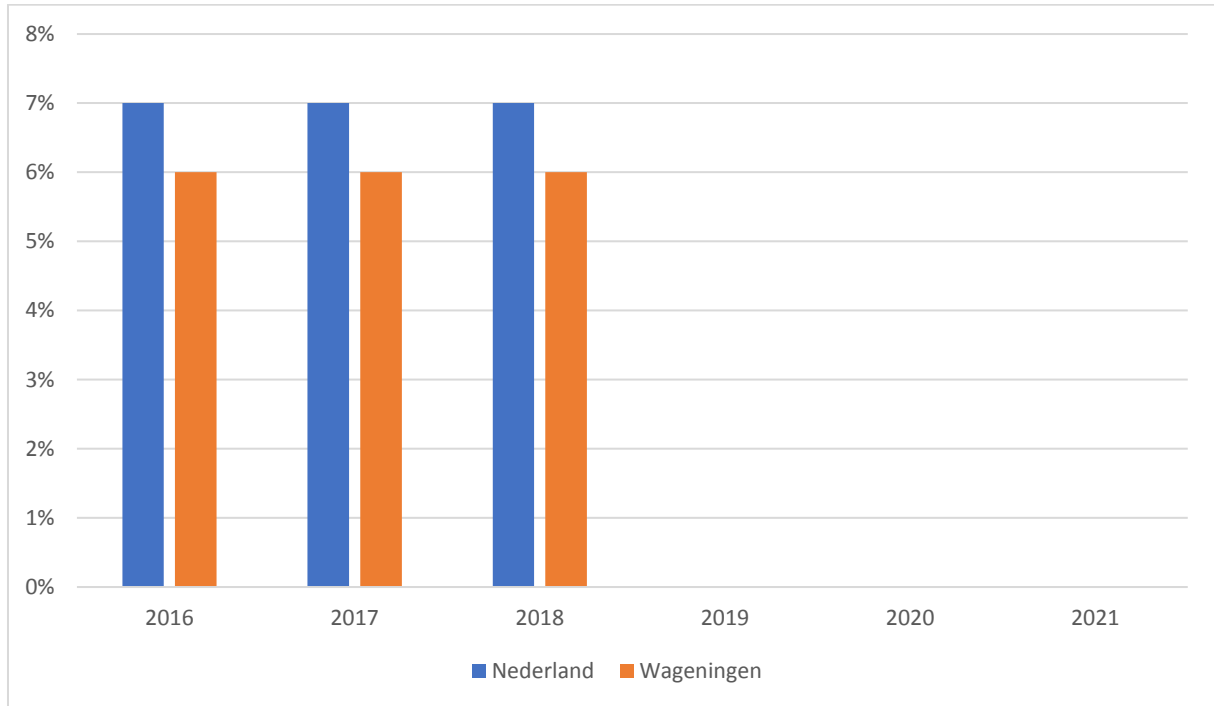

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	0,40 %	0,40 %	0,40 %	0,30 %	%	%
Wageningen	0,10 %	0,20 %	0,20 %	0,10 %	%	%

BG21 - Kinderen in uitkeringsgezin

Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Eenheid: Percentage van de kinderen tot 18 jaar

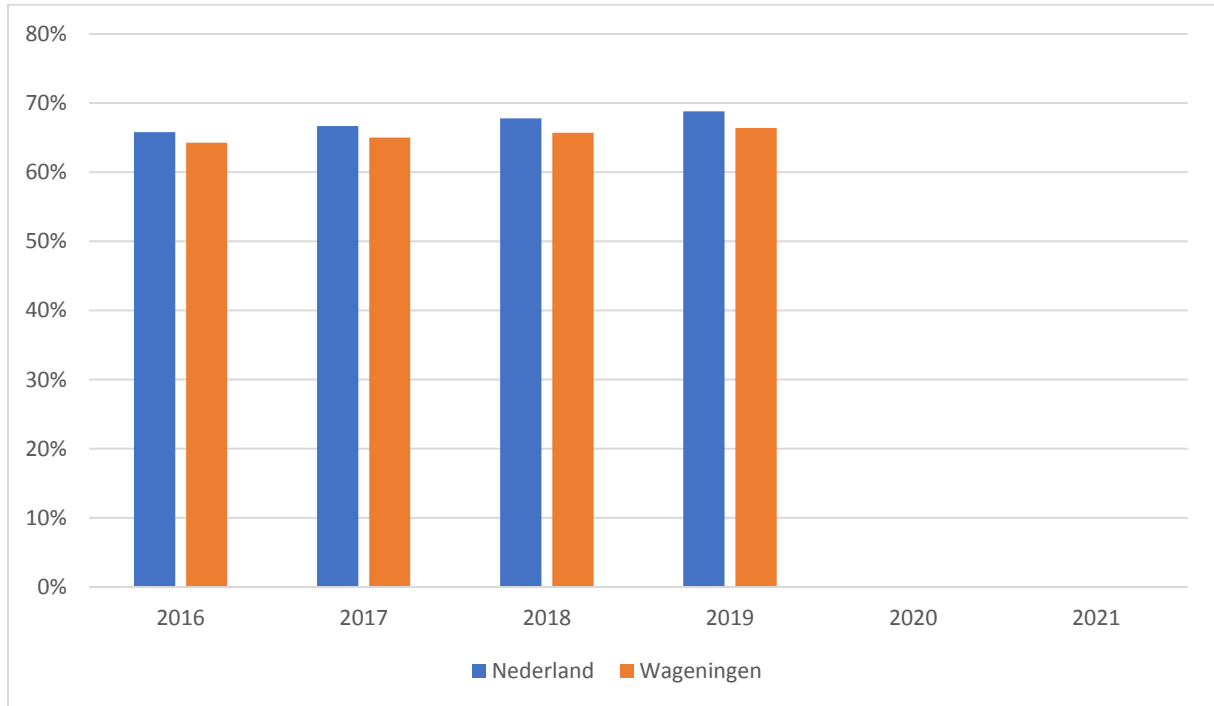

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	7,00 %	7,00 %	7,00 %	%	%	%
Wageningen	6,00 %	6,00 %	6,00 %	%	%	%

BG21 - Netto-arbeidsparticipatie

Bron: CBS - Arbeidsdeelname

Eenheid: Percentage van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking

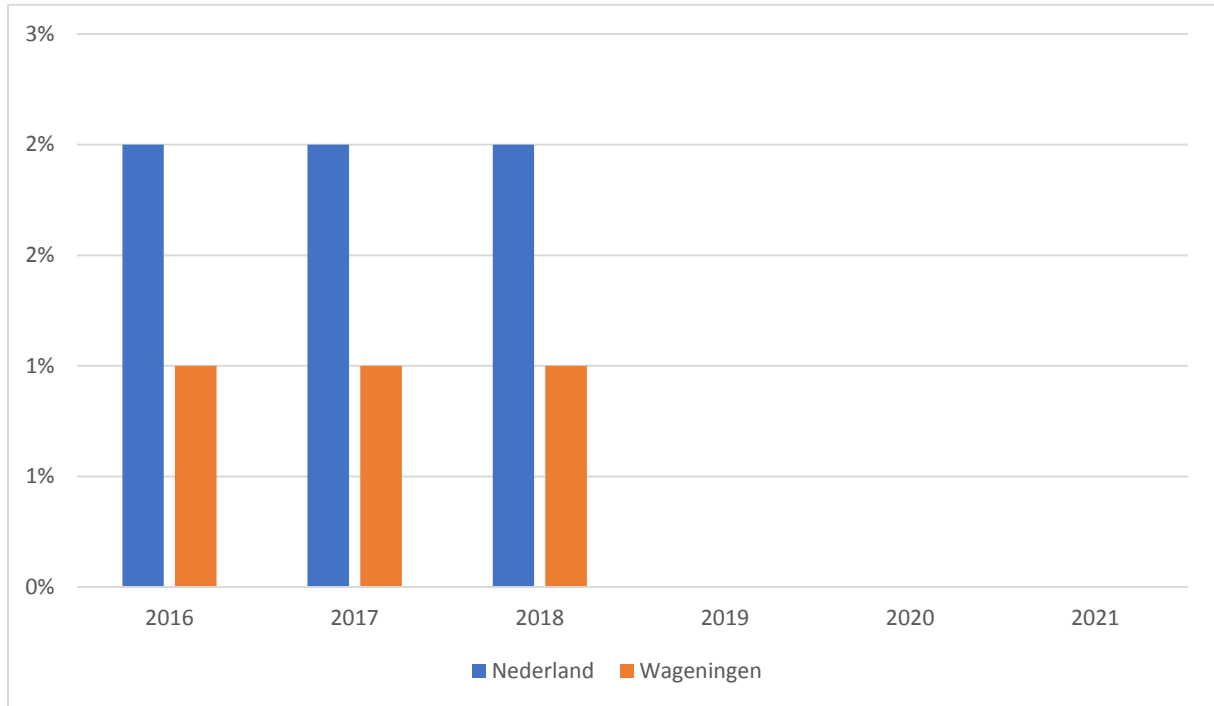

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	65,80 %	66,70 %	67,80 %	68,80 %	%	%
Wageningen	64,30 %	65,00 %	65,70 %	66,40 %	%	%

BG21 - Werkloze jongeren

Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Eenheid: Percentage van de jongeren van 16 tot 23 jaar

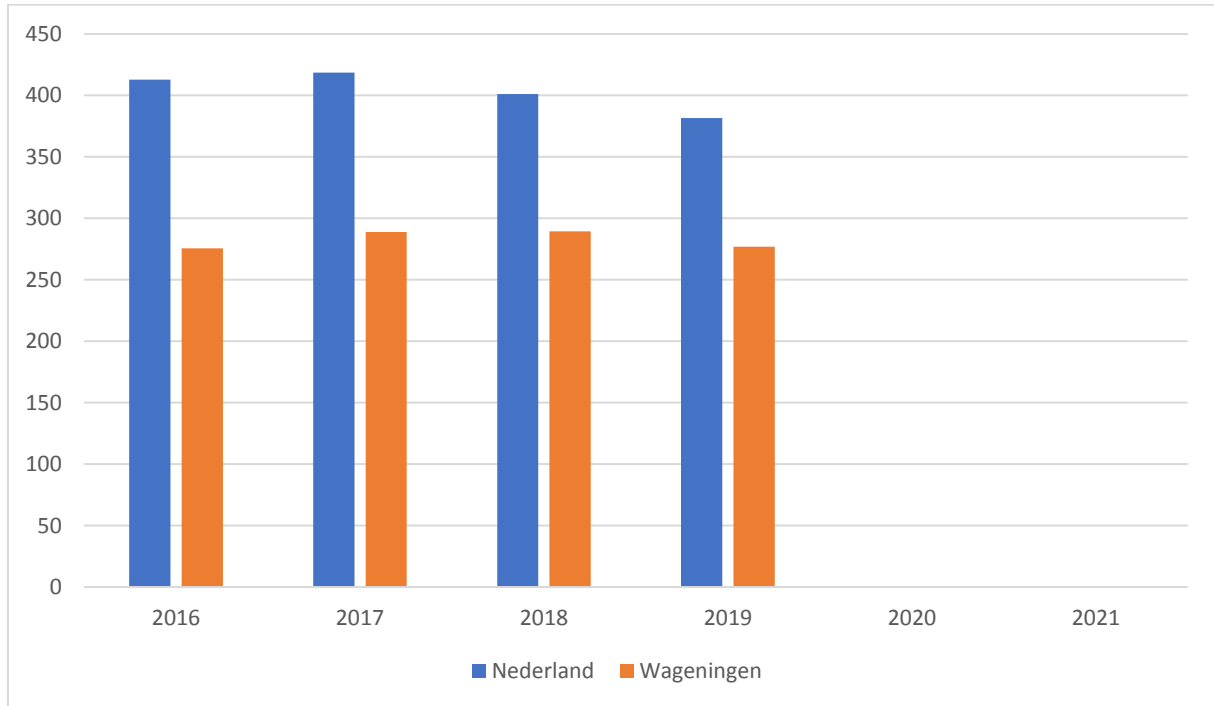

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	2,00 %	2,00 %	2,00 %	%	%	%
Wageningen	1,00 %	1,00 %	1,00 %	%	%	%

BG21 - Bijstandsuitkering

Bron: CBS - Participatiewet

Eenheid: Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

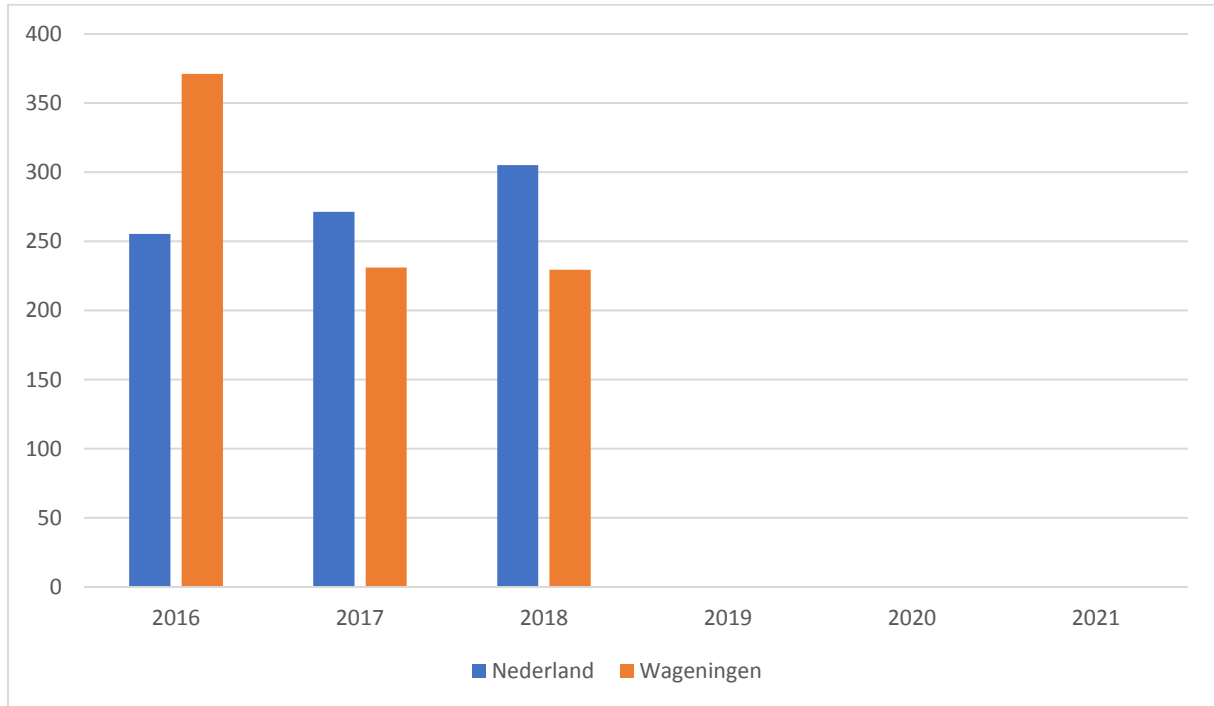

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	412,80	418,60	401,10	381,70		
Wageningen	275,60	288,90	289,40	276,90		

BG21 - Lopende re-integratievoorzieningen

Bron: CBS

Eenheid: Aantal per 10.000 inwoners van 15 tot 65 jaar

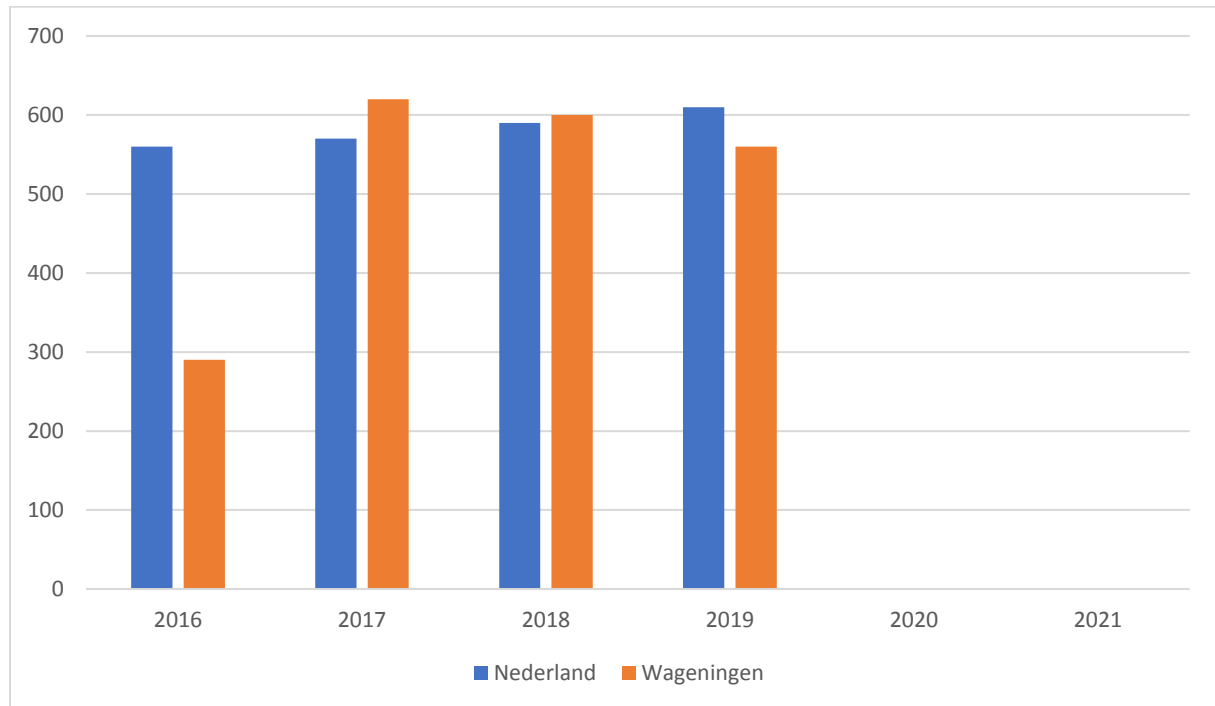

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	255,50	271,30	305,20			
Wageningen	371,20	231,20	229,50			

BG21 - Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement

Bron: GMSD - Gemeentelijke monitor sociaal domein

Eenheid: Aantal per 10.000 inwoners

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	560,00	570,00	590,00	610,00		
Wageningen	290,00	620,00	600,00	560,00		

Beleidskader

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen en nadere regels:

- Verordening cliëntenparticipatie Werk en Bijstand (2009)
- Verordening bestuurlijke boete bij recidive 2015
- Verordening Jeugdhulp en Maatschappelijke Ondersteuning Wageningen (2018)
- Verordening tegenprestatie Participatiewet Wageningen
- Re-integratieverordening Participatiewet Gemeente Wageningen 2015
- Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Wageningen 2015
- Verordening loonkostensubsidie Participatiewet Wageningen 2015
- Verordening individuele studietoelage Wageningen 2015
- Verordening Inrichting Antidiscriminatievoorziening gemeente Wageningen (2010)

- Nadere regels jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet Wageningen 2018
- Financieel besluit regels jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet Wageningen 2018

Beleidsnota's:

- Visie Kind Centraal
- Uitvoeringsplan Noodopvang Nieuwe Wetters, BW-besluit 12-01-2010
- Beleidsnotitie internationale samenwerking 2002 – 2006
- Regionale visie Publieke gezondheidszorg Gelderland Midden (2016)
- Praktisch afsprakenkader Openbare Geestelijke Gezondheidszorg Valleiregio 2015
- Beleidskader Samen Wageningen (2017)
- Beleidsregels Participatiewet 2015
- Beleidsregels WWB 2012
- Minimabeleid 2016
- Beleidsplan ondersteuningsaanbod Participatiewet
- Visie op schulddienstverlening in Wageningen en Ede 2016
- Toekomstbestendigheid van Wageningen als Stad der Bevrijding 2017

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zijn betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)

VGGM is een complete hulpverleningsorganisatie voor Brandweer en Volksgezondheid (ambulancehulpverlening en GGD) voor de veiligheidsregio Gelderland-Midden.

Regio Foodvalley

Betreft een samenwerkingsverband van acht gemeenten waar ambtelijke en bestuurlijke afstemming en voorbereiding plaatsvindt op vele terreinen.

Modulair gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland

Betreft een samenwerking van 11 gemeenten. Gemeenten kunnen per module besluiten om wel of niet te deel te nemen. Wageningen neemt deel aan de Module inkoop en contractmanagement voor jeugdhulp (individuele voorzieningen) en maatschappelijke ondersteuning (maatwerkvoorzieningen).

De onderstaande partijen zijn in formele zin geen verbonden partijen, maar wel relevant voor de realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Gemeente Ede

Uitvoering van het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (Bbz): Betreft samenwerking van de uitvoering van de taken op het gebied van de Bbz.

Wageningen 45

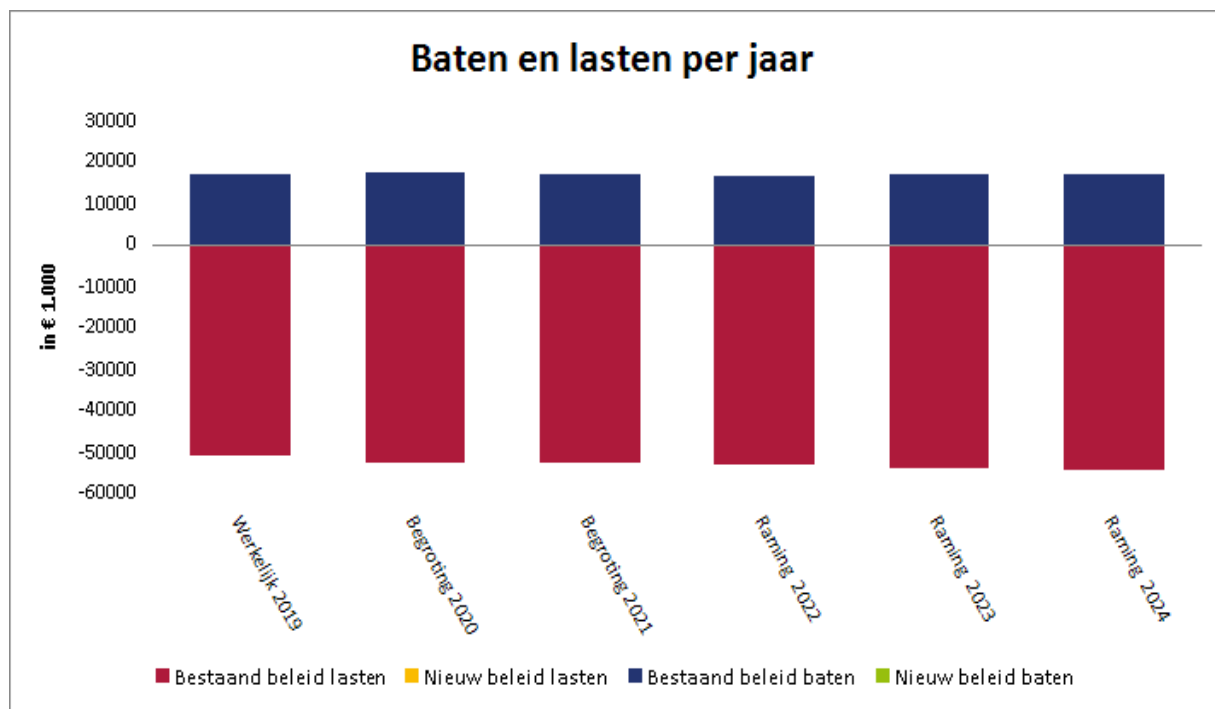
De gemeente Wageningen subsidieert de stichting W45 voor de realisatie van de activiteiten op 5 mei en de organisatie van educatieve activiteiten. Het vastgestelde beleid Toekomstbestendigheid van Wageningen als Stad der Bevrijding (2017) is hierbij leidend.

Wat mag het kosten?

De lasten, baten en het saldo van het programma Maatschappelijke Ondersteuning zijn als volgt:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	50.658	52.481	52.486	52.790	53.502	54.229
Totale lasten	50.658	52.481	52.486	52.790	53.502	54.229
BATEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	17.084	17.478	17.027	16.900	16.946	16.993
Totale baten	17.084	17.478	17.027	16.900	16.946	16.993
SALDO						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	-33.575	-35.003	-35.459	-35.890	-36.556	-37.236
Totaal saldo	-33.575	-35.003	-35.459	-35.890	-36.556	-37.236

Baten en lasten per jaar (incl. nieuw versus bestaand beleid)

In onderstaande tabel is de verdeling per product opgenomen:

gemeente **Wageningen**

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Vrede- en ontwikkelingssamenwerking	481	483	515	425	435	444
Werkgelegenheid	3.322	2.774	2.912	2.951	2.998	3.045
WSW	4.688	4.696	4.469	4.469	4.500	4.469
Individuele ondersteuning	19.845	20.331	20.528	20.943	21.252	21.728
Sociale zekerheid	11.212	12.812	11.977	12.006	12.032	12.058
Samen Wageningen	4.144	4.212	3.999	4.059	4.120	4.182
Beleidsdomein ondersteunen van vrijwilligerswerk	5	6	6	6	6	6
Beleidsdomein gehandicapten	46	51	30	30	30	31
Beleidsdomein vluchtelingenbeleid	26	55	131	206	221	223
Beleidsdomein ondersteunen van mantelzorg	-	111	113	115	117	119
Beleidsdomein leefbaarheid/Soc. Veiligheid	14	14	108	111	113	116
Armoedebestrijding	3.839	3.875	3.954	3.814	3.880	3.946
Beleidsdomein gezondheidsbeleid	1.069	1.150	1.267	1.124	1.212	1.225
MO-plan algemeen	1	-	-	-	-	-
Integrale toegang en algemeen sociaal domein	1.792	1.981	2.512	2.565	2.621	2.672
Burgerkracht en innovatie	175	-70	-35	-35	-35	-35
Totale lasten	50.658	52.481	52.486	52.790	53.502	54.229
BATEN						
Vrede- en ontwikkelingssamenwerking	-	-	-	-	-	-
Werkgelegenheid	165	82	199	200	201	202
WSW	1.167	736	653	607	594	582
Individuele ondersteuning	3.614	3.560	3.633	3.690	3.748	3.804
Sociale zekerheid	11.848	12.748	12.302	12.302	12.302	12.302
Samen Wageningen	-	-	-	-	-	-
Beleidsdomein ondersteunen van vrijwilligerswerk	-	-	-	-	-	-
Beleidsdomein gehandicapten	-	-	-	-	-	-
Beleidsdomein vluchtelingenbeleid	-	-	-	-	-	-
Beleidsdomein ondersteunen van mantelzorg	-	-	-	-	-	-
Beleidsdomein leefbaarheid/Soc. Veiligheid	-	-	-	-	-	-
Armoedebestrijding	145	277	164	25	25	25
Beleidsdomein gezondheidsbeleid	34	-	-	-	-	-
MO-plan algemeen	-	-	-	-	-	-

Integrale toegang en algemeen sociaal domein	96	25	26	26	27	27
Burgerkracht en innovatie	15	50	50	50	50	50
Totale baten	17.084	17.478	17.027	16.900	16.946	16.993
SALDO	-33.575	-35.003	-35.459	-35.890	-36.556	-37.236

Toelichting afwijkingen > € 100.000 in bovenstaande tabel:

Werkgelegenheid / Sociale zekerheid: Het product werkgelegenheid en sociale zekerheid zijn communicerende vaten. Op het moment dat er wordt ingezet op werkgelegenheid (inwoners begeleiden naar werk) dalen de lasten op het product sociale zekerheid (uitgaven aan uitkeringen).

Doordat Nieuw Beschut vanaf 2021 onder het product werkgelegenheid is opgenomen, nemen de baten toe.

De baten van het product Sociale Zekerheid nemen af vanaf 2021 doordat de uitkering vanuit het Rijk is gedaald.

WSW: Het volume WSW'ers neemt als gevolg van uitstroom meer af dan de verwachting in de vorige begroting. Dit is een onvermijdelijke ontwikkeling en levert voor 2021 t/m 2024 een voordeel op.

Individuele ondersteuning: de producten binnen Individuele ondersteuning met contractuele verplichtingen zijn geïndexeerd a.d.h.v. regionaal geldende prijsafspraken in 2021 met 2,9%. In 2022 wordt uitgegaan van een prijsontwikkeling van 2,5 % en vanaf 2023 t/m 2025 conform CPB-index.

Samen Wageningen: afgezien van de CPB-indexering van 1,7% in 2021 en 1,5% voor 2022 t/m 2024, zijn de doorbelasting salariskosten en overige apparaatskosten vanuit het product SAMEN Wageningen verdeeld over andere beleidsdomeinen binnen programma 6.

Vluchtelingenbeleid: behoudens de toevoeging van de doorbelasting salaris en overige apparaatskosten aan dit product vanaf 2021, wordt de gemeente vanaf 2022 extra gefinancierd vanuit het Rijk naar aanleiding van de nieuwe Wet Inburgering.

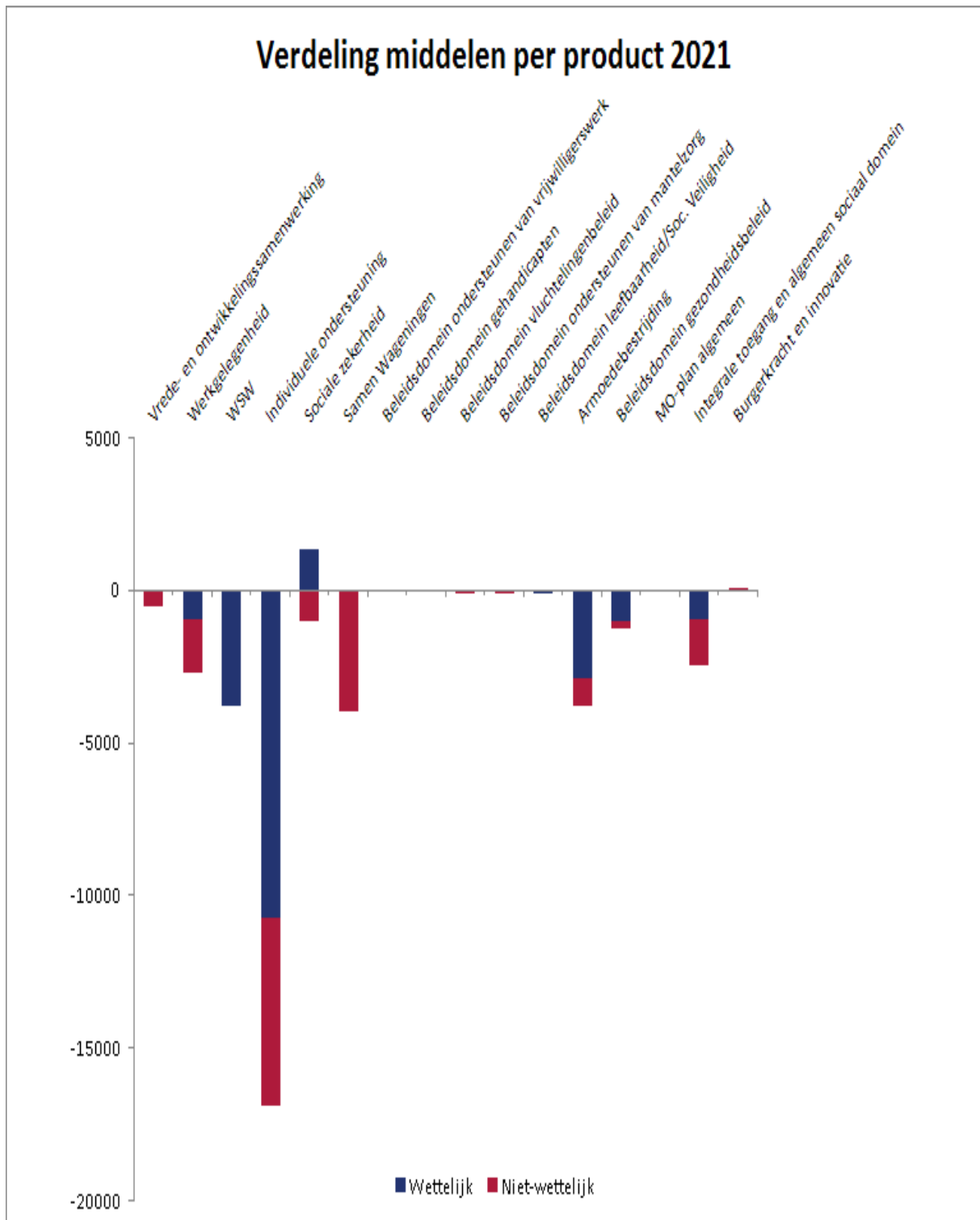
Leefbaarheid/ sociale veiligheid: de lasten nemen toe in verband met een herziening van doorberekening personele lasten.

Gezondheidsbeleid: de hogere lasten t.o.v. 2020 worden veroorzaakt door o.a. een hogere doorbelasting van salarislasteren en een hogere bijdrage aan de VGGM (afkomstig uit kadernota 2019).

Armoedebestrijding: Vanaf 2022 wordt er minder onttrokken aan de reserve precariobelasting doordat de begrote lasten voor de compensatieregeling precariobelasting zijn verlaagd. Doordat er minder wordt onttrokken dalen de baten van het product armoedebestrijding.

Integrale toegang en algemeen sociaal domein: afgezien van de CPB-indexering van 1,7% in 2021 en 1,5% voor 2022 t/m 2024, is vanaf 2021 de doorbelasting salariskosten en overige apparaatskosten vanuit overige beleidsdomeinen binnen programma 6 (o.a. Samen Wageningen) overgeheveld naar het product Integrale toegang en algemeen sociaal domein.

Verdeling middelen per product (incl. wettelijke versus niet wettelijke taken)

In onderstaande tabel is de verdeling per hoofddoel opgenomen (voor hoofddoel 6.1 Samen Wageningen is de verdeling uitgesplitst naar doelen):

Bedrag x € 1.000		Begroting 2021
LASTEN		
6.1.1	Gezondheid	1.297
6.1.2	Leefbaarheid	108
6.1.3	Werk	7.381
6.1.4	Armoede	15.469
6.1.5	Mantelzorg	120
6.1.6	Vrijwilligerswerk	6
6.1.7	Vrijtijdsbesteding	462
6.1.8	Jeugd	9.917
6.1.9	Ouderen	859
6.1.10	Mensen met een beperking	9.519
6.1.11	Statushouders/vluchtelingen	131
6.1.12	Preventie en algemeen sociaal domein	6.701
6.2	Bewustwording, solidariteit, vrede en veiligheid	515
Totale lasten		52.486
BATEN		
6.1.1	Gezondheid	-
6.1.2	Leefbaarheid	-
6.1.3	Werk	852
6.1.4	Armoede	12.466
6.1.5	Mantelzorg	-
6.1.6	Vrijwilligerswerk	-
6.1.7	Vrijtijdsbesteding	-
6.1.8	Jeugd	50
6.1.9	Ouderen	257
6.1.10	Mensen met een beperking	3.376
6.1.11	Statushouders/vluchtelingen	-
6.1.12	Preventie en algemeen sociaal domein	26
6.2	Bewustwording, solidariteit, vrede en veiligheid	-
Totale baten		17.027
SALDO		-35.459

Programma 7 Onderwijs & educatie

Waarom dit programma?

Ieder kind heeft recht op onderwijs. Onderwijs en educatie geeft kinderen en jongeren de mogelijkheid om hun talenten te ontwikkelen. Hierbij is het van belang dat voor alle kinderen en jongeren in Wageningen onderwijs op eigen niveau beschikbaar en fysiek bereikbaar is. Uiteindelijk draait het erom dat jongeren hun capaciteiten en talenten gebruiken, zodat ze economisch en maatschappelijk zelfstandig kunnen zijn.

Het programma richt zich op het aanbod van gemeenschappelijke voorzieningen voor kinderopvang en voorschools, primair en voortgezet onderwijs.

Beoogd maatschappelijk effect

Gemeente Wageningen wil kinderen en jongeren een gelijke kans bieden om hun talenten te ontwikkelen, zodat zij een bij hen passende plek in de samenleving kunnen verwerven.

Om dit maatschappelijk effect te realiseren zijn de volgende thema's (hoofddoelen) actueel:

- Onderwijs- en ontwikkelingsachterstanden
- Vroegtijdig schoolverzuim
- Leerlingenvervoer
- Onderwijshuisvesting
- Kinderopvang

Deze thema's zijn verwerkt in een doelenboom, waarin per doel wordt beantwoord:

- Wat willen we bereiken? (hoofddoelen en doelen)
- Wat gaan we daarvoor doen? (resultaten)

Gewijzigde doelen

De doelen '7.2.1 Programma op het gebied van ecologische basisvorming' en '7.2.2 Natuur- en milieueducatie behouden' zijn vanwege overeenkomsten tussen beide doelen samengevoegd in '7.2.1 Programma op het gebied van ecologische basisvorming & natuur- en milieueducatie'.

7.1 Onderwijsachterstanden en ontwikkelachterstanden zijn verminderd

Wat willen we bereiken?

Onderwijsachterstanden en ontwikkelachterstanden zijn verminderd

De gemeente Wageningen investeert in voor- en voerschoolse educatie (VVE). Daarbij gaat de gemeente verder dan de wettelijke taken. Zo gaat het niet alleen om de aanpak van de taalachterstanden maar ook om de tijdige aanpak van andere ontwikkelingsachterstanden. Zo worden vroegtijdig problemen gesignaleerd en aangepakt.

In 2015 is de gemeente Wageningen samen met betrokken partners en ouders gestart met doorontwikkeling van VVE. Dit heeft geresulteerd in de visie en het uitvoeringsprogramma 'Kind Centraal'. De ontwikkeling van het kind staat centraal en een doorgaande leerlijn wordt geboden voor kinderen van 9 maanden tot 13 jaar. Op alle kinderopvangorganisaties kan het VVE-programma worden aangeboden aan kinderen met taal- en/of ontwikkelingsachterstanden. De doelstellingen van visie Kind Centraal gerealiseerd worden door het uitvoeren van het uitvoeringsprogramma.

Dit doel betreft een wettelijke taak. De verbreding van de gemeente Wageningen door ook in te zetten op ontwikkelingsachterstanden en de ruimte voor meer kinderen, is bovenwettelijk. Ook het aanbieden van schoolbegeleiding is bovenwettelijk.

Doelen

7.1.1 Aanbieden VVE-programma

Het VVE-programma is aangeboden aan kinderen met taal- en/of ontwikkelingsachterstanden.

Beoogde resultaten

- Minder taal- en/of ontwikkelingsachterstanden bij kinderen van 0 -4 jaar door 16 uur per week aanbod van het VVE-programma op alle kinderopvangorganisaties.

7.1.2 Opheffen taalachterstand bij 'neveninstromers' in het basisonderwijs

Opheffen taalachterstand bij 'neveninstromers' in het basisonderwijs.

Beoogde resultaten

- Behoud van twee schakelklassen op De Wereld en De Tarthorst voor de kinderen die niet vanaf de kleutergroepen Nederland onderwijs volgen, maar later zijn ingestroomd (neveninstromers).

7.1.3 Aan alle (speciale) basisscholen is schoolbegeleiding aangeboden

Aan alle (speciale) basisscholen is schoolbegeleiding aangeboden.

Beoogde resultaten

- Aan alle basisscholen in Wageningen wordt een bijdrage geleverd aan schoolbegeleiding (individuele leerlingenzorg of schoolontwikkeling) conform de nadere regels "subsidie schoolbegeleiding Wageningen"

Risico's

Geen

7.2 Ieder kind ontwikkelt ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid

Wat willen we bereiken?

Ieder kind ontwikkelt ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid.

Doelen

7.2.1 Programma op het gebied van ecologische basisvorming & natuur- en milieueducatie

Programma op het gebied van ecologische basisvorming, duurzaamheid en zorg voor de woonomgeving, wetenschap en techniek voor het basisonderwijs in Wageningen. Goed onderwijs is de basis: natuur- en milieueducatie behouden.

Beoogde resultaten

- Kinderen krijgen op het basisonderwijs educatie op het gebied van natuur en milieu d.m.v. het financieren van Natuur- en Milieu educatie.

Risico's

Geen

7.3 Alle leerlingen verlaten het onderwijs met een startkwalificatie

Wat willen we bereiken?

Alle leerlingen verlaten het onderwijs met een startkwalificatie

De handhaving van de leerplicht is een belangrijk instrument om te zorgen dat alle leerlingen het onderwijs met een startkwalificatie verlaten. Om dit doel te behalen, werkt de gemeente onder andere samen met scholen, ouders en opvoeders.

Het betreft een wettelijke taak.

Doelen

7.3.1 Relatief schoolverzuim

Het relatief schoolverzuim bedraagt maximaal 2% van het aantal leerplichtigen.

Beoogde resultaten

- Ongeoorloofde aanwezigheid (oftewel relatief schoolverzuim of spijbelen) is maximaal 2% van het aantal leerplichtigen

7.3.2 Uitvoering geven aan regionaal VSV programma Vallei 2021 - 2024

Uitvoering geven aan regionale Aanpak Vroegtijdig school verlaten (VSV) regio Vallei 2021 – 2024

Beoogde resultaten

- Het aantal VSV'ers in de regio Vallei daalt tot 2024 met 1,5%

Risico's

Geen

7.4 Goede bereikbaarheid scholen voor speciaal en bijzonder onderwijs

Wat willen we bereiken?

Voor Wageningse leerlingen zijn scholen voor bijzonder en speciaal onderwijs buiten Wageningen goed bereikbaar

Ouders zijn in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor het regelen van vervoer van hun kind naar school. Bovendien kan het zelfstandig reizen ook de zelfredzaamheid van kinderen vergroten. In situaties waar ouders of zelfstandig reizen geen oplossing bieden, kan leerlingenvervoer worden aangeboden.

Het betreft een wettelijke taak.

Doelen

7.4.1 Leerlingenvervoer

Leerlingen die, conform de verordening, in aanmerking komen voor leerlingenvervoer is passend vervoer voor aangeboden.

Beoogde resultaten

- Leerlingen worden vervoerd naar speciaal onderwijs, in situaties waar ouders of zelfstandig reizen geen oplossing bieden en passend binnen de regels van de verordening.
- De vervoerder verduurzaamt zijn wagenpark. Op het totaal van de kilometers passend vervoer schooljaar 2020/2021 wordt 25% met Euro 6, 50% met Groen gas (Biogas) en 25% met Elektrisch/Waterstof uitgevoerd.
- De maximale reistijd is van 90 minuten teruggebracht naar maximaal 60 minuten. Deze wijziging gaat in bij aanvang schooljaar 2020/2021.

7.4.2 Zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid ouders

Eigen verantwoordelijkheid van ouders en het stimuleren van de ontwikkeling en zelfstandigheid is het uitgangspunt.

Beoogde resultaten

- Meer leerlingen zijn zelfredzaam in het gebruik van het openbaar vervoer. Minder gebruik van schoolvervoer doordat ouders het vervoer zelf regelen of doordat de leerling zelfstandig reist met het openbaar vervoer.

Risico's

Afschaffen van de teruggave-regeling BPM (Belasting van Personenauto's en Motorrijtuigen') heeft een nadelig effect op de kostenontwikkeling van de sector doelgroepenvervoer.

7.5 Adequate huisvesting onderwijs

Wat willen bereiken?

Het aanbieden van adequate huisvesting voor alle leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs

De gemeente is ervoor verantwoordelijk dat er voldoende capaciteit voor onderwijs is, voor (vervangende) nieuwbouw, herstel van schade en constructiefouten. Schoolgebouwen zijn toekomstbestendig, waarbij breder gekeken wordt dan alleen huisvesting van scholen, maar ook flexibel bruikbaar voor andere groepen inwoners. Schoolpleinen zijn zoveel mogelijk groene pleinen en openbaar toegankelijk na schooltijd. In de wijken/buurtten zijn daarnaast ook andere groene speelbeweegplekken voor kinderen.

Doelen

7.5.1 Het groene integraal huisvestingsplan (IHP)

Uitvoering van het groen, integraal huisvestingsplan (IHP) voor de vernieuwbouwopgaven in het onderwijs.

Beoogde resultaten

- Uitvoering IHP door de bouw (voorbereiding) van twee nieuwe, duurzame schoolgebouwen voor de basisschool De Zwaneridder en de Margrietschool.

7.5.2 Versnelling van de verduurzaming van schoolgebouwen

Er is een plan voor de versnelling van de verduurzaming van de schoolgebouwen.

Beoogde resultaten

- Aanvullend onderzoek voor verduurzaming schoolgebouwen (naast nieuwbouw zie 7.5.1) om te prioriteren en maatregelen zoals renovatie te bepalen.

7.5.3 Schoolbesturen nemen maatregelen om hun schoolgebouwen te verduurzamen

Schoolbesturen delen de gemeentelijke visie over het verduurzamen van onderwijshuisvesting en nemen maatregelen om hun schoolgebouwen te verduurzamen.

Beoogde resultaten

- Noodzakelijke maatregelen zijn bekend op basis van het vervolgonderzoek (zie ook 7.5.2)

7.5.4 Er zijn meer schoolpleinen vergroend

Er zijn meer schoolpleinen vergroend.

Beoogde resultaten

- In 2021 minimaal drie basisscholen die het schoolplein vergroenen.

7.5.5 Schoolpleinen zijn openbaar toegankelijk na schooltijden

Schoolpleinen zijn openbaar toegankelijk na schooltijden, voor spelen en ontmoeting.

Beoogde resultaten

- Alle schoolpleinen blijven (gedeeltelijk) openbaar toegankelijk na schooltijden voor spelen en ontmoeting, incl. de nieuw te bouwen schoolgebouwen voor de Zwaneridder en de Margrietschool.

Risico's

Voor de bouw van Integrale Kind Centra is geen geld beschikbaar. Dit is besloten bij de vaststelling van het Groen IHP. Dit brengt als risico met zich mee dat IKC's er wellicht niet komen omdat kinderopvang organisaties de financiering niet rond krijgen.

7.6 Afstemming en effectieve samenhang met het onderwijs

Wat willen we bereiken?

Afstemming en effectieve samenhang met het onderwijs op gebied van leerplicht, leerlingenvervoer, jeugdhulp en onderwijshuisvesting

De gemeente voert met het onderwijs OOGO (Op overeenstemming gericht overleg) om te komen tot verdere samenwerking in de verbinding tussen Passend Onderwijs en hulp en ondersteuning voor de jeugd. Hierbij zijn vier thema's benoemd: leerplicht, leerlingenvervoer, jeugdhulp en onderwijshuisvesting.

Dit betreft een wettelijke taak.

Doelen

7.6.1 Afstemming en effectieve samenhang met het onderwijs

Afstemming en effectieve samenhang met het onderwijs op gebied van leerplicht, leerlingenvervoer, jeugdhulp en onderwijshuisvesting.

Beoogde resultaten

- Borging onderwijszorgarrangement SBO De Dijk d.m.v. verbinding hulp en ondersteuning op school en thuis.
- Borging project Handle with Care.
- Matrix Passende Samenwerking met de (wettelijke) verdeling van verantwoordelijkheden tussen Jeugdwet en Onderwijswetten in de FoodValley, geldend voor scholen, gemeenten en samenwerkingsverbanden (SWV)
- Meer thuis nabij onderwijs: enkele Wageningse kinderen die op speciaal onderwijs in Ede zitten, gaan het volgende schooljaar naar SBO De Dijk in Wageningen naar school

Risico's

Geen

7.7 Er is kwalitatief goede en veilige kinderopvang geboden

Wat willen we bereiken?

Er is kwalitatief goede en veilige kinderopvang geboden

De gemeente hecht belang aan de hoge kwaliteit van de kinderopvang en gastouders. Alle kinderopvanglocaties worden daarom jaarlijks- en de gastouders steekproefgewijs gecontroleerd. Hiermee verkleinen we de risico's en voorkomen we langdurige handhavingstrajecten.

Dit betreft een wettelijke taak (voor gastouders is 5% verplicht).

Doelen

7.7.1 Controle kinderopvanglocaties

Alle kinderopvanglocaties zijn gecontroleerd en maatregelen zijn genomen bij eventuele onvolkomenheden (100%). Gastouders zijn steekproefgewijs gecontroleerd.

Beoogde resultaten

- Kwalitatief goede kinderopvang d.m.v. 100% controle op kinderdagopvanglocaties, steekproefgewijze controle bij gastouders en het nemen van maatregelen bij eventuele onvolkomenheden.

Risico's

Geen

Algemene informatie programma 7

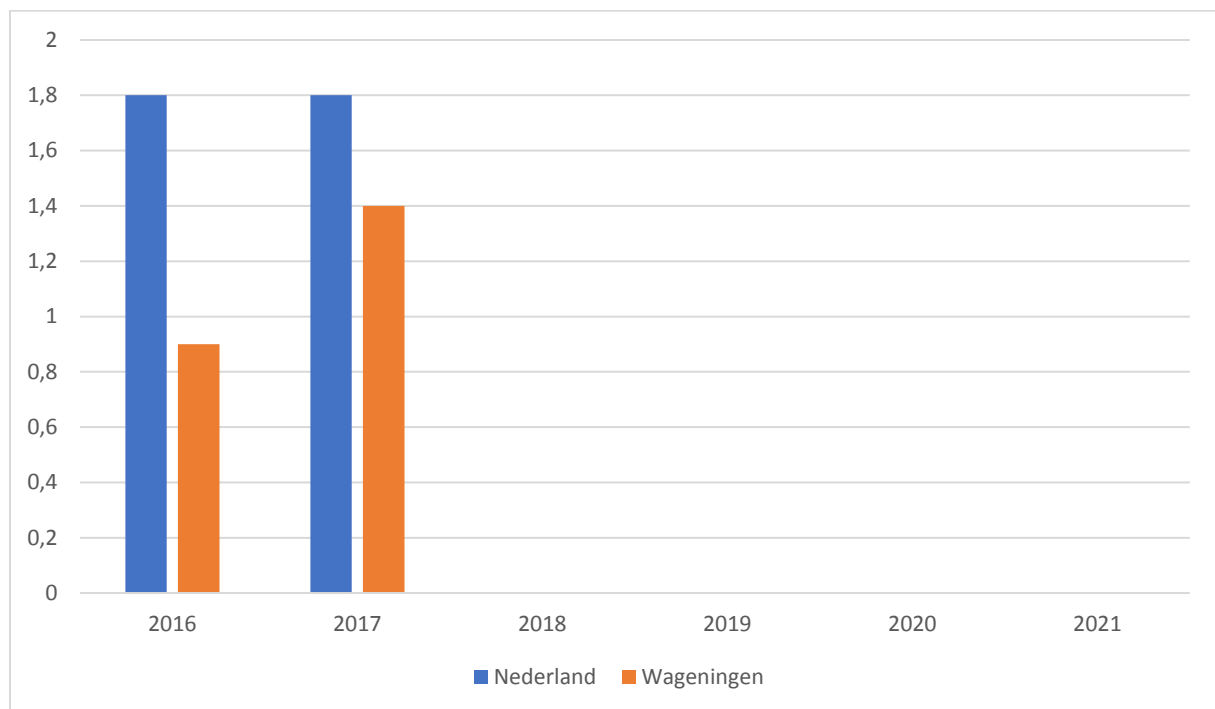
Beleidsindicatoren

In dit programma zijn de volgende beleidsindicatoren opgenomen:

BG21 - Absoluut verzuim

Bron: DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs

Eenheid: Aantal per 1.000 leerlingen

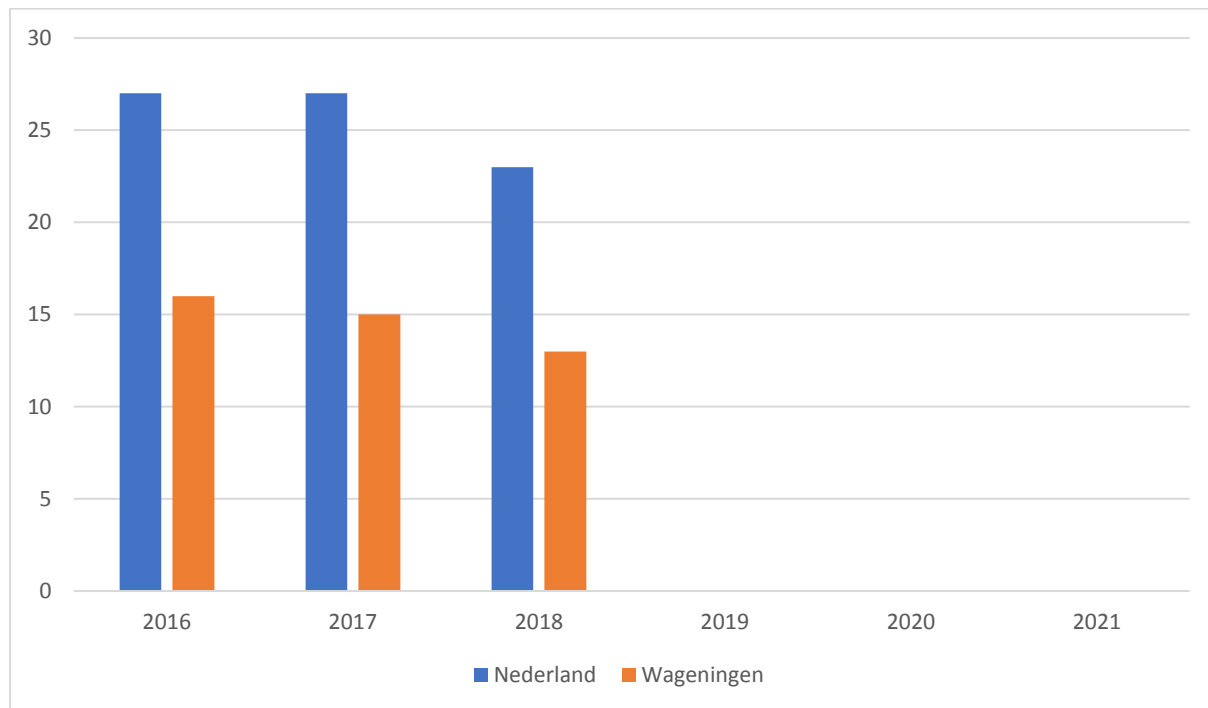

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	1,80	1,80				
Wageningen	0,90	1,40				

BG21 - Relatief verzuim

Bron: DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs

Eenheid: Aantal per 1.000 leerlingen

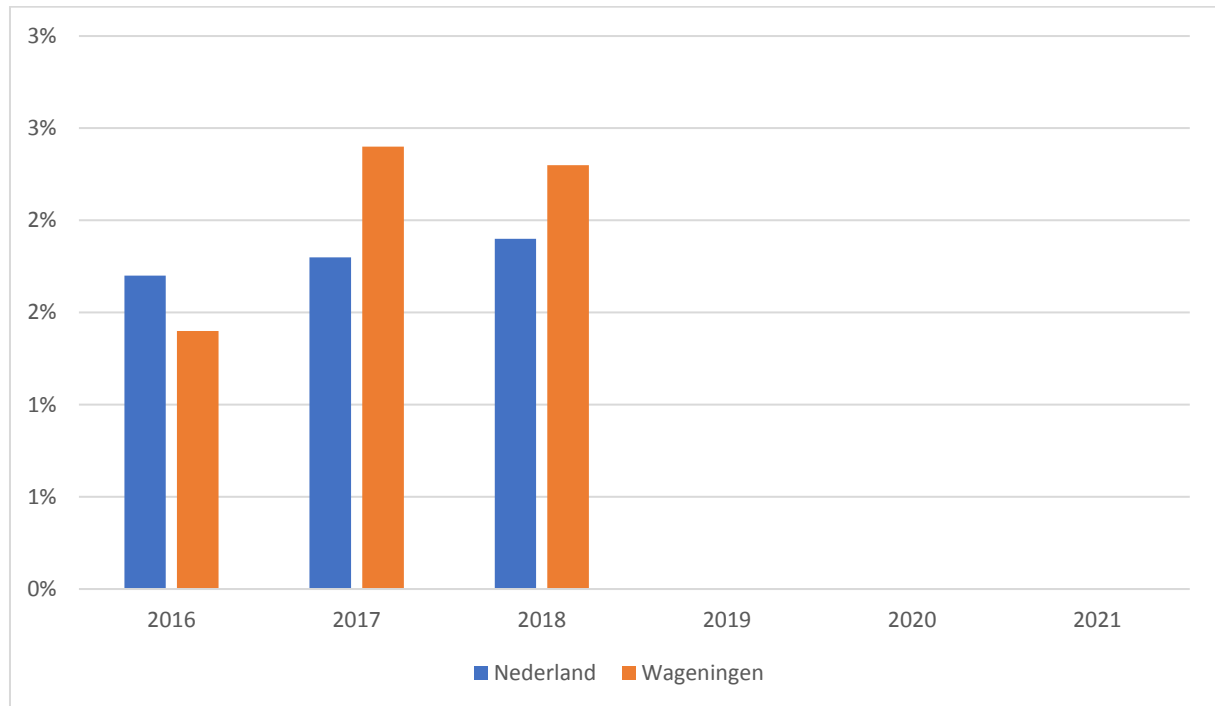

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	27,00	27,00	23,00			
Wageningen	16,00	15,00	13,00			

BG21 - Voortijdige schoolverlaters

Bron: Ingrado

Eenheid: Percentage van de deelnemers aan het VO en MBO

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	1,70 %	1,80 %	1,90 %	%	%	%
Wageningen	1,40 %	2,40 %	2,30 %	%	%	%

Beleidskader

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Wageningen (2015)
- Verordening leerlingenvervoer (2014)
- Verordening financiële en materiële gelijkstelling onderwijs Wageningen 2015)
- Verordening overleg lokaal onderwijsbeleid (1999)

Beleidsnota's

- Beleidsregels leerlingenvervoer Wageningen 2014
- Beleidsregel voor bekostiging gymnastiekruimte voor basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs 2012
- Samenwerken vormt de brede-wijkschool
- Onderwijsachterstandenbeleid gemeente Wageningen

- Beleidsregels Handhaving Kinderopvang Wageningen 2019
- Visie Kind Centraal 2016
- Uitvoeringsprogramma Kind Centraal 2018
- Nadere regels subsidie schoolbegeleiding 2018
- Groen Integraal Huisvestingsplan Wageningen, 2020

Betrokkenheid verbonden partijen

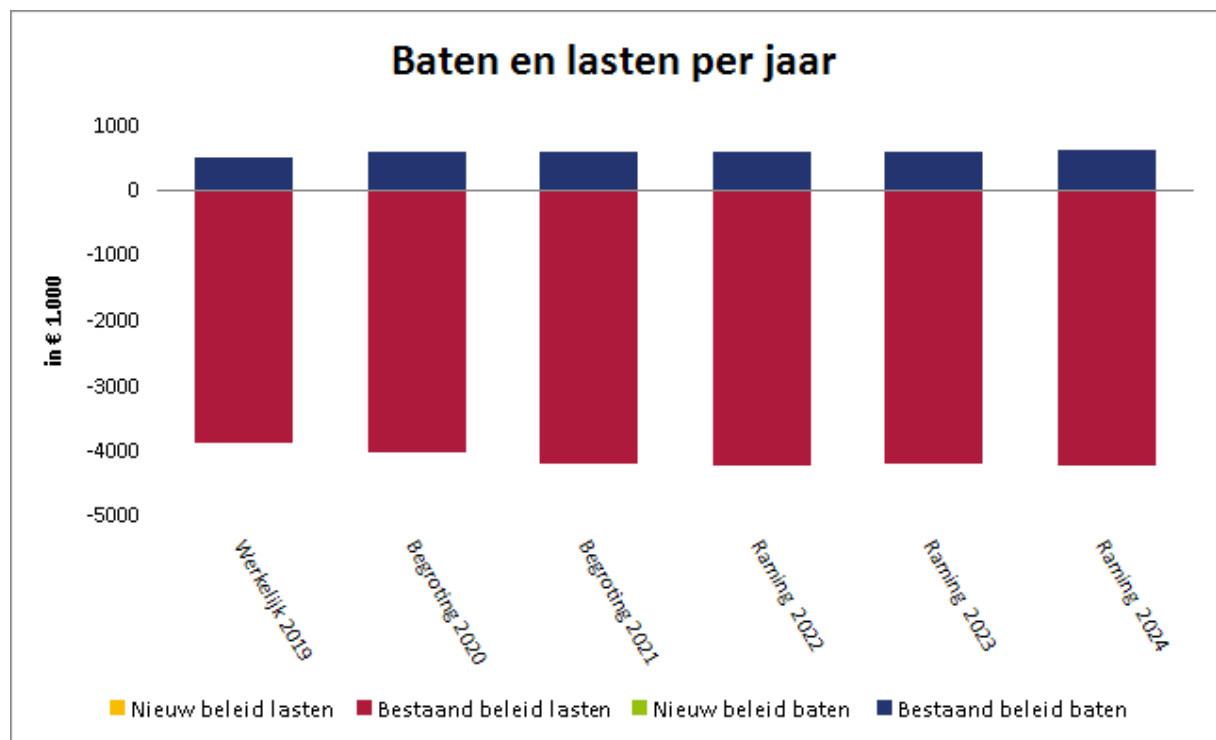
Er zijn geen verbonden partijen betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma.

Wat mag het kosten?

De lasten, baten en het saldo van het programma onderwijs zijn als volgt:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	3.843	3.999	4.174	4.194	4.185	4.202
Totale lasten	3.843	3.999	4.174	4.194	4.185	4.202
BATEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	516	603	610	616	622	628
Totale baten	516	603	610	616	622	628
SALDO						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	-3.327	-3.395	-3.564	-3.578	-3.563	-3.574
Totaal saldo	-3.327	-3.395	-3.564	-3.578	-3.563	-3.574

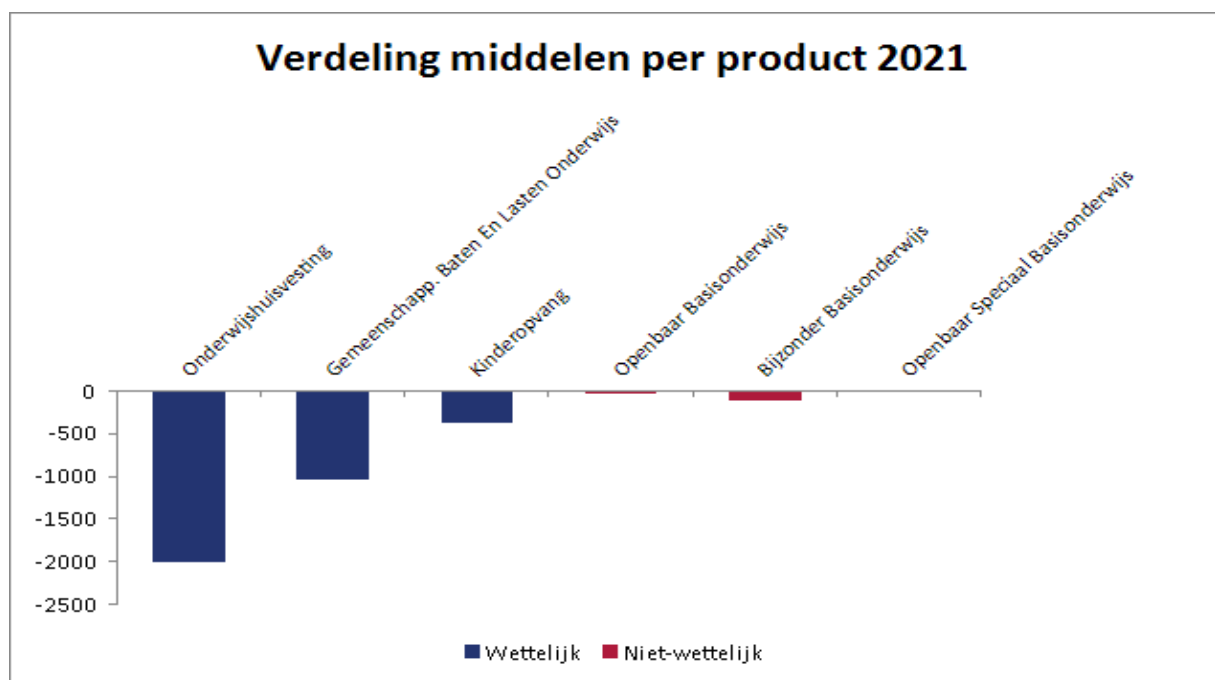
Baten en lasten per jaar (incl. nieuw versus bestaand beleid)

In onderstaande tabel is de verdeling per product opgenomen:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Onderwijshuisvesting	1.886	2.033	2.106	2.092	2.051	2.035
Gemeenschapp. Baten En Lasten Onderwijs	1.141	955	1.034	1.052	1.069	1.086
Kinderopvang	656	861	884	898	912	925
Openbaar Basisonderwijs	35	30	30	31	31	32
Bijzonder Basisonderwijs	111	108	107	109	111	112
Openbaar Speciaal Basisonderwijs	13	12	12	12	12	12
Totale lasten	3.843	3.999	4.174	4.194	4.185	4.202
BATEN						
Onderwijshuisvesting	112	97	97	97	97	97
Gemeenschapp. Baten En Lasten Onderwijs	113	-	-	-	-	-
Kinderopvang	291	507	513	519	525	531
Openbaar Basisonderwijs	-	-	-	-	-	-
Bijzonder Basisonderwijs	-	-	-	-	-	-
Openbaar Speciaal Basisonderwijs	-	-	-	-	-	-
Totale baten	516	603	610	616	622	628
SALDO	-3.327	-3.395	-3.564	-3.578	-3.563	-3.574

Verdeling middelen per product (incl. wettelijke versus niet wettelijke taken)

In onderstaande tabel is de verdeling per hoofddoel opgenomen:

Bedrag x € 1.000		Begroting 2021
LASTEN		
7.1	Onderwijsachterstanden en ontwikkelachterstanden zijn verminderd.	95
7.2	Ieder kind ontwikkelt ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid.	168
7.3	Alle leerlingen verlaten het onderwijs met een startkwalificatie.	771
7.4	Goede bereikbaarheid scholen voor speciaal en bijzonder onderwijs.	-
7.5	Adequate huisvesting onderwijs.	2.256
7.6	Afstemming en effectieve samenhang met het onderwijs.	-
7.7	Er is kwalitatief goede en veilige kinderopvang geboden.	884
Totale lasten		4.174
BATEN		
7.1	Onderwijsachterstanden en ontwikkelachterstanden zijn verminderd.	-
7.2	Ieder kind ontwikkelt ecologisch bewustzijn en verantwoordelijkheid.	-
7.3	Alle leerlingen verlaten het onderwijs met een startkwalificatie.	-
7.4	Goede bereikbaarheid scholen voor speciaal en bijzonder onderwijs.	-
7.5	Adequate huisvesting onderwijs.	97
7.6	Afstemming en effectieve samenhang met het onderwijs.	-
7.7	Er is kwalitatief goede en veilige kinderopvang geboden.	513
Totale baten		610
SALDO		-3.564

Programma 8 Wonen

Waarom dit programma?

Een goed leef- en woonklimaat is belangrijk voor de ontwikkeling van de stad en haar huidige en toekomstige inwoners. Wageningen is een stad met een grote diversiteit aan inwoners. We zijn blij met deze verscheidenheid aan inwoners, maar willen segregatie voorkomen. Dit programma richt zich op voldoende kwalitatief goede en betaalbare woningen, in gemengde woonwijken, die aansluiten bij de behoefte van de diverse doelgroepen. Daarnaast staat een prettige en sociale omgeving centraal. Er is aandacht voor inwoners die overlast ervaren of zich juist zorgen maken om buurtgenoten.

De ontwikkelingen op het gebied van woningbouw richten zich op inbreidingslocaties, er komt geen uitbreiding van woningbouw in Wageningen. Wageningen heeft te maken met schaarste aan ruimte en als gemeente bezitten we geen grond voor woningbouw.

In wijken en in de woningbehoefte letten we op de balans tussen senioren, starters, gezinnen en studenten. Door de aantrekkelijke woningmarkt komen steeds meer initiatieven bij de gemeente Wageningen binnen om woningbouw te realiseren. De druk op de woningmarkt en kamermarkt is groot. Het is daarom van belang om een goede afweging te maken of nieuwbouwplannen, herstructureringsplannen en woningaanpassingen bijdragen aan een evenwichtige verdeling van doelgroepen in de wijken van Wageningen en aan een betaalbare woningvoorraad. Voor nieuwe initiatieven voor woningbouw is het nodig om een goede integrale afweging te maken. Zo ook in relatie tot het verbeteren of aanvullen van het groen en de biodiversiteit in de wijk, de afwikkeling van verkeer en voldoende parkeergelegenheid en speelruimte in de diverse buurten en wijken. De woningmarktstrategie leidt tot verbetering van de prioritering en programmering van (potentiële) woningbouwprojecten. De regie wordt gehouden op het aantal initiatieven, de juiste doelgroepen en de aantallen woningen. De doelgroepenverordening borgt dat het betaalbare segment blijven behouden voor de juiste doelgroepen en doorstroming op de woningmarkt van Wageningen op gang komt. We borgen hiermee dat in de projecten de woningprogrammering wordt opgenomen die nodig is om de doelstellingen uit de Woonvisie te bereiken. De gemeente Wageningen wil de woonkwaliteit en het leefklimaat van diverse buurten en wijken verbeteren. In de woningmarktstrategie zijn hiertoe een aantal uitgangspunten geformuleerd, gericht op de bestaande woningvoorraad en de woningmarkt van Wageningen.

De huishoudensprognose voor Wageningen valt hoger uit dan tot nu toe is aangenomen. Dit is aanleiding om een nieuwe zoektocht te starten naar nieuwe locaties voor woningbouw. Ook regionaal is in het kader van een hogere druk op de woningmarkt een start gemaakt met de integrale aanpak ruimtegebruik en verstedelijkingsstrategie van Regio FoodValley. De zoektocht naar locaties voor woningbouw in Wageningen zal hier uiteraard onderdeel van uitmaken.

De komende jaren blijven de studentenaantallen naar verwachting nog doorgroeien, ondanks diverse onzekerheden. De gemeente trekt samen met Wageningen UR en Idealis op om een aantal oplossingen voor deze opgave verder uit te werken. We werken mee aan de planologische procedures voor diverse (tijdelijke) studentenhuisvestingslocaties, zoals besloten in het raadsbesluit 'locatiekeuze studentenhuisvesting 2017', aangevuld met locaties op de campus (Born-Oost) en de regio. Met deze inzet is studentenhuisvesting voor de komende jaren op koers. COVID-19 brengt ten aanzien van studentenprognoses en de vraag naar studentenkamers veel onzekerheid met zich mee. Er gaat een denktank van diverse partners aan de slag om te bekijken hoe de effecten van de instroom en de huisvestingsvraag van studenten uitpakt ten aanzien van de locaties voor studentenhuisvesting en vervolgens ook naar de effecten van de hogere vraag vanuit huishoudens op de woningmarkt in zijn totaliteit (RIB 20.0102092).

De gemeente Wageningen is eigenaar van vastgoed en gronden voor het huisvesten van maatschappelijke organisaties, herontwikkeling en het behoud van culturele objecten. De gemeente is verantwoordelijk voor het beheren, onderhouden en verduurzamen van deze eigendommen, het huisvesten van maatschappelijke activiteiten en het op orde houden van de functionele- en technische kwaliteit. Vastgoed en gronden die niet langer een bijdrage leveren aan het ondersteunen van beleidsdoelen worden afgestoten.

Beoogd maatschappelijk effect

De gemeente Wageningen wil dat iedereen in Wageningen de beschikking heeft over een kwalitatief goede en passende woning, in gemengde woonwijken. Om dit maatschappelijk effect te bereiken, zijn de volgende thema's (hoofddoelen) actueel:

- Voldoende betaalbare woningen in Wageningen voor diverse doelgroepen en in evenwichtige balans over de stad verdeeld
- Gemengde woonwijken realiseren & nieuwe en bestaande woningen sluiten qua type aan bij de verschillende doelgroepen
- Duurzaamheidsmaatregelen leiden tot een stabilisering of daling van de totale woonlasten voor bewoners.

De gemeente Wageningen wil dat gemeentelijk vastgoed bijdraagt aan maatschappelijke doelstellingen. Om dit maatschappelijk effect te realiseren, zijn de volgende thema's (hoofddoelen) actueel:

- Het gemeentelijk vastgoed sluit aan bij de huidige en toekomstige behoefte en wensen van gebruikers
- Het optimaal ondersteunen van beleidsdoelen en het afstoten van vastgoed dat hieraan niet langer een bijdrage levert
- We werken aan de verdere verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed.

Deze thema's zijn verwerkt in een doelenboom, waarin per doel wordt beantwoord:

- Wat willen we bereiken? (hoofddoelen en doelen)
- Wat gaan we daarvoor doen? (resultaten)

8.1 Voldoende woningen in balans over de stad

Wat willen we bereiken?

Er zijn voldoende woningen in Wageningen voor diverse doelgroepen in een evenwichtige balans over de stad

De woningmarktstrategie heeft geleid tot een verbetering van de prioritering, fasering en programmering van (potentiële) woningbouwprojecten. Op de juiste plekken worden voor de juiste doelgroepen betaalbare woningen gerealiseerd.

De kernvoorraad sociale woningbouw is kwantitatief en kwalitatief afgestemd op de doelgroep en de gemeente voldoet aan de taakstelling van de huisvesting van statushouders. Op basis van de woonvisie (2016) worden jaarlijks (prestatie)afspraken gemaakt met de corporaties. Ook met ontwikkelaars maken we per plan afspraken over de diverse doelgroepen op basis van de Woningmarktstrategie (2019). Hiermee zorgen we voor voldoende beschikbaarheid van betaalbare woningen voor de doelgroepen senioren, mensen met een beperking, bijzondere doelgroepen, starters en kenniswerkers of jonge tweeverdieners.

Dit doel betreft overwegend niet-wettelijke taken. De gemeente Wageningen is wettelijk verplicht om te voldoen aan de taakstelling voor de huisvesting van statushouders.

Doelen

8.1.1 Kernvoorraad sluit aan bij omvang doelgroep

De kernvoorraad sociale woningbouw sluit kwantitatief en kwalitatief voldoende aan bij de omvang van de doelgroep.

Beoogde resultaten

- In 2021 worden circa 50 sociale huurwoningen opgeleverd in o.a. de plannen Kortenoord, Ireneplan en Torckdael.
- Middels prestatieafspraken met de Woningstichting zetten we in op meer, passende en betaalbare sociale huurwoningen. We realiseren een huisvestingsverordening tbv een eerlijke verdeling van de woonruimte en stimulering van doorstroming.
- Het toepassen van de woningmarktstrategie bij nieuwbouwplannen vergroot het aantal sociale huurwoningen in Wageningen. Sociale huurwoningen in de nieuwbouw worden minimaal 25 jaar behouden voor de doelgroep middels de doelgroepenverordening.
- Het strategisch beraad betaalbaar wonen tussen ontwikkelaars en de Woningstichting leidt tot betere sturing op de kwaliteit van nieuwe sociale huurwoningen.

8.1.2 Realisatie taakstelling huisvesten statushouders

Voldoen aan de extra taakstelling van de huisvesting van statushouders in Wageningen.

Beoogde resultaten

- Huisvesten van statushouders overeenkomstig de taakstelling provincie c.q. het Rijk en in samenwerking met de Regio Foodvalley.

8.1.3 Vergroten beschikbaarheid woningen specifieke doelgroepen

De beschikbaarheid van woningen voor senioren, mensen met een beperking en bijzondere doelgroepen wordt vergroot.

Beoogde resultaten

- Via de lening Toekomstbestendig Wonen Gelderland zijn meer huishoudens in Wageningen in staat om hun woning levensloopbestendig te maken.
- Op basis van het gezamenlijk Statement Wonen & Zorg (gemeente, huurders en De Woningstichting) wordt een uitvoeringsagenda opgesteld met zorgorganisaties en andere betrokken partijen en een start gemaakt met de uitvoering.
- Het toetsingskader van de woningmarktstrategie wordt gehanteerd. Hiermee stimuleren we dat bouwplannen voor het overgrote deel uit levensloopbestendige woningen bestaat en bij voorkeur in de nabijheid van voorzieningen.
- Onder de noemer 'Anders Wonen' wordt samen met gemeenten en wooncorporaties regio Foodvalley gezocht naar een of meerder locaties voor huisvesting voor Wageningse inwoners die in een crisissituatie verkeren.

8.1.4 Vraag studentenkamers sluit aan bij aanbod

De kwantitatieve en kwalitatieve vraag naar studentenkamers is in evenwicht met het aanbod, en in balans met andere doelgroepen.

Beoogde resultaten

- Het nieuwe beleid kamerverhuur levert verspreid over Wageningen een bijdrage aan de kwalitatieve en kwantitatieve behoefte aan studentenhuisvesting op.
- De nieuwbouw van de locaties Kirpestein, Costerweg 65 en Marijkeweg 20 levert in de periode 2021-2022 742 studentenkamers op. De potentiële locaties Bornsesteeg en campus Born Oost leveren op middellange termijn 560 studenteneenheden op.
- Op basis van de monitor studentenhuisvesting en de evaluatie woningmarktstrategie in 2021, volgt een herijking van het besluit over studentenhuisvestingslocaties.
- Gezamenlijk met partners onderzoeken we de mogelijkheden voor studentenhuysvestingslocaties in de regio (Ede) voor de langere termijn.

8.1.5 Vergroten beschikbaarheid woningen middeninkomens

De beschikbaarheid van woningen voor (lagere) middeninkomens wordt vergroot.

Beoogde resultaten

- In 2021 worden middenhuurwoningen opgeleverd in oa de nieuwbouwplannen Dreijen fase 1 en het voormalig Stadskantoor.
- In de periode 2021 worden koopwoningen tussen € 220.000 en € 290.000 opgeleverd in o.a. de plannen De Dreijen fase I en Kortenoord.

8.1.6 Huisvesting starters, Phd'ers en kenniswerkers

Wageningen biedt ruimte aan de huisvesting van starters, PhD'ers en kenniswerkers.

Beoogde resultaten

- Het toepassen van de woningmarktstrategie bij nieuwbouwplannen vergroot het aantal sociale huurwoningen, middenhuurwoningen en koopwoningen tussen € 220.000 en € 290.000 in Wageningen ten behoeve van starters, Phd'ers en kenniswerkers.
- Het aanbod van short stay (zelfstandige, gemeubileerde eenheden) is in overeenstemming met de behoefte van tijdelijke expats.

8.1.7 Oplevering aantallen nieuwbouwwoningen

Tussen 2017 en 2027 worden 1.300 nieuwbouwwoningen opgeleverd (conform kwantitatieve woningbouwafspraken regio FoodValley 2017). Het uitgangspunt hierbij is geen uitbreiding en bij inbreiding voldoende ruimte voor groen en speelplaatsen (indien mogelijk gecombineerd). Het uitgangspunt is hierbij gemengde woonwijken.

Beoogde resultaten

- In 2021 worden circa 250 nieuwbouwwoningen opgeleverd. Bij alle nieuwbouwplannen wordt conform de woningmarktstrategie ingezet op meer differentiatie van woningtypen, duurzame woningen en ruimte voor groen in de woonomgeving.
- De regionale verstedelijkingsstrategie zet in op het terugdringen van het tekort aan woningen zonder het groene karakter van de regio te verliezen.
- De inzet op de intensivering van en de zoektocht naar nieuwe woningbouwlocaties sluit aan bij de demografische & marktontwikkelingen .

Risico's

- Er zijn diverse landelijke ontwikkelingen van invloed op de woningmarkt, zoals de economische omstandigheden, demografische en maatschappelijke ontwikkelingen en de stikstofproblematiek.

- Voor woningbouw en de inzet op wonen is de gemeente afhankelijk van ontwikkelaars, grondeigenaren, woningcorporaties en zorgpartijen/organisaties. Daarnaast speelt de beschikbaarheid van woningbouwlocaties een grote rol.

-De taakstelling statushouders is afhankelijk van de instroom van vluchtelingen. Mondiale ontwikkelingen zijn hierop van grote invloed en moeilijk te voorspellen.

8.2 Woningen sluiten aan bij behoefte

Wat willen we bereiken?

De woonwijken zijn zoveel mogelijk gemengd en nieuwe en bestaande woningen sluiten qua type woningen aan bij de verschillende doelgroepen

De gemeente Wageningen wil dat zowel nieuwbouw als bestaande woningvoorraad bijdraagt aan gemengd wonen in de buurt (voor alle doelgroepen) en een evenwichtige balans tussen senioren, starters, gezinnen en studenten. De woningmarktstrategie geeft handvatten voor een evenwichtige verdeling van verschillende, passende en betaalbare woningen voor de diverse doelgroepen in alle wijken in Wageningen.

De nieuwbouwwoningen zijn toekomstbestendig. De woningbouwprogramma's bij zowel herstructurering als nieuwbouw zijn daarom gedifferentieerd en toekomstbestendig en gericht op ontmoeting.

Uiteraard is de gemeente verantwoordelijk voor voldoende en kwalitatief goede huisvesting van haar inwoners.

Doelen

8.2.1 Differentiatie en toekomstbestendig

Bij herstructurering en nieuwbouw zijn de programma's gedifferentieerd en toekomstbestendig.

Beoogde resultaten

- Op basis van de woningmarktstrategie zijn nieuwbouwprogramma's meer gedifferentieerd opgebouwd.
- Via de woningmarktstrategie en visie Buitengebied stimuleren we alternatieve woonvormen zoals Tiny Houses, cpo of friends-achtige concepten.
- Aan de hand van een specifieke handreiking beoordelen we de aanvragen van omgevingsvergunning voor Tiny Houses in het binnenstedelijk gebied.
- In het buitengebied zijn de ruimtelijke kaders voor alternatieve woonvormen uitgewerkt.

8.2.2 Gemengd wonen in de buurt

Nieuwbouw en herstructurering draagt bij aan gemengd wonen in de buurt (voor alle doelgroepen) en op een evenwichtige balans tussen senioren, starters, gezinnen en studenten

Beoogde resultaten

- Het Groene Hofje, 12 zelfstandige woningen in Kortenoord voor autistische jongeren op loopafstand van de mantelzorg wordt in 2021 gerealiseerd. Gemeente Wageningen faciliteert Het Groene Hofje vanuit het principe scheiden van wonen en zorg.
- Via de woningmarktstrategie wordt gedifferentieerd bouwen en bouwen in het kader van ontmoeting (hofjeswoningen) voor jongeren en ouderen gestimuleerd.
- Samen met betrokken partijen in Wageningen zijn afspraken gemaakt over hoe we in Wageningen met woonoverlast omgaan en elkaar hierin kunnen ondersteunen.

8.2.3 Herstructurering buurten

De buurten Braakakkerweg, Julianastraat en Nude zijn in 2025 geherstructureerd.

Beoogde resultaten

- In de pilot de Nude, Wijk van de toekomst hebben de uitgangspunten van de Woonvisie een plek gekregen. Onderzocht wordt hoe de warmtevraag beperkt kan worden en hoe duurzame warmtevoorziening ingezet kan worden ipv aardgas.
- In de uitwerking van herontwikkeling van de Julianastraat en Braakakkerweg krijgen de uitgangspunten van de Woonvisie en de Woningmarktstrategie een plek.

Risico's

- Er zijn diverse landelijke ontwikkelingen van invloed op de woningmarkt, zoals de economische omstandigheden, demografische en maatschappelijke ontwikkelingen en stikstofproblematiek.

- Voor woningbouw en de inzet op gedifferentieerd en gemengd wonen is de gemeente afhankelijk van investeringsbeslissingen van ontwikkelaars, grondeigenaren, woningcorporaties en zorgpartijen/organisaties. Daarnaast speelt de beschikbaarheid van potentiële woningbouwlocaties een grote rol.

8.3 Duurzaamheid en woonlasten

Wat willen we bereiken?

Duurzaamheidsmaatregelen leiden tot een stabilisering of daling van de totale woonlasten voor bewoners

Door complexgewijs sociale huurwoningen en VvE's te verduurzamen kunnen in relatief korte tijd veel woningen worden aangepakt. De grootste winst wordt behaald bij complexen met een laag energielabel op het moment van gepland groot onderhoud. Verduurzaming verbetert de kwaliteit van de sociale woningvoorraad en de betaalbaarheid van het wonen voor huurders. Ook het woongedrag is van invloed op energiebesparing. Energiebesparing is direct merkbaar in de portemonnee. Voorlichting over de wijze waarop energiebesparing is te realiseren, is daarom ook belangrijk.

Doelen

8.3.1 Verduurzaming en gasloos voor bestaande bouw

Verdere verduurzaming bestaande bouw; energiebesparing en gasloos.

Beoogde resultaten

- prestatieafspraken met woningcorporaties over verduurzaming bestaande woningvoorraad zijn uitgevoerd.

8.3.2 Bewustwording energiebesparing

Inwoners bewust maken van de mogelijkheden om energie te besparen c.q. woonlasten te verlagen.

Beoogde resultaten

- Zie programma 4.1

8.3.3 Nieuwbouw is (bijna) energieneutraal

Nieuw te bouwen woningen zijn (bijna) energieneutraal

Beoogde resultaten

- Het duurzaam bouwen beleid is herijkt en vastgesteld.
- Met projectontwikkelaars van projecten met meer dan 5 woningen is een duurzaamheidsprofiel opgesteld.

Risico's

Voor de verduurzaming van de bestaande bouw zijn we afhankelijk van vele investeringsbeslissingen van individuele gebouweigenaren en externe partners.

Voor het stellen van extra duurzaamheidseisen boven de landelijke bouwregelgeving is in het verleden juridisch niet afdwingbaar gebleken. Onderzocht wordt of dit onder de Omgevingswet wel mogelijk gaat zijn.

8.4 Het vastgoed sluit aan bij de wensen van gebruikers

Wat willen we bereiken?

Het gemeentelijk vastgoed sluit aan bij de huidige en toekomstige behoefte en de wensen van gebruikers

We zetten in op een vastgoedportefeuille die is afgestemd op de behoefte van de samenleving en de wensen van gebruikers. Het gemeentelijke vastgoed bestaat uit maatschappelijk, commercieel- en strategisch vastgoed en wordt op professionele wijze beheerd.

Doelen

8.4.1 Accommodaties sluiten aan bij wensen gebruikers

Wageningen heeft kwalitatief goede (multifunctionele) accommodaties waar de verschillende gebruikers naar tevredenheid gebruik van maken

Beoogde resultaten

- Er is voor € 778.000,- aan gemeentelijk vastgoed verkocht, waarbij er ook een plan ligt voor gemeentelijk strategisch vastgoed (bijvoorbeeld eigendom Werkpunt e.a.)

Risico's

De flexibiliteit voor het huisvesten van maatschappelijke partijen neemt af. De beoogde verkoopopbrengst valt mogelijk lager uit dan is begroot.

8.5 Vastgoed ondersteunt beleidsdoelen of wordt verkocht

Wat willen we bereiken?

Het optimaal ondersteunen van beleidsdoelen en het afstoten van vastgoed waarvoor de gemeente geen wettelijke taak of lokale kerntaak heeft.

Op basis van o.a. beleidsdoelen, vraag en aanbod en rendement wordt besloten om:

- a. Panden door te exploiteren;
- b. Panden in te zetten voor maatschappelijke doelen;
- c. Locaties te ontwikkelen;
- d. Panden te verkopen.

Doelen

8.5.1 Optimaliseren vastgoedportefeuille

Wageningen heeft voldoende vastgoed dat optimaal wordt gebruikt en onderhouden

Beoogde resultaten

- Vastgoed- en huisvestingsbeleid is opgesteld overeenkomstig de moties 2M4 en 2M5 die zijn aangenomen bij de Programmabegroting 2020 - 2023. Het faciliteren van ruimte voor maatschappelijke- en culturele groeperingen wordt hierin integraal opgenomen. .
- Er is een voorkeursscenario vastgesteld die als basis dient voor de nieuw te sluiten concessieovereenkomst vanaf 2023 voor de exploitatie en verduurzaming van zwembad De Bongerd.

Risico's

- Er is een beperkt budget beschikbaar voor het opstellen van vastgoed- en huisvestingsbeleid in relatie tot de gewenste ambitie.
- De nieuwe concessiebijdrage valt hoger uit voor de gemeente door de noodzakelijke vervangingsinvesteringen in combinatie met het verduurzamen van het zwembad.

8.6 Gemeentelijke gebouwen zijn energieneutraal in 2030

Wat willen we bereiken?

Alle gemeentelijke gebouwen zijn 'gemiddeld' energieneutraal in 2030

De gemeente wil het energieverbruik laten dalen door versneld een verduurzamingsslag te maken. In 2018 is gestart met acht geselecteerde panden (1e fase) en het zwembad. Voor het overige vastgoed is in 2019 een plan opgesteld hoe de overige panden (2e fase) voor 2030 klimaatneutraal gemaakt kunnen worden inclusief de kosten

Doelen

8.6.1 Voorbeeldfunctie bij verduurzamen vastgoed

Met het verduurzamen van het eigen vastgoed nemen we onze verantwoordelijkheid en geven het goede voorbeeld.

Beoogde resultaten

- Op het dak van sporthal de Vlinder liggen zonnepanelen en het gebouw 't Palet is verduurzaamd.

Risico's

Het resultaat van de aanbesteding moet passen binnen het beschikbare budget.

Algemene informatie programma 8

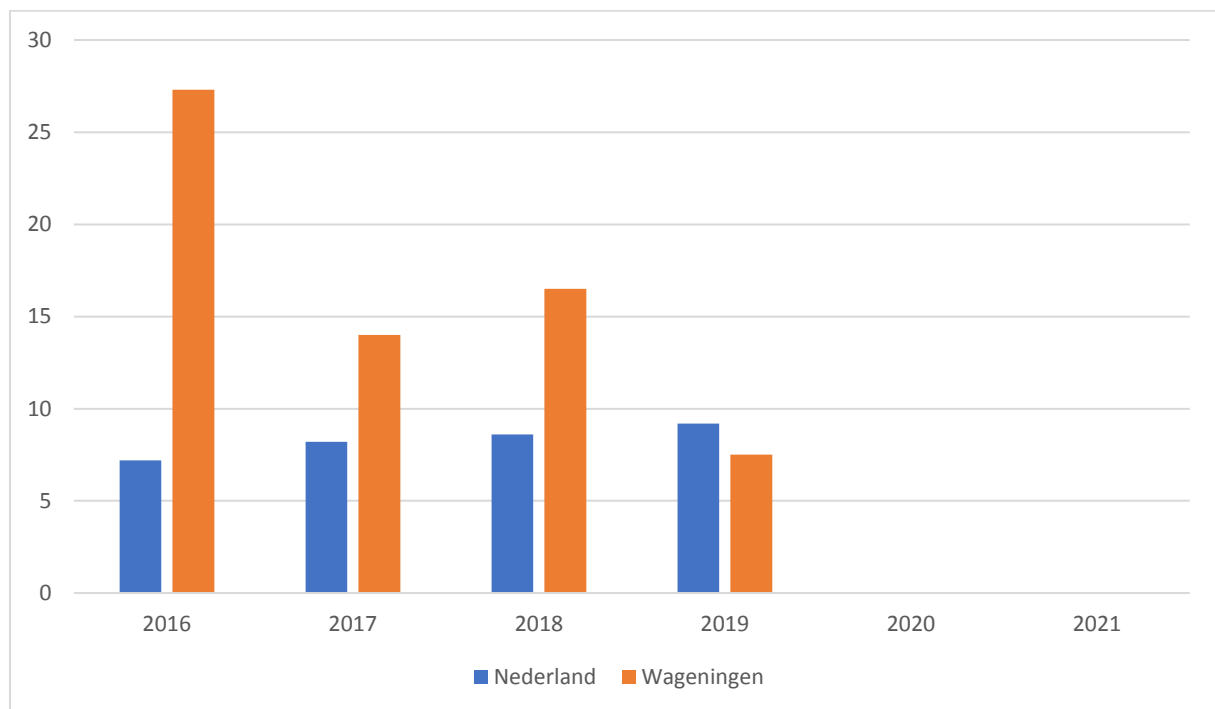
Beleidsindicatoren

In dit programma is de volgende beleidsindicator opgenomen:

BG21 - Nieuwbouw woningen

Bron: BAG - Basisadministratie adressen en gebouwen

Eenheid: Aantal per 1.000 woningen

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	7,20	8,20	8,60	9,20		
Wageningen	27,30	14,00	16,50	7,50		

Beleidskader

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Huisvestingsverordening Wageningen (2015)
- Doelgroepenverordening Wageningen (2020)

Beleidsnota's

- Woningmarktstrategie (2019)
- Woonvisie 2025 (2016)

- Prestatieafspraken De Woningstichting 2020-2022
- Prestatieafspraken Idealis 2020-2022
- Beleidsregels kamergewijze verhuur (2019)
- Notitie vraag en aanbod studentenhuisvesting 2019-2023 (2019)
- Notitie integrale afweging potentiële locaties voor studentenhuisvesting Wageningen (2017)
- Duurzame Gebiedsontwikkeling vanuit het Klimaatplan 2017-2021 (2017)
- Convenant WAC (2016)

Betrokkenheid verbonden partijen

Verenigingen van eigenaren

De Woningstichting en Idealis zijn betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit dit programma.

De zeggenschap van de gemeente in de Vereniging van Eigenaren Stadsbrink is door de verkoop overgegaan op de nieuwe eigenaar.

Regio FoodValley

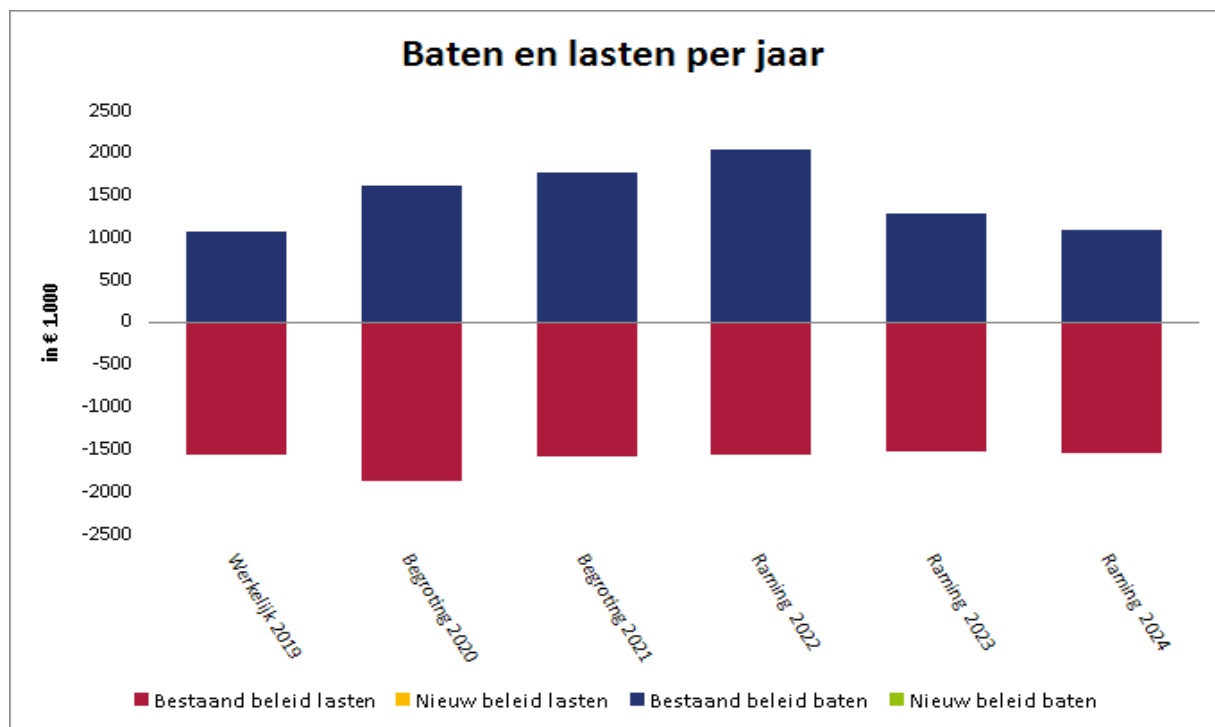
Regio FoodValley is een samenwerkingsverband van acht gemeenten, met samen 330.000 inwoners. De Gemeente Wageningen neemt deel aan Regio FoodValley middels een gemeenschappelijke regeling om een aantal doelen uit haar programma te bereiken. Voor 'Wonen' zijn deze doelen o.m. het vergroten van de aantrekkelijkheid, wervingskracht en betaalbaarheid van het wonen in de FoodValley regio, uitgewerkt in het toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad en voorzien in de (nieuwe) woningbehoefte van starters, ouderen, studenten, kenniswerkers en doorstromers. Gemeenten leveren ambtelijke capaciteit voor het uitvoeren van regionale opgaven. De regio ontwikkelt beleid en coördineert een uitvoeringsprogramma 2018-2021, dat een groot aantal projecten behelst. Deze projecten worden door samenwerkende gemeenten uitgevoerd.

Wat mag het kosten?

De lasten, baten en het saldo van het programma Wonen zijn als volgt:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	1.568	1.866	1.581	1.555	1.525	1.532
Totale lasten	1.568	1.866	1.581	1.555	1.525	1.532
BATEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	1.068	1.614	1.775	2.035	1.295	1.101
Totale baten	1.068	1.614	1.775	2.035	1.295	1.101
SALDO						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	-501	-252	194	480	-229	-432
Totaal saldo	-501	-252	194	480	-229	-432

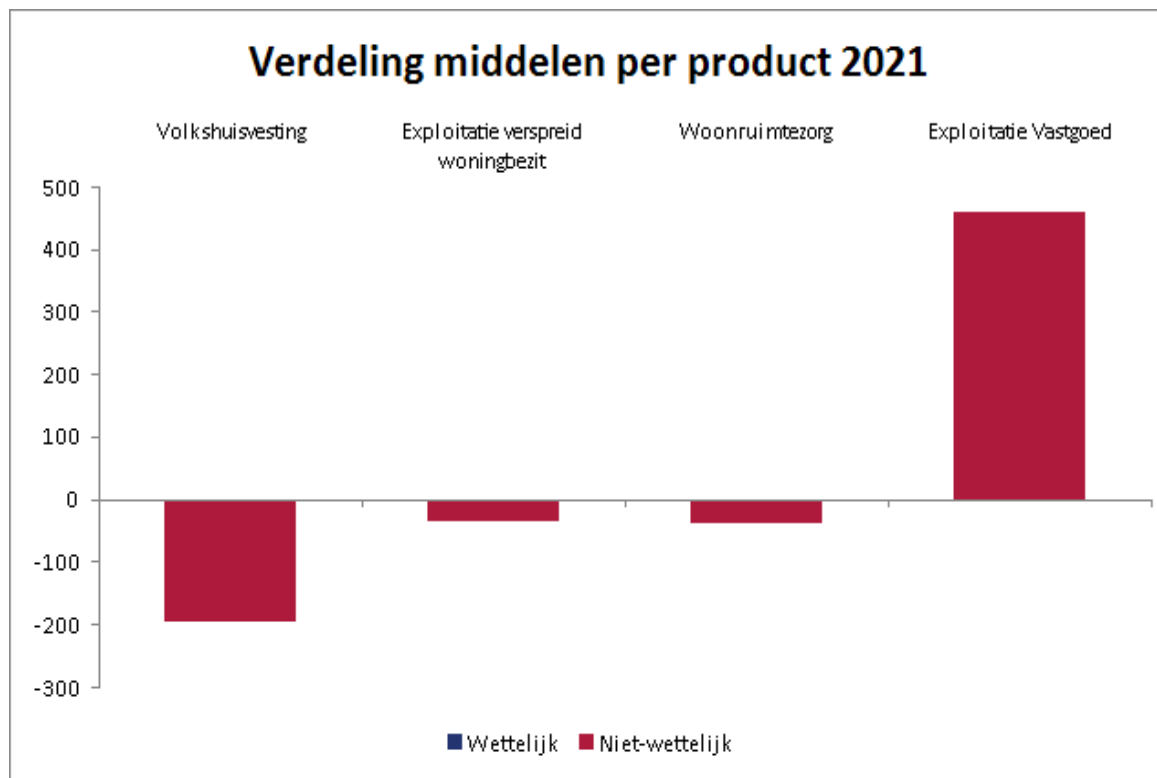
Baten en lasten per jaar (incl. nieuw versus bestaand beleid)

In onderstaande tabel is de verdeling per product opgenomen:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Onderwijshuisvesting	1.886	2.033	2.106	2.092	2.051	2.035
Gemeenschapp. Baten En Lasten Onderwijs	1.141	955	1.034	1.052	1.069	1.086
Kinderopvang	656	861	884	898	912	925
Openbaar Basisonderwijs	35	30	30	31	31	32
Bijzonder Basisonderwijs	111	108	107	109	111	112
Openbaar Speciaal Basisonderwijs	13	12	12	12	12	12
Totale lasten	3.843	3.999	4.174	4.194	4.185	4.202
BATEN						
Onderwijshuisvesting	112	97	97	97	97	97
Gemeenschapp. Baten En Lasten Onderwijs	113	-	-	-	-	-
Kinderopvang	291	507	513	519	525	531
Openbaar Basisonderwijs	-	-	-	-	-	-
Bijzonder Basisonderwijs	-	-	-	-	-	-
Openbaar Speciaal Basisonderwijs	-	-	-	-	-	-
Totale baten	516	603	610	616	622	628
SALDO	-3.327	-3.395	-3.564	-3.578	-3.563	-3.574

Verdeling middelen per product (incl. wettelijke versus niet wettelijke taken)

In onderstaande tabel is de verdeling per hoofddoel opgenomen:

Bedrag x € 1.000		Begroting 2021
LASTEN		
8.1	Voldoende woningen in balans over de stad	261
8.2	Woningen sluiten aan bij behoefte	-
8.3	Duurzaamheid en woonlasten	514
8.4	Het vastgoed sluit aan bij de wensen van gebruikers	-
8.5	Vastgoed ondersteunt beleidsdoelen of wordt verkocht	778
8.6	Gemeentelijke gebouwen zijn energieneutraal in 2030	29
Totale lasten		1.581
BATEN		
8.1	Voldoende woningen in balans over de stad	30
8.2	Woningen sluiten aan bij behoefte	-
8.3	Duurzaamheid en woonlasten	750
8.4	Het vastgoed sluit aan bij de wensen van gebruikers	-
8.5	Vastgoed ondersteunt beleidsdoelen of wordt verkocht	995
8.6	Gemeentelijke gebouwen zijn energieneutraal in 2030	-
Totale baten		1.775
SALDO		194

Programma 9 Sport en cultuur

Waarom dit programma?

Sport

Sport als doel geeft jong en oud plezier en ontspanning. De georganiseerde sport leert mensen om te gaan met winst en verlies, met regels, met anderen. Sport als middel draagt bij aan een goede lichamelijke en geestelijke gezondheid, zelfredzaamheid en deelname aan de gemeenschap. Zowel sport als doel als sport als middel is daarom belangrijk voor de Wageningse gemeenschap.

Cultuur

Wij vinden het belangrijk om te onderstrepen dat cultuur een waarde in zich heeft. Naast dat je van cultuur kunt genieten, je blikveld kunt verruimen, iets kunt leren of er samen aan kunt deelnemen, draagt het bij aan persoonlijke ontwikkeling. Kunst en cultuur zorgen ervoor dat mensen deelnemen aan de samenleving.

Beoogd maatschappelijk effect

De uitbraak van COVID-19 heeft grote gevolgen gehad voor de sport en cultuursector. Al snel kwamen bijzondere initiatieven op gang. Langzaam komt er ook meer zicht op de langere termijn gevolgen. Het behouden en versterken van het sportieve en culturele leven in Wageningen is een grote maatschappelijke opgave. Wij zien kansen in de verbindende en integrale opbouw van het culturele leven, duurzaam accommodatiebeleid en een grotere verbinding tussen sport, cultuur en onderwijs,

Sport

De gemeente Wageningen streeft ernaar inwoners gezonder te laten leven en de mogelijkheid te bieden om te kunnen participeren in de samenleving. Om dit maatschappelijk effect te realiseren, zijn de volgende thema's (hoofddoelen) actueel:

- Lekker in je vel!;
- Blijven sporten door recreatiesport;
- Aandacht voor aangepast sporten;

Met het Sport- en beweegakkoord "Heel Wageningen in Beweging" zetten Wageningse partijen zich in om te werken aan een gemeente waarin iedereen met plezier kan sporten en bewegen met plezier. Nu en in de toekomst. Als sporter, als betrokkene vrijwilliger bij sport en bewegen of als toeschouwer langs de lijn. Er wordt gefocust op 4 thema's hoofddoelen:

- Inclusief sporten en bewegen
- Vitale sport- en beweegaanbieders
- Vaardig in beweging van jongs af aan
- Gezond door sport en bewegen

De gemeente faciliteert deze partners bij de uitvoering van dit akkoord.

Cultuur

Het CultuurActiePlan is eind 2020 aangepast aan de nieuwe inzichten die zijn ontstaan door de uitbraak van COVID-19.

Er wordt gefocust op vier thema's (hoofddoelen)

- Cultuureducatie;
- Cultuur is van en voor iedereen;
- Ruimtebehoefte;
- Samenwerking.

Daarnaast herijkt de bblthk in 2021 haar visie en organiseert de gemeente in samenwerking met Wageningen 45 in 2021 extra activiteiten in het kader van 76 jaar bevrijding. We maken er in 2021 een 75+1 editie van en hopen Vrijheid alsnog groots de aandacht te geven die het verdient.

Deze thema's zijn verwerkt in een doelenboom, waarin per doel wordt beantwoord:

- Wat willen we bereiken? (hoofddoelen en doelen)
- Wat gaan we daarvoor doen? (resultaten)

9.1 Jongeren, ouderen en mensen met obesitas sporten meer

Wat willen we bereiken?

Jongeren, ouderen en mensen met obesitas sporten meer

De gemeente Wageningen wil jongeren stimuleren te gaan sporten door de buurtsportcoaches te subsidiëren. Daarnaast wil de gemeente kinderen op laagdrempelige wijze kennis laten maken met verschillende sporten. Tot slot is er extra aandacht voor mensen met obesitas en mensen die aangepast willen sporten.

Sport stimuleren onder inwoners is geen wettelijke taak.

Doelen

9.1.1 Lidmaatschap jongeren sportvereniging of sportclub

Het aantal jongeren dat lid is van een sportvereniging of sportclub is in alle wijken 35% of meer.

Beoogde resultaten

- Het aantal jongeren dat lid is van een sportvereniging of sportclub is in alle wijken 35% of meer.

9.1.2 Alcoholmatigings- en voedingsbeleid

Er is een gezond(er) aanbod in kantines.

Beoogde resultaten

- In 2021 bekostigt de gemeente de Lekker in je Vel aanpak. Sportaanbieders kunnen voor een gezonde sportkantine gratis advies en ondersteuning inwinnen.

9.1.3 Aantal sportende ouderen

Het aantal ouderen dat sport is 50% of meer.

Beoogde resultaten

- Het percentage Wageningse ouderen (65+) dat tenminste één dag in de week sport is 50% of meer. De gemeente stimuleert het sporten van ouderen door middel van de buurtsportcoach.

9.1.4 Lidmaatschap sportvereniging doelgroep obesitas of anderszins

Tien jongeren en volwassenen met obesitas of anderszins worden elk jaar lid van een sportvereniging of sportclub

Beoogde resultaten

- De gemeente subsidieert de buurtsportcoach. De buurtsportcoaches maken gebruik van sport- en beweeginterventies om mensen (uit bepaalde doelgroepen) structureel meer laten bewegen.

9.1.5 Bewegingsonderwijs scholen

Scholen maken maximaal gebruik van de mogelijkheden voor bewegingsonderwijs (8.6 coalitieprogramma)

Beoogde resultaten

- De gemeente subsidieert buurtsportcoaches. De buurtsportcoaches bieden scholen ondersteuning om meer beweegactiviteiten tijdens de schooldag aan te bieden aan de kinderen.

Risico's

Geen

9.2 Meer volwassenen sporten

Wat willen we bereiken?

Meer volwassenen hebben gesport

Om volwassenen meer te laten sporten, financiert de gemeente Wageningen initiatieven die het openbaar sporten bevorderen. Daarnaast vindt de gemeente Wageningen het belangrijk dat de kosten voor sporten relatief laag blijven. De gemeente exploiteert daarvoor binnen- en buitensportaccommodaties. Ook wordt de mogelijkheid geboden dat sportverenigingen deze accommodaties in eigen beheer nemen waardoor de kosten lager worden en zij zelf verantwoordelijkheid dragen. De gemeente wil verenigingen adviseren hoe zij vrijwilligers en volwassenen aan zich kunnen binden om zo meer volwassenen te laten sporten.

Zoals eerder genoemd, zitten er aan activiteiten om sport te stimuleren onder inwoners geen wettelijke taken verbonden.

Doelen

9.2.1 Nederlandse beweegnorm volwassenen

Het aantal volwassenen dat voldoet aan de Nederlandse beweegnorm is gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Beoogde resultaten

- Het aantal volwassenen in Wageningen dat voldoende beweegt volgens de Nederlandse beweegrichtlijnen is minimaal gelijk aan het landelijk gemiddelde.

9.2.2 Lidmaatschap sportvereniging volwassenen

Het aantal volwassenen dat sport als lid van een sportvereniging of bij een sport- of fitnessclub, is 60% of meer.

Beoogde resultaten

- Minimaal 60% van de volwassenen sport tenminste 1 keer per week. (De monitor van de VGGM geeft over het lidmaatschapspercentage geen uitsluitsel.)

9.2.3 Betaalbaarheid sport voor minima

Sporten moet betaalbaar zijn voor diegenen die het niet kunnen betalen.

Beoogde resultaten

- Volwassenen en kinderen kunnen in 2021 via het 'ik doe mee'-fonds een vergoeding krijgen voor sportieve activiteiten en sportkleding en middelen.

Risico's

Geen

9.3 Veelzijdig cultureel aanbod

Wat willen we bereiken?

Er is een veelzijdig cultureel aanbod passend bij de identiteit van Wageningen

De gemeente Wageningen wil een veelzijdig cultureel aanbod realiseren door culturele initiatieven te ondersteunen en te stimuleren, professionele kunst mogelijk te maken en door inwoners de mogelijkheid te bieden om te lezen en kennis te maken met literatuur.

Dit doel betreft voor het grootste gedeelte niet-wettelijke taken. De bibliotheekvoorziening is wel geregeld in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen. Een bibliotheekvoorziening is niet direct een wettelijke taak, maar in genoemde wet is wel geregeld dat een gemeente niet zo maar een bibliotheek kan opheffen. Hiervoor is eerst overleg nodig met partijen op wie dit van invloed kan zijn. Zo nodig worden er afspraken gemaakt over de toegankelijkheid van een openbaar toegankelijke bibliotheekvoorziening.

Doelen

9.3.1 Bevordering professionele kunst

Professionele kunst in Wageningen is mogelijk gemaakt.

Beoogde resultaten

- In 2021 subsidiëren we Stichting Junushoff om een volwaardig theater te beheren en te exploiteren.
- We subsidiëren popop om het landelijk popcircuit naar Wageningen te halen.

9.3.2 Organisatorische ondersteuning culturele organisaties en initiatieven

Culturele organisaties en initiatieven worden gestimuleerd door organisatorische ondersteuning te bieden (9.2 coalitieprogramma).

Beoogde resultaten

- Als er moet worden nagedacht over creatieve en innovatieve oplossingen voor het culturele veld in Wageningen, worden kunstenaars uitgenodigd en uitgedaagd om hierover mee te denken.

9.3.3 Bevordering lezen en kennismaking literatuur

Inwoners hebben de mogelijkheid om te lezen en kennis te maken met literatuur.

Beoogde resultaten

- De bblthk ontvangt subsidie waardoor zij in staat is om vijf pijlers in stand te houden: 'ter beschikking stellen van kennis en informatie', 'ontwikkeling en educatie', 'lezen en literatuur', 'ontmoeting en debat' en 'kunst en cultuur'.

9.3.4 Poppodium

Initiatieven voor het (doen) realiseren van een poppodium worden actief ondersteund (9.3 coalitieprogramma).

Beoogde resultaten

- Door subsidie voor poppodium worden samenwerkende podia en organisatoren in staat gesteld pop naar Wageningen te halen.

9.3.5 Bevrijdingsfestival als onderdeel programma Vrijheid en bevrijding

Wageningen Stad der bevrijding wordt niet beperkt tot 4 en 5 mei. De gemeente schept kaders voor een Bevrijdingsevenement met een jaarprogramma waarin vrijheid / de bevrijding leidend is (9.1 coalitieprogramma)

Beoogde resultaten

- Gedurende het hele jaar vinden er activiteiten plaats in het teken van 'vrijheid' en 'de bevrijding', met daarin specifieke aandacht voor 75 + 1 jaar vrijheid.

9.3.6 Cultuureducatie en participatie

De gemeente investeert in cultuureducatie en participatie, met het oog op sociale binding en creativiteit (9.6 coalitieprogramma).

Beoogde resultaten

- In 2021 wordt het CultuurActiePlan uitgevoerd. Hierin zijn plannen opgenomen om binnen- en buitenschoolse educatie meer met elkaar te verbinden.

9.3.7 Stimulering cultureel ondernemerschap

De gemeente stimuleert cultureel ondernemerschap (9.10 coalitieprogramma).

Beoogde resultaten

- In 2021 wordt het CultuurActiePlan uitgevoerd. Hierin zijn plannen opgenomen om samenwerking te bevorderen.
- De gemeente ondersteunt de proeftuin Ede_Wageningen_Culturele_Bloei. 2021 is het laatste jaar van het project Portal van Shared Studios waarin ontmoetingen en samenwerkingsprojecten worden gestimuleerd.

Risico's

Geen

9.4 Kennismaking en deelname kunst en cultuur

Wat willen we bereiken?

Inwoners hebben kennis gemaakt met en deelgenomen aan kunst en cultuur

De gemeente Wageningen wil haar inwoners kennis laten maken en laten deelnemen aan kunst en cultuur. Hiervoor ligt de focus op de volgende subdoelen:

1. Er is een aanbod gericht op lezen, taal, informatie en educatie;
2. Er is een podium voor ontmoeting en debat;
3. Amateurkunst wordt bevorderd;
4. Studenten en medewerkers van de WUR en kennisintensieve bedrijven worden betrokken bij culturele initiatieven;
5. Jongeren zijn in aanraking geweest met cultuureducatie waarbij de focus primair ligt op het onderwijs zodat alle kinderen bereikt worden.

Ook hier geldt dat het in principe geen wettelijke taken zijn van de gemeente. De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen is wel van toepassing.

Doelen

9.4.1 Betrokkenheid WUR en kennisintensieve bedrijven bij Wageningse cultuur

Studenten en medewerkers van de WUR en kennisintensieve bedrijven zijn betrokken bij culturele initiatieven en activiteiten in Wageningen.

Beoogde resultaten

- De gemeente ondersteunt de proeftuin Ede_Wageningen_Culturele_Bloei. 2021 is het laatste jaar van het project Portal van Shared Studios waarin ontmoetingen en samenwerkingsprojecten worden gestimuleerd.

9.4.2 Cultuureducatie jongeren

Jongeren zijn in aanraking geweest met cultuureducatie (focus primair op binnenschoolse educatie zodat alle kinderen bereikt worden).

Beoogde resultaten

- Met het Kunstmenu komt ieder kind op de basisschool in aanraking met kunst en cultuur. Het Kunstmenu is een samenwerking van alle Wageningse basisscholen, culturele aanbieders uit de regio en de gemeente Wageningen.
- Door cofinanciering van de gemeente kunnen Wageningse scholen deelnemen aan het Programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK)
- In 2021 wordt het CultuurActiePlan uitgevoerd. Hierin zijn plannen opgenomen om binnen- en buitenschoolse educatie meer met elkaar te verbinden.

9.4.3 Bevordering amateurkunst

Amateurkunst is bevorderd.

Beoogde resultaten

- In 2021 verstrekken we amateurkunstsubsidies en subsidies voor eenmalige culturele activiteiten, zaalhuur Junushoff en tentoonstellingen.

9.4.4 Podium voor ontmoeting en debat

Er is een podium voor ontmoeting en debat.

Beoogde resultaten

- De bblthk ontvangt in 2021 subsidie waardoor zij in staat is om haar vijf pijlers in stand te houden, waaronder de pijler 'ontmoeting en debat'.

9.4.5 Aanbod lezen, taal en informatie educatie

Lezen, taal en informatie educatie is aangeboden.

Beoogde resultaten

- De bblthk ontvangt in 2021 subsidie waardoor zij in staat is om vijf pijlers in stand te houden: waaronder 'ontwikkeling en educatie' en 'lezen en literatuur'.

9.4.6 Buitenschoolse cultuureducatie

Verdere versnippering en verschraling van cultuureducatie in de vrije tijd (buitenschoolse educatie) wordt voorkomen (9.1 coalitieprogramma).

Beoogde resultaten

- In 2021 wordt het CultuurActiePlan uitgevoerd. Hierin zijn plannen opgenomen voor om samenwerking in de buitenschoolse educatie te bevorderen.

Risico's

Geen

9.5 Toegankelijkheid culturele basisvoorzieningen

Wat willen we bereiken?

Culturele basisvoorzieningen zijn voor iedereen toegankelijk

Door kennis en informatie beschikbaar en toegankelijk te houden, de archieven te onderhouden en beschikbaar te stellen en inwoners de mogelijkheid te geven om in aanraking te komen met de cultuurhistorie van Wageningen, zijn culturele basisvoorzieningen voor iedereen in de gemeente Wageningen toegankelijk.

De gemeente heeft hierin een wettelijke taak, namelijk de Archiefwet. Ook de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen is van toepassing.

Doelen

9.5.1 Beschikbaarheid en toegankelijkheid kennis en informatie

Kennis en informatie is beschikbaar en toegankelijk gehouden.

Beoogde resultaten

- In 2021 ontvangt de bblthk subsidie waardoor zij in staat is om vijf pijlers in stand te houden, waaronder de pijler 'ter beschikking stellen van kennis en informatie'.

9.5.2 Cultuurhistorie

De inwoners en bezoekers zijn in aanraking gekomen met de cultuurhistorie van Wageningen.

Beoogde resultaten

- In 2021 verstrekken we een subsidie aan museum de Casteelse Poort. Het museum heeft permanente exposities over het rijke verleden van Wageningen en kortlopende tentoonstellingen over speciale onderwerpen.

9.5.3 Archieven

De archieven zijn onderhouden en beschikbaar gesteld.

Beoogde resultaten

- In 2021 is het archief voor het publiek toegankelijk. Opslag en waar mogelijk digitalisering van het Wagenings archief is een continue proces.

9.5.4 Deelname cultuur

Vergroten toegankelijkheid deelname cultuur(9.8 coalitieprogramma)

Beoogde resultaten

- In 2021 wordt het CultuurActiePlan uitgevoerd. Hierin zijn plannen opgenomen om samenwerking te bevorderen.

Risico's

Geen

Algemene informatie programma 9

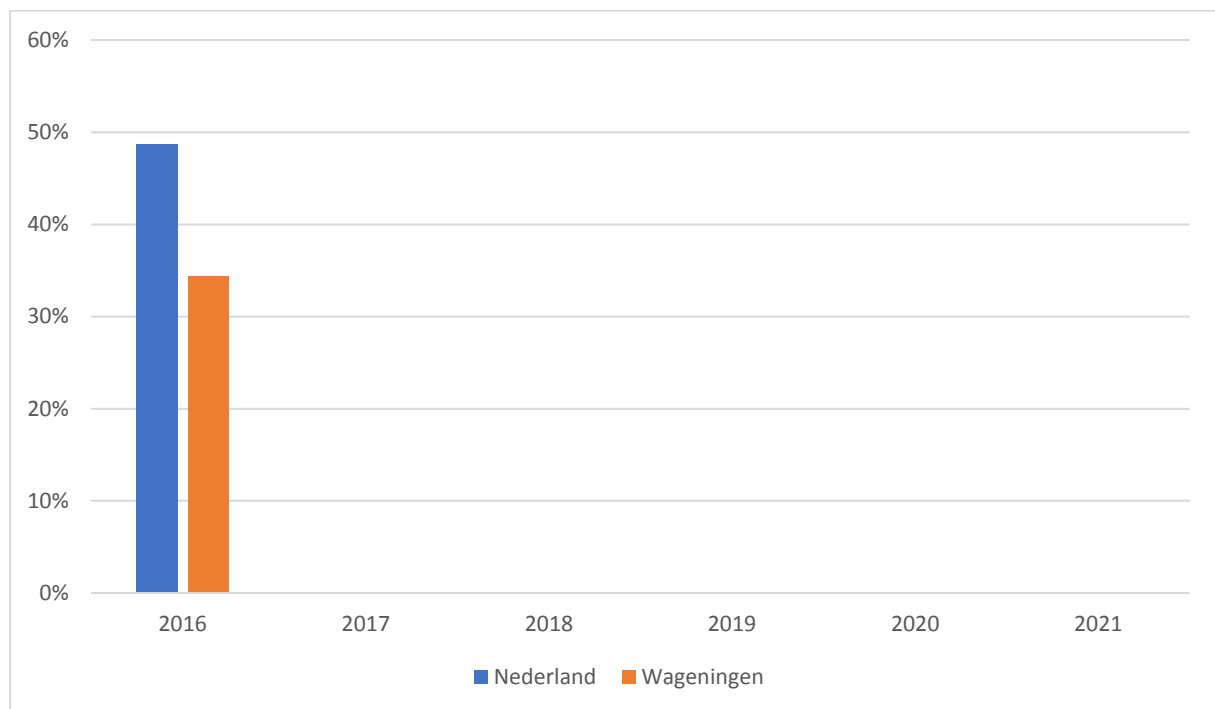
Beleidsindicatoren

In dit programma is de volgende beleidsindicator opgenomen:

BG21 - Niet-sporters

Bron: RIVM - CBS

Eenheid: Percentage van de inwoners

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	48,70 %	%	%	%	%	%
Wageningen	34,40 %	%	%	%	%	%

Beleidskader Sport

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Beleidsnota's

- Verhuurtarieven gemeentelijke sportaccommodaties (2012)
- Beleidsnota 'Wageningen Sport!'(2012)

Beleidskader Cultuur

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Beleidsnota's

- Cultuurnota 2014 en verder- Samen werken aan cultuur (2013)
- Uitgangspunten toetsing en handhaving Delftse schoolpanden Hoogstraat (1996)
- Dakvlakkenbeleid (2000)
- Archeologienota (2004)
- Herstel van de kwaliteit van de Delftse Schoolpanden rondom de Markt (2008)

Betrokkenheid verbonden partijen

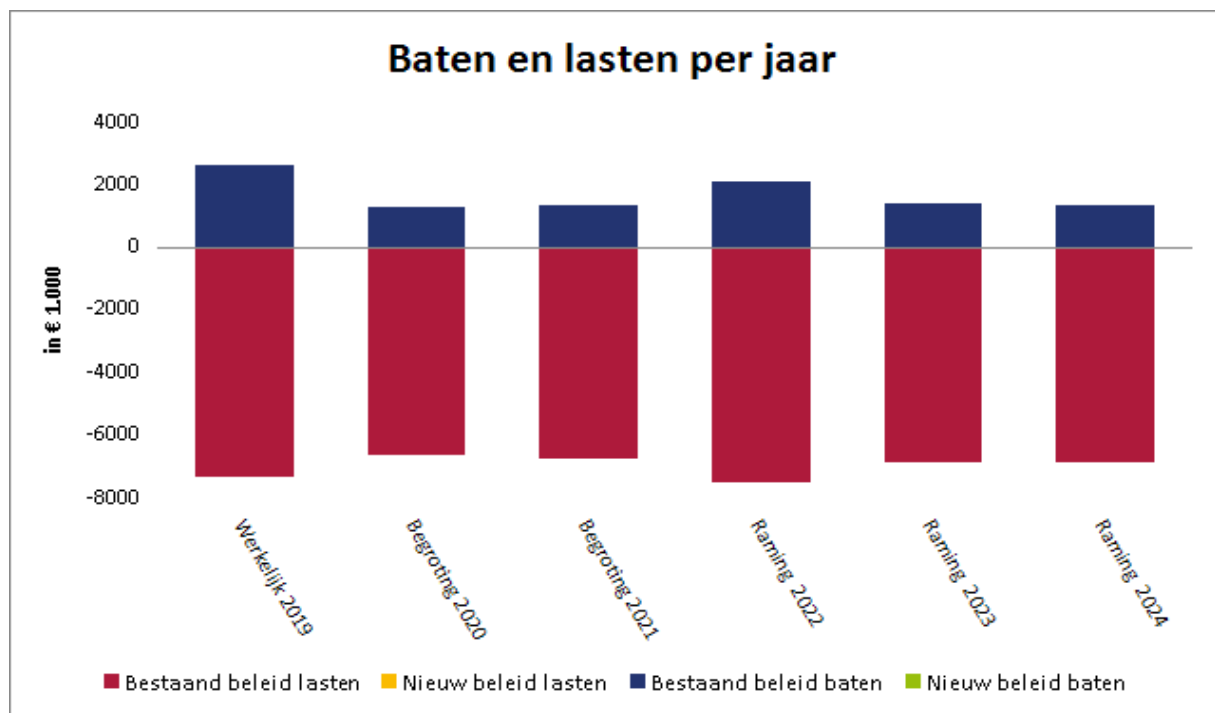
Er zijn geen verbonden partijen betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma.

Wat mag het kosten?

De lasten, baten en het saldo van het programma Sport & Cultuur zijn als volgt:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	7.350	6.644	6.777	7.478	6.884	6.852
Totale lasten	7.350	6.644	6.777	7.478	6.884	6.852
BATEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	2.649	1.316	1.341	2.104	1.386	1.325
Totale baten	2.649	1.316	1.341	2.104	1.386	1.325
SALDO						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	-4.701	-5.328	-5.436	-5.374	-5.498	-5.527
Totaal saldo	-4.701	-5.328	-5.436	-5.374	-5.498	-5.527

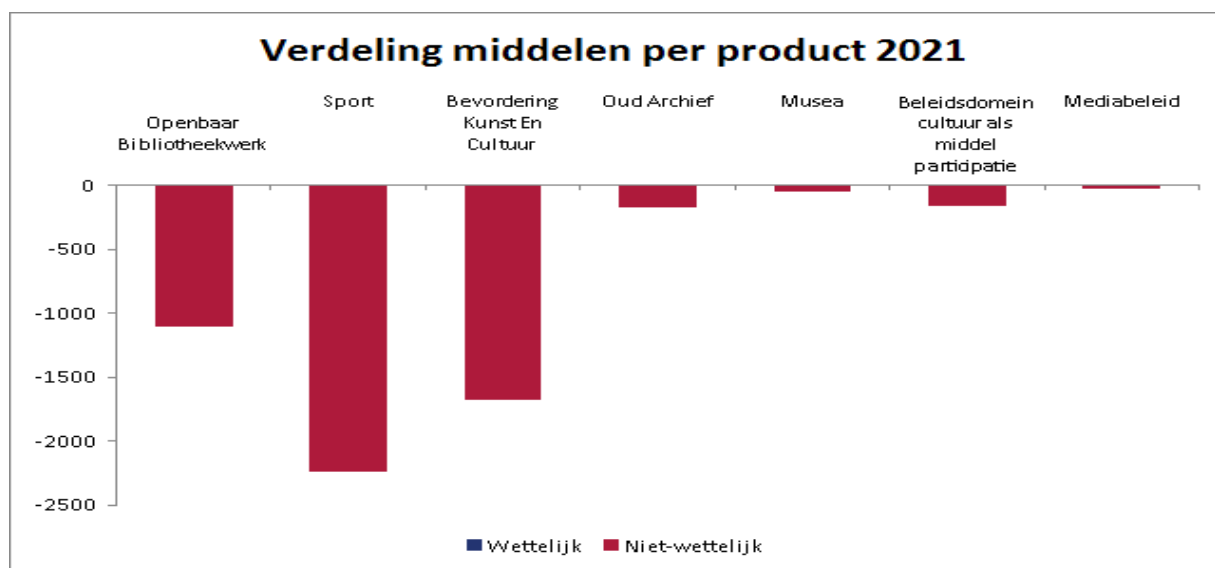
Baten en lasten per jaar (incl. nieuw versus bestaand beleid)

In onderstaande tabel is de verdeling per product opgenomen:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Openbaar Bibliotheekwerk	1.101	1.106	1.154	1.169	1.185	1.200
Sport	4.520	3.492	3.535	4.143	3.452	3.419
Bevordering Kunst En Cultuur	1.351	1.641	1.675	1.746	1.819	1.798
Oud Archief	161	167	169	174	178	181
Musea	48	50	51	52	53	53
Beleidsdomein cultuur als middel participatie	143	162	165	167	170	172
Mediabeleid	26	27	27	27	28	28
Totale lasten	7.350	6.644	6.777	7.478	6.884	6.852
BATEN						
Openbaar Bibliotheekwerk	48	47	46	45	43	42
Sport	2.493	1.261	1.295	2.059	1.296	1.283
Bevordering Kunst En Cultuur	109	-	-	-	47	-
Oud Archief	-0	0	0	0	0	0
Musea	-	-	-	-	-	-
Beleidsdomein cultuur als middel participatie	-	7	-	-	-	-
Mediabeleid	-	-	-	-	-	-
Totale baten	2.649	1.316	1.341	2.104	1.386	1.325
SALDO	-4.701	-5.328	-5.436	-5.374	-5.498	-5.527

Verdeling middelen per product (incl. wettelijke versus niet wettelijke taken)

In onderstaande tabel is de verdeling per hoofddoel opgenomen:

Bedrag x € 1.000		Begroting 2021
LASTEN		
9.1	Jongeren, ouderen en mensen met obesitas sporten meer	-
9.2	Meer volwassenen sporten	3.544
9.3	Veelzijdig cultureel aanbod	1.702
9.4	Kennismaking en deelname kunst en cultuur	165
9.5	Toegankelijkheid culturele basisvoorzieningen	1.366
Totale lasten		6.777
BATEN		
9.1	Jongeren, ouderen en mensen met obesitas sporten meer	-
9.2	Meer volwassenen sporten	1.295
9.3	Veelzijdig cultureel aanbod	-
9.4	Kennismaking en deelname kunst en cultuur	-
9.5	Toegankelijkheid culturele basisvoorzieningen	46
Totale baten		1.341
SALDO		-5.436

Programma 10 Veiligheid

Waarom dit programma?

Het programma Veiligheid richt zich op een veilig en leefbaar klimaat om in te wonen, werken en te verblijven. Veiligheid en vrijheid zijn twee essentiële randvoorwaarden voor een goed functionerende democratische rechtsstaat. Dit kunnen we niet alleen. Dat doen we samen met de veiligheidspartners, het OM, de politie en met onze maatschappelijke partners Woningstichting, Solidez en Idealis. Ook werken we samen met bewoners. Samen zorgen we voor een duurzame en veerkrachtige veiligheid in Wageningen. De gemeente kiest voor een proactieve en preventieve insteek ter bestrijding en beperking van veiligheidsrisico's en biedt ook een slagvaardige en adequate hulpverlening bij kleine en grote calamiteiten of crises.

Om een goed beeld te krijgen van de veiligheidsproblematiek in de gemeente en de gewenste prioriteiten, is in 2019 een veiligheidsanalyse opgesteld. Deze vormt de basis voor het Veiligheidsplan 2019-2020 dat ter consultatie is voorgelegd aan de raad op 7 oktober 2020. In het Veiligheidsplan zijn vier prioriteiten geformuleerd:

- Ondernijning
- Zorg en Veiligheid
- Evenementen
- Crisisbeheersing

Regionaal zijn in 2019 de volgende documenten vastgesteld, welke van invloed zijn op de lokale uitvoering van de taken op het gebied van veiligheid:

1. het Beleidsplan Veiligheidsregio 2020-2023.
2. de Veiligheidsstrategie 2019-2022 Oost-Nederland.
3. Meerjarenbeleidsplan 2019-2022 Politie Oost-Nederland.

Beoogd maatschappelijk effect

De gemeente Wageningen wil samen met haar ketenpartners inwoners, ondernemers en bezoekers een veilig klimaat aanbieden om in te wonen, werken en te verblijven. Een klimaat met een goede balans tussen de privacy van de persoon en de gemeentelijke activiteiten.

Om dit maatschappelijk effect te realiseren, geven we uitvoering aan de prioriteiten zoals deze zijn benoemd in het Veiligheidsplan en volgen we de speerpunten zoals deze zijn vastgesteld in onze Veiligheidsregio Gelderland Midden en het politiedistrict Oost Nederland. Hierbij zijn in 2020 de volgende thema's (hoofddoelen) van belang:

Lokaal:

- Maatschappelijke ondernijning (georganiseerde criminaliteit dichtbij)
- Zorg en Veiligheid
- Veilige evenementen
- Crisisbeheersing (Intensivering bevolkingszorg door o.a. de aanpassing van de crisisstructuur binnen de Veiligheidsregio).

Regionaal:

- High impact Crime (woninginbraken, overvallen, geweld)
- Overlast gevende mensen en kwetsbare personen
- Cybercrime/gedigitaliseerde criminaliteit
- Informatiegestuurd werken

Wat wij aan basale taken verrichten is opgenomen in de doelenboom. De ontwikkelingen op het gebied van veiligheid en criminaliteit gaan hard en de samenwerking met andere partijen neemt een steeds prominentere rol in. Het Veiligheidsplan 2019-2020 en de prioriteiten die hierin zijn gesteld vormt de leidraad voor de uitvoering van het Veiligheidsbeleid in 2020. Om dit te kunnen realiseren wordt in deze begroting extra budget gevraagd voor de hiertoe benodigde capaciteit.

- Wat willen we bereiken? (hoofddoelen en doelen)
- Wat gaan we daarvoor doen? (resultaten)

10.1 Ondernijning

Wat willen we bereiken?

De aanpak van ondernijning

Vormen van ondernijning tasten, bij verwevenheid met de bovenwereld, de democratische rechtsorde aan en kunnen ook ondernijnd werken op 'gezonde' economische branches. Deze gevolgen van ondernijnde criminaliteit rechtvaardigt de noodzaak om een focus te leggen op dit fenomeen en een ondernijningsaanpak uit te werken.

Doelen

10.1.1 Opstellen/actualiseren ondernijningsbeeld

In 2018 is door het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) een ondernijningsbeeld opgeleverd aan de gemeente Wageningen. In dit ondernijningsbeeld komen de volgende thema's naar voren: witwassen, hennep/drugs, fraude, mensenhandel. Ook zijn in dit ondernijningsbeeld diverse witte vlekken benoemd o.a. als het gaat om de informatiepositie en bewustwording. Op dit moment is er nog weinig zicht op ondernijningsthema's binnen de gemeente, dus het ondernijningsbeeld moet geactualiseerd worden.

Beoogde resultaten

- Actueel ondernijningsbeeld opstellen
- Zicht op diverse vormen van ondernijning. Witte vlekken in beeld.

10.1.2 Creëren van bewustwording

Intern in de organisatie en extern bevorderen van het doen van meldingen om een betere informatiepositie op te bouwen.

Beoogde resultaten

- Interne bewustwording bevorderen (medewerkers gemeente).
- Externe bewustwording bevorderen (externe ketenpartners).
- Betere informatiepositie opbouwen.

10.1.3 Opzetten van een lokale aanpak

Opzetten van een lokale aanpak ondernijning, waaronder prioritering o.b.v. branches en zichtbare witwassen.

Beoogde resultaten

- Plan van aanpak opstellen, waarin de werkwijze van de gemeente Wageningen wordt beschreven.

10.1.4 Aanpak specifieke cases

Het aanpakken van specifieke ondermijningscasuïstiek, samen met betrokken partners.

Beoogde resultaten

- Casuïstiek oppakken met ketenpartners.

Risico's

Betrokkenheid en draagvlak vanuit diverse afdelingen en diverse ketenpartners is essentieel voor de aanpak van ondermijning.

10.2 Verbinding zorg en veiligheid

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke opgave: naar een veilige en inclusieve wijk. Onze samenleving wordt steeds complexer. In toenemende mate zijn er personen/gezinnen met een opeenstapeling van problemen. Deze problemen kunnen ook effect hebben op de leefbaarheid en veiligheid. Op het snijvlak van zorg en veiligheid zie je dan ook steeds vaker en meer thema's die gezamenlijk opgepakt moeten worden.

Doelen

10.2.1 Integrale samenwerking en afstemming maatschappelijke partners voor effectieve aanpak van diverse onderwerpen op gebied van zorg, veiligheid en leefbaarheid

Samenwerking en afstemming met diverse maatschappelijke partners om tot een goede integrale aanpak te komen. Op deze manier kunnen onderwerpen binnen zorg en veiligheid zoals ex-gedetineerden en personen verward gedrag gezamenlijk worden opgepakt, wat leidt tot een gedragen en effectieve aanpak.

Beoogde resultaten

- Door het maken van een wijkscan van elke buurt kan op operationeel niveau direct die punten worden opgepakt die bijdragen aan een verbetering van de woon- en leefsituatie van de inwoners.
- Ontwikkelen van integraal plan van aanpak voor de samenwerking van het Veiligheidshuis en de gemeenten West-Veluwe. Door dit plan kan de samenwerking worden versterkt, criminaliteit worden teruggedrongen en recidive worden verminderd.

10.2.2 Terugdringen overlast van personen met verward (onbegrepen) gedrag

Benaderbaar zijn voor inwoners die te maken hebben met overlast en integrale samenwerking in de aanpak.

Beoogde resultaten

- Overlast voor de omgeving verminderen of voorkomen door integrale aanpak.

10.2.3 Aanpak re-integratie ex-gedetineerden

Zo vroeg mogelijk starten met re-integratie in detentie. Integrale samenwerking hierin met de Dienst Justitiele Inrichtingen, reclassering en gemeente.

Beoogde resultaten

- Recidive verminderen.

10.2.4 Aanpak mensenhandel

Ontwikkeling integrale, lokale aanpak van mensenhandel.

Beoogde resultaten

- We beschikken over een goed, samenhangend mensenhandelbeleid en voeren dit in de praktijk uit.

10.2.5 Aanpak WvGGZ

Evaluatie en doorontwikkeling aanpak

Beoogde resultaten

- Afronding pilot regionale samenwerking en doorontwikkelen van de aanpak

Risico's

Geen

10.3 Evenementen

Wat willen we bereiken?

Verder uitwerken van gemeentelijk evenementenbeleid

Het aantal evenementen in de gemeente Wageningen neemt toe.

Evenementen kennen een veiligheidscomponent, waarbij partners in de gelegenheid moeten zijn om hierop te adviseren en maatregelen te nemen. Het evenementenbeleid kan verder uitgewerkt worden en de huidige richtlijnen kunnen strakker gehanteerd worden. Op dit moment wordt bijvoorbeeld vaak niet aan de zes weken deadline gehouden, waardoor partners in de knel komen.

Er is behoefte aan een uitgewerkt evenementenbeleid, waarbij richtlijnen en kaders strakker omschreven en gehanteerd worden.

Doelen

10.3.1 Uitwerken van evenementenbeleid en -protocol

Gezamenlijk met alle betrokkenen uitwerken en afstemmen van het evenementenbeleid en -protocol, om zodoende strakkere richtlijnen te kunnen hanteren. Regie vanuit unit vergunningen.

Beoogde resultaten

- Evenementenbeleid opstellen, waarbij richtlijnen en kaders strak omschreven en gehanteerd worden.

10.3.2 Inrichten van integrale ketensamenwerking met alle betrokkenen.

Beoogde resultaten

- Sluitende aanpak met ketenpartners realiseren.

Risico's

Geen

10.4 Crisisbeheersing

Wat willen we bereiken?

Crisisbeheersing

Crisisbeheersing is een wettelijke taak van de gemeente en vraagt om continue aandacht om de kwaliteit op orde te houden. De gemeentelijke organisatie geeft uitvoering aan de taken op het gebied van Bevolkingszorg. De gemeente wordt hierbij ondersteund door de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM).

Crisisbeheersing is een wettelijke taak van de gemeente.

Doelen

10.4.1 Opleiden, trainen en oefenen van de lokale crisisorganisatie

Inhaalslag maken op het gebied van opleiden, trainen en oefenen en de inrichting van de lokale crisisorganisatie.

Beoogde resultaten

- Het opstellen (en uitvoeren) van een OTO-plan voor de gemeentelijke crisisorganisatie.
- Inrichting van de lokale crisisorganisatie op orde en zorgen voor een up-to-date alarmeringssysteem.

10.4.2 Bouwen Bevolkingszorg

Implementeren van de nieuwe visie op Bevolkingszorg en een bijdrage leveren aan het project 'Bouwen Bevolkingszorg'.

Beoogde resultaten

- Leveren van functionarissen voor de regionale crisisorganisatie
- Implementeren van de nieuwe visie op Bevolkingszorg

Risico's

Geen

10.5 Criminaliteit en overlast

Wat willen we bereiken?

Overlast

Onder de noemer overlast vallen allerlei zaken waar bewoners zich ernstig aan ergeren of duidelijke last van ondervinden. In wijken en buurten een prettige leefomgeving behouden of te bereiken waar inwoners met elkaar in gesprek kunnen gaan (met hulp van onze partners) om samen de overlast aan te pakken.

We zijn een stad met een grote studentenpopulatie. Kenmerkend is het verschil in leefstijlen tussen enerzijds de studenten en andere inwoners van de stad. Dit verschil in leefstijlen uit zich regelmatig in ervaren (geluids)overlast. Preventie op het voorkomen van geluidsoverlast is een doel bij de grote studentenverenigingen die zich bevinden in de woonwijken. Samen met burens en besturen van de vereniging biedt een convenant houvast aan hoe de vereniging met de burens communiceert en wat de afspraken met elkaar zijn zodat duidelijk is wat de buurt kan verwachten qua overlast en dat de nieuwe besturen goed geïnformeerd zijn. De leefbaarheid in de wijken willen we behouden door snel in te grijpen op de plekken waar de overlast ervaren wordt. Samen met onze partners maken we een plan om de overlast snel bespreekbaar te maken en om de overlast weg te halen.

Snel ingrijpen voorkomt meer overlast. Samen met inwoners, ondernemers en andere partners werken we in een probleemoplossende aanpak van lokale veiligheidsthema's. We nemen contact op met melder en pakken de overlast samen met de Boa's Politie, Buurtbemiddeling, Solidez, Startpunt. OddV en RIBW op.

HIC-delicten

Onder de High Impact misdrijven vallen diefstal/inbraak in woningen, straatroven en overvallen. Door het jaar heen kan opgemerkt worden dat er geen trends waarneembaar zijn in het in het aantal inbraken. Straatroven en overvallen vinden incidenteel plaats. Preventie op dit gebied helpt om het aantal misdrijven te beperken. Voorlichting naar inwoners, ondernemers, Whats App Buurt Preventie groepen, bewaakte fietsstallingen werken mee aan een veilig Wageningen.

Cybercrime

Door het geven van voorlichting op scholen (HALT) en voorlichting via nieuwe en oude media zorgen we dat onze inwoners digitaal scherper opletten waarmee cybercrime minder slachtoffers maakt.

APV en bijzondere wetten

De APV is in 2019 gewijzigd. Vanuit diverse invalshoeken zijn wensen aangedragen om de APV aan te passen. Met het aantreden van de nieuwe omgevingswet is het wenselijk om de APV in zijn geheel tegen het licht te houden met het oog op diverse ontwikkelingen (ondermijning, omgevingswet etc.). De voorbereidende werkzaamheden hiervoor zijn gestart. Naar verwachting kan in de 1e helft van 2021 een geactualiseerde versie van de APV aan de raad worden voorgelegd.

Met de nieuwe woonoverlast wet (151 D) kunnen we gerichte aanpak bevorderen op het thema woonoverlast. De wetten bieden ons een instrument om de veiligheid te verhogen en de overlast te beperken.

Organisatorische ontwikkelingen: Visie op veiligheid, werken aan informatiepositie, samenwerken.

- Het versterken van de ketens door middel van integrale overleggen
- Het actiever benutten van beschikbare partners.
- Het verkennen en indien mogelijk opzetten van intergemeentelijke samenwerking.

Doelen

10.5.1 Overlast

Snel ingrijpen voorkomt meer overlast. Samen met inwoners, ondernemers en andere partners werken we in een probleemoplossende aanpak van lokale veiligheidsthema's. We nemen contact op met melder en pakken de overlast samen met de Boa's Politie, Buurtbemiddeling, Solidez, Startpunt. OddV en RIBW op.

10.5.2 HIC-delicten

Minder High Impact Crime door preventie en bewustwording van eigen handelen. De samenleving digitaliseert en het plegen van strafbare feiten met behulp van ICT is een groeiend fenomeen. Hacking, phishing, cyberpesten, sexting en cyberfraude zijn bekende fenomenen. Inwoners en bedrijfsleven moeten nog wennen aan deze nieuwe vormen van criminaliteit. Doel is preventie met het creëren van bewustwording en het vergroten van de weerbaarheid bij iedereen die actief is in de digitale wereld.

10.5.3 Cybercrime

Met hulp van voorlichting onze inwoners bewust maken van cybercrime.

10.5.4 APV en Bijzondere wetten

Doel is om met deze bijzondere wetten te werken aan kaders en bekendheid met toepassing van bijzondere wetgeving, waaronder BIBOB, Damocles, Victoria, Opiumwet. Met de nieuwe woonoverlast wet (151 D) kunnen we gerichte aanpak bevorderen op het thema woonoverlast.

Risico's

Het aantal fte voor veiligheid is laag dat betekent dat niet alle taken kunnen worden uitgevoerd en of opgepakt.

Algemene informatie programma 10

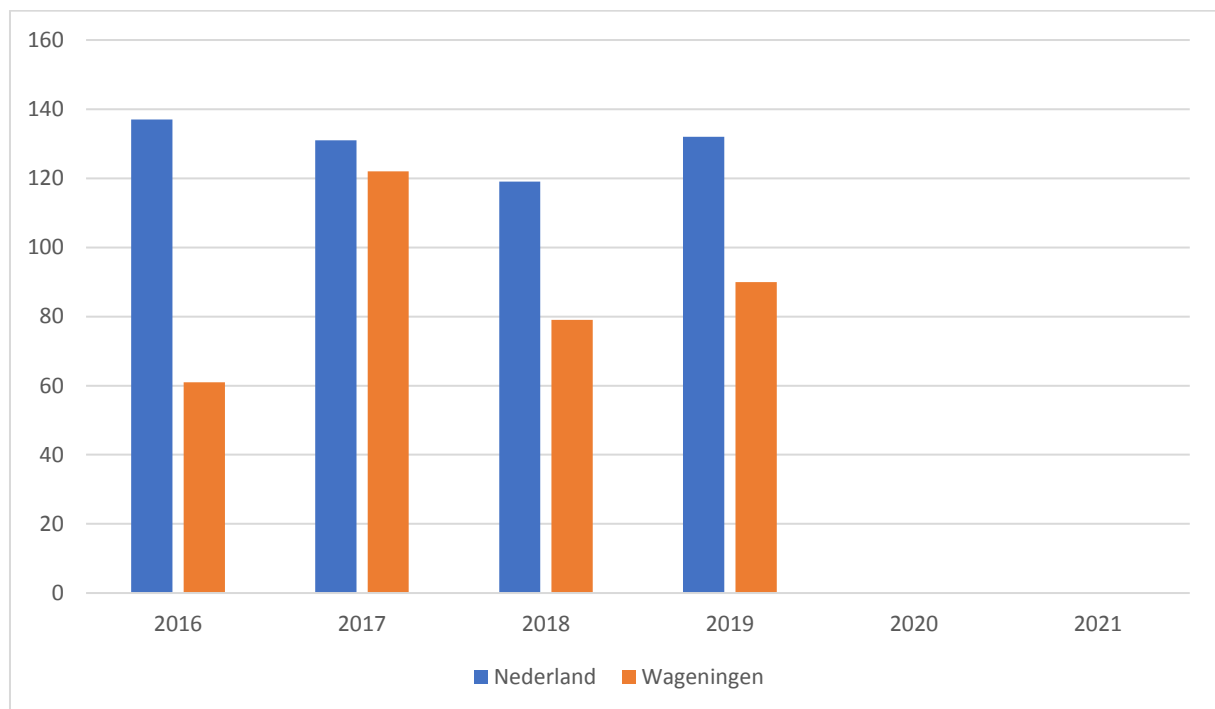
Beleidsindicatoren

In dit programma zijn de volgende beleidsindicatoren opgenomen:

BG21 - Verwijzigingen Halt

Bron: Bureau Halt

Eenheid: Aantal per 10.000 jongeren van 12 tot 18 jaar

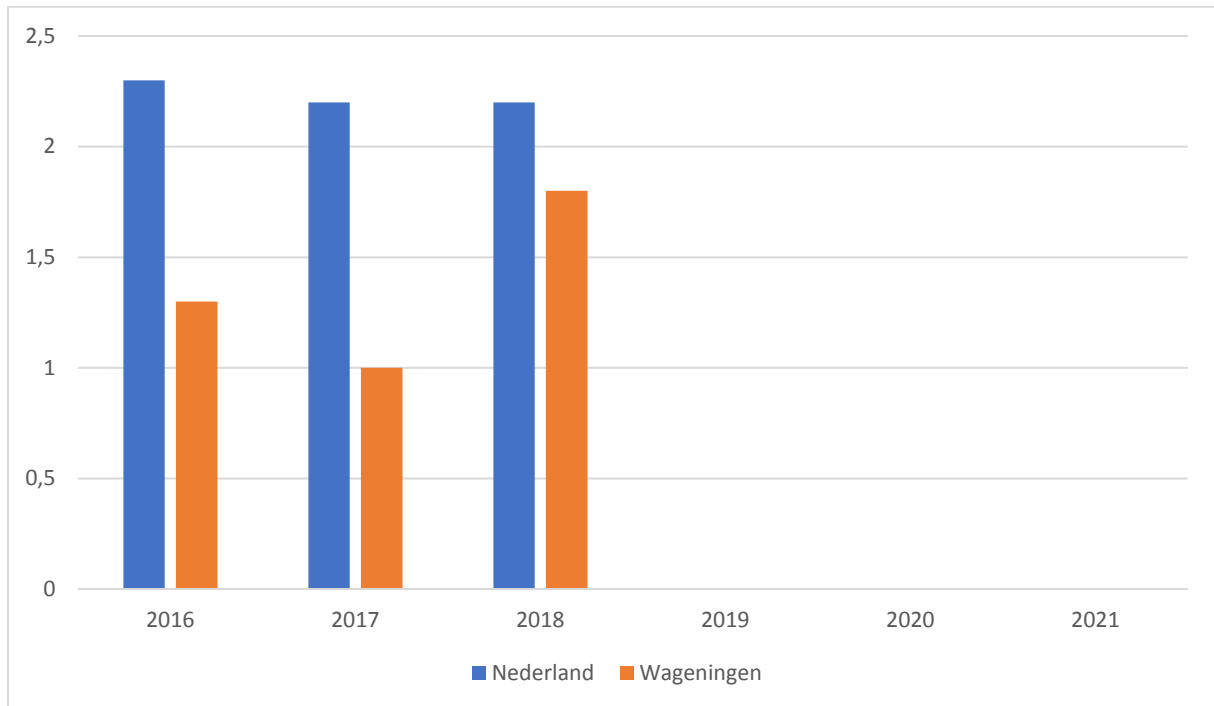

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	137,00	131,00	119,00	132,00		
Wageningen	61,00	122,00	79,00	90,00		

BG21 - Winkeldiefstal

Bron: CBS - geregistreerde criminaliteit & diefstallen

Eenheid: Aantal per 1.000 inwoners

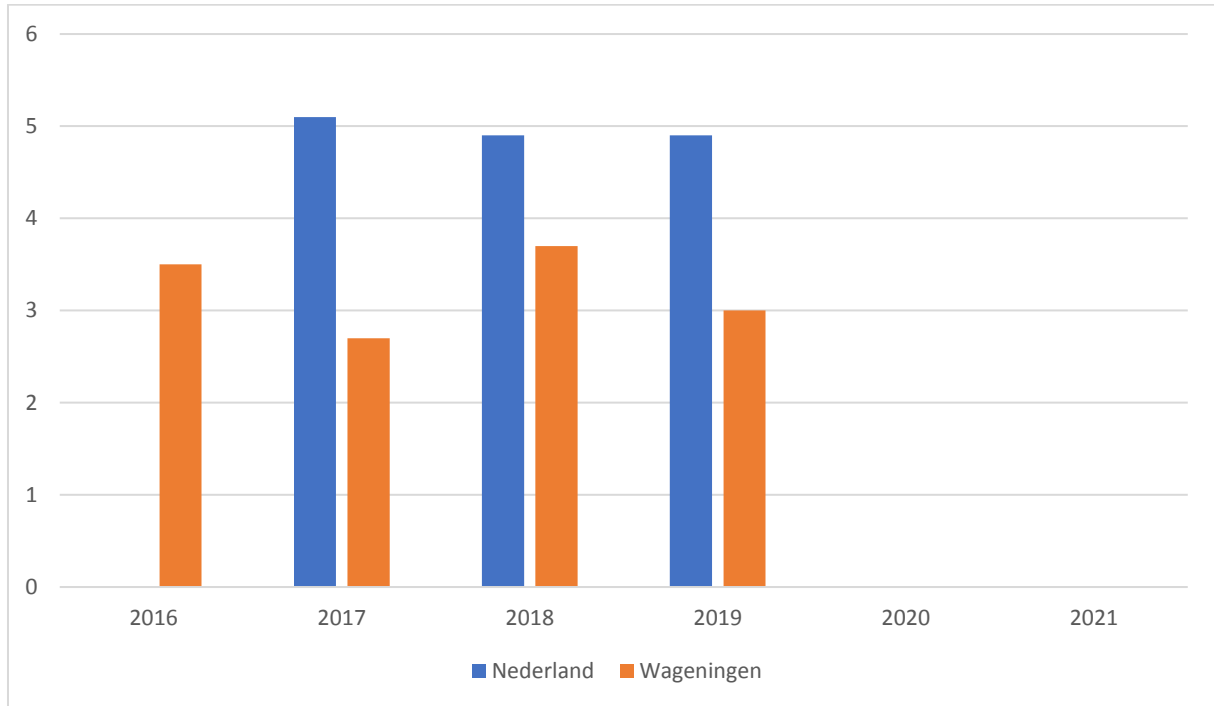

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	2,30	2,20	2,20			
Wageningen	1,30	1,00	1,80			

BG21 - Geweldsmisdrijven

Bron: CBS – Geregistreerde criminaliteit & diefstallen

Eenheid: Aantal per 1.000 inwoners

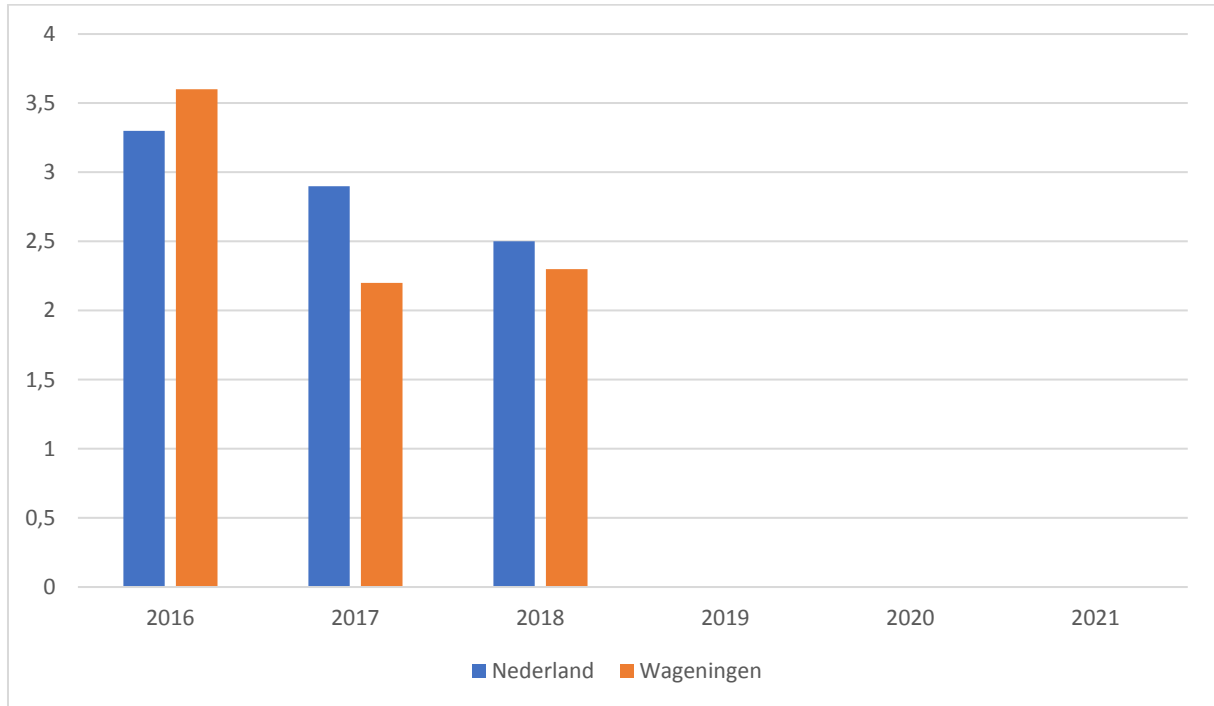

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland		5,10	4,90	4,90		
Wageningen	3,50	2,70	3,70	3,00		

BG21 - Diefstal uit woning

Bron: CBS – Geregistreerde criminaliteit & diefstallen

Eenheid: Aantal per 1.000 inwoners

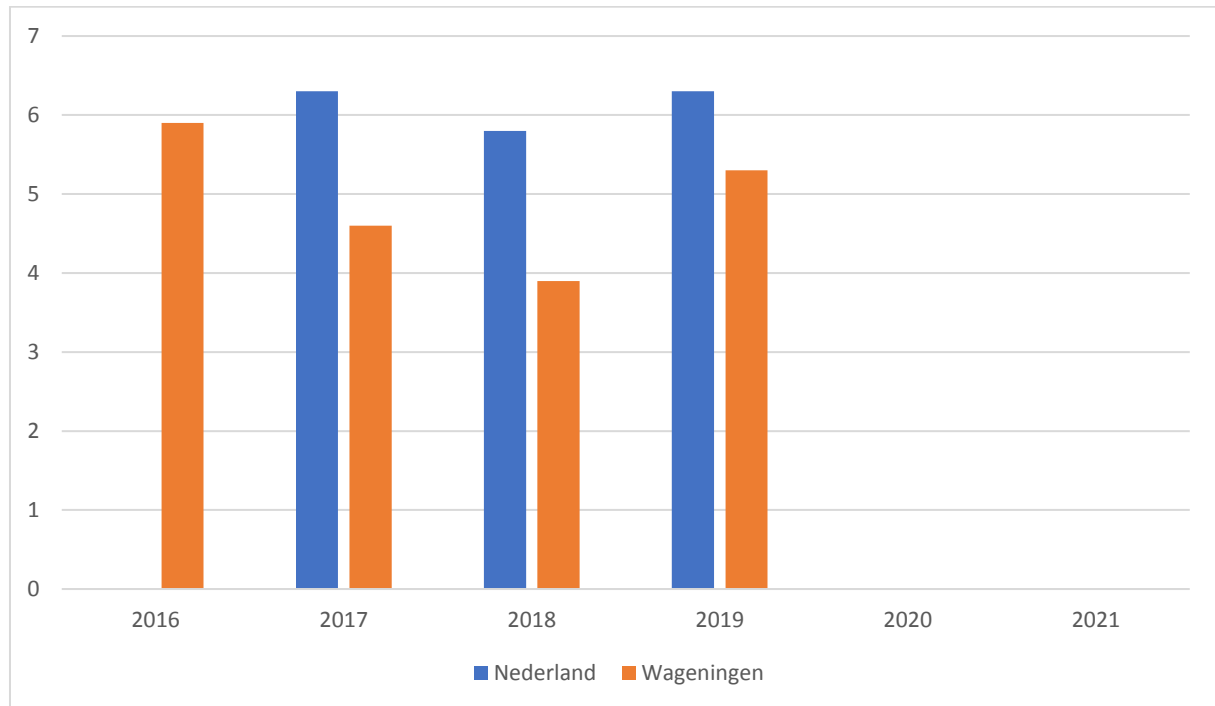

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	3,30	2,90	2,50			
Wageningen	3,60	2,20	2,30			

BG21 - Vernieling en beschadiging

Bron: CBS

Eenheid: Aantal per 1.000 inwoners

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland		6,30	5,80	6,30		
Wageningen	5,90	4,60	3,90	5,30		

Beleidskader

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- APV Wageningen 2014
- Bouwverordening 1993 (herziening 2013)
- Verordening binnentreden ter uitvoering van noodverordeningen (1997)

Beleidsnota's

- 2019 – 2020 Notitie Ontwikkelingen en speerpunten m.b.t. criminaliteit in Wageningen
- Veiligheidsplan 2019-2020 Gemeente Wageningen
- Piketregeling rampbestrijding gemeente Wageningen 2014
- Regionaal Crisisplan 2017
- Beleidsplan Veiligheidsregio 2020-2023

- Veiligheidsstrategie 2019-2022 Oost-Nederland
- Meerjarenbeleidsplan 2019-2022 Politie Oost-Nederland

Convenanten

- Veilig uitgaan
- Hennep convenant en compass
- Buurtbemiddeling
- Buren/besturen gezelligheidsverenigingen (in de maak)

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partij is betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM).

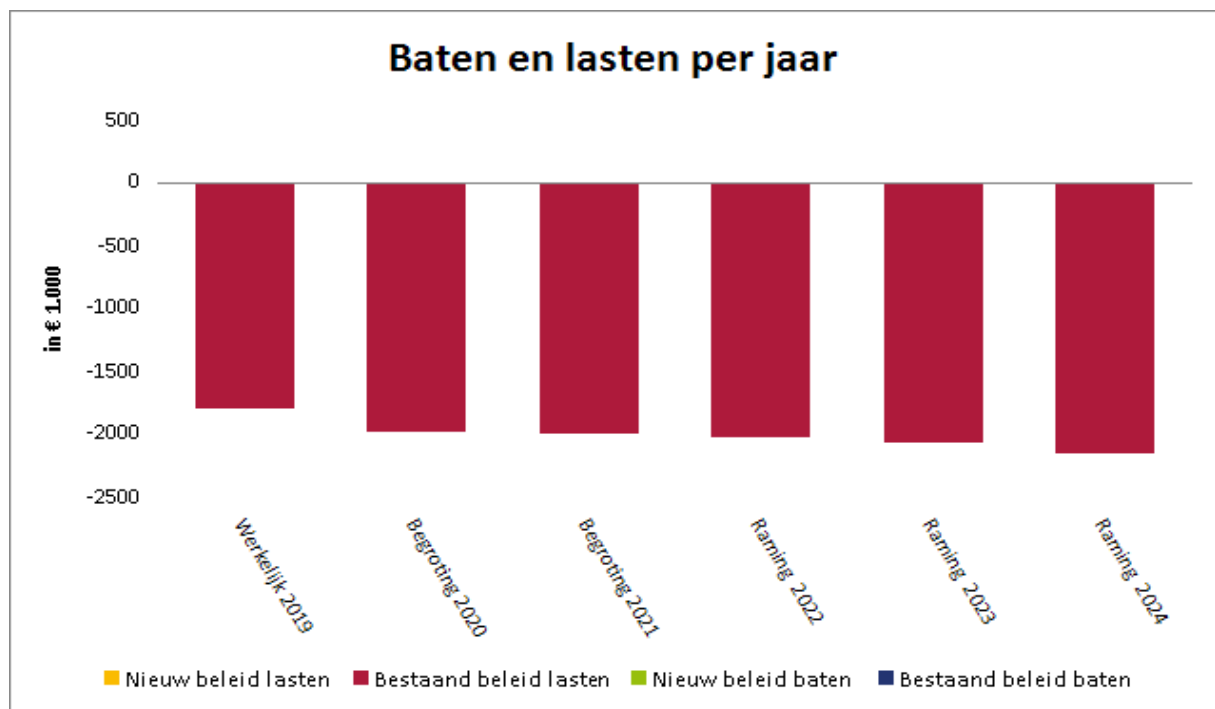
Voor de uitvoering van de brandbestrijding en risicobeheersing werken we samen in regionaal verband op basis van een gemeenschappelijke regeling.

Wat mag het kosten?

De lasten, baten en het saldo van het programma Veiligheid zijn als volgt:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	1.787	1.982	1.997	2.029	2.062	2.152
Totale lasten	1.787	1.982	1.997	2.029	2.062	2.152
BATEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	10	6	-	-	-	-
Totale baten	10	6	-	-	-	-
SALDO						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	-1.777	-1.976	-1.997	-2.029	-2.062	-2.152
Totaal saldo	-1.777	-1.976	-1.997	-2.029	-2.062	-2.152

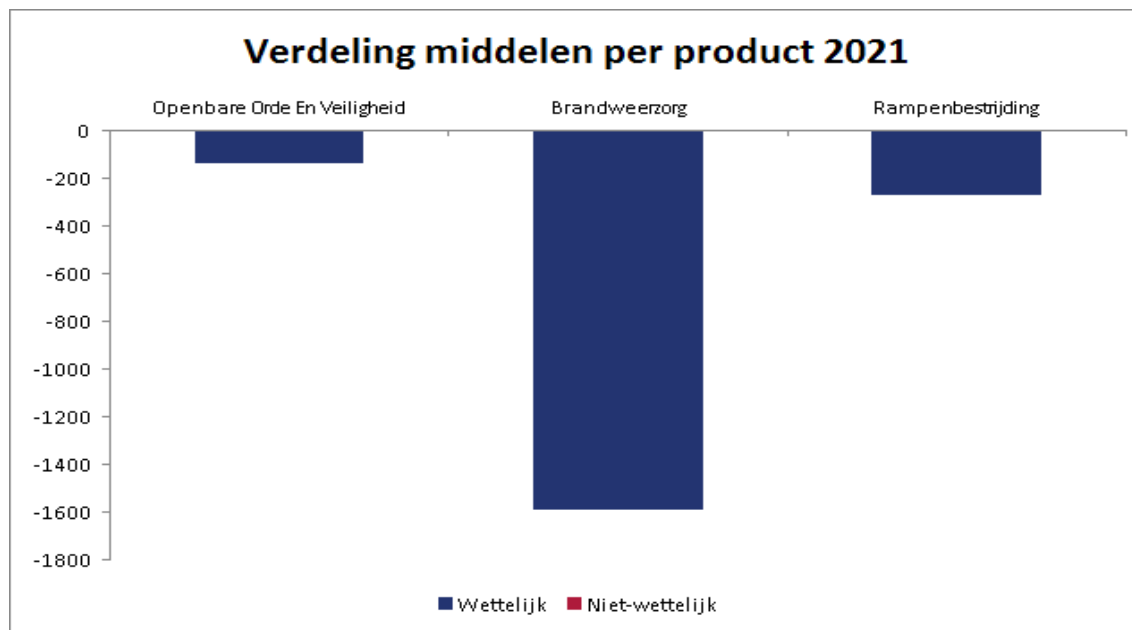
Baten en lasten per jaar (incl. nieuw versus bestaand beleid)

In onderstaande tabel is de verdeling per product opgenomen:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Openbare Orde En Veiligheid	99	89	137	139	142	144
Brandweezorg	1.566	1.670	1.592	1.615	1.640	1.721
Rampenbestrijding	122	223	268	274	281	286
Totale lasten	1.787	1.982	1.997	2.029	2.062	2.152
BATEN						
Openbare Orde En Veiligheid	-	-	-	-	-	-
Brandweezorg	10	6	-	-	-	-
Rampenbestrijding	-	-	-	-	-	-
Totale baten	10	6	-	-	-	-
SALDO	-1.777	-1.976	-1.997	-2.029	-2.062	-2.152

Verdeling middelen per product (incl. wettelijke versus niet wettelijke taken)

In onderstaande tabel is de verdeling per hoofdoel opgenomen:

Bedrag x € 1.000		Begroting 2021
LASTEN		
10.1	Ondermijning	106
10.2	Verbinding zorg en veiligheid	-
10.3	Evenementen	-
10.4	Crisisbeheersing	1.891
10.5	Criminaliteit en overlast	-
Totale lasten		1.997
BATEN		
10.1	Ondermijning	-
10.2	Verbinding zorg en veiligheid	-
10.3	Evenementen	-
10.4	Crisisbeheersing	-
10.5	Criminaliteit en overlast	-
Totale baten		-
SALDO		-1.997

Programma 11 Transparante overheid

Waarom dit programma?

Een transparante overheid is een voorwaarde om de afstand tussen inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven zo klein mogelijk te houden en begrip te krijgen voor elkaars standpunten, meningen en handelen. Het is ook een voorwaarde om stappen te zetten in democratische vernieuwing waarbij we op zoek gaan naar nieuwe vormen van samenwerken in de stad, met onze inwoners, bedrijven en instellingen, maar ook met andere overheden en regionale partners.

Door de uitvoering van dit programma kunnen inwoners beter voldoen aan hun verplichtingen, gebruik maken van hun rechten en krijgen zijn zo optimaal mogelijk zeggenschap in de onderwerpen die we samen willen realiseren in Wageningen en in de regio. Bovendien krijgen initiatieven voor vernieuwing van onze democratie volop ruimte.

Digitalisering, informatietechnologie en data zijn in dit tijdperk in toenemende mate belangrijk. Data biedt grote kansen en het slim gebruik maken van die data beïnvloedt onze manier van werken en organiseren. Data kan waardevolle informatie bevatten en nieuwe inzichten geven over de stad. Deze inzichten benutten we om de stad verder te brengen. De inzet van data is ondersteunend aan de ontwikkeling van efficiënte en transparante overheid en draagt bij aan het voeren van duurzaam beleid.

Door inwoners en partners meer zeggenschap te geven, investeren we niet alleen in meer draagvlak, maar ook in betrokkenheid op korte en lange termijn. Dat werken we verder uit in een aparte, ambitieuze agenda voor democratische vernieuwing samen met de voltallige raad, inwoners, organisaties en ondernemers.

Beoogd maatschappelijk effect

De inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven van en in Wageningen voelen zich zodanig gefaciliteerd door de gemeente dat zij gemakkelijk hun informatie kunnen vinden, gebruik kunnen maken van hun rechten en aan hun verplichtingen kunnen voldoen. Zij ervaren dat hun eigen kracht optimaal wordt benut om mee te kunnen werken aan de ontwikkeling van de stad.

Om dit maatschappelijk effect te realiseren zijn de volgende thema's (hoofddoelen) actueel:

- Dienstverlening
- Informatie is toegankelijk en toepasbaar
- Digitale en privacy beschermende interactie met inwoners
- Democratische vernieuwing: optimale zeggenschap van inwoners, bedrijven en instellingen

Deze thema's zijn verwerkt in een doelenboom, waarin per doel wordt beantwoord:

- Wat willen we bereiken? (hoofddoelen en doelen)
- Wat gaan we daarvoor doen? (resultaten)

11.1 Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

De gemeente heeft haar dienstverlening zo optimaal mogelijk afgestemd op de wensen en behoeften van inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

Binnen de afstemming vallen onder andere de bezwarenprocedures, de inspraakverordening, het proces rond de registratie van verloren en gevonden voorwerpen en het invoeren van de basisregistraties. Dit zijn allemaal wettelijke taken.

Doelen

11.1.1 Digitale dienstverlening

De mogelijkheden voor digitaal contact met de gemeente zijn uitgebreid en er wordt minder papieren post verstuurd.

Beoogde resultaten

- Er is een inwonersportaal waarin inwoners worden geïnformeerd over individuele zaken
- Er is een nieuwe applicatie ter vervanging van ons kernsysteem voor o.a. de postregistratie geïmplementeerd.

11.1.2 Aansluiting dienstverlening bij GDI

De dienstverlening is meer aangesloten bij de generieke digitale infrastructuur (GDI).

Beoogde resultaten

- Nieuwe systemen worden aangesloten op de GDI-bouwstenen waar dat mogelijk is

11.1.3 Dienstverlening via verschillende kanalen

De gemeente verleent haar diensten via verschillende kanalen.

Beoogde resultaten

- Digitale afspraken en producten worden gepromoot.
- Meer producten zijn digitaal. Web-formulieren zijn verbeterd.
- Er is een dienstverleningsconcept.

11.1.4 Dienstverlening voldoet aan wettelijke verplichtingen en normen

De gemeente voert de dienstverlening uit volgens de wettelijke plichten en normen.

Beoogde resultaten

- In 2021 is het resultaat dat we voldoen aan verschillende audits DigiD, SUWI, BRP, PNIK. BAG, BRO en BGT

11.1.5 Mogelijkheid inspraak inwoners

Inwoners hebben de mogelijkheid om inspraak te hebben op ontwikkelingen in de gemeente.

Beoogde resultaten

- Inwoners geven inspraak via het Digitale Platform "Stem van Wageningen".

11.1.6 Aansluiten op behoefte van de inwoners en ondernemers

Kwaliteit van de dienstverlening aansluiten op de behoefte van de inwoners en ondernemers.

Beoogde resultaten

- Data-analyses van klantcontacten zijn leidend om de dienstverlening binnen de gemeentelijke organisatie te stroomlijnen.

Risico's

Om de dienstverlening zo optimaal mogelijk af te stemmen op de wensen en behoeftes van inwoners wordt er een dienstverleningsconcept vastgesteld. Dit traject kan vertraging oplopen. Door een projectmatige aanpak borgen we capaciteit, aanpak en planning zodat we vertraging zo goed mogelijk kunnen voorkomen.

11.2 Voldoen aan verplichtingen

Wat willen we bereiken?

Inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven kunnen aan hun verplichtingen voldoen.

Om de inwoner aan zijn verplichtingen te kunnen laten voldoen, worden de processen rondom persoonsregistratie verbeterd en voert de gemeente een aantal producten en diensten uit die vallen onder Publiekszaken. Daarnaast heeft de gemeente Wageningen middelen om verkiezingen en referenda te organiseren. Dit zijn allemaal wettelijke taken.

Doelen

11.2.1 Correcte persoonsregistratie

Een correcte persoonsregistratie vindt plaats.

Beoogde resultaten

- De kwaliteit van de Basisregistratie is gewaarborgd.

11.2.2 Correcte en snelle uitvoering van producten en diensten

Publiekszaken zorgt voor een correcte en snelle uitvoering van producten en diensten.

Beoogde resultaten

- Producten en diensten worden binnen de wettelijke termijnen aangeboden.

11.2.3 Iedere stemgerechtigde kan zijn stem uitbrengen

Iedere stemgerechtigde kan zijn stem uitbrengen.

Beoogde resultaten

- Iedere stemgerechtigde kan zijn stem uitbrengen bij verkiezingen

Risico's

Bij een niet actueel bestand van de Basis Registratie Personen (BRP) kunnen inwoners mogelijk niet aan zijn of haar verplichtingen voldoen. Het voldoen aan de wettelijke verplichtingen kent een zeer hoge prioriteit indien er onvoorziene situaties ontstaan, zoals een intelligente lockdown t.g.v. het Coronavirus. Dankzij de zeer hoge prioriteit zullen hier altijd de eerste maatregelen worden genomen.

11.3 informatie toegankelijk via diverse kanalen

Wat willen we bereiken?

Gemeentelijke informatie is toegankelijk voor alle doelgroepen via diverse kanalen.

Via verschillende communicatiemiddelen, zoals de website, Facebook, Twitter en de gemeentelijke informatiepagina, stelt de gemeente informatie beschikbaar. Op de website en in de gemeentegids wordt informatie ook in het Engels aangeboden.

Doelen

11.3.1 Website sluit aan op het zoekgedrag van de bezoeker

De informatie op de website sluit aan op het zoekgedrag van de bezoeker.

Beoogde resultaten

- De website wordt geherstructureerd op basis van zoekgedrag.

11.3.2 Communicatiekanalen zijn op elkaar afgestemd

De diverse communicatiekanalen van de gemeente zijn op elkaar afgestemd.

Beoogde resultaten

- Communicatiekanalen zijn op elkaar afgestemd.

11.3.3 Informatie is waar mogelijk als open data beschikbaar

Informatie is waar mogelijk als open data beschikbaar.

Beoogde resultaten

- Informatie is indien mogelijk als open data beschikbaar

Risico's

Een risico is dat inwoners via verschillende kanalen andere antwoorden krijgen. Dit kan gebeuren als de informatie die verstrekt wordt via een kanaal niet actueel is. Dit wordt voorkomen door goed informatiebeheer (proces- en werkafspraken) en zoveel mogelijk de beschikbare informatie en afkomstig uit dezelfde informatiebron.

11.4 Privacy

Wat willen we bereiken?

De gemeente gaat zorgvuldig om met de privacygevoelige informatie.

Het beleid rondom informatiebeveiliging is actueel en wordt gecontroleerd op risico's en de veranderde wet- en regelgeving. Inwoners worden actief op hun privacyrechten gewezen. De gemeente verzamelt en gebruikt niet meer persoonsgegevens van inwoners dan noodzakelijk.

Doelen

11.4.1 Informatiebeveiliging

Beleid, regelgeving en uitvoering rond informatiebeveiliging zijn actueel en kloppend.

Beoogde resultaten

- Actualisatie van het informatie- en veiligheidsbeleid conform actuele wet- en regelgeving

11.4.2 Gegevens van inwoners

Beleid, regelgeving en uitvoering rond informatiebeveiliging zijn actueel.

Beoogde resultaten

- Elk jaar wordt er een audit uitgevoerd. Uit de audit blijkt of we voldoen.

Risico's

Indien er onvoldoende aandacht is voor privacy en informatiebeveiliging kan dit er toe leiden dat het privacy en informatiebeveiligingsbeleid niet actueel is en/of niet wordt nageleefd. Ook kan onvoldoende aandacht voor dit thema ervoor zorgen dat werkprocessen niet op een privacy vriendelijke manier worden ingericht, wat een onzorgvuldige omgang met privacygevoelige informatie tot gevolg kan hebben.

11.5 Zeggenschap inwoners, bedrijven en instellingen

Wat willen wij bereiken?

Alle inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven ervaren en hebben de ruimte om gebruik te maken van hun eigen kracht voor de ontwikkeling van de stad.

De gemeente wil een lokale overheid zijn die midden in de samenleving staat en uitgaat van de kracht van de stad. We brengen partijen in de stad bij elkaar en laten ruimte in zowel de beleidsvorming als in de uitvoering van ons beleid. De focus ligt hierbij op de verbetering van de samenwerking en samenwerkingsvormen met inwoners, organisaties en bedrijven voor de ontwikkelingen in de stad (en de regio).

Doelen

11.5.1 Democratische vernieuwing

Er is nieuwe ervaring opgedaan met manieren om de democratische vernieuwing te verbeteren.

Beoogde resultaten

- In 2020 zijn we gestart met vier experimenten. Dat zijn: Klare Taal, Digitaal Platform, Burgerberaad en uitbreiding van Right To Challenge.

Risico's

Een risico is dat we onze inwoners, ondernemers en organisaties niet betrekken en geen gebruik maken van de kennis en de kunde van de stad bij het maken van beleid. Het risico is dat we minder draagvlak hebben voor dat wat we doen. Bij minder draagvlak kan het betekenen dat er meer klachten worden ingediend en dat er minder begrip is.

11.6 Zeggenschap gemeente in gemeentelijke regelingen

Wat willen we bereiken?

De zeggenschap van de gemeente in de gemeenschappelijke regelingen en intergemeentelijke samenwerking is optimaal.

Doelen

11.6.1 Betrokkenheid Raad bij intergemeentelijke samenwerking

De raad is betrokken bij het gesprek over de zeggenschap van de gemeente binnen de gemeenschappelijke regelingen en intergemeentelijke samenwerking.

Beoogde resultaten

- De raad stelt (gewijzigde) GR'en vast.

Risico's

Doordat we deelnemen in het bestuur van gemeenschappelijke regelingen (verlengd lokaal bestuur) is het risico laag. Daarnaast kan de gemeenteraad sturen, omdat zij jaarlijks een zienswijze kan aanbieden op de ontwerp-begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen.

11.7 Datagericht werken ten behoeve van duurzaam beleid

Wat willen we bereiken?

De gemeente werkt datagericht ten behoeve van het voeren van duurzaam beleid.

Doelen

11.7.1 Datagericht werken ten behoeve van de ontwikkeling van beleid

Data wordt gevisualiseerd en ondersteunt efficiënt en effectief de ontwikkeling van beleid voor de organisatie en de stad.

Beoogde resultaten

- In 2021 voeden we trajecten waar beleid wordt opgesteld, herijkt of geëvalueerd door middel van data-analyses.

11.7.2 Data, interne medewerkers, instrumenten efficiënt benutten

We maken gebruik van de aanwezige interne deskundigen om data en instrumenten efficiënt te benutten.

Beoogde resultaten

- In 2021 gaan we gebruik maken van dashboards ontwikkeld door data-analisten die in dienst zijn bij de gemeente Wageningen

Risico's

Het is mogelijk dat de gewenste data voor beleidstrajecten niet beschikbaar kan zijn, niet op het juiste detailniveau aanwezig zijn of omwille van privacybescherming niet gebruikt mogen worden. We inventariseren in een vroeg stadium welke data gewenst is en bepalen vervolgens of data

aangevuld of bewerkt (anonimiseren, aggregeren) kan worden. Tevens kan data soms uit externe bronnen beschikbaar worden gesteld (bijvoorbeeld CBS of open data).

Algemene informatie programma 11

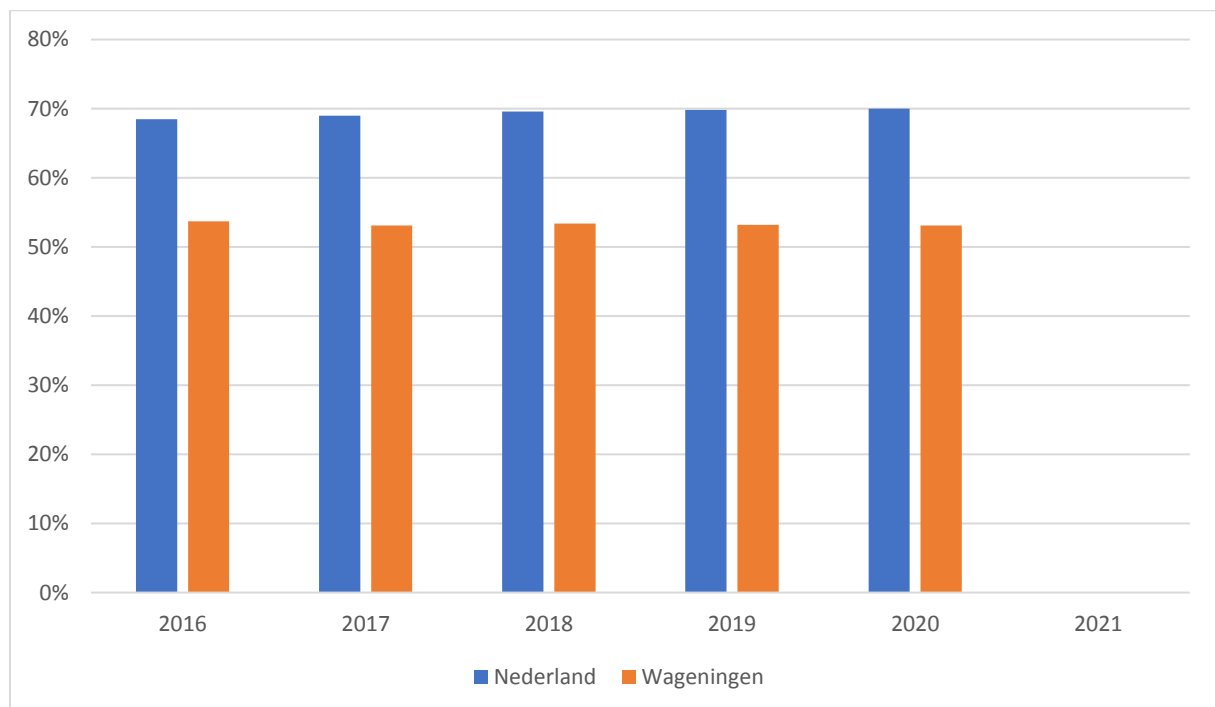
Beleidsindicatoren

In dit programma is de volgende beleidsindicator opgenomen:

BG21 - Demografische druk

Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek

Eenheid: De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	68,50 %	69,00 %	69,60 %	69,80 %	70,00 %	%
Wageningen	53,70 %	53,10 %	53,40 %	53,20 %	53,10 %	%

Beleidskader

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening elektronische bekendmaking Wageningen (2013)
- Verordening Rekenkamer (2016)

- Reglement van orde van de raad (2017)
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (2008)
- Inspraakverordening (2006)
- Referendumverordening Wageningen, raadgevend (2006) en raadplegend (2015)
- Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning (2003)
- Verordening burgerinitiatief (2003)
- Legesverordening

Beleidsnota's

- Notitie en meetlat burgerparticipatie (2013)
- Notitie het Nieuwe Werken en Dienstverlening (2012)
- Beleid Informatieveiligheid en Privacy (2019)
- Communicatiebeleid (2011)
- Integriteitsbeleid Gemeente Wageningen (2016)

Betrokkenheid verbonden partijen

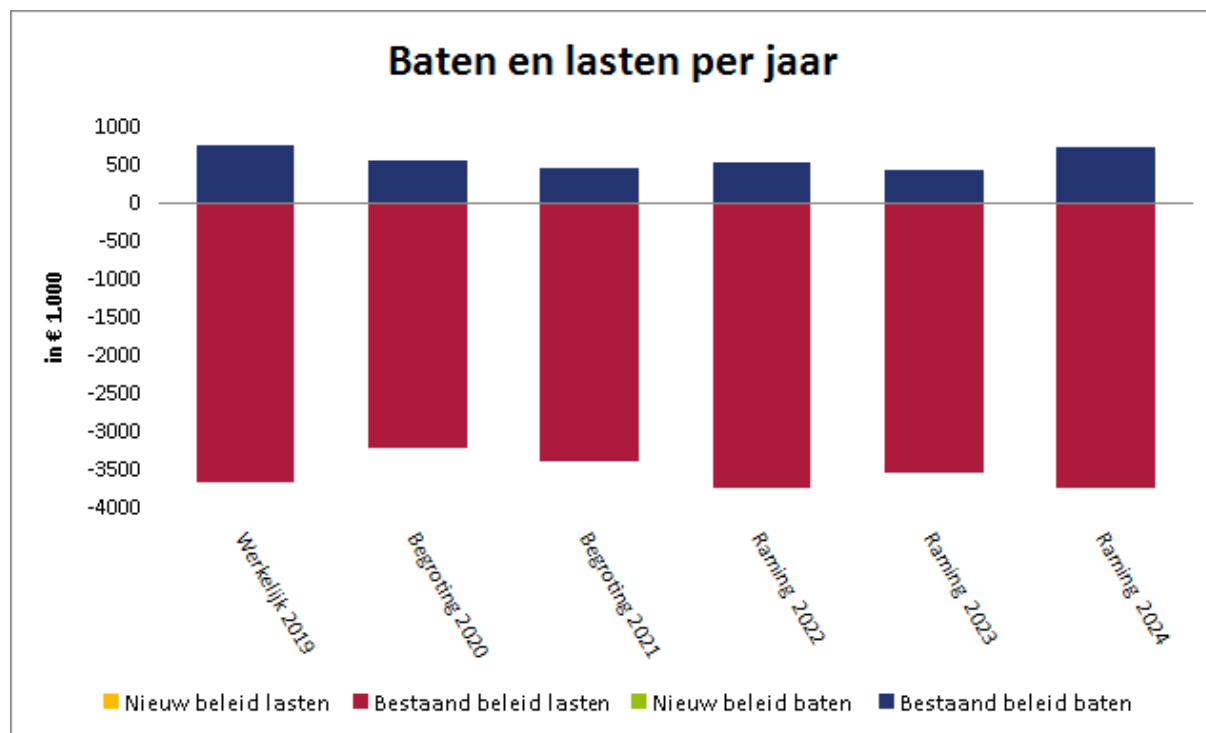
Er zijn bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen in dit programma geen verbonden partijen betrokken.

Wat mag het kosten?

De lasten, baten en het saldo van het programma Transparante overheid zijn als volgt:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	3.642	3.198	3.371	3.713	3.521	3.724
Totale lasten	3.642	3.198	3.371	3.713	3.521	3.724
BATEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	759	557	468	543	439	746
Totale baten	759	557	468	543	439	746
SALDO						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	-2.883	-2.641	-2.903	-3.170	-3.082	-2.978
Totaal saldo	-2.883	-2.641	-2.903	-3.170	-3.082	-2.978

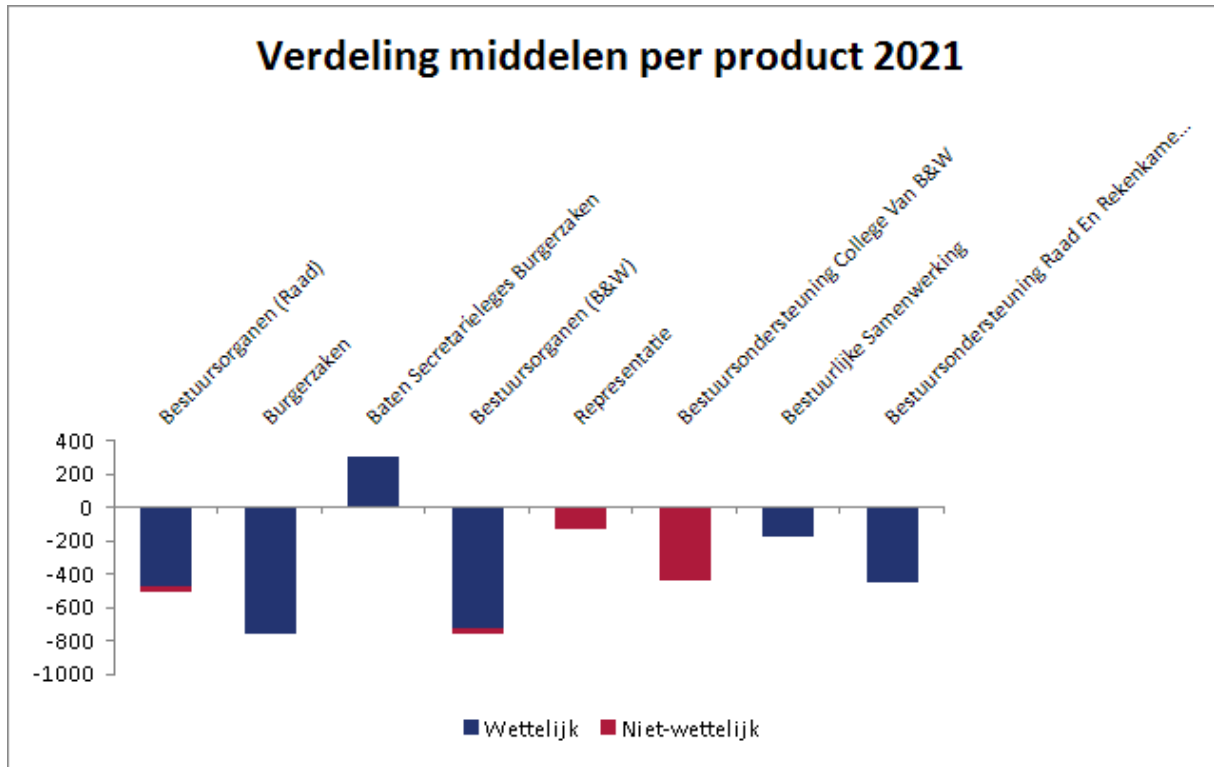
Baten en lasten per jaar (incl. nieuw versus bestaand beleid)

In onderstaande tabel is de verdeling per product opgenomen:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Bestuursorganen (Raad)	481	514	505	604	493	503
Burgerzaken	750	673	757	776	816	819
Baten Secretarieleges Burgerzaken	207	212	163	157	160	330
Bestuursorganen (B&W)	1.129	731	750	957	808	804
Representatie	80	147	134	137	140	143
Bestuursondersteuning College Van B&W	417	344	432	440	451	461
Bestuurlijke Samenwerking	154	174	176	179	182	185
Bestuursondersteuning Raad En Rekenkamer Functie	424	404	453	462	471	480
Totale lasten	3.642	3.198	3.371	3.713	3.521	3.724
BATEN						
Bestuursorganen (Raad)	-	-	-	10	-	-
Burgerzaken	25	3	3	3	3	3
Baten Secretarieleges Burgerzaken	525	554	465	429	435	742
Bestuursorganen (B&W)	210	-	-	100	-	-
Representatie	-	-	-	-	-	-
Bestuursondersteuning College Van B&W	-	-	-	-	-	-
Bestuurlijke Samenwerking	-	-	-	-	-	-
Bestuursondersteuning Raad En Rekenkamer Functie	-	-	-	-	-	-
Totale baten	759	557	468	543	439	746
SALDO	-2.883	-2.641	-2.903	-3.170	-3.082	-2.978

Verdeling middelen per product (incl. wettelijke versus niet wettelijke taken)

In onderstaande tabel is de verdeling per hoofddoel opgenomen:

Bedrag x € 1.000		Begroting 2021
LASTEN		
11.1	Dienstverlening	432
11.2	Voldoen aan verplichtingen	273
11.3	Informatie toegankelijk via diverse kanalen	-
11.4	Privacy	646
11.5	Zeggenschap inwoners, bedrijven en instellingen	750
11.6	Zeggenschap gemeentelijke regelingen	-
11.7	Datagericht tbv duurzaam beleid	-
GR	Gemeenteraad	1.219
RK	Rekenkamer	50
Totale lasten		3.371
BATEN		
11.1	Dienstverlening	-
11.2	Voldoen aan verplichtingen	465
11.3	Informatie toegankelijk via diverse kanalen	-
11.4	Privacy	3
11.5	Zeggenschap inwoners, bedrijven en instellingen	-
11.6	Zeggenschap gemeentelijke regelingen	-
11.7	Datagericht tbv duurzaam beleid	-
GR	Gemeenteraad	-
RK	Rekenkamer	-
Totale baten		468
SALDO		-2.903

Programma 12 Algemene dekking en onvoorzien

Waarom dit programma?

In dit programma staan de algemene inkomsten van de gemeente. Dit onderdeel is verplicht op grond van het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Programma 12 is daarom afwijkend van de andere programma's. Het wettelijk verplichte bedrag voor onvoorzien wordt geraamd voor de begroting in zijn geheel en moet daarom eveneens hier worden opgenomen. Verplicht is ten slotte ook om de overhead of interne bedrijfsvoering in dit programma op te nemen.

Algemene informatie programma 12

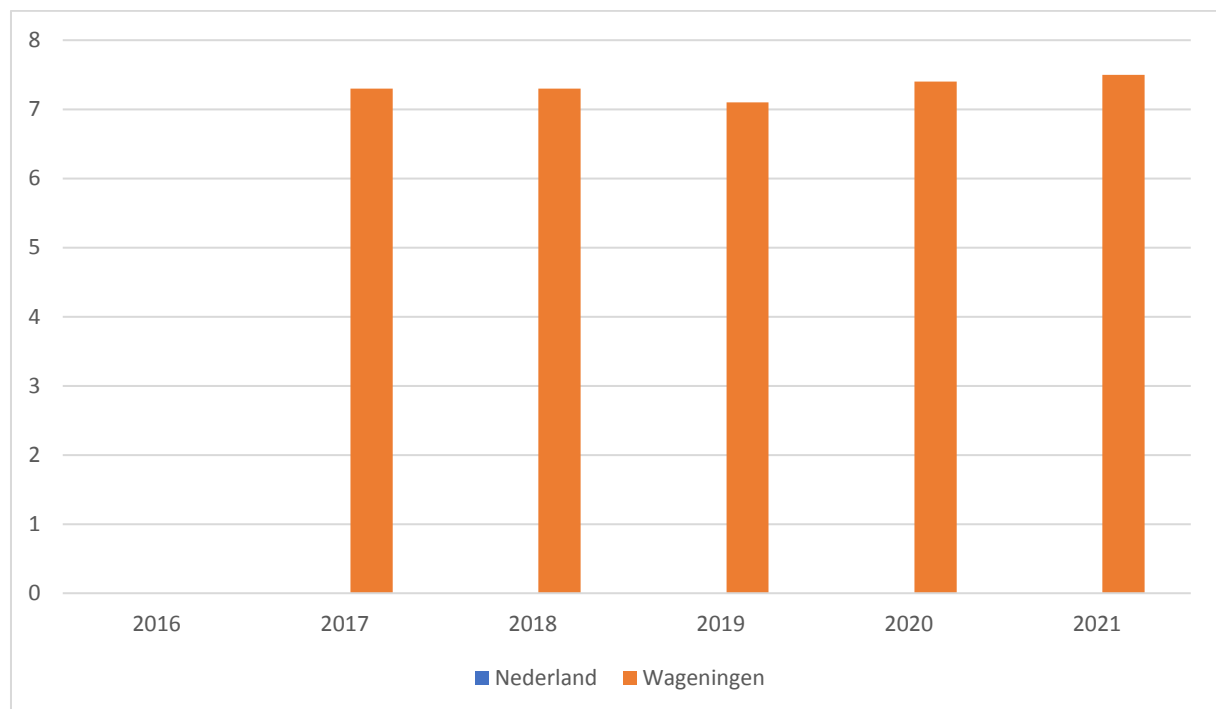
Beleidsindicatoren

In dit programma zijn de volgende beleidsindicatoren opgenomen:

BG21 - Formatie

Bron: Eigen gegevens

Eenheid: Fte per 1.000 inwoners

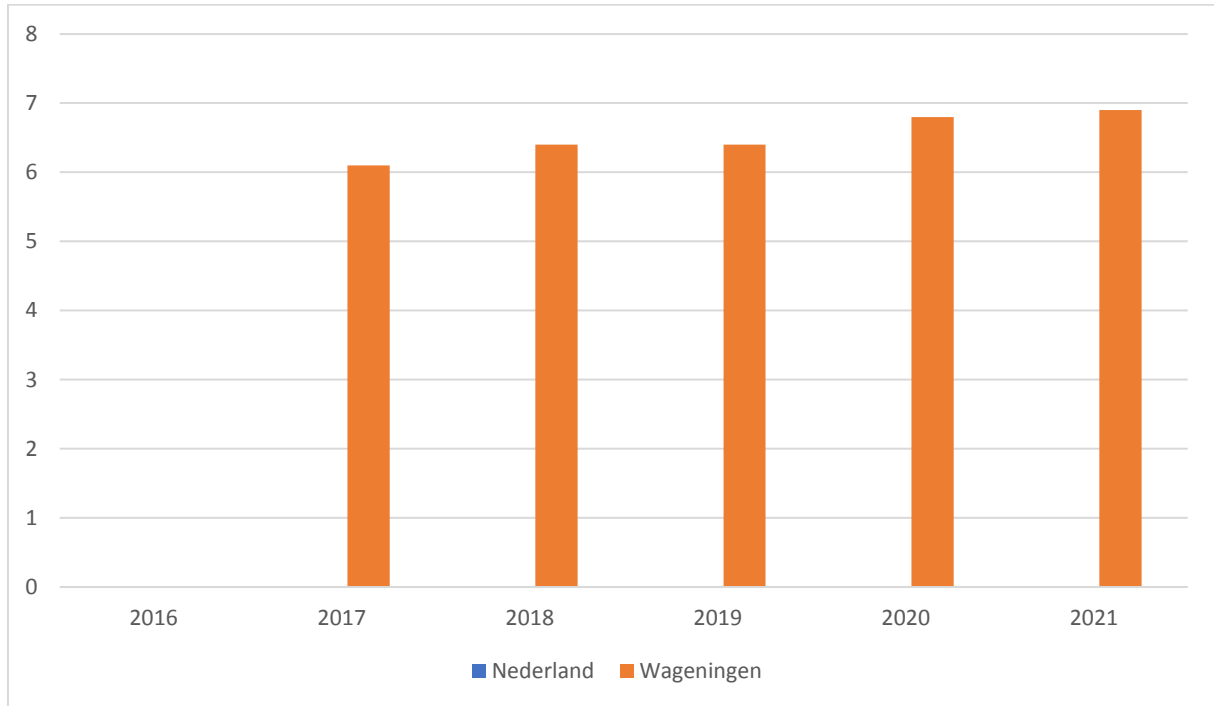

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland						
Wageningen		7,30	7,30	7,10	7,40	7,50

BG21 - Bezetting

Bron: Eigen gegevens

Eenheid: Fte per 1.000 inwoners

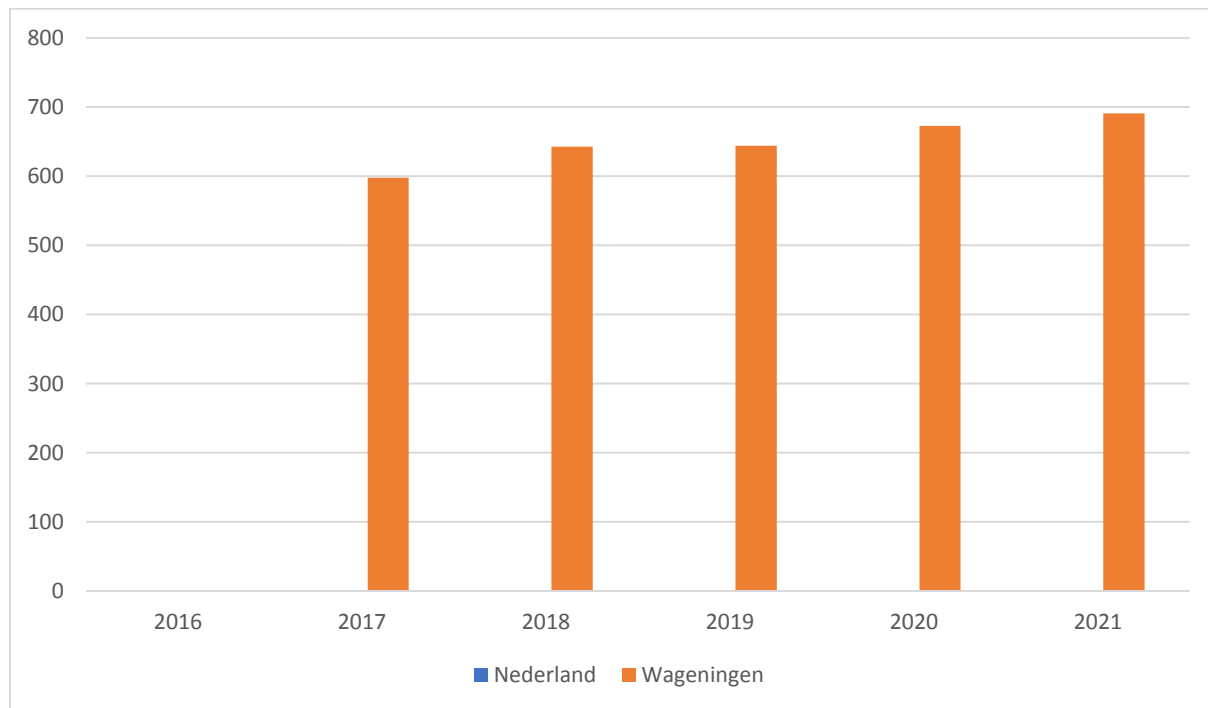

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland						
Wageningen		6,10	6,40	6,40	6,80	6,90

BG21 - Apparaatskosten

Bron: Eigen begroting

Eenheid: Kosten in euro per inwoner

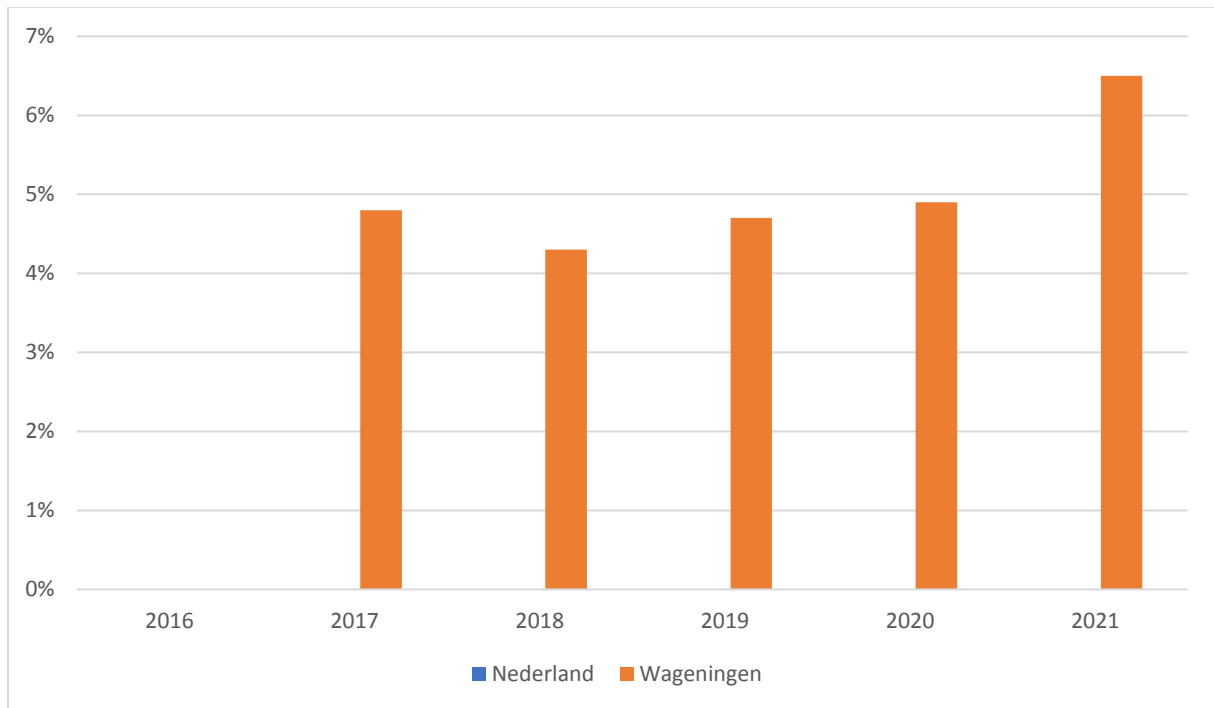
Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland						
Wageningen		598,00	643,00	644,00	673,00	691,00

BG21 - Externe inhuur

Bron: Eigen begroting

Eenheid: Kosten als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen

De stijging van 1,6% ten opzichte van 2020 betreft inhuur van specifieke kennis en kunde hoofdzakelijk in het Sociaal Domein (werkgelegenheid en uitvoering Jeugdzorg /WMO).

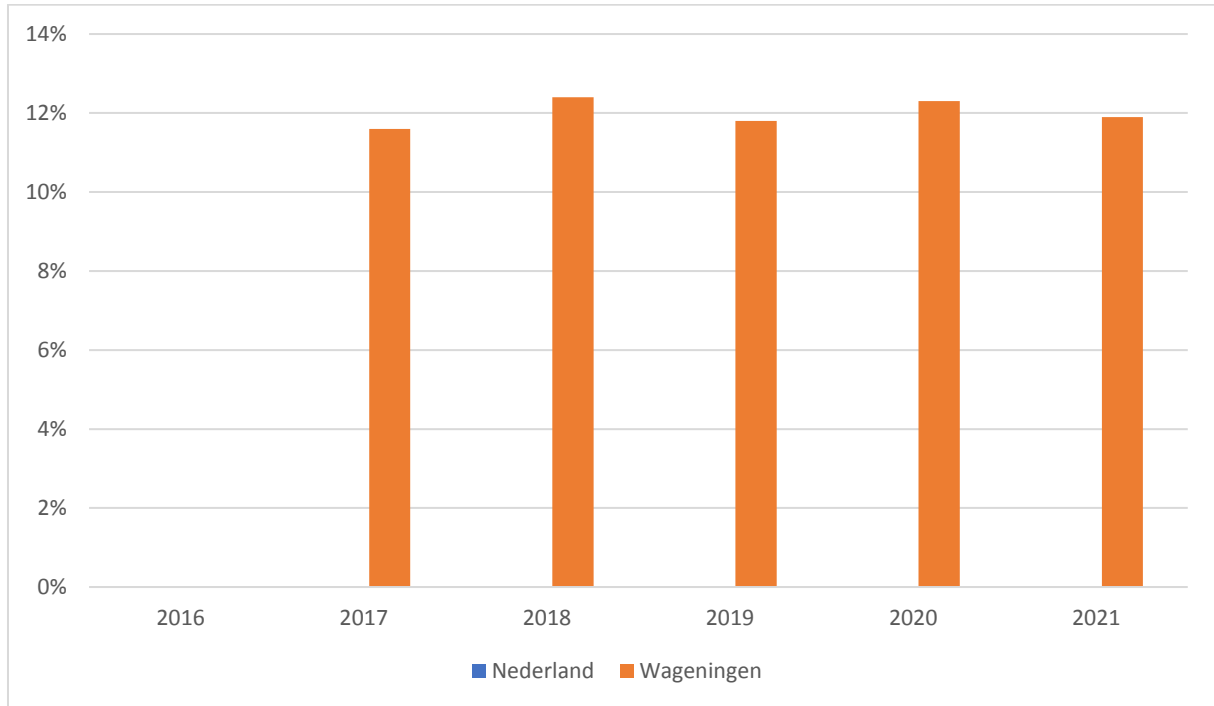

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	%	%	%	%	%	%
Wageningen	%	4,80 %	4,30 %	4,70 %	4,90 %	6,50 %

BG21 - Overhead

Bron: Eigen begroting

Eenheid: Percentage van de totale lasten

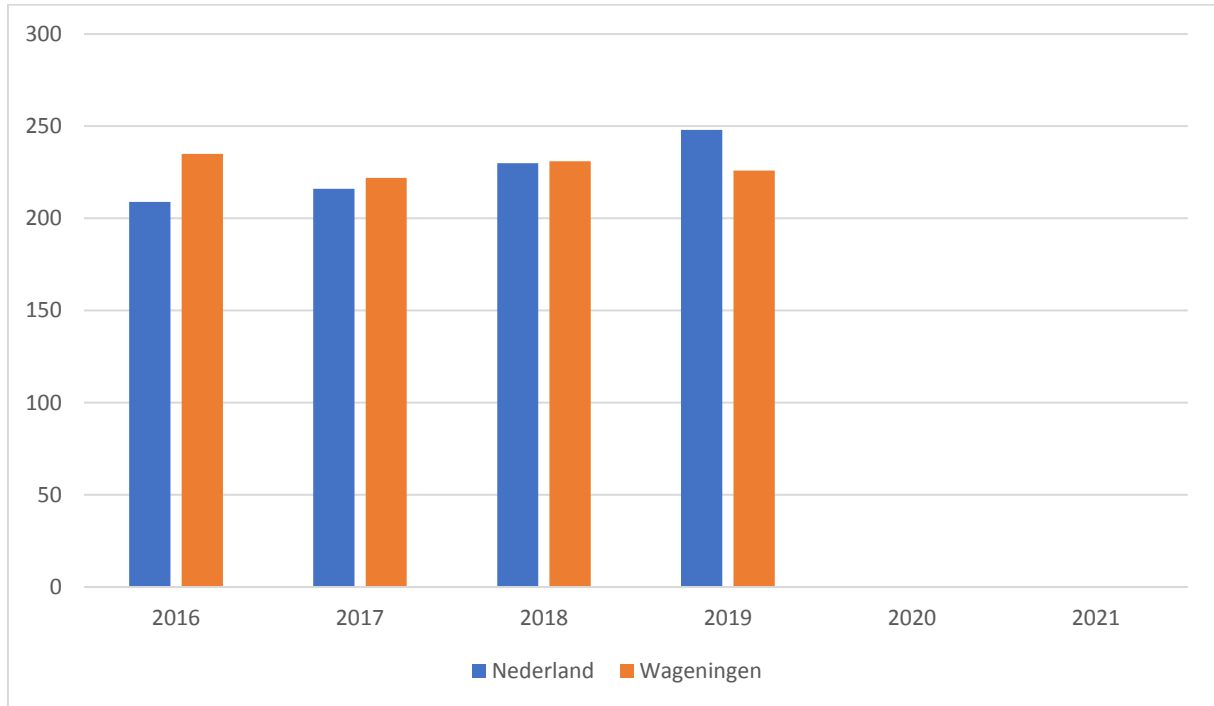

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	%	%	%	%	%	%
Wageningen	%	11,60 %	12,40 %	11,80 %	12,30 %	11,90 %

BG21 - WOZ-waarde woningen

Bron: CBS

Eenheid: Bedragen x €1.000

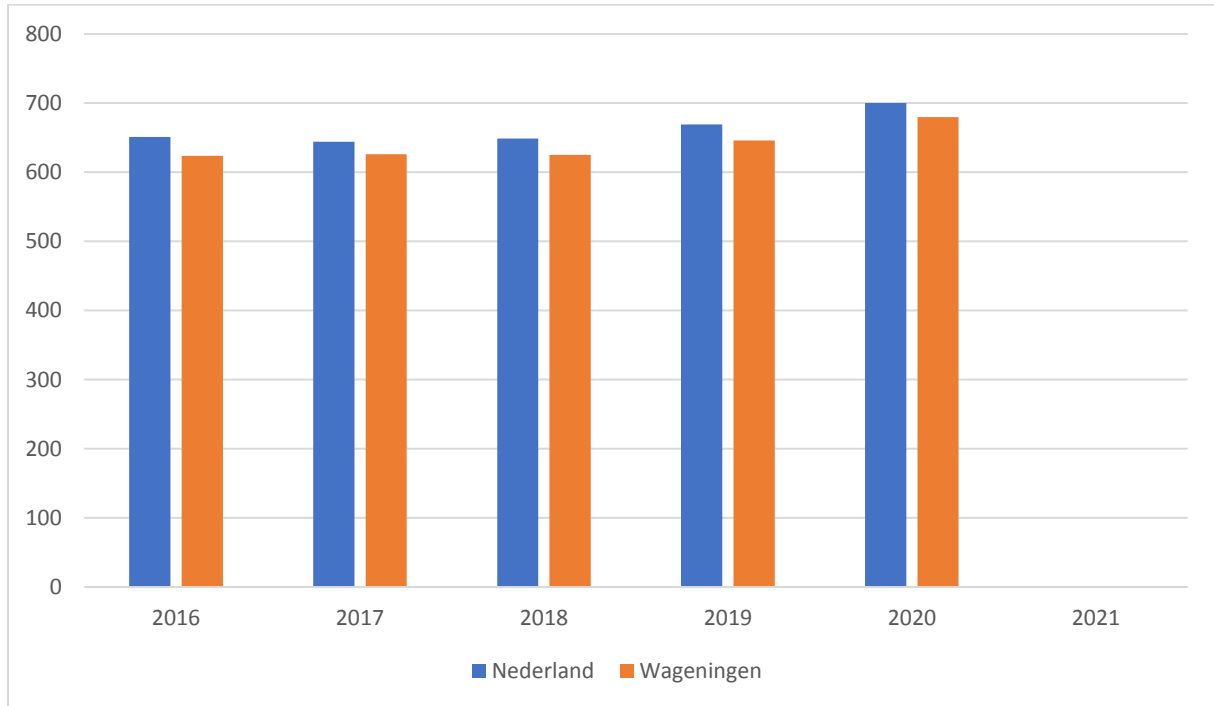

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	209,00	216,00	230,00	248,00		
Wageningen	235,00	222,00	231,00	226,00		

BG21 - Woonlasten eenpersoonshuishouden

Bron: COELO

Eenheid: Woonlasten in euro's voor een eenpersoonshuishouden

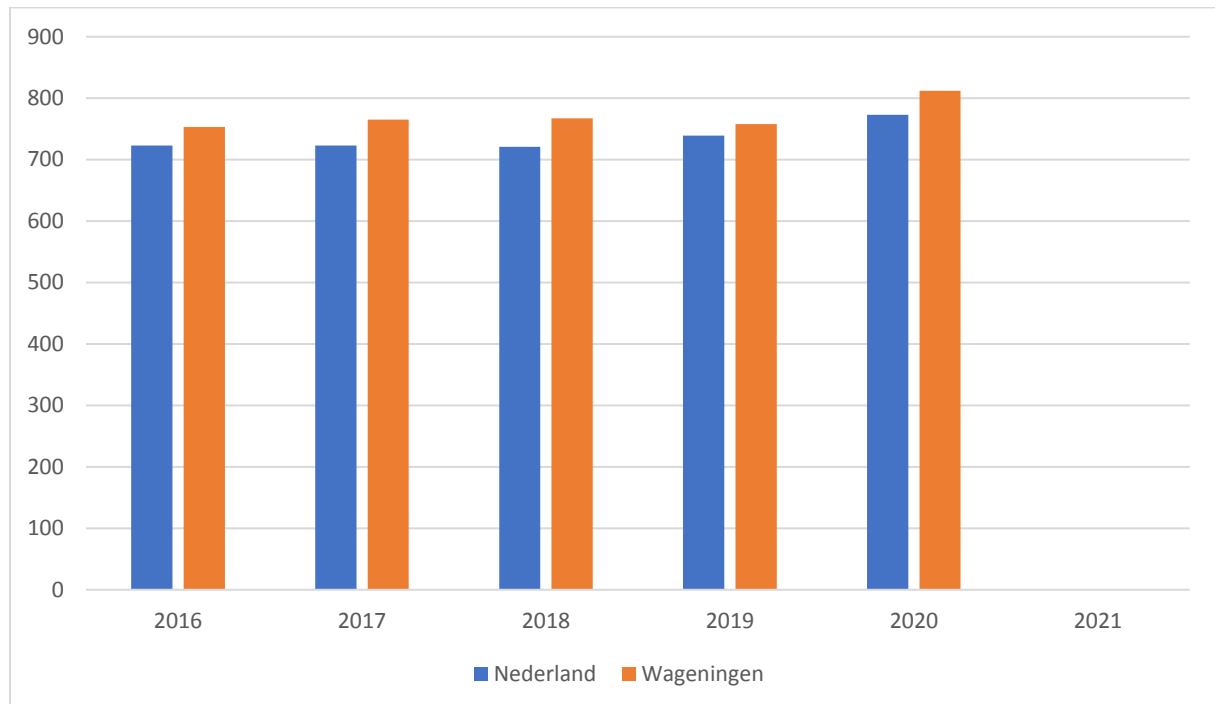
Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	651,00	644,00	649,00	669,00	700,00	
Wageningen	624,00	626,00	625,00	646,00	680,00	

BG21 - Woonlasten meerpersoonshuishouden

Bron: COELO

Eenheid: Woonlasten in euro's voor een meerpersoonshuishouden

De gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden voor Nederland in 2020 zoals hieronder weergegeven (€ 773, bron: Waarstaatjegemeente.nl) wijken licht af van het cijfer zoals dit in de Atlas van de lokale lasten 2020 is opgenomen (namelijk € 776). Bij het kengetal belastingcapaciteit is gerekend met het cijfer opgenomen in de Atlas van de lokale lasten 2020.

Regio	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nederland	723,00	723,00	721,00	739,00	773,00	
Wageningen	753,00	765,00	767,00	758,00	812,00	

Beleidskader

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening (water)toeristen-belasting 2020
- Verordening parkeerbelastingen 2020
- Verordening hondenbelasting 2020
- Verordening onroerendezaak-belastingen 2020
- Verordening precariobelasting kabels en leidingen 2017 en 2016
- Financiële verordening gemeente Wageningen 2019
- Controleverordening gemeente Wageningen, ex art. 213 Gemeentewet (2008)

Beleidsnota's

- Notitie reserves en voorzieningen gemeente Wageningen 2015
- Nota houdbare Wageningse gemeentefinanciën 2017
- Beleidsnota vaste activa (2006)

Betrokken verbonden partijen

De volgende verbonden partij is betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

De BNG, de Bank Nederlandse gemeenten.

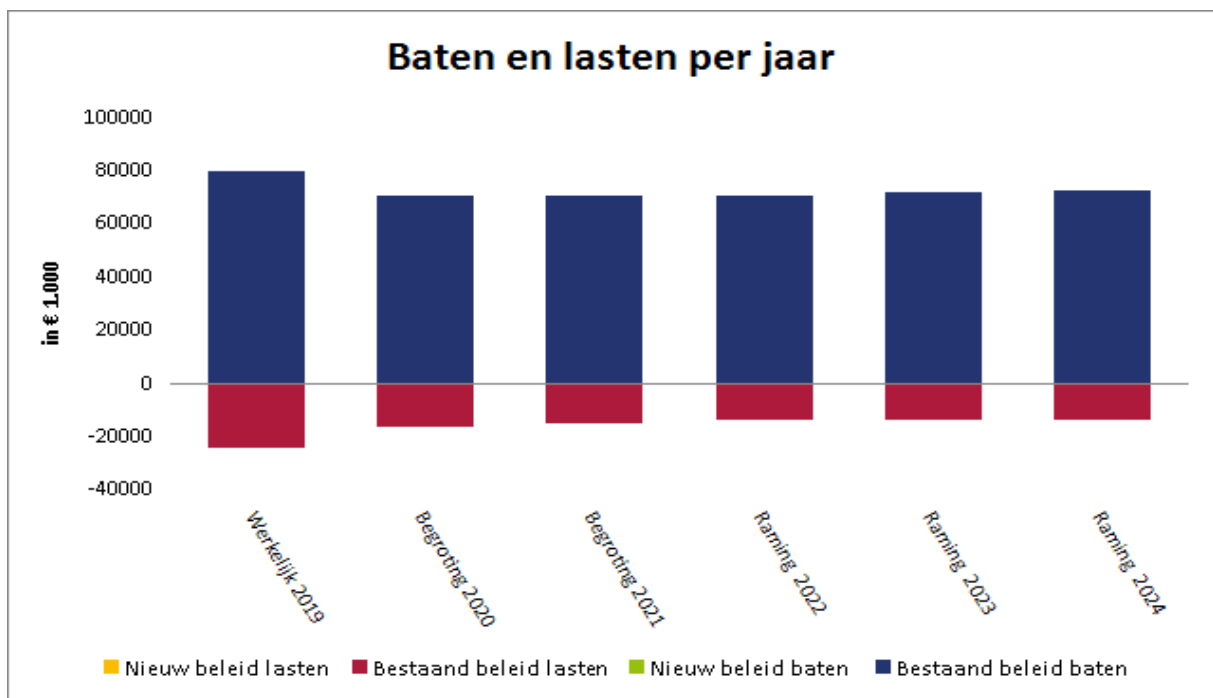
De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Het betalingsverkeer van Wageningen verloopt vooral via deze bank. Veruit het grootste deel van onze langlopende leningen is eveneens bij de BNG afgesloten. We zijn medeaandeelhouder en ontvangen op grond hiervan een jaarlijks dividend van de bank. BNG Bank behoort tot de meest kredietwaardige banken ter wereld.

Wat mag het kosten?

De lasten, baten en het saldo van het programma Algemene dekking en onvoorzien zijn als volgt:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	23.891	15.883	14.618	13.412	13.580	13.692
Totale lasten	23.891	15.883	14.618	13.412	13.580	13.692
BATEN						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	79.763	70.732	70.786	71.041	71.832	72.515
Totale baten	79.763	70.732	70.786	71.041	71.832	72.515
SALDO						
Nieuw beleid	-	-	-	-	-	-
Bestaand beleid	55.872	54.849	56.168	57.629	58.252	58.823
Totaal saldo	55.872	54.849	56.168	57.629	58.252	58.823

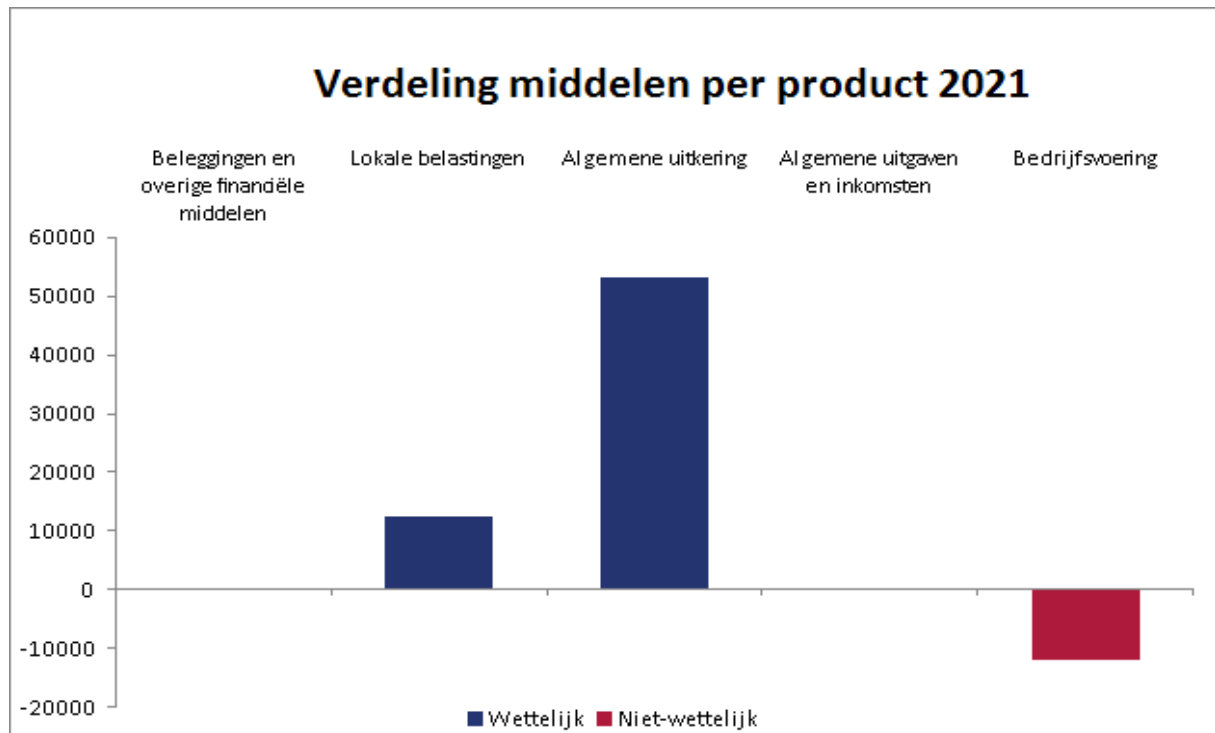
Baten en lasten per jaar (incl. nieuw versus bestaand beleid)

In onderstaande tabel is de verdeling per product opgenomen:

Bedrag x € 1.000	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
LASTEN						
Beleggingen en overige financiële middelen	23	3	2	2	2	2
Lokale belastingen	1.274	1.429	1.497	457	467	477
Algemene uitkering	830	-	-	-	-	-
Algemene uitgaven en inkomsten	5.299	855	134	21	-30	-112
Bedrijfsvoering	16.465	13.596	12.985	12.931	13.140	13.325
Totale lasten	23.891	15.883	14.618	13.412	13.580	13.692
BATEN						
Beleggingen en overige financiële middelen	277	275	152	164	143	143
Lokale belastingen	12.722	14.062	14.079	13.151	13.077	13.260
Algemene uitkering	55.061	53.574	55.320	56.645	57.519	58.254
Algemene uitgaven en inkomsten	6.261	2.012	360	250	250	-
Bedrijfsvoering	5.443	808	875	832	842	858
Totale baten	79.763	70.732	70.786	71.041	71.832	72.515
SALDO	55.872	54.849	56.168	57.629	58.252	58.823

Verdeling middelen per product (incl. wettelijke versus niet wettelijke taken)

Stand van zaken aangenomen moties en amendementen Voorjaarsnota 2020

Stand van zaken aangenomen moties en amendementen Voorjaarsnota 2020

Hieronder laten we zien wat de stand van zaken is met betrekking tot de moties en amendementen die de raad heeft aangenomen bij de Voorjaarsnota 2020.

Nr	Motie	Stand van zaken
2M1	<p>Implementatie VN-verdrag mensen met een beperking</p> <p>Verzoekt het college:</p> <ul style="list-style-type: none"> - te inventariseren in hoeverre het beleid van Samen Wageningen en gemeentelijke regelgeving voldoende is om aan het VN-verdrag voor mensen met een beperking te voldoen. - hierbij mogelijke knel- en verbeterpunten te inventariseren en aan te geven wanneer deze onderbelicht zijn binnen Samen Wageningen - daarbij in overleg te gaan met mensen met een beperking en/of hun vertegenwoordigers, in ieder geval met 'Wageningen Inclusief' - de resultaten hiervan mee te delen aan de raad vóór 1 oktober 2020 inclusief een raming van de kosten om eventuele hiaten op te lossen. 	<p>De in de motie gevraagde inventarisatie is momenteel onderhanden. De resultaten van de inventarisatie worden vóór 1 oktober 2020 middels een raadsinformatiebrief gedeeld met de gemeenteraad.</p>

Hieronder is vanwege de relevantie voor de opstelling van de Programmabegroting 2021 - 2024 opgenomen op welke wijze de motie met betrekking tot het reëel ramen van Jeugdzorg is afgehandeld.

Nr	Motie	Stand van zaken
2M2	<p>Reële raming Jeugdzorg</p> <p>Roept het colleg op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voor de kadernota 2020 met een reële raming te komen van de benodigde middelen voor de uitvoering van de Jeugdzorg en de WMO. 	<p>De in de motie gevraagde reële raming voor jeugdhulp en Wmo is in de programmabegroting 2021-2024 opgenomen. Bij ons bekende ontwikkelingen die van invloed zijn op de uitgaven zijn meegenomen in de begrote voorzieningen. Denk hierbij aan de prijsindexatie volgens de regionaal afgesproken systematiek van de regionaal ingekochte hulp en ondersteuning Wmo en Jeugd. Voor 2021 is dit 2,9% en de jaren erna hebben wij respectievelijk 2,5%, 1,5% en 1,5% opgenomen. Daarnaast trekken wij de financiële trend van de afgelopen jaren door en bekijken we of we een trend zien in het aantal cliënten die een beroep doen op de Wmo en Jeugdwet.</p> <p>We zien een stijging van 4,5% per jaar van het aantal jeugdigen met een indicatie voor jeugdhulp. Afgelopen jaar is geïnvesteerd in preventie, waardoor we verwachten dat er daardoor minder indicaties noodzakelijk zijn.</p> <p>Voor Wmo is er landelijk een stijging te zien van aanvragen, vooral voor huishoudelijke hulp, in verband met de invoering van het abonnementstarief. Dit varieert tussen de 5 en 20% (uit: landelijke monitor). Het totaal aantal huishoudelijke hulp cliënten is in Wageningen in de periode eind 2019 en tweede kwartaal 2020 gestegen met 4%. Van de overige Wmo-producten (begeleiding, rolstoelen, woonvoorzieningen en vervoer) is een stijging van het aantal voorzieningen van 1,6% per jaar. Deze stijgingen zijn nog niet verwerkt in de begroting. Wij zullen de landelijke en lokale trend blijven volgen en dit eventueel bijstellen in de begroting 2021, versie 2.</p>

Structurele doorwerking Voorjaarsnota 2020 en Notitie naar een nieuwe toekomst

Structurele doorwerking Voorjaarsnota 2020 en Notitie naar een nieuwe toekomst

Structurele doorwerking Voorjaarsnota 2020

Pr.	Onderwerp (x € 1.000)	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Beleidsbijstellingen					
1	Vervanging bekabeling VRI's kruisingen	0	0	0	0
3	Tijdelijke aanstelling beleidsmedewerker voor KennisAs Kennislandschap	0			
6	Omzetting materieel budget beveiliging naar vaste formatie	0	0	0	0
10	Verhoogde bijdrage RIEC ON en veiligheidsnetwerk Oost-Nederland	-6	-6	-6	-6
12	Gewijzigde werkwijze Raad	-46	-47	-48	-49
12	Faciliteren thuiswerken	-90	-90	-90	-90
12	Faciliteren thuiswerken: Arbovoorzieningen	-8	-8	-8	-8
Begrotingsafwijkingen					
6	Individuele ondersteuning	-2.100	-2.100	-2.100	-2.100
6	Werkgelegenheid en Sociale zekerheid	0	0	0	0
6	Project Actieagenda Armoede - fase 2	-67			
6	Omissie begroting product Wsw	-260	-236	-425	-425
7	Verhoogde specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	30	30	30	30
7	Gemeenschappelijke baten en lasten onderwijs - leerlingenvervoer	-67	-67	-67	-67
12	Ramingsbijstellingen Programmabegroting 2020	-217	-84	-436	0
12	September- en decembercirculaire gemeentefonds	1.441	1.460	1.341	1.423
Totaal structurele doorwerking Voorjaarsnota 2020		-1.390	-1.148	-1.810	-1.292
Beleidsbijstelling					
6	Pilot DACT	-240	-251	-264	-277
Totaal		-1.629	-1.399	-2.074	-1.569

Notitie Naar een nieuwe toekomst voor Wageningen

Pr.	Onderwerp (x € 1.000)	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Beleidsbijstellingen					
1	Investeringsvoorstel Nude herinrichting icm warmtenet		0	0	0
1	Revitalisatie/Herinrichting Business & Sciencepark Wageningen - BSPW	0	0	0	0
3	Lease van bedrijfswagens werf	-28	-89	-89	-89
3	Kap bomen gemeentebreed	-14	-14	-13	-13
4	Geluidmonitoring bij evenementen en festivals	-20	-8	-8	-8
4	Herziening tarievenbeleid ACV	0	0	0	0
4	Investeringsvoorstel Nude herinrichting icm warmtenet		0	0	0
6	Aangepaste bijdrage Veilig Thuis	-20	-20	-20	-20
9	Vervanging verlichting sporthal de Vlinder	-24	-23	-23	-23
9	Onderzoek exploitatie zwembad de Bongerd	-75	-40		
12	Uitbreiden netwerkverbinding Startpunt	-11	-11	-11	-10
Onvermijdelijke ontwikkeling					
9	Zorgplicht rubbergranulaat	-66	-10	-10	-10
Begrotingsafwijkingen					
1	Brandstof en onderhoud Lexkesveer	-35	-35	-35	-35
3	Correctie product Wijk- en buurtbeheer	71	71	71	71
4	Toename eikenprocessierups	-50	-50	-50	-50
6	Integrale Toegang en algemeen sociaal domein	-23	-23	-23	-23
6	Armoedebestrijding	-53	-53	-53	-53
8	Vervangingsinvesteringen vastgoed	-6	-8	-15	-15
9	Stijgende kosten onderhoud kunstgras en natuurgrasvelden sportparken	-25	-25	-25	-25
Totaal		-378	-337	-303	-303

Paragrafen

Paragraaf 1 Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Inleiding

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid direct veranderd moet worden. Het gaat dus om de robuustheid van de begroting.

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken. De risico's zijn alle voorzienbare risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

In de Nota houdbare Wageningse gemeentefinanciën 2017 (verder te noemen: de nota Houdbare financiën) is onder meer vastgelegd op welke wijze het weerstandsvermogen wordt berekend en welke norm hiervoor wordt gehanteerd. Deze paragraaf is hierop gebaseerd.

Weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is te zien hoe de weerstandscapaciteit zich voor 2021 en verder ontwikkelt.

Onderdeel	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Post onvoorzien	20	20	20	20
Onbestemde reserve	993	993	993	993
Kapitaal zonder bestemming	3.893	3.989	4.086	4.182
Reserves grondexploitatie	4.936	4.891	4.846	4.801
25% van de batige saldi grondexploitaties	63	63	63	63
Overige bestemmingsreserves	534	534	534	534
TOTAAL	10.439	10.491	10.542	10.594

De berekening van de weerstandscapaciteit is gebaseerd op de nota Houdbare financiën.

Bij de volgende posten moeten opmerkingen worden gemaakt:

De onbestemde reserve

Op grond van de Reservenotitie laat de stand van de onbestemde reserve uitsluitend het bedrag zien dat vrij besteedbaar is. Eventuele claims maken dus geen deel uit van de onbestemde reserve, de claims zijn opgenomen in de Algemene Bestemmingsreserve.

Reserve Kapitaal zonder bestemming

Met ingang van de nota Houdbare financiën maakt ook deze reserve deel uit van de weerstandscapaciteit

Reserves grondexploitatie

Bij de weerstandscapaciteit wordt deze reserve onder aftrek van de claims voor het volle bedrag meegenomen. De risico's worden afzonderlijk in beeld gebracht. Voor de Reserve bovenwijkse voorzieningen is het uitgangspunt dat deze volledig nodig is voor het treffen van de daaronder begrepen voorzieningen.

Batig saldi grondexploitatie

In de berekeningen worden deze saldi voor 25% van het totaalbedrag meegenomen.

De bestemmingsreserves

Overeenkomstig de Weerstandsnota wordt bij de vrij beschikbare bestemmingsreserves 50% van het vrij beschikbare bedrag (stand van de reserves minus de claims) meegenomen in de weerstandscapaciteit. De bestemmingsreserves waarvan de bestemming niet te wijzigen is, worden niet meegenomen. Bij de berekening is rekening gehouden met de stand van de volgende reserves (ultimo 2020): Reserve ecologisch groenbeheer (€ 158.000) en Reserve A- vervangingen Automatisering (€ 910.000)

Risico's

Van ieder risico is zo goed mogelijk geschat wat de mogelijke financiële omvang is. Een risico is echter per definitie onzeker van aard, dus moet nadrukkelijk worden opgemerkt dat ook de schatting van de omvang onzeker is. Op grond van de nota Houdbare financiën worden de risico's voor de geschatte volle omvang opgenomen, mits ze € 1 ton of meer bedragen. Het gaat om de volgende risico's en bedragen:

Risicoprofiel - Begroting 2021	
Omschrijving	Geschat bedrag x € 1.000
Algemene uitkering	1.000
Stelpost compensatie jeugdhulp	0
Gewaarborgde leningen	1.000
Grondexploitaties	291
Openeinderegelingen	1.100
Precario	200
Uitbraak coronavirus (COVID-19)	PM
Totaal	3.591

Toelichting op de risico's

Algemene uitkering

Het verleden leert dat de ontwikkeling van de algemene uitkering altijd een mate van onzekerheid kent. In het licht van geregeld terugkerende rijksbezuinigingen en ingrijpende operaties als de herijking van verdeelmodellen voor het sociaal én het klassiek domein, houden we rekening met blijvende onzekere ontwikkelingen. Voor 2021 is het accres vastgezet op de stand van de meicirculaire 2020. Dit betekent dat de trap-op-trap-af systematiek (= als het rijk minder of meer uitgeeft dan begroot, dan daalt respectievelijk stijgt ook de algemene uitkering aan de gemeenten) vanaf 2022 weer van invloed kan zijn op de hoogte van de algemene uitkering. We handhaven het risicobedrag van € 1.000.000.

Stelpost compensatie Jeugdhulp

In de raadsinformatiebrief over de meicirculaire 2019 (kenmerk 19.0103034) is aan de algemene uitkering in de jaren 2019 tot en met 2021 een compensatie voor de tekorten op Jeugdhulp toegevoegd. Het was destijds onduidelijk of het bedrag ook voor de jaren 2022 en verder geraamd mocht worden. Tijdens het opstellen van de Begroting 2020 werd duidelijk dat de compensatie (ter grootte van € 500.000) middels een stelpost doorgetrokken mag worden. Omdat het kabinet de keuze doorschuift naar een volgend kabinet, is het onzeker of gemeenten deze bijdrage daadwerkelijk zullen ontvangen. Vandaar dat vanuit de provincie Gelderland de eis wordt gesteld dat in het totaal van de risico's rekening wordt gehouden met het risico dat er geen compensatie komt. Vanaf de Begroting 2022 speelt dit risico een rol en deze is vanaf 2022 structureel gekwantificeerd op € 500.000.

Gewaarborgde geldleningen, garanties en verbonden partijen

Voor de risico's op gewaarborgde geldleningen, garanties en verbonden partijen hanteren we een risicobedrag van € 1.000.000. In de op te stellen verordening inzake garantstellingen en verstrekte geldleningen zullen we ook ingaan op het bepalen van een risicobedrag voor deze zaken.

Grondexploitatie

Het risico betreft met name Kostenverhaalallocaties en bedraagt totaal € 291.000. Het zijn risico's die vooral betrekking hebben op plankosten onder andere als gevolg van langere doorlooptijden.

Diverse openeinderegelingen sociaal domein

Een open einderegeling kenmerkt zich door de onbeperkte toegang. Cliënten kunnen onbeperkt een beroep doen op de gemeentelijke zorg en regelingen. Er worden meer indicaties afgegeven aan cliënten. Er kan sprake zijn van volumegroei van aantal cliënten en een volumegroei in het gebruik van de zorg en regelingen per (bestaande) cliënt. Het gevolg is dat de kosten hoger uitvallen dan in de begroting is opgenomen.

Een beheermaatregel voor het risico van volumegroei is het meer inzetten van goedkopere zorg en preventie.

Voor de risico's van de openeinderegelingen in het sociaal domein wordt € 1,1 miljoen (3,5% van budget 2020) als risicobuffer gehanteerd als onderdeel van het gemeentebrede weerstandsvermogen.

Regelingen met een open einde karakter:

Bijzondere bijstand (waaronder beschermingsbewind en woninginrichting);
Individuele Inkomens Toeslag;
Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (CAZ);
Ik-doe-meefonds;
Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten;
Schulddienstverlening;
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen en eigen bijdragen Wmo-voorzieningen;
Mantelzorgcompliment;
Re-integratie trajecten naar werk;
Individuele voorzieningen jeugdhulp;
Maatwerkvoorzieningen maatschappelijke ondersteuning.
Gebundelde uitkering

Het 'nader voorlopige budget' van de gebundelde uitkering (WWB/IOAW/IOAZ en Bbz) vanuit het Rijk bedraagt voor 2020 € 11,9 miljoen.

Er is een risico dat de ingeboekte bezuiniging uit de kadernota's 2015, 2016 en 2017 en 2018 van € 0,7 miljoen niet gehaald wordt. Dit is o.a. afhankelijk van de ontwikkeling van het aantal cliënten (in- en uitstroom), het aantal statushouders en de problematiek van de uitkeringsgerechtigde waardoor mensen lang(er) in de uitkering verblijven. Het rijksbudget wordt 2 maal per jaar bijgesteld, in april en oktober.

Statushouders

Als gevolg van de doorhuisvesting van Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV-ers) en gezinshereniging en ondanks maatregelen om dit te reguleren, wordt de wettelijke taakstelling voor de huisvesting van statushouders voor 2020 naar verwachting, ruimschoots gehaald. Het aantal statushouders dat boven de taakstelling 2020 wordt gehuisvest, telt mee voor de taakstelling van 2021. Hierdoor wordt in 2020 al een deel van de taakstelling van 2021 gerealiseerd en ontstaat er een risico dat ook voor 2021 een groter aantal wordt gehuisvest dan de landelijke taakstelling vereist.

Internationale ontwikkelingen kunnen ertoe leiden dat de instroom van vluchtelingen weer toe gaat nemen. Met als gevolg een toename van statushouders.

Omdat statushouders dezelfde rechten hebben als Nederlandse onderdanen en zij een beroep kunnen doen op alle gemeentelijke sociale regelingen, en ontstaat extra druk op de budgetten in het sociaal domein.

Autonome ontwikkelingen en (tijdelijke) toename van jeugdhulp

De gemeente heeft maar beperkt invloed op autonome (demografische) ontwikkelingen, die invloed kunnen hebben op de zorgkosten. Te denken valt aan de bevolkingsopbouw- en ontwikkeling, maar ook aan incidentele zorgsituaties die maar eens in de paar jaar (of minder vaak) voorkomen. Vooral in de jeugdhulp kunnen in dergelijke specifieke zorgsituaties de kosten van intramurale zorg erg hoog zijn. Daarbij komt het risico dat deze jeugdhulp niet alleen toegekend kan worden door de gemeente maar ook door externe partijen zoals huisartsen. Dit is op macroniveau geen nieuw risico, maar door de decentralisatie van de jeugdhulp naar de

gemeenten, kan dit op lokaal niveau wel grote financiële gevolgen hebben. Doordat de gemeente inzet op specialistische ondersteuning bij de huisartsen voor de jeugd ggz (SOH-ers), willen wij meer grip houden op de doorverwijzingen van de huisartsen in Wageningen.

Precariobelasting op kabels en leidingen

Bij invoering van de precariobelasting op kabels en leidingen in een gemeente starten de maatschappijen en organisaties die worden aangeslagen vaak een juridische procedure hiertegen. We zijn ervan overtuigd dat we de precario rechtmatig kunnen opleggen, maar 100% zekerheid bestaat niet. Omdat het risico als laag wordt ingeschat is het moeilijk een risicobedrag op te nemen, maar aangezien we p.m.-posten zoveel mogelijk willen voorkomen nemen we een risicobedrag op van € 200.000. Zoals aangegeven in de beantwoording van vragen tijdens het rondetafelgesprek over de Jaarstukken 2017, is deze wijze niet geheel in de lijn met de Nota Houdbare Wageningse gemeentefinanciën. De reden hiervoor is de discrepantie tussen de hoogte van het risicobedrag en de geschatte kans.

Uitbraak coronavirus (COVID-19)

Eind februari 2020 heeft het coronavirus ook Nederland en daarmee Wageningen bereikt. Tijdens deze coronapandemie komen veel hulpverzoeken op de gemeente af. De rijksoverheid heeft aangegeven miljarden beschikbaar te stellen om de economie draaiende te houden. De gemeente speelt een belangrijke rol om te zorgen dat hulpvraag en aanbod samenkomen.

Deze pandemie doet een beroep op solidariteit naar inwoners en ondernemers. We moeten echter de gelijkwaardigheid niet uit het oog verliezen. In deze nieuwe situatie is het belangrijk dat er afspraken zijn over hoe om te gaan met deze hulpvragen. Om willekeur te voorkomen heeft het college uitgangspunten vastgesteld om een consequente en eenduidige koers te kiezen.

Deze uitgangspunten worden toegepast door het coronacrisisteam. Alle besluiten inclusief financiële consequenties worden hierbij zorgvuldig vastgelegd. Enerzijds zal dit extra kosten met zich meebrengen en zullen we opbrengsten mislopen, waarbij we er vanuit gaan dat onze gemeente door de rijksoverheid gecompenseerd wordt bij het invullen van de zorgplicht naar inwoners en ondernemers tijdens deze pandemie.

Het risico is vooralsnog op PM bepaald.

Afgedekte risico's

In de paragraaf weerstandsvermogen gaat het om die risico's waarvoor geen voorziening of reserve geldt. Dat zijn de risico's die we hierboven in beeld hebben gebracht. In de nota Houdbare financiën is bepaald dat we in deze paragraaf daarnaast voortaan een extra alinea opnemen onder de titel Afgedekte risico's. Daarin geven we een overzicht van de risico's waarvoor we een specifieke reserve of voorziening hebben. Zo ontstaat een meer compleet beeld van de wijze waarop Wageningen met risico's omgaat. De volgende risico's zijn afgedekt met een specifieke reserve of voorziening:

RESERVE OF VOORZIENING	VOOR
Algemene reserve grondexploitaties	Opvang van winsten, verliezen en risico's grondexploitaties
Voorziening riolering	Een evenwichtig verloop van de tarieven in relatie tot de te plegen investeringen.
Reserve parkeergelden	Egaliseren van exploitatieresultaten van parkeren
Reserve wachtgeld huidige bestuurders	Opvang van eventuele wachtgeldverplichting bij het vertrek van de huidige bestuurders
Voorziening wachtgeld voormalige bestuurders	Dekken van wachtgelduitkeringen aan voormalige bestuurders
Voorziening wachtgeld in verband met bezuiniging	Dekken van wachtgeld naar aanleiding van reorganisatie / bezuiniging
Voorziening 't Venster	Voorziening i.v.m. faillissement 't venster

Voorziening liquidatie Permar	Opvang van het Wageningse aandeel in de liquidatiekosten van Permar
-------------------------------	---

Weerstandsvermogen

In de nota Houdbare financiën is het volgende bepaald: de benodigde weerstandscapaciteit is een vast percentage van de begroting/rekening, waarbij wordt uitgegaan van een minimaal benodigde weerstandscapaciteit van 8,5% en een gewenste weerstandscapaciteit van tenminste 10% van de begroting/rekening. Hierbij wordt uitgegaan van het totaal van de lasten na bestemming. Onderstaand toetsen we of de beschikbare weerstandscapaciteit hieraan voldoet én of de beschikbare capaciteit voldoende is voor het totaal van de risico's.

Onderdeel (x € 1.000)	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Beschikbare weerstandscapaciteit:	0	0	0	0
Post onvoorzien	20	20	20	20
Onbestemde reserve	993	993	993	993
Kapitaal zonder bestemming	3.893	3.989	4.086	4.182
Reserves grondexploitatie	4.936	4.891	4.846	4.801
Batige saldi grondexploitaties 25%	63	63	63	63
Overige bestemmingsreserves	534	534	534	534
Doorwerking tekorten 2020 in reserves	-2.165	-2.165	-2.165	-2.165
Doorwerking saldi vanaf 2021 in reserves	-2.035	-3.457	-5.807	-8.649
Minimale doelstelling traject Nieuwe toekomst voor Wageningen (inclusief verwachte compensatie Rijk)			2.350	5.192
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	6.239	4.868	4.920	4.971
Totale risico's	3.591	4.091	4.091	4.091
Benodigde weerstandscapaciteit 8,5%	9.204	9.210	9.234	9.348
Gewenste weerstandscapaciteit 10%	10.828	10.836	10.863	10.997
Werkelijke weerstandscapaciteit	5,8%	4,5%	4,5%	4,5%

In dit meerjarig financieel beeld zijn de effecten van de septembercirculaire 2020, waaronder het incidenteel schrappen van de ophoging van de opschalingskorting 2020 en 2021, nog niet verwerkt omdat de septembercirculaire nog niet beschikbaar is. Daarnaast zijn andere verwachte bijdragen van het Rijk nog niet opgenomen. Hier bestaat op het moment van opstellen van de begroting versie 1 nog onvoldoende zekerheid over.

Naast de opschalingskorting betreft dit de volgende 2 posten waarvoor we compensatie van het Rijk verwachten:

Bedragen x € 1.000	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Extra middelen voor Jeugdzorg	pm	pm	pm	pm
Compensatie bovengemiddelde groei Sociaal domein (indexatie)	174	319	319	319

Corona leidt tot extra kosten waarvoor we (deels) gecompenseerd worden. Op landelijk niveau wordt er gesproken over het financieel compenseren van gemeenten als gevolg van corona. Aan de andere kant hebben we minder uitgaven doordat op producten de vraag afneemt. De financiële consequenties worden nauwlettend in de gaten gehouden maar kunnen we op dit moment nog niet

overzien. Eventuele incidentele meevallers gerelateerd aan het steunpakket corona en onderuitputting van budget 2020 worden gebruikt om corona kosten te dekken. Mocht er sprake zijn van een meevaller dan wordt dit gebruikt om de weerstandscapaciteit aan te vullen.

Financiële kengetallen

De gemeente is verplicht in iedere begroting en rekening zes wettelijk voorgeschreven financiële kengetallen op te nemen. Iedere gemeente wordt geacht zijn eigen beoordeling aan de kengetallen te verbinden, er komen geen landelijke normen voor. In de nota Houdbare financiën zijn de Wageningse normen of streefnormen geformuleerd voor deze kengetallen. Bovendien is in de nota een nieuw eigen kengetal geïntroduceerd, de kapitaallastenratio. Per kengetal geven we hieronder aan hoe het zich verhoudt tot de (streef)norm. Om de inzichtelijkheid te vergroten, begint ieder kengetal met een korte uitleg.

(Alle getallen zijn percentages)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Netto schuldquote	43,99	54,75	56,62	57,33	58,10	56,47
Netto schuldquote gecorrigeerd	39,02	50,96	51,78	52,57	53,43	51,91
Solvabiliteitsratio	37,00	33,25	31,92	31,69	30,74	30,88
Structurele exploitatieruimte	-2,04	-1,00	-1,06	-1,71	-2,32	-2,40
Grondexploitatie	0,73	0,76	-1,85	-1,52	-1,21	-0,86
Belastingcapaciteit	105,09	109,76	105,08	107,28	109,48	109,48
Kapitaallastenratio	5,88	6,89	6,68	6,61	6,61	6,37

Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Om duidelijk te maken wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast, wordt de netto schuldquote berekend zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Voor het kengetal Netto schuldquote, zonder en met correctie, geldt de norm: Wageningen valt altijd in de categorie < 90%. Het gemiddelde van de Gelderse gemeenten was 62,8% in 2019. Wageningen zit daar ruim onder.

De solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Voor het kengetal Solvabiliteitsratio wordt uitgegaan van de volgende norm: Wageningen scoort niet lager dan 30%.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten.

Bij een jaarrekening is er geen sprake van een raming na het rekeningjaar, dus kan de beoordeling alleen goed zijn (als het rekeningjaar boven de 0 uitkomt), of onvoldoende (als het rekeningjaar onder de 0 uitkomt). Bij de jaarrekening geldt deze beoordeling overigens enkel voor de cijfermatige uitkomst van het kengetal. Voor de structurele exploitatieruimte geldt de streefnorm: de structurele exploitatieruimte van Wageningen is minimaal 0%.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Het gemiddelde percentage van de Gelderse gemeenten in hun begroting 2019 was 11,2%. Voor het kengetal Grondexploitatie wordt uitgegaan van de volgende norm: Wageningen valt altijd in de categorie < 20%.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De definitie van belastingcapaciteit is hier: woonlasten van een meerpersoonshuishouden, opgebouwd uit OZB, afvalstoffen- en rioolheffing. Voor het kengetal Belastingcapaciteit geldt de streefnorm: de Wageningse belastingcapaciteit is nooit meer dan 105%.

De kapitaallastenratio

De kapitaallastenratio is de verhouding van de kapitaallasten ten opzichte van de totale exploitatielasten. Dit is een eigen kengetal van Wageningen. Voor het kengetal kapitaallastenratio geldt een voorlopige norm van maximaal 12%.

Paragraaf 2 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf gaat over het onderhoudsniveau van kapitaalinvesteringen en is vooral gericht op kapitaalgoederen in de openbare ruimte of ten behoeve van het openbaar belang. Kapitaalgoederen zijn investeringen met een langdurig economisch of maatschappelijk nut. Het gaat om: Infrastructurele kapitaalgoederen, zoals wegen, civiele kunstwerken, rioleringen, water en verlichting. Voorzieningen zoals openbaar groen, verlichting en sportvelden, gebouwen en installaties.

Wageningen wil haar kapitaalgoederen zo goed mogelijk beheren, onderhouden en in stand houden en indien nodig vervangen op het bestuurlijk vastgestelde onderhoudsniveau. Voor het planmatig onderhoud aan gemeentelijke voorzieningen maken we gebruik van meerjarenonderhoudsplannen (MOP) en investerings-planningen. Onder het MOP vallen ook de kleine vervangingsinvesteringen onder € 25.000.

De stijging van de onderhoudsbehoefte in combinatie met de opgave voor verduurzaming en de hoog conjunctuur werkt in een aantal gevallen prijsopdrijvend. Uit het oogpunt van kostenbesparing gaat de gemeente onderzoeken of het mogelijk is om in de toekomst meer anti cyclisch te investeren.

Hieronder volgt een toelichting per beheeraspect.

Verhardingen, groen & water

Verhardingen

Tijdens de behandeling van de Begroting 2020-2023 is op basis van onderzoeken naar de technische staat van de verharding en het groen en op basis van doorrekeningen van Planterra besloten een andere financieringsstructuur voor de kapitaalgoederen in te voeren. Voor wegen was de conclusie dat op basis van een realistische inschatting van de levensduur de afschrijvingstermijn van verhardingen kon worden aangepast van 25 jaar naar 40 jaar. De ruimte die hierdoor is ontstaan wordt deels gebruikt om toekomstige investeringen te begroten. Welke investeringen dit zijn wordt jaarlijks in de investeringsagenda van de kadernota vastgelegd. De benodigde investeringsambitie bedraagt €1,2 miljoen. Door subsidies en slim 'werk-met-werk' maken wordt de dekking op het product wegen voor al deze investeringen begroot op €600.000.

Daarnaast is de opdracht om de onderhoudskosten langzaam maar zeker te reduceren. Dit kan gerealiseerd worden door omvorming van de openbare ruimte te combineren met de investeringsopgave. Per saldo leveren de wijzigingen een verlaging van de budgetten in de begroting op. De ombuigingen uit Begroting 2020 zijn daarmee gerealiseerd. Het nieuwe beleid noemen we 'Kansgestuurd onderhoud'. Door voldoende te investeren blijven niet alleen de onderhoudskosten laag maar ontstaat ook ruimte om invulling te geven aan veel beleidsambities door werk met werk te maken. Hierbij kan men denken aan een project als de warmtetransitie in de Nude in combinatie met 30 km inrichting, rioolvervanging en herinrichting van weg en groen. In deze begroting worden hiervoor voorstellen gedaan.

Groen

Het in 2018 vastgestelde groenbeleidsplan vormt de basis voor het beheer en onderhoud van de openbare (groene) buitenruimte. De keuzes die volgen uit het groenbeleidsplan implementeren we in het beheer. Ook de beheerstrategie van groen heeft nauwe samenhang met de vervangingsstrategie voor wegverhardingen en riolering/waterhuishouding evenals met de projecten uit het GMP.

Tijdens de behandeling van de begroting 2020-2023 is op basis van onderzoeken naar de technische staat van de verharding en het groen en op basis van doorrekeningen van Planterra besloten een andere financieringsstructuur voor de kapitaalgoederen in te voeren. Ook bij groen zullen toekomstige investeringen begroot worden. Het investeringsplan is echter nog niet gereed voor de vaststelling waardoor het effect nog niet meegenomen is in deze begroting.

Water

Kademuren en beschoeiingen zijn kapitaalgoederen die vallen onder het product water. Bij de inventarisatie van de civieltechnische kunstwerken zijn ook deze objecten meegenomen. Om risico's, kapitaalvernietiging en stijgende onderhoudskosten te voorkomen moeten we investeren in de vervanging van kapitaalgoederen die technisch versleten en afgeschreven zijn. De wijzigingen in de begrotingsystematiek die voor groen en verhardingen zijn afgesproken in de begroting van 2020-2023 zullen ook voor het product water worden doorgerekend. Het effect hiervan is nog niet duidelijk en is een opgave voor komend jaar.

Openbare verlichting

In het beleid wordt gekozen om op natuurlijke momenten de elektriciteitsvraag verder te reduceren door gebruik van LEDarmaturen en dimmen van licht. Hierdoor zijn de vervangingskosten in balans met de reductie van energie. De bestaande budgetten hoeven daarom niet te worden aangepast. Het beleid is afgestemd op het duurzaamheidsbeleid.

Speelvoorzieningen

Tijdens de uitvoering van het speelruimteplan van 2013 t/m 2015 zijn er ook zogenaamde 'bovenwijkse plekken' gecreëerd, waarmee zeer uiteenlopende doel- en leeftijdsgroepen worden bediend. Naar aanleiding van het enthousiasme van de bewoners hierover willen we de aantallen hiervan verder uitbreiden. Om dit te realiseren willen we komende jaren wel investeren in onderhoud van de bestaande speeltoestellen, maar de aanleg van van nieuwe plekken even op een laag pitje zetten. Hierdoor kunnen we weer sparen voor het realiseren van uitgebreidere speelplekken over 3 à 4 jaar.

Water en riolering

Het beleidskader met betrekking tot beheersmatige aspecten

Om te komen tot een duurzaam waterbeheer is het Waterplan opgesteld. Het doel hiervan is een gezond en veerkrachtig watersysteem te ontwikkelen. We streven naar een samenhangende aanpak, gericht op het opvangen en langer vasthouden, zo nodig bergen en daarna pas afvoeren van regenwater. Om concrete invulling te geven aan de doelstelling van het Waterplan nemen we een aantal uitvoeringsmaatregelen. In 2005 is het waterplan met uitvoeringsmaatregelen, inclusief een kostenraming, vastgesteld. Vooruitlopend hierop is in 2002 het 'baggerplan bebouwd gebied' opgesteld. In 2003 is de overdracht van de primaire watergangen naar het waterschap gerealiseerd. In gezamenlijkheid met het Waterschap Vallei en Veluwe baggeren we eens per drie jaar 20% van de watergangen. In samenhang met het waterplan stellen we Gemeentelijke Rioleringsplannen op. De gemeente voldoet aan de basisinspanning.

We voldoen aan de wettelijke minimale kwantitatieve eisen voor de riolering in relatie tot het overstorten van rioolwater op het oppervlaktewater. Het derde (verbrede) Gemeentelijke Rioleringsplan is in 2011 vastgesteld. De nadruk ligt hierbij op het verbeteren van de waterkwaliteit in de stad op een duurzame en kosteneffectieve wijze. Dit kunnen we bereiken door maatregelen aan riolering of aan de inrichting en beheer van watergangen. Ook het afkoppelen van regenwater van het gemengde stelsel continueren we, indien het kosteneffectief is. De zorgplicht voor het grondwater is door de nieuwe Waterwet een gemeentelijke taak geworden. Zowel de V-GRP als het waterplan lijken verouderd, maar geven ruim voldoende kaders om effectief te kunnen werken aan riolering en waterhuishouding. Ook voor de maatregelen als gevolgen van klimaatverandering voldoen de kaders nog. Op dit moment is aanpassing van het beleid niet nodig. Met de invoering van de omgevingswet zal het V-GRP en het waterplan worden herzien.

Financiële consequenties voortvloeiende uit het beleidskader

Voor het jaarlijkse waterbeheer zijn structurele budgetten beschikbaar. Voor de uitvoering van het V-GRP (verbrede gemeentelijk rioleringsplan) stellen we bedragen beschikbaar vanuit de rioolheffing.

Woningen, gebouwen, accommodaties

We voeren het beheer van ons gemeentelijk vastgoed effectief en efficiënt uit. In het dagelijks beheer sturen we op kwaliteit, kostenefficiëntie en klanttevredenheid. Het kader voor het

onderhoud is het Meer Jaren Onderhoud Plan (MJOP) en het raadsbesluit 'Verduurzaming gemeentelijke gebouwen, 1e fase' uit 2018. We zijn gestart met het verduurzamen van onze gebouwen en geven daarmee zelf het goede voorbeeld en dragen bij aan het de verduurzaming en circulaire economie van de stad. Het budget voor verduurzaming van de overige gemeentelijke gebouwen (fase 2) wordt vanaf 2024 opgenomen in de begroting. Onze focus ligt op het optimaal ondersteunen van gebouwen voor beleidsdoelen in combinatie met een betere bezetting van gebouwen door multifunctioneel gebruik. Op basis van een consultatienotitie gaan we vastgoed- en huisvestingsbeleid opstellen in combinatie met het faciliteren van ruimte voor maatschappelijke- en culturele groeperingen die als essentieel voor onze samenleving worden beschouwd. Vastgoed dat niet langer bijdraagt aan de doelen of niet meer nodig is wordt afstoten. Bij de programmabegroting 2020 - 2023 is besloten om in totaal voor 2,64 miljoen euro aan ombuigingen te realiseren door in de periode 2020 en 2023 gefaseerd gemeentelijk vastgoed af te stoten. Bij de ombuigingen is zwembad de Bongerd benoemd als een risico gelet op de omvang van de vervangingsinvesteringen in combinatie met de verduurzaming. De concessieovereenkomst loopt op 31-12-2022 af en mag niet meer verlengd worden. Op basis van scenario's voor de exploitatie en verduurzaming wordt een voorkeursscenario gekozen. Dit vormt de basis voor de aanbesteding en gunning van de nieuwe concessieovereenkomst. Het Meer Jaren Onderhoud Plan (MJOP) is in 2018 geactualiseerd. Op basis hiervan wordt het onderhoud van de gebouwen de komende jaren uitgevoerd. Per gebouw is een onderhoudsniveau bepaald dat als basis heeft gediend voor de inspecties. Op basis van inzicht in het gebruik en energieverbruik worden investeringsbeslissingen in het onderhoud, vervanging en verduurzaming integraal afgewogen. Daaruit blijkt dat de begrote uitgaven niet toereikend zijn om het geplande onderhoud uit te voeren. Bij de verkoop van gemeentelijke panden wordt de begroting niet aangepast, totdat de onderhoudskosten in balans zijn met de begroting. Er is budget overgeheveld vanuit het Cultuurbudget naar gemeentelijk vastgoed. Aanleiding hiervoor is het tekort dat is ontstaan in de exploitatie van het pand waar voorheen 't Venster was gevestigd na hun faillissement. Het tekort betreft € 65.000 voor energiekosten. Voor 2019 is dit tekort betaald uit het cultuurbudget, er zou vervolgens bekeken worden hoe dit tekort de jaren erna gedekt zou kunnen worden. Besloten is om de dekking uit het Cultuurbudget structureel te maken zolang het pand in eigendom is van de gemeente. Na verkoop van het pand wordt bekeken of dit budget weer terugsroomt naar Cultuur.

Scholen

Schoolbesturen zijn juridisch eigenaar van de schoolgebouwen in het primair en voortgezet onderwijs. De gemeente heeft het economisch claimrecht op de onderwijsgebouwen voor primair, speciaal en voortgezet onderwijs. Een uitzondering hierop vormt de nieuwbouw van de Ireneschool. De Woningstichting is eigenaar van het nieuwe schoolgebouw. De gemeente huurt het gebouw van de Woningstichting voor de school.

Vanaf 1 januari 2015 ligt de verantwoordelijkheid voor zowel het binnen- als het buitenonderhoud van de schoolgebouwen bij de schoolbesturen. De gemeente is alleen nog verantwoordelijk voor uitbreiding c.q. nieuwbouw/renovatie van schoolgebouwen en vandalismeschade. In 2019 gaan we samen met de schoolbesturen een "Groen Integraal Huisvestingsplan" voor de onderwijshuisvesting opstellen. De mogelijkheden om de verduurzaming van de schoolgebouwen te versnellen vormt ook onderwerp van dit plan. De leerlingenprognoses actualiseren we tweejaarlijks zodat we een goed beeld hebben van de benodigde capaciteit. De leerlingenprognoses zijn onder meer gebaseerd op de verwachte woningbouw en de bevolkingsopbouw.

Paragraaf 3 Bedrijfsvoering

Inleiding

Zowel het bestuur en de ambtelijke organisatie hebben de ambitie om onze stad Wageningen goed te faciliteren door het gezamenlijk realiseren van bestuurlijke doelen. In 2021 zullen een nieuwe burgemeester en gemeentesecretaris hun intrede doen. Vanuit het oogpunt van Bedrijfsvoering is een proactieve rol van belang om de verder te volgen koers goed te faciliteren. Daarbij zetten wij sterk in op innoveren, digitaliseren, planmatig en integraal werken waarbij vanuit bedrijfsvoeringsperspectief wordt bijgedragen aan de uitvoering van het coalitieprogramma.

Een van de belangrijkste opgaven in het kader van de bedrijfsvoering is het verder "In Control" komen van de organisatie. Hierbij hoort ook de (financiële) basis op orde krijgen. Later in deze paragraaf leest u hier meer over. Verder richten wij ons aantrekkelijk werkgeverschap en het verder uitbouwen van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van contractbeheer, data-analyse, procesverbeteringen, rapportering en digitalisering.

De gevolgen van de Corona pandemie hebben ook impact op de interne organisatie. Dit zien wij met name terug op het faciliteren van thuiswerken en het intensiveren van digitalisering. Naar verwachting heeft deze ook gevolgen voor de planning & control cyclus dan wel de inhoudelijke vormgeving van de P&C documenten. Hieronder wordt de focus van de bedrijfsvoering nader toegelicht.

Mens , organisatie en informatie

Organisatieontwikkeling

Met het organisatieontwikkeltraject hebben we de eerste stappen gezet naar een organisatie die in kan spelen op de veranderingen om ons heen. Onze omgeving vraagt een flexibele, wendbare en duurzame organisatie die aansluiting heeft op de ontwikkelingen in Wageningen en zijn omgeving. Medewerkers ervaren hoe het is om aan het zelforganiserend vermogen van onze organisatie te werken en leveren een bijdrage aan de verdere invulling van dit traject. Een belangrijk aspect van veranderingen in deze tijd betreft het thuiswerken. Dit is voor ons niet nieuw en deze weg zijn we al in 2017 ingeslagen met het flexibelwerken concept. Door de coronamaatregelen is de noodzaak om thuis te werken versterkt waarbij duidelijk wordt dat we het concept moeten aanpassen. De 1,5-metermaatregel, die nog lange tijd zal aanhouden, brengt het aantal werkplekken in al onze panden (Stadhuis, Startpunt, Werkpunt, de Werf en Wageningen 45) voor een onvoorspelbare periode drastisch terug. Het bevorderen en faciliteren van werken vanuit huis dient meerdere doelen: het sluit aan bij en geeft invulling aan het regionale mobiliteitsconvenant, het is duurzamer, medewerkers zijn beter in staat een werkplek bij hun geplande activiteiten te kiezen en daarmee bevordert het de efficiency en kwaliteit van het werk. Kortom: Wageningen geeft hiermee ook invulling aan modern, goed en duurzaam werkgeverschap. Deze verandering heeft de aandacht in de focus van het MT voor de komende periode.

De mens centraal

Door de krapte op de arbeidsmarkt blijven wij ons als aantrekkelijk werkgever profileren, om zo talentvolle medewerkers te werven en ook te behouden. Ook geven wij mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kansen om hun talenten te benutten en creëren (extra) banen voor deze doelgroep. De veranderingen binnen en buiten de organisatie hebben invloed op de gewenste kwaliteiten van onze medewerkers, het management en de inrichting van de zelforganiserende teams. Als het gaat om duurzame inzetbaarheid houden wij als werkgever rekening met de specifieke omstandigheden en wensen van medewerkers in de verschillende fasen van hun leven en loopbaan zodat zij nu en in de toekomst inzetbaar blijven. Wij passen hier het 'goede gesprek' nog beter op aan, omdat het gesprek met onze medewerkers niet alleen moet gaan over het behalen van doelen en resultaten, maar juist ook over hun persoonlijke ontwikkeling, motivatie, balans privé-werk en arbeidsvoorwaarden.

Wij vinden het belangrijk er voor te zorgen dat in de toekomst de juiste mens op de juiste plek zit. Met behulp van strategische personeelsplanning brengen wij de behoeften en de kosten van het

personeel steeds meer in beeld (in relatie tot beschikbare budgetten), dit ook vanwege de relatie met de in- en externe inhuur.

ICT Beheer en Informatievoorziening

Alle wet- en regelgeving en landelijke afspraken zetten wij slim in voor de stad. Wij zetten in op kwaliteit en realiseren daarmee een goede dienstverlening voor elke inwoner van Wageningen en andere betrokkenen. Zo gaan wij aan de slag om de inwoners mogelijkheden te geven om nog meer digitaal in verbinding te zijn met onze organisatie. Wij doen dit onder andere door de inzet van portalen waarin de informatie van inwoners wordt gepresenteerd en zij zelf zaken kunnen starten. Verder zetten wij in op de door-ontwikkeling van herkenbare toepassingen voor de inwoner en ondernemer. Denk hierbij aan Geo-informatie (kaarten) en een platform voor ondersteuning van participatieve processen. Meer informatie treft u hierover aan in Programma 11.

Wij gaan door met de kwaliteitsverbetering van interne processen. Bij deze verbetering staan de (individuele) behoeften van de inwoners en bedrijven centraal. Wij blijven ons inzetten om datalekken te voorkomen en de weerbaarheid van aanvallen van buitenaf zo hoog mogelijk te houden. We laten ons onder andere adviseren door aanbevelingen vanuit de accountants rondom de verantwoordingsprocedures betreffende de ENSIA en de jaarrekening. Daarnaast blijft de bewustwording en het zorgvuldig gebruik van gegevens bij medewerkers de volle aandacht houden.

Strategie en innovatie

Inkoop

Er zijn 3 belangrijke speerpunten in het inkoopbeleid benoemd: Circulair Inkopen (CI), Social Return on Investment (SROI) en het betrekken van lokale en regionale ondernemers. Voor de inkoopadviseurs betekent dit dat wij bij alle aanbestedingen onderzoeken wat de mogelijkheden zijn met betrekking tot deze speerpunten. Het uitvragen van SROI bij aanbestedingen is een vast onderdeel en Inschrijvers weten hier over het algemeen goed invulling aan te geven. De invulling van SROI na contractering met name het matchen van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt die hier hun voordeel mee kunnen doen blijft een uitdaging.

Het komende jaar zal het contractmanagement geprofessionaliseerd worden. Hiervoor is een contractmanager aangetrokken en zijn er plannen om een contractregistratiesysteem aan te schaffen. Dit zal bijdragen aan een betere beheersing van de honderden contracten. Daarnaast verwachten we hierdoor kostenbesparingen te kunnen realiseren. Ook zorgt het voor verdere professionalisering van Inkoop.

Het blijft een uitdaging om de mogelijkheden te onderzoeken om de gehele keten circulair te maken. Dus ook het meenemen van producten én alle materialen en grondstoffen die je niet kunt zien in het product maar die wel nodig zijn geweest om dat product te maken. We zoeken ook de samenwerking op binnen FoodValley, zo zijn de trapliften samen met andere FoodValley gemeenten circulair aanbesteed. We organiseren marktconsultaties zodat de circulaire ambities van de gemeente Wageningen bij leveranciers helder is. Voor leveranciers die zich bezig houden met GGW projecten gaan we starten met een Groslijst systematiek.

De contracten voor jeugdzorg en WMO, ingangsdatum 1/7/2020, zijn door de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland voor onbepaalde tijd afgesloten. Wageningen start met een project duurzaam partnerschap met als doel het realiseren van een samenwerkingsverband op het terrein van jeugd dat een aanbod heeft voor alle jeugdhulp (preventief en curatief).

Betrouwbare werkomgeving

ICT Beheer en Informatisering zorgen in de eerste plaats voor het optimaal functioneren van de werkomgeving en dat de digitale informatie op orde is. We onderzoeken continue op welke manier techniek en informatie de wensen en ontwikkelingen van de organisatie zo efficiënt mogelijk kunnen ondersteunen. Door de Coronacrisis neemt het hybride (samen-)werken - deels thuis en deels op gemeentelijke locaties of elders - een vlucht. Dit stelt andere eisen aan onze werkomgeving. In 2021 en verder gaan wij door met de innovatie van onze infrastructuur, om de werkomgeving en dataopslag stabiel en veilig te houden. Zo gaan we in 2021 het Startpunt voorzien van een glasvezelverbinding.

Wij houden de landelijke agenda van de digitale overheid goed in de gaten. Zo sluiten we aan op nieuwe landelijke voorzieningen zoals het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Wij bereiden ons voor op

fundamentele e-overheidsinnovaties zoals Common Ground en de opkomst van cloud-voorzieningen. Op deze manier houden we Wageningen goed verankert met de (digitale) buitenwereld.

Vanuit het I-plan wordt ingezet op toekomstgerichte dienstverlening, meer regie voor inwoners, bruikbare stuurinformatie en het voldoen aan landelijke wetgeving en afspraken. Dit krijgt vorm met de projecten rondom digitale balies, zaakgericht werken, regie op klanten en contactmomenten.

Datagericht werken

Het datagericht werken blijft in 2021 een belangrijk instrument dat op steeds meer terreinen verankerd gaat worden in het denken en werken. Data-analyse zetten we in bij beleidsontwikkeling en strategische keuzes. Ook helpt het ons om betere dienstverlening en producten aan te bieden aan inwoners en ondernemers. Data-analyse zetten we tevens in om de grip op de gemeentelijke processen te verstevigen. Hiervoor is actuele en betrouwbare data een vereiste. Om dit te bevorderen professionaliseren wij het gegevensbeheer conform de wettelijke vereisten.

Processen op orde

In 2021 continueren we het verder verbeteren van werkprocessen in de organisatie. Dit doen we door het lean maken en beschrijven van werkprocessen. De lean te maken processen in 2021 worden in het najaar bepaald. Tevens zullen steeds meer werkprocessen ondersteund gaan worden door een nieuw procesondersteunend systeem. Bij deze verbeteracties zal er steeds aandacht zijn voor het zoveel mogelijk aanbrengen van samenhang tussen processtappen en tussen verwante processen. Op deze wijze vergroten we de grip op de effectiviteit en efficiëntie van de werkprocessen.

Gastheerschap in ons Huis van de Stad en interne service

Het stadhuis stelt zijn deuren meer en meer open voor activiteiten die door, voor en in de stad worden georganiseerd. Wij willen dit gastvrij en goed georganiseerd doen. Wij zetten nog meer in op professioneel gastheerschap, waarbij we rekening houden met de beperkingen zoals die in de gebruiksvergunning vermeld staan.

Door een verdere integratie van werkzaamheden en facilitaire diensten, willen wij de organisatie van externe activiteiten binnen ons 'Gastvrij Huis van de Stad' verder professionaliseren. Hiervoor worden richtlijnen opgesteld die het beoordelen van aanvragen aanzienlijk vereenvoudigen. Onze interne medewerkers willen wij een optimale werk- en vergaderplek aanbieden die voldoet aan de eisen die aan een modern kantoor worden gesteld. Wij verwachten een toename van het aantal aanvragen, zowel in-als extern, als de corona crisis achter de rug is.

Verantwoording

P&C-cyclus

In 2019 is software aangeschaft (Pepperflow) ter ondersteuning van het opstellen van de diverse documenten in de p&c-cyclus. Hierdoor zullen deze documenten meer en beter digitaal te ontsluiten zijn voor raadsleden en burgers. Bovendien zal dit een sterke verbetering betekenen voor het interne proces van opstellen van die stukken. Vanaf 2020 is deze in gebruik en in 2021 zullen wij dit gebruik doorontwikkelen.

De doorontwikkeling pakken we in afstemming met de Raad op. In 2019 is een Raadswerkgroep financiële documenten ingesteld die zich bezig houdt met diverse verbeteringen op onderdelen van de p&c-cyclus. Daarbij gaat het onder andere om een betere leesbaarheid van de jaarstukken, een herziening van de programma-indeling van de diverse p&c documenten en het meer gebruik maken van eigen kengetallen en indicatoren. Meer hierover lees u in deze paragraaf onder "In Control".

Borging privacy inwoners en verantwoording

Het onderwerp privacy wordt in 2021 op een gestructureerde wijze aangepakt. Deze gestructureerde aanpak wordt bepaald aan de hand van een – door het managementteam vastgesteld - plan van aanpak. De focus ligt op het ontwikkelen van een actueel privacybeleid en het correct uitvoeren van dat beleid. Tevens is het belangrijk om de aandacht voor het onderwerp

privacy te behouden en gelijktijdig te vergroten. Dit gebeurt aan de hand van een meerjarige bewustwordingscampagne.

De functionarissen gegevensbescherming voeren jaarlijks een algemene meting uit om te toetsen of het privacybeleid en de uitvoering beide voldoen aan de criteria van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). In de meting kijken de functionarissen gegevensbescherming voornamelijk vanuit het oogpunt van de inwoner. De resultaten van de meting worden ingezet om verbeteringen in het privacybeleid en in de werkprocessen door te voeren.

Informatiebeveiliging & ENSIA

De CISO en ENSIA-coördinator voert jaarlijks de ENSIA-audit (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) uit om te toetsen in hoeverre de Organisatie voldoet aan de criteria van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), alsmede andere wet- en regelgeving rondom informatiebeveiliging. Voortvloeiend uit de resultaten van de ENSIA worden bevindingen gepresenteerd en aanbevelingen gedaan ter verbetering van de informatieveiligheid.

Op grond van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid pogen we een omslag te maken van maatregelmanagement naar risicomanagement met als doel alleen die maatregelen te nemen die noodzakelijk zijn in het kader van de BIO en/of de risico's die er op dat moment spelen. Daarmee wordt voorkomen dat er 'te zware' of juist 'te lichte' maatregelen worden genomen en blijft de organisatie flexibel om zich snel aan te kunnen passen en mee te gaan met het steeds sneller veranderende digitale landschap en de dreigingen die daarbij horen.

In control

De druk op de control- en financiële functie is, met alle nieuwe en complexe taken die we hebben gekregen, sterk toegenomen. Bovendien hebben we vaker te maken met afspraken met externe partijen, waarop we moeten toezien en tijdig moeten (bij)sturen. Het kostte de organisatie moeite om onze bedrijfsvoering 1 op 1 in de pas te laten lopen met deze ontwikkelingen. Een consequentie hiervan is dat het voelt dat we door financiële afwijkingen worden overvallen en we onvoldoende tijd kunnen maken om bevindingen van de accountant op te volgen. Om de 'checks en balances' op lange termijn te borgen is de control functie versterkt met een concerncontroller en de financiële functie met 2 financieel adviseurs. Door de functie concerncontroller op directieniveau te positioneren wordt het belang van "in control" komen in de verschillende lagen in de organisatie, en binnen het college, onder de aandacht gebracht.

Net als in 2020 zal er in 2021 hard gewerkt worden om meer "in control" te komen. Het financieel in control komen, de basis op orde, is hier een belangrijk onderdeel in. In 2020 richtten we ons op een aantal belangrijke financiële beleidsdocumenten en "checks & balances" waaronder de financiële verordening, het treasury statuut en het grondbeleid. Daarnaast is de planning dat in 2020 de regeling budgetbeheer beter is aangesloten op onze organisatiefilosofie en we een verplichtingenadministratie gaan gebruiken. De verwachting is dat in 2021 zijn vruchten afwerkt om financieel meer in control te komen. Andere resultaten voor 2021 zijn:

- Tussentijdse sturing, verhoging leesbaarheid P&C documenten en onderzoeken mogelijkheden voor eigen kengetallen (indicatoren).
In 2019 is de Raadswerkgroep financiële documenten gestart met als opdracht om de P&C cyclus en documenten te herijken. Eén van de vernieuwingsideeën is om - naast de kadernota, begroting en jaarrekening - in het voorjaar en in het najaar een bestuursrapportage (berap) over het lopende jaar op te leveren. Dit betreft een rapportage op afwijkingen om het college en de raad in staat te stellen tussentijds bij te sturen. De coronacrisis onderschrijft de urgentie om als organisatie bij te kunnen sturen op kansen en bedreigingen.
Naar aanleiding van de input van deze Raadswerkgroep is de begroting 2021 die u nu voor zich heeft al iets anders opgezet dan eerdere jaren. In deze begroting richten we ons meer op wat we hebben bereikt, dus op de resultaten van het beleid, in plaats van wat we allemaal hebben gedaan. Wat we hebben gedaan is ook van belang, maar is uiteindelijk 'slechts' een middel om een doel te bereiken. Dit is een groeimodel en we vragen u dan ook vooral te kijken naar de gewenste ontwikkelingsrichting.

- In 2021 gaan we verder met de ontwikkeling met de halfjaarrapportages voor het Sociaal Domein. Deze rapportages zijn ontwikkeld om meer inzicht en grip te krijgen op de ontwikkelingen en uitgaven binnen het Sociaal Domein. In 2021 zullen we er op richten om deze halfjaarrapportages beter aan te laten sluiten op de reguliere P&C documenten, met name op de nieuwe bestuursrapportages. De halfjaarrapportage SD geeft nu een breed scala aan operationele informatie waar het niet helpt om focus te krijgen. Wij willen de meerwaarde van deze rapportage verhogen door hem meer aan te sluiten om de doelen en resultaten uit de begroting, zodat de rapportage meer ondersteunend werkt.
- Daarnaast is er van het BDO onderzoek het volgende handelingsperspectief meegegeven dat ook voor 2021 van toepassing blijft:
 1. Het implementeren en monitoren van de ombuigingsmaatregelen. Om de voortgang te bewaken hebben wij een monitoringsysteem opgezet dat we ook gebruiken om de raad periodiek te informeren over de voortgang. Het blijft ook in 2021 belangrijk om de beoogde resultaten goed te monitoren en waar nodig bij te sturen.
 2. De adviezen van BDO over het financiële beleid, gericht op een wendbare begroting, nader uitwerken. Deze adviezen betreffen in grote lijnen drie aspecten:
 - a. Het nieuw voor oud principe. Dit betekent dat de financiële gevolgen van nieuw beleid alleen opgenomen worden als er oud beleid en bijbehorend budget voor wordt ingeleverd. Hoewel we dit principe wel kennen, is het zaak dit consequent toe te passen en er goede afspraken over te maken.
 - b. het verkorten van de beleidscyclus. Dit betekent dat we bijvoorbeeld afspreken om beleid voor een bepaalde looptijd te laten gelden. Dit maakt het bestemmen van structurele middelen wendbaarder.
 - c. Het inbouwen van een bufferfunctie in de begroting. Met het ramen van één of meerdere buffers wordt de begroting wendbaarder gemaakt en zijn tegenvallers op te vangen of (incidenteel) beleid
 3. De opmerkingen over financiële versterking en verzwaring van de beheersing en sturing hebben we reeds opgepakt. Zie hierboven onder "in control". Andere maatregelen voor de beheersing worden nog nader onderzocht en uitgewerkt. De gemeente Wageningen wil meer grip krijgen op de financiële huishouding en de doelrealisatie in relatie tot de afgesproken inzet. Naast de bovengenoemde onderwerpen hebben we onder andere de volgende zaken in gang gezet.
 - Datagericht werken verder uitgebreid (daarbij ook versterkend aan de Interne Controle functie)
 - Start gemaakt met strakkere beheersing van uitgaven, verplichtingen, contractafspraken en kostenbewustzijn bij medewerkers
 - Capaciteitsgesprekken gevoerd.

De bovenstaande onderwerpen zijn nog niet afgerond en vergen de komende tijd nog ruime aandacht en uitwerking. Deze elementen leveren een belangrijke bijdrage om meer "in control te komen". We zullen hierop blijven inzetten, totdat het gewenste niveau is bereikt. De coronacrisis leidt er toe dat er minder aandacht was voor het in control komen, vanwege het belang om grip te krijgen en houden op de (financiële) gevolgen van deze crisis voor de Gemeente Wageningen. Dit levert op een aantal onderdelen vertraging op ten opzichte van onze ambitie, maar vermindert onze ambitie zeker niet.

In Control Statement (ICS)

Een belangrijk instrument om te laten zien in hoeverre we als gemeente "in control" zijn is de In Control Statement (hierna ICS). Met deze ICS geeft het college aan in hoeverre we in control en wat de aandachtspunten zijn om meer in control te komen. Als onderdeel hiervan gaat het college van B&W verantwoording afleggen over de rechtmatige uitvoering van de begroting, waarmee de verantwoordelijkheid over de jaarrekening in belangrijke mate van de accountant naar het college verschuift. Het doel hiervan is dat er meer dialoog ontstaat tussen de Raad en het College over de rechtmatigheid van de jaarrekening en over het "in control" zijn in de brede zin. Per 2021 is dit verplicht, mogelijk wordt dit per 2022 a.g.v. de coronacrisis.

Zoals bekend is sprake van een toenemende controledruk op de gemeentelijke overheid. In reactie op rapporten van de accountant gaven wij eerder aan dat het belangrijk is een balans te zoeken tussen de mate van in control zijn en de capaciteit die wij daarop willen inzetten. Uitgangspunt hierbij is dat wij op heldere wijze verantwoording afleggen over het waarom, wat en hoe. Dit ambitieniveau is onderdeel van de implementatie van het ICS dat in 2020/2021 wordt uitgevoerd. Een belangrijke stap hierin is het uitwerking van een visie op "in control" zijn. Deze visie heeft als basis de identiteit van Wageningen (wat we belangrijk vinden en doen). Belangrijke elementen hierin zijn de kernwaarden van onze organisatie, financiële en andere kaders, sturing en besturend - plus lerend vermogen.

Daarnaast zijn we op zoek naar een ICS applicatie om ons hierbij te ondersteunen, we verwachten deze in 2021 in gebruik te nemen. Deze applicatie moet ons helpen Interne Controles uit te voeren en daarmee ondersteunend zijn voor de vakgebieden Interne kwaliteitscontrole, Interne Audit functie, Datagedreven audit, Privacy, Gegevensbescherming en tot slot Informatiebeveiliging. We vinden het belangrijk om samen gebruik te maken van een integrale oplossing, zodat dit de samenwerking tussen deze vakgebieden faciliteert en stimuleert. Uitgangspunt is dat deze applicatie in plaats van bestaande applicaties komt waardoor het een grote winst oplevert bij het in control komen, maar geen extra financiële dekking vraagt.

De concerncontroller regisseert in afstemming met het management team en college het in control komen van de organisatie.

Paragraaf 4 Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn organisaties, waarin de gemeente zowel bestuurlijk als financieel een belang heeft. Aan de verbintenis met externe organisaties zijn risico's verbonden. Door het benoemen van organisaties wordt inzicht gegeven in deze netwerken en kunnen de risico's benoemd en beoordeeld worden. Hiermee kan ook een oordeel gegeven worden over de doelmatigheid van de verbintenissen.

In het Besluit begroting en verantwoording (BBV) wordt toegelicht dat een financieel belang inhoudt dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt kan raken in geval van faillissement. Voorts heeft de gemeente een financieel belang indien financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente.

Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente op enigerlei wijze zeggenschap heeft, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat ze mee kan stemmen.

Deze definities houden volgens het BBV in dat participaties in gemeenschappelijke regelingen, NV's, BV's, VOF's en commanditaire vennootschappen verbonden partijen zijn. Stichtingen en verenigingen vallen niet onder de verbonden partijen, tenzij de gemeente een zetel in het bestuur heeft en financiële risico's loopt. Een stichting of vereniging die jaarlijks subsidie krijgt, maar waaraan geen andere financiële verplichtingen zitten met een juridische afdwingbaarheid door derden, is geen verbonden partij.

Indien een gemeente een aanzienlijk bestuurlijk, maar geen financieel belang heeft dan maakt dit ook geen deel uit van de verbonden partijen. Wel kan dit belang in het desbetreffende programma genoemd worden. In het BBV is tenslotte expliciet opgenomen dat deelnemingen deel uitmaken van de verbonden partijen. Het zijn die verbonden partijen, waarbij de gemeente aandelen in een NV of BV heeft.

De volgende partijen zijn geen verbonden partijen van de gemeente Wageningen meer:

- Permar WS i.l.
- WGR PPO De Link, wegens opheffing per 29 februari 2020.

Overzicht verbonden partijen

In het onderstaande overzicht is bij het financieel belang van de gemeente zoveel mogelijk het financieel belang voor 2021 opgenomen. Indien dit niet mogelijk was zijn de meest recente cijfers gebruikt. Bij de onderdelen 'eigen vermogen', 'vreemd vermogen' en 'financieel resultaat' zijn de cijfers uit de jaarrekeningen van de verbonden partijen opgenomen. Het cijfer achter de verbonden partijen verwijst naar het desbetreffende programma waarop de verbonden partij betrekking heeft. De gemeente Wageningen kent de volgende verbonden partijen:

Gemeenschappelijke regelingen	1	Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM) (6, 10)
	2	Regio De Vallei (4)
	3	Regio Foodvalley (1, 2, 3, 4, 6, 8)
	4	Omgevingsdienst de Vallei (OddV) (3, 4)
	5	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR SD CG) (6)

	6	Euregio Rijn - Waal (2)
Vennootschappen en coöperaties	7	Afvalcombinatie De Vallei NV (ACV) (4)
	8	Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG) (12)
	9	Marin Stakeholders Association (MSA) (2)
Stichtingen en verenigingen	10	Nationaal Comité Herdenking Capitulaties 1945 (Wageningen 45)
Overige verbonden partijen	Niet van toepassing	

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	[1] Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Openbaar belang	Uitvoering in regionaal verband is effectiever, efficiënter en bevordert de kwaliteit.
Deelnemende partijen	De gemeenten Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar
Bestuurlijk belang	Lid van het Algemeen Bestuur (burgemeester). Lid van de Commissie veiligheid en gezondheid (wethouder Volksgezondheid).
Financieel belang	Voor volksgezondheid is de bijdrage voor 2021 € 988.000. Voor brandweer, inclusief bevolkingszorg, is de bijdrage 2021 € 1.708.000.
Eigen Vermogen	2017: € 5.964.000 2018: € 7.368.000 2019: € 7.367.000
Vreemd Vermogen	2017: € 39.311.000 2018: € 36.383.000 2019: € 43.158.000
Financieel resultaat	2017: € 2.789.000 2018: € 1.437.000 2019: € 1.472.000

Naam	[2] Regio De Vallei
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Ede
Openbaar belang	Uitvoering en beleidsvorming in regionaal verband is effectiever, efficiënter en bevordert de kwaliteit. Het Regiobestuur heeft op 21 januari 2011 besloten Regio de Vallei voor de afvaltaken in de lucht te houden. Op 27 mei 2011 heeft het Regiobestuur besloten de uitvoering van de lopende projecten (bv. Regiocontract) bij Regio De Vallei te laten en niet over te dragen aan Regio FoodValley.
Deelnemende partijen	De gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel, Wageningen.
Bestuurlijk belang	Deelname aan dagelijks bestuur en algemeen bestuur.
Financieel belang	Geen. Aandelen bij ARN (afvalverbrander in Weurt) zijn afgestoten en wat voor de gemeente resteert zijn jaarlijkse kosten gerelateerd aan huishoudelijk afval. Deze kosten worden in programma 4 Milieu onder het product afval in de gemeente-begroting verwerkt.
Eigen Vermogen	2017: € 463.391 2018: € 438.714 2019: € 57.488
Vreemd Vermogen	2017: € 268.090 2018: € 374.869 2019: € 15.184
Financieel resultaat	2017: € 2.316 2018: € 0 2019: € 19.203

Naam	[3] Regio Foodvalley
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Ede
Openbaar belang	Invloed op grootschalige ontwikkelingen door samenwerking in regio Foodvalley verband. Dit leidt tot bestuurlijke en financiële steun van de regio voor projecten die voor Wageningen van belang zijn, waarmee het openbaar belang wordt gediend.

Deelnemende partijen	Wageningen, Ede, Barneveld, Nijkerk, Scherpenzeel, Renswoude, Veenendaal en Rhenen
Bestuurlijk belang	Deelname aan dagelijks bestuur en algemeen bestuur
Financieel belang	De bijdrage 2021 is € 128.833 (kosten regiokantoor, gedeeld door totaal aantal inwoners regio foodvalley gemeenten van 356.163 keer aantal inwoners Wageningen van 38.781).
Eigen Vermogen	2017: € 1.636.532 2018: € 1.790.280 2019: € 2.146.245
Vreemd Vermogen	2017: € 3.762.334 2018: € 2.463.173 2019: € 2.853.377
Financieel resultaat	2017: € 356.892 2018: -/- € 99.112 2019: € 7.965

Naam	[4] Omgevingsdienst de Vallei (OddV)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Ede
Openbaar belang	De OddV verzorgt de wettelijke taken op het gebied van vergunningverlening en handhaving gericht op de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht).
Deelnemende partijen	De gemeenten Ede, Barneveld, Nijkerk, Scherpenzeel en Wageningen en de provincie Gelderland.
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap bestuur
Financieel belang	De bijdrage voor 2021 is € 919.000.
Eigen Vermogen	2017: € 1.145.000 2018: € 572.000 2019: € 708.000
Vreemd Vermogen	2017: € 2.560.000 2018: € 1.834.000 2019: € 2.224.000

Naam	[4] Omgevingsdienst de Vallei (OddV)
Financieel resultaat	2017: €340.000 2018: -/- € 49.000 2019: € 202.000

Naam	[5] Modulair gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR SD CG)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Openbaar belang	Samenwerking in het sociale domein op uitvoerend niveau tussen de gemeenten in de regio Centraal Gelderland. Met een modulair in te vullen gemeenschappelijke regeling wordt meer samenhang en doelmatigheid in de samenwerking tussen de gemeenten in de regio gerealiseerd.
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Gemeente Wageningen neemt deel aan de module inkoop van zorg voor de individuele voorzieningen Jeugdwet en de maatwerkvoorzieningen Wmo.
Financieel belang	De financiële bijdrage van gemeente Wageningen bedraagt in 2021 € 141.523.
Eigen Vermogen	2017: € 0 2018: € 0 2019: € 656.000
Vreemd Vermogen	2017: € 1.586.452 2018: € 2.448.793 2019: € 3.407.000
Financieel resultaat	2017: € 0 2018: € 0 2019: € 656.000

Naam	[6] Euregio Rijn - Waal
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Kleef
Openbaar belang	Regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar leden op ruimtelijk en sociaal terrein te bevorderen, te ondersteunen en te coördineren. O.a. door de uitvoering van projecten en het aanvragen van financiële middelen. Tevens advisering aan leden, burgers, bedrijven, organisaties, overheden en andere instellingen bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen.
Deelnemende partijen	In de Euregio nemen 136 organisaties deel. Zie voor alle deelnemende organisaties www.euregio.org .
Bestuurlijk belang	Deelname aan dagelijks bestuur en Euregioraad
Financieel belang	De financiële bijdrage van gemeente Wageningen bedraagt in 2021 € 9.750.
Eigen Vermogen	2017: € 1.460.210 2018: € 1.459.405 2019: € 1.650.555
Vreemd Vermogen	2017: € 2.453.102 2018: € 2.707.292 2019: € 3.614.739
Financieel resultaat	2017: € 145.143 2018: € - 801 2019: € 192.469

Vennootschappen en coöperaties

Naam	[7] Afvalcombinatie De Vallei NV (ACV)
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Ede

Naam	[7] Afvalcombinatie De Vallei NV (ACV)
Openbaar belang	ACV verzorgt de afvoer van afval voor huishoudens in de gemeente Wageningen.
Deelnemende partijen	De gemeenten Ede, Renkum, Wageningen, Veenendaal en Renswoude.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder (lid van de AVA)
Financieel belang	Er zijn 12 miljoen aandelen, waarvan 5.846.003 geplaatst zijn bij de gemeenten. De gemeente Wageningen bezit 883.383 aandelen. Deze aandelen staan voor € 847.253 op de balans. De gemeente Wageningen is klant van de ACV en staat garant voor de leningen.
Eigen Vermogen	2017: € 11.113.000 2018: € 11.175.000 2019: € 11.082.000
Vreemd Vermogen	2017: € 21.933.000 2018: € 19.888.000 2019: € 21.897.000
Financieel resultaat	2017: € 561.000 2018: € 623.000 2019: € 530.000

Naam	[8] Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Openbaar belang	De activiteiten van de bank richten zich op de financiering van de activiteiten van publieke instellingen.
Deelnemende partijen	Aandeelhouders zijn alle of nagenoeg alle gemeenten en provincies in Nederland en de Staat der Nederlanden. De Staat bezit de helft van de ruim 55 miljoen aandelen, de gemeenten en provincies de overige.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder (lid van de AVA)
Financieel belang	50.310 aandelen (=0,09%) De historische waarde van de aandelen bedraagt € 114.148. De dividenduitkering in 2019 bedroeg € 143.000.
Eigen Vermogen	2017: € 4.953.000.000

Naam	[8] Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)
	2018: € 4.991.000.000 2019: € 8.887.000.000
Vreemd Vermogen	2017: € 135.072.000.000 2018: € 132.518.000.000 2019: € 144.802.000.000
Financieel resultaat	2017: € 393.000.000 2018: € 337.000.000 2019: € 142.000.000

Naam	[9] Marin Stakeholders Association
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Wageningen
Openbaar belang	Het behouden van werkgelegenheid in Wageningen en specifiek kennisintensieve werkgelegenheid.
Deelnemende partijen	Vertrouwelijk
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft een vertegenwoordiger in het bestuur van de Stichting MSA.
Financieel belang	De gemeente staat garant voor een bedrag van € 490.000. De garantstelling heeft een looptijd van 5 jaar (2016-2021).
Eigen Vermogen	2017: € 22.236.000 2018: € 22.147.000 2019: € 21.697.000
Vreemd Vermogen	2017: € 39.468.000 2018: € 38.609.000 2019: € 36.984.000
Financieel resultaat	2017: € -/- 720.000 2018: € -/- 89.000 2019: € -/- 450.000

Stichtingen en verenigingen

Naam	[10] Nationaal Comité Herdenking Capitulaties 1945 (Wageningen 45)
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Wageningen

Naam	[10] Nationaal Comité Herdenking Capitulaties 1945 (Wageningen 45)
Openbaar belang	Samenwerking borgt nationale status, status Gelders bevrijdingsfestival Stad der Bevrijding en behoud erfgoed.
Deelnemende partijen	Ministerie van Defensie, Provincie Gelderland en het V-fonds
Bestuurlijk belang	Het collegelid met Wageningen 45 in de portefeuille is adviseur.
Financieel belang	De subsidie 2021 voor NCHC bedraagt € 135.151.
Eigen Vermogen	2017: € 31.609 2018: € 52.083 2019: € 2.846
Vreemd Vermogen	2017: € 110.912 2018: € 101.771 2019: € 102.233
Financieel resultaat	2017: € 75.493 2018: € 20.473 2019: € -49.237

Overige verbonden partijen

Niet van toepassing.

Paragraaf 5 Grondbeleid

Inleiding

In paragraaf 5 staat het grondbedrijf centraal. Eerst gaan we in op de kaders die voor het grondbedrijf van belang zijn. Het betreft het grondbeleid, de grondprijzenbrief, de marktsituatie en de meerjarenplanning van de woningbouw. Vervolgens gaan we op hoofdlijnen in op de resultaten van de diverse projecten. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen we naar de MPG 2020, die tegelijkertijd met de Jaarstukken 2019 is aangeboden.

Kaders grondbedrijf

Nota grondbeleid

Het grondbeleid schept de voorwaarden en bepaalt de financieel economische spelregels voor het realiseren van de gewenste ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen van de gemeente. In de nota grondbeleid staat nog dat we in beginsel actief grondbeleid voeren. Dit houdt in dat we actief en risicodragend grondposities verwerven en ontwikkelen. In de praktijk voert de gemeente echter faciliterend of passief grondbeleid. Dit betekent dat we de grond niet zelf kopen, maar wel proberen om mee te denken in de planvorming om doelstellingen op gemeentelijk- en project niveau te kunnen realiseren. In 2020 wordt er gewerkt aan een nieuwe nota grondbeleid.

Grondprijzenbrief

In 2012 zijn we overgaan van een nota grondprijzen naar een grondprijzenbrief. Deze brief met prijzen voor diverse typen vastgoed passen we tweejaarlijks in het eerste kwartaal aan. Deze brief vormt de basis voor uitgifte van grond die de gemeente zelf in bezit heeft en dient als richtlijn voor initiatiefnemers met grond. In 2020 wordt de grondprijzenbrief geactualiseerd.

Marktsituatie

De markt is na een periode van economische crisis vanaf eind 2016/begin 2017 aangetrokken. Dit is vooral merkbaar door toenemende bouwactiviteiten, productie en verkoop van woningen. Voor het gepland aantal woningen de komende tien jaar (opgenomen in de Kwalitatieve Woningbouwprogramma (KWP4)), is sprake van voldoende bouwlocaties met een marktconform en afzetbaar ontwikkelpotentieel in een gunstige markt.

Onderhanden werken (OHW)

Onderhanden werken zijn projecten waarbij de gemeente zelf gronden in bezit heeft. De uitvoering van deze projecten loopt en de grondexploitaties zijn door de raad vastgesteld. De gemeente verkrijgt inkomsten door verkoop van bouwgrond aan particulieren of ontwikkelaars. De afzetnelheid is afhankelijk van de marktvraag. Bij deze projecten loopt de gemeente relatief veel risico. In de praktijk liggen de risico's echter zo veel mogelijk bij ontwikkelaars door het sluiten van contracten, waarin de momenten van afname van de grond en prijzen vastliggen. In 2020 zijn er nog drie lopende projecten:

- Buurtseweg/Ireneschool;
- DMP;
- Costerweg 65.

Alle woningen in het project DMP zijn reeds gerealiseerd, in 2020 wordt het project afgesloten.

Kostenverhaallicaties (KVL)

Kostenverhaallicaties zijn projecten, waarbij de bouwkaavel in het bezit is van een private partij en door die partij wordt ontwikkeld. De gemeente treedt enkel c.q. vooral op als overheid, die de plannen van private partijen faciliteert als daarvoor een bestemmingswijziging noodzakelijk is. De kosten worden verhaald op de initiatiefnemers. In 2020 zijn er de volgende lopende projecten:

<ul style="list-style-type: none"> • Rustenburg fase 2 • Kortenoord • Veerweg 121 • De Dreijen I • De Dreijen II • Wageningen Campus • De Born-Oost • AC Light • Kirpestein • Duivendaal • Geertjesweg Nobelweg • Nudepark II 	<ul style="list-style-type: none"> • Patrimonium • Tropische Kas • 3e Kwadrant Campus • Unilever • Dorskamp • Pieter Pauw • Hof van Wageningen • Brink Residence • Haarweg 333 • Marijkeweg 20 • Churchillweg/Spelstraat
---	---

In 2020 zijn de volgende projecten gerealiseerd en worden afgesloten: Wageningen Campus, Patrimonium, Tropische Kas, 3e kwadrant Campus, Unilever en Hof van Wageningen.

De plankosten van diverse projecten zijn in het verleden toegenomen als gevolg van de complexiteit, programmawijzigingen en/of een moeizame bestemmingsplanprocedures. Zowel bij lopende projecten als bij nieuwe projecten worden in 2020 (indien mogelijk) afspraken gemaakt met initiatiefnemers om voornoemde risico's financieel sluitend op te vangen. Uitgangspunt is het kostenneutraal ontwikkelen van kostenverhaalslocaties.

De totale boekwaarde bedraagt eind 2019 € 1,6 miljoen (OHW € 1,7 miljoen en KVL - € 0,1 miljoen). Het inzicht per ontwikkellocatie en op welke manier toekomstige tekorten voorkomen kunnen worden, wordt beschreven in het MPG 2020.

Overzicht onderhanden werken en kostenverhaal locaties per 31-12-2019 (x € 1.000)

Exploitatie	Boekwaarde	Prognose NCW	Prognose EW	Voorziening
Onderhanden werken	1.717	-395	-411	943
Kostenverhaal projecten	-78	-48	-48	496
Totaal	1.639	-443	-459	1.439

In de toelichting op de balans is de voorziening per 31-12-2019 op nominale waarde opgenomen.

Resultaat

Het integraal resultaat van het MPG 2020 bedraagt € 0,4 miljoen positief. De stand van de algemene reserve grondexploitaties bedraagt per 01-01-2020 afgerond € 5 miljoen. Rekening houdend met risico's en claims van € 0,3 miljoen en voorzieningen voor negatieve complexen, is de Reserve Grondexploitatie van € 4,2 miljoen in 2020 (en verder oplopend door grondverkoop naar circa € 5,3 miljoen in 2028) ruim voldoende.

Stand reserve grondexploitatie

De stand van de reserve grondexploitaties was per 01-01-2019 afgerond € 4,3 miljoen. Aan de reserve onttrekken we bedragen voor onder meer niet verhaalbare plankosten in projecten kosten voor algemene zaken. Daarnaast storten we in deze reserve de winstnemingen en de positieve resultaten van af te sluiten locaties.

Verloop reserve grondexploitatie (x € 1.000)	
Stand per 1-1-2019	4.340
Rente	0
Onttrekkingen	-70
Verliesvoorziening toe- of afname	-137
Stortingen	29
Winstnemingen	865
Stand per 31-12-2019	5.027

De stand van de reserve grondexploitaties bedraagt na de onttrekkingen, afwaarderingen, stortingen en winstnemingen € 5 miljoen per 31-12-2019. Dit bedrag is bedoeld om claims en risico's te dekken. Dit geeft onderstaand beeld.

Reserve grondexploitatie na claims en risico's (x € 1.000)	
Stand per 31-12-2019	5.027
Claims	45
Risico's	291
Restant na reserveringen per 31-12-2019	4.691

De reserve grondexploitaties is momenteel dus toereikend om de claims én de risico's op te vangen. Deze risico's komen ook terug in paragraaf 1 Weerstandsvermogen.

Paragraaf 6 Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de heffingen van de gemeente. Hierbij gaat het zowel om de gebonden als de ongebonden heffingen. Van gebonden heffingen is het bestedingsdoel wettelijk bepaald, bijvoorbeeld van de afvalstoffenheffing. Van ongebonden heffingen is het bestedingsdoel niet wettelijk bepaald, bijvoorbeeld van de OZB, de onroerendezaakbelasting. De baten en lasten van de ongebonden heffingen maken ook deel uit van het programma Algemene dekking en onvoorzien. De baten en lasten van de gebonden heffingen zijn meegenomen in de desbetreffende programma's.

De lokale heffingen vormen een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente. Deels dienen ze als algemeen dekkingsmiddel voor de gemeentelijke uitgaven, deels ter verrekening van de kosten van de specifieke dienstverlening. Wageningen kent de volgende lokale heffingen:

Ongebonden:

- Onroerendezaakbelastingen (OZB)
- Hondenbelasting
- Parkeerbelastingen
- Precariobelasting (bovengronds)
- Precariobelasting (voor kabels en leidingen)
- (Water)toeristenbelasting
- Reclamebelasting

Gebonden:

- Afvalstoffenheffing
- Rioolheffing
- Leges
- Scheepvaartrechten
- Veergelden
- Begraafrechten
- Marktgeld

Voor diverse heffingen voert de gemeente een kwijtscheldingsbeleid voor de minima.

Heffingen / belastingen 2021

Algemeen

De gemeenteraad stelt de belastingverordeningen en daarmee de tarieven voor de lokale heffingen vast. De belastingverordeningen worden gelijktijdig met de begroting ter vaststelling aan de raad aangeboden. De tarieven voor 2021 worden trendmatig verhoogd met 1,85%. De afwijkingen worden hieronder toegelicht.

Ongebonden:

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

Gegevens	Percentage	
	2020	2021
Eigenaren woningen	0,14869	0,15144
Gebruikers niet-woningen	0,29846	0,31338

Eigenaren niet-woningen	0,37276	0,39140
-------------------------	---------	---------

Bij deze tarieven is uitgegaan van een verhoging van de tarieven met 1,85%. De tarieven zijn nog niet gecorrigeerd voor de waardeverandering als gevolg van de herwaardering. Zoals gebruikelijk stellen wij bij de vaststelling van de belastingverordeningen in november voor de tarieven voorlopig wat hoger vast te stellen. Begin volgend jaar komt dan het raadsvoorstel met de definitieve tarieven, gebaseerd op de uitkomst van de herwaardering.

Parkeerbelastingen

De parkeertarieven blijven in 2021 ongewijzigd.

Reclamebelasting

De tarieven voor 2021 worden met 1,85% verhoogd.

Precariobelasting

Het tarief voor de Precariobelasting kabels en leidingen blijft ongewijzigd.

Hondenbelasting

De tarieven voor 2021 worden met 1,85% geïndexeerd.

Toeristenbelasting

De tarieven voor 2021 worden met 1,85% geïndexeerd.

Gebonden:

Afvalstoffenheffing

De kosten in 2021 nemen toe en er kan niet meer worden gecompenseerd uit de egalisatiereserve, waardoor een verhoging van het tarief nodig is. De toenemende kosten komen door:

- hogere kosten bij de Afvalcombinatie De Vallei (ACV) als gevolg van de herijking tarieven en de daarbij horende nieuwe gestandaardiseerde tarieven die door de ACV 2021 gehanteerd zullen worden voor alle deelnemende gemeenten.
- er wordt rekening mee gehouden dat er in het begrotingsjaar geen winstuitkering is van ACV.
- In de jaarrekening 2019 is op het product afval een tekort ontstaan van € 382.000. Dit tekort zal in de vijfjarige periode 2021 t/m 2025 worden terugbetaald vanuit het product afval aan de reserve Kapitaal zonder bestemming.

De tarieven voor 2021 in euro's per belastingjaar zijn als volgt:

Gegevens	Tarief 2020	Tarief 2021
Eenpersoonshuishoudens	204,24	240,19
Meerpersoonshuishoudens	290,95	326,42

Rioolheffing

De tarieven voor 2021 worden met de normale index verhoogd. In euro's per belastingjaar zijn ze dan als volgt:

Gegevens	Tarief 2020	Tarief 2021
Eenpersoonshuishouden	113,15	115,24

Tweepersoonshuishouden	135,72	138,23
Meerpersoonshuishouden	158,29	161,22

Voor het belastingjaar 2021 wordt van de tarieven voor de rioolheffing 78,8% geïnd.

Leges

De tarieven in Titel II en III van de Legesverordening worden met 1,85% geïndexeerd.

Veergelden

De tarieven per overzetting blijven in 2021 ongewijzigd.

Scheepvaartrechten

De tarieven voor scheepvaartrechten blijven in 2021 ongewijzigd. De tarieven zijn marktconform.

Begraafrechten

De tarieven in de verordening begraafrechten zullen voor 2021 met 1,85% worden geïndexeerd.

Marktgeden

De tarieven voor de markt blijven in 2021 ongewijzigd. De tarieven zijn marktconform.

Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente voert een actief en maximaal kwijtscheldingsbeleid, waarbij kwijtschelding wordt verleend op basis van een inkomen van 100% van de bijstandsnorm. Kwijtschelding wordt in 2021 verleend voor de afvalstoffenheffing (begroot € 230.000), het rioolrecht (begroot € 115.000) en de hondenbelasting (1e hond, begroot € 10.000). Daarnaast kunnen minima in aanmerking komen voor vergoeding van de legeskosten van ID- bewijzen (begroot € 3.400). Naar verwachting zullen circa 850 huishoudens gebruik maken van de kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing en het rioolrecht, 110 huishoudens van de kwijtschelding hondenbelasting en 60 huishoudens van de kwijtschelding leges ID-bewijzen.

Voor ondernemers als natuurlijke persoon bestaat onder bepaalde voorwaarden ook de mogelijkheid kwijtschelding te krijgen voor de genoemde belastingen.

Kostendekkendheid heffingen

Sinds de begroting 2017 moet een onderbouwing gegeven worden van de mate van kostendekkendheid van de gebonden heffingen en de daarbij gehanteerde uitgangspunten. Uitgangspunt bij de heffingen in Wageningen is al jaren dat iedere heffing 100% kostendekkend is. Bij de afvalstoffen- en rioolheffing is dat bovendien inclusief de kosten van de kwijtschelding. We geven hieronder de onderbouwing.

Voor de overhead geldt het volgende: de directe uren worden verhoogd met een opslagpercentage. Het opslagpercentage wordt bepaald door de verhouding indirecte/directe kosten van de totale apparaatskosten. Dit percentage bedraagt 85%.

Opbrengst (x € 1.000)	Afvalstoffen-heffing	Riool-heffing	Veer-gelden	Begraaf-rechten	Markt-gelden	Scheep-vaartrecht
Kosten taakveld(en) incl. (omslag) rente	4.503	2.197	629	442	74	623
Inkomsten taakveld(en) excl. Heffingen	318	676	50	178	0	212
Netto kosten taakveld	4.185	1.521	579	264	74	411
Overhead incl. (omslag) rente	155	210	354	157	20	45
BTW	752	141	0	0	0	0
Totaal toe te rekenen kosten	5.092	1.872	933	421	94	456
Opbrengst heffingen	5.092	1.872	726	421	89	456
Dekking	100%	100%	78%	100%	95%	100%

Voor de leges geldt wettelijk dat het totaal van de gehele verordening ten hoogste kostendekkend mag zijn. Het beleid van Wageningen is echter dat de verordening per titel van de verordening kostendekkend moet zijn, een inperking dus van de wettelijke ruimte. Hieronder geven we de kostendekkendheid per titel aan.

Volledige omschrijving per titel:

Titel 1: Algemene dienstverlening

Titel 2: Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning

Titel 3: Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Opbrengst (x € 1.000)	Titel 1	Titel 2	Titel 3
Kosten taakveld(en) incl. (omslag) rente	1.036	1.416	339
Inkomsten taakveld(en) excl. Heffingen	90	0	0
Netto kosten taakveld	946	1.416	339
Overhead incl. (omslag) rente	605	153	250
BTW	0	0	0
Totaal toe te rekenen kosten	1.551	1.569	589
Opbrengst heffingen	456	1.344	32
Dekking	29%	86%	6%

Belastingopbrengsten

De geraamde opbrengsten van de heffingen zijn als volgt:

Programma	Opbrengst (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
1	Veergelden	657	726	726
1	Parkeerbelasting	1.144	1.222	1.222
2	Marktgeden	80	88	89
2	Scheepvaartrechten	459	456	456
3	Begraafrechten	535	401	421
4	Afvalstoffenheffing	4.055	4.473	5.093
4	Rioolheffing	2.515	2.362	1.872
12	OZB	10.642	11.402	11.657
12	Hondenbelasting	170	183	186
12	Toeristenbelastingen	185	228	231
12	Precariobelastingen	1.587	1.606	1.608
12	Reclamebelasting	97	119	121
m.n. 8 en 11	Leges	1.869	1.813	1.744
Totaal		23.994	25.077	25.426

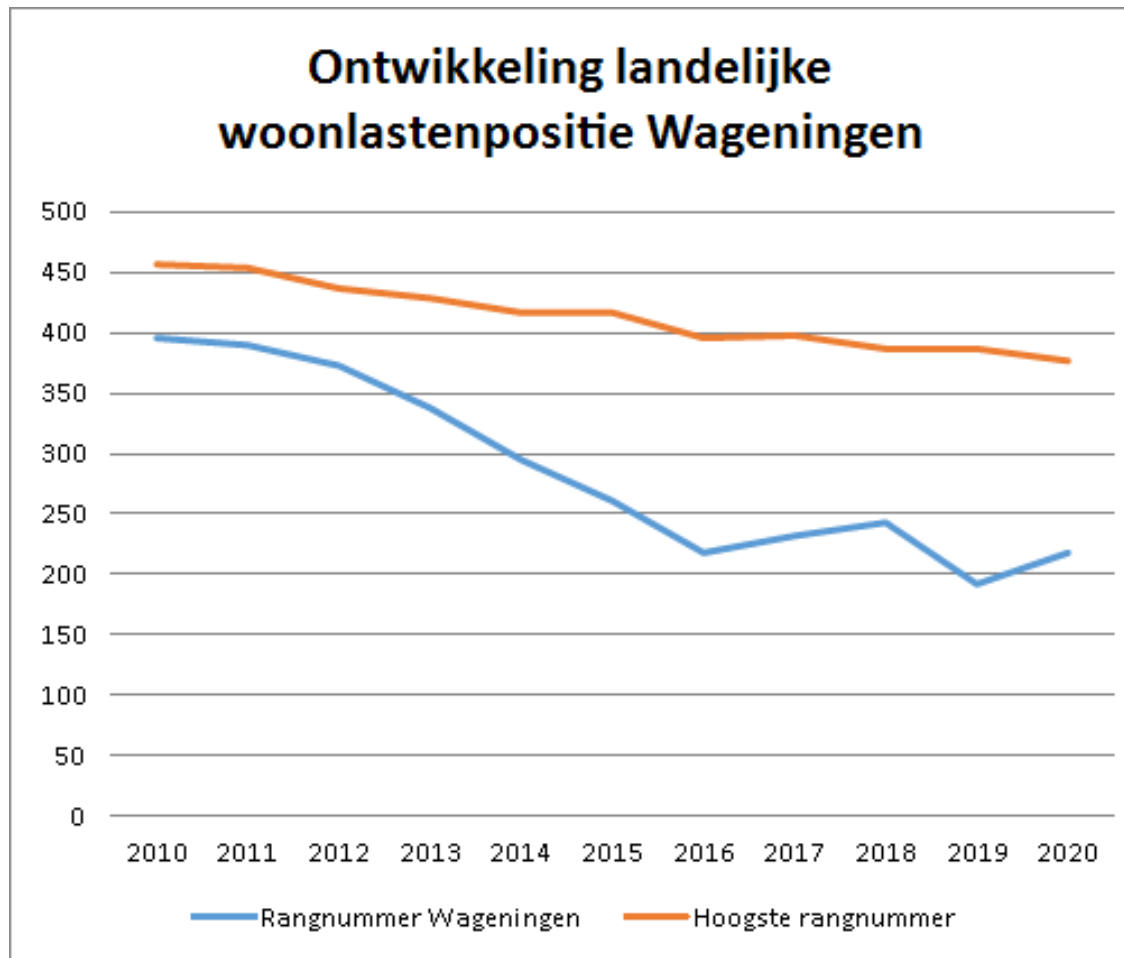
Belastingdruk

Er zijn verschillende organisaties die met regelmaat de ontwikkeling van de lokale lasten volgen. Een van de meest neutrale en consistente onderzoeken is het jaarlijkse onderzoek van het Coelo (Centrum onderzoek economie van de lagere overheden).

Voor een meerpersoonshuishouden waarvan de bewoners tevens eigenaar van de woning zijn, komt Wageningen in de Atlas van de lokale lasten 2020 van het COELO binnen de provincie Gelderland op de 31e plaats. De tabel voor de eerste 31 gemeenten ziet er als volgt uit:

Nr	Gemeente	€ per huishouden	Rangnummer landelijk
1	Aalten	573	1
2	Nijkerk	591	2
3	Overbetuwe	595	3
4	Nunspeet	613	10
5	Putten	646	20
6	Harderwijk	650	24
7	Oost Gelre	669	29
8	Ede	680	33
9	Epe	689	40
10	Druten	712	67
11	Zutphen	712	66
12	Elburg	721	74
13	Berg en Dal	737	94
14	Doetinchem	740	99
15	Arnhem	750	111
16	Wijchen	755	118
17	Rheden	758	122
18	Oude IJsselstreek	761	127
19	Duiven	765	136
20	Voorst	768	142
21	Nijmegen	777	158
22	Scherpenzeel	786	176
23	Westervoort	787	177
24	Bronckhorst	793	187
25	Tiel	794	189
26	Barneveld	796	191
27	Winterswijk	799	193
28	Zevenaar	802	203
29	Berkelland	806	209
30	Oldebroek	807	210
31	Wageningen	812	218

In onderstaande grafiek is de positie van Wageningen weergegeven op de landelijke ranglijst ten opzichte van de gemeente met de hoogste positie. Omdat het totale aantal gemeenten in Nederland langzaam afneemt, dalen hoge posities automatisch. Vanaf 2013 daalt Wageningen gestaag op de ranglijst, zowel in Gelderland als landelijk. In 2017 en 2018 vond een kleine stijging van het rangnummer van Wageningen plaats. In 2019 is de positie van Wageningen op de ranglijst gedaald. In 2020 heeft een stijging plaatsgevonden van de woonlastenpositie van Wageningen.

Paragraaf 7 Financiering

Inleiding

Bij de financieringsparagraaf gaat het om de wijze waarop de gemeente benodigde geldmiddelen aantrekt en (tijdelijk) overtollige geldmiddelen wegzet. De financieringsparagraaf in begroting en jaarrekening is, in samenhang met het Financieringsstatuut, een middel voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie en om deze transparant te maken.

Aan de bepaling van het financieringsbeleid van gemeenten is een aantal randvoorwaarden verbonden. Deze randvoorwaarden zijn vastgelegd in de Gemeentewet en de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido). Op 2 december 2008 heeft het college het huidige Financieringsstatuut vastgesteld en op 7 juli 2009 op een onderdeel geactualiseerd. In de Financiële verordening 2019 zijn de hoofdlijnen van de financieringsfunctie opgenomen.

In het Financieringsstatuut is de beleidsmatige infrastructuur van de financieringsfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. Het statuut maakt een objectieve en transparante verantwoording vooraf en achteraf mogelijk. In het geldbeheer wordt een belangrijk risico gevormd door het verstrekken van geldleningen. Daarom is dit aan strenge regels gebonden. In lijn met de wet Fido bepaalt het financieringsstatuut dat de gemeente uitsluitend leningen (of garanties) mag verstrekken aan derde partijen op grond van de uitvoering van de publieke taak.

Bij het aantrekken van geldleningen vindt op basis van het statuut een nauwkeurige afweging plaats tussen de financiële positie, de aanwezige leningenportefeuille, een recente liquiditeitsplanning en een actuele rentevisie. De looptijd van de leningen wordt afgestemd op de liquiditeitsbehoefte op langere termijn.

Uitstaande geldleningen (ug)

Per 01-01-2021 heeft de gemeente per beleidsprogramma de volgende leningen uitstaan:

Programma (x € 1.000)	Saldo per 01-01-2021	Aflossing 2022	Rente 2023
Sport en cultuur	2.051	62	69
Transparante overheid	20	1	1
Totaal	2.071	63	70

Over de uitstaande leningen wordt in 2021 gemiddeld 3,5% rente ontvangen.

Het verloop van deze uitstaande leningen in de komende jaren is als volgt:

Bedragen x € 1.000	01-01-2021	01-01-2022	01-01-2023	01-01-2024	01-01-2025
Lening ug	2.071	2.010	1.947	1.882	1.724
Rente o.b.v. saldo per 1-1	72	70	68	65	63
Gemiddelde rente	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%	3,6%

Ontvangen geldleningen (og)

Per 01-01-2021 heeft de gemeente de volgende langlopende leningen:

Geldverstrekker (x € 1.000)	Hoofdsom	Startdatum	Einddatum	Looptijd in jaren	Rente %	Saldo per 01-01-2021
Bank Nederlandse Gemeenten	24.000	15-12-2005	1-12-2031	25	3,775%	10.560
Bank Nederlandse Gemeenten	48.513	1-12-2006	1-12-2036	30	4,720%	25.873
Totaal	72.513	-	-	-	-	36.433

Het verloop van deze ontvangen leningen in de komende jaren is als volgt:

Bedragen x € 1.000	01-01-2021	01-01-2022	01-01-2023	01-01-2024	01-01-2025
Lening og	36.433	33.856	31.729	28.702	26.125
Rente o.b.v. saldo per 1-1	1.582	1.469	1.357	1.357	1.138
Gemiddelde rente	4,3%	4,3%	4,3%	4,3%	4,4%

Dit is exclusief eventuele nieuwe leningen in 2021, die op grond van nieuwe investeringen en projectfinancieringen noodzakelijk kunnen zijn.

Renteontwikkeling en rentevisie

De marktrente voor leningen 10 jaar met een lineaire fixe aflossing is in 2020 gedaald naar 0,07% (31-07-2020). Deze bedroeg in september 2019 0,14%. Voor 15 jaar vast is de rente per 31-07-2020 0,20% en voor 25 jaar 0,38%. De verwachting is, dat de wereldeconomie in 2021 fors zal herstellen van de Covid19-crisis uit 2020. Voorwaarde is daarbij dat er een vaccin zal zijn in 2021. De forse steunmaatregelen door overheden en de Europese Centrale Bank zullen naar verwachting verminderen. Door het minder tot niet meer verruimen van de kapitaalmarkt, zal de rente in 2021 licht gaan stijgen. De korte rente kan daarbij in 2021 nog negatief blijven. Gelet op de historisch lage rente en de verwachte lichte stijging van de rentes, wordt op het moment van schrijven gedacht aan het aantrekken van langlopende leningen voor de verwachte investeringen die de komende jaren gepland zijn.

Garanties en borgstellingen

Bij aanvragen voor garanties en borgstellingen is naast landelijke wetgeving de Europese wet- en regelgeving van belang. Met name de voorwaarden waaronder staatssteun (ook steun vanuit de gemeente) is toegestaan, zijn van belang. Om voor borgstelling (of subsidiëring) in aanmerking te komen moet worden voldaan aan diverse voorwaarden.

Per 1 januari 2021 is het totaalbedrag aan borgstellingen waar de gemeente in deelneemt € 3,605 miljoen. Het aandeel van de gemeente in deze borgstellingen is € 3,151 miljoen.

Naast de hiervoor genoemde borgstellingen staat de gemeente ook borg voor leningen aan toegelaten instellingen voor sociale woningbouw en voor hypotheekleningen wegens particulier woningbezit (achtervang-garanties).

De risico's die hiermee gemoeid zijn, zijn tot een minimum beperkt doordat de primaire garantstelling is ondergebracht bij waarborgfondsen. Zo zijn de borgstellingen aan toegelaten instellingen (woningbouwverenigingen) ondergebracht bij het waarborgfonds sociale woningbouw en de borgstellingen voor hypotheekleningen wegens particulier woningbezit bij het fonds nationale hypotheekgarantie. Op basis hiervan is in het voorjaar van 2012 ingeschat dat het risico op een financieel nadeel voor de gemeente zeer onwaarschijnlijk is. Op dit moment is er geen aanleiding deze inschatting te herzien.

De afgegeven achtervanggaranties zijn als volgt opgebouwd (stand per 01-01-2021):

Schuldenaar (x € 1.000)	Saldo leningen
De Woningstichting	175.691
Idealis	50.500
Woningbouwvereniging Gelderland	700
Woonstede	10.000
Particuliere wooneigenaren	27.000
Totaal	263.891

De gemeente heeft ook borgstellingen afgegeven aan woongroepen. Het risico bij deze borgstellingen is uiterst klein omdat de overwaarde van de als hypotheek ingebrachte panden de afgegeven garanties inmiddels ver overstijgt. Op 1 januari 2021 is de omvang van deze garanties € 24.683. Deze garanties lopen geleidelijk af tot het jaar 2024. Er worden geen nieuwe garanties verwacht.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. In de wet FIDO is bepaald dat de gemiddelde netto vlottende schuld, over drie maanden gezien, deze kasgeldlimiet niet mag overschrijden.

Onder de gemiddelde netto vlottende schuld wordt het saldo van de opgenomen leningen met een looptijd korter dan één jaar, de schulden en tegoeden in rekening-courant en contante gelden verstaan. De kasgeldlimiet wordt bepaald door het begrotingstotaal vermenigvuldigd met een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van 8,5% over het begrotingstotaal.

Berekening kasgeldlimiet (x € 1.000.000)	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Totale lasten	106,1	106,8	107,8	109,2
Kasgeldlimiet (totale lasten x 0,085)	9,0	9,1	9,2	9,3

Het beleid is erop gericht binnen de kasgeldlimiet een schuldbestand aan te houden, omdat de rente op kortlopende middelen in het algemeen lager is dan de rente op langlopende middelen.

De netto vlottende schuld moet op kwartaalbasis binnen deze limiet blijven. Bij een dreigende overschrijding van de kasgeldlimiet gaat de gemeente over tot consolidatie van haar vlottende schuld door het aantrekken van een langlopende geldlening. Bij het aantrekken van langlopende leningen wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van de financieringsbehoefte op korte termijn. De gemeente baseert zich bij het aantrekken van leningen op een globale liquiditeitsbehoefte. Zij doet dit aan de hand van een jaarlijks terugkerend patroon van de financieringsbehoefte aangevuld met specifieke informatie over grote investeringswerken en/of geldstromen.

Vanaf 2009 is de Wet Fido gewijzigd en is het toezicht op de kasgeldlimiet voortaan meer in het kader van het reguliere toezicht geplaatst, net als de renterisiconorm. De reguliere kwartaalrapportages aan de provincie zijn daarmee vervallen. Voor de interne beheersing blijven de kwartaalrapportages wel van belang voor het signaleren van overschrijdingen. Wanneer in drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet wordt overschreden, moet de toezichthouder vroegtijdig hiervan in kennis worden gesteld. De gemeente Wageningen heeft de laatste jaren een ruime onderschrijding van de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

Met de renterisiconorm wordt een kader gesteld voor de spreiding van de looptijden van langlopende geldleningen. Het doel hiervan is te komen tot een spreiding van de (mogelijke) fluctuaties in de renterisico's over langlopende geldleningen c.q. de vaste schuld.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de gemeente ruimschoots binnen de wettelijke norm blijft.

Bedragen x €1.000		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Berekening renterisiconorm					
A	Begrotingstotaal (totale lasten)	106.055	106.815	107.810	109.209
B	Percentage regeling	0,2	0,2	0,2	0,2
C	Renterisiconorm (A x B)	21.211	21.363	21.562	21.842
Renterisico op vaste schulden					
D	Renteherzieningen op vaste schuld o/g	0	0	0	0
E	Aflossingen	2.764	2.577	2.577	2.577
F	Renterisico (D + E)	2.764	2.577	2.577	2.577
C	Renterisiconorm	21.211	21.363	21.562	21.842
G	Ruimte onder (+) of overschrijding (-) van de renterisiconorm (C - F)	18.446	18.786	18.985	19.265

Liquiditeitsplanning

De wet Houdbare overheidsfinanciën en het schatkistbankieren maken het noodzakelijk een liquiditeitsplanning op te stellen voor de korte en middellange termijn. Deze planning geeft inzicht in het verloop van de ontvangsten en uitgaven op basis van de meerjarenbegroting, de geplande investeringen, de vrijval uit afschrijvingen en de ontwikkeling van de overige activa en passiva van de gemeente. De planning ziet er als volgt uit :

Liquiditeitsbegroting (x € 1.000)	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Kasstroom op winstbasis	4.720	4.540	3.727	4.436
Kasstroom uit operationele activiteiten	-4.302	4.473	3.717	4.211
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-8.500	-5.420	-4.870	-3.214
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	13.301	947	1.153	-997
Vrije kasstroom	499	0	0	0
Saldo liquide middelen 1 januari	1	500	500	500
Netto kasstroom	499	0	0	0
Saldo liquide middelen 31 december	500	500	500	500

Bovenstaande liquiditeitsbegroting is opgesteld aan de hand van de indirecte methode en omvat een aantal aannames die in werkelijkheid anders kunnen zijn. Daaronder valt onder meer het verwachte saldo van de liquide middelen per 1 januari 2021, het moment van baten en lasten dat gelijk is gesteld aan het moment van ontvangst en betaling en de verdeling van investeringen over de jaren.

Schatkistbankieren

Eind 2013 is het wettelijk verplichte schatkistbankieren ingevoerd. Schatkistbankieren houdt in dat geld en vermogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist mogen worden aangehouden. Overtollige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden.

Het woord overtollig verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Op basis van de wet Fido behoudt een decentrale overheid natuurlijk wel de mogelijkheid om leningen te verstrekken en uitzettingen te verrichten uit hoofde van de publieke taak. De deelname aan schatkistbankieren verandert daar niets aan.

EMU-saldo en EMU-schuld

Sinds 1999 zijn in de Europese Unie (EU) afspraken gemaakt over de saldi van overheidsbegrotingen en -rekeningen. Deze afspraken zijn vastgelegd in het stabiliteit- en groeipact van de EU. De doelstelling van dit pact is het op middellange termijn bereiken en handhaven van een begrotingspositie die vrijwel in evenwicht is dan wel een overschot vertoont. In het verdrag van Maastricht is bepaald, dat in tijden van laagconjunctuur het begrotingstekort het plafond van 3% van het bruto binnenlandsproduct (BBP) niet mag overschrijden (het EMU-saldo).

Eind 2011 is een aangescherpt Stabiliteits- en Groeipact van kracht geworden. De kern hiervan is dat de staatsschuld van eurolanden maximaal 60% van het BBP mag zijn (EMU-schuld) en het begrotingstekort maximaal 3% van het BBP (EMU-saldo). De Nederlandse overheidsschuld kwam aan het einde van het eerste kwartaal van 2017 uit op 59,6 procent van het bbp. Het was voor het eerst in zes jaar dat de schuld lager was dan 60 procent van het bbp. Het bbp van Nederland is iets meer dan € 700 miljard.

EMU-saldo

Bij de bepaling van het EMU-saldo per lidstaat worden ook de saldi van lokale overheden en van sociale fondsen meegenomen. Ook Wageningen draagt als lokale overheid dus bij aan de bepaling van het EMU-saldo. Jaarlijks stelt het Rijk een individuele referentiewaarde voor elke gemeente vast. Voor 2019 bedraagt de referentiewaarde voor Wageningen € 3,752 miljoen.

EMU-schuld

Ten aanzien van de EMU-schuld gelden geen specifieke regels voor gemeenten. Wel draagt het schatkistbankieren eraan bij dat de staatsschuld van Nederland als geheel iets lager ligt.

EMU - saldo (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.046	-2.938	-1.703	-2.168	-2.542	-2.663
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	-6.125	-5.398	-5.158	-5.066	-5.085	-4.958
3. Mutatie voorzieningen	676	-211	-678	-329	-175	-145
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	-2.046	-5.194	-10.200	-8.508	-8.070
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	7.847	203	-2.418	-7.631	-6.140	-5.921

Renteschema

In onderstaand schema wordt conform de voorschriften inzicht gegeven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen en de grondexploitatie wordt toegerekend.

Renteschema (x € 1.000)		Begroting 2021
A	De externe rentelasten over de lange en korte financiering	1.871
B	De externe rentebaten over de lange en korte financiering	0
C=A-B	Saldo rentelasten en rentebaten	1.871
D	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	09
E	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
F	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
G=C-D-E+F	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.862
H	Rente over eigen vermogen	0
I	Rente over voorzieningen	0
J=G+H+I	Totaal aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente	1.862
K	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	2.070
L=J-K	Renteresultaat op het taakveld treasury	-208
M	Boekwaarde integraal gefinancierde vaste activa	100.884
N=J/M	Toegestaan % omslagrente	1,85%
O	Gehanteerde % omslagrente	2,00%
P=L/K	Afwijking mag niet groter zijn dan 25%	-10%

Paragraaf 8 Gevolgen voor de minima

Inleiding

Armoede beperkt zich niet tot enkel materiële tekorten, maar is veelal een complexe problematiek waarbij ook andere elementen een rol spelen. Met armoede hangen ook zaken als schulden, werkloosheid, slechte gezondheid, niet deelnemen aan maatschappelijke activiteiten, schooluitval, slechte woonomstandigheden, verslavingsproblematiek e.d. samen. Verder is uit wetenschappelijk onderzoek vast komen te staan dat arme mensen minder goed in staat zijn om rationele beslissingen te nemen, met als gevolg vaak een verder verslechterende financiële situatie. De reden hiervan is dat een gevoel van schaarste (zoals bijv. een gebrek aan geld) een groot deel van het denkvermogen inneemt. Hierdoor geeft een gevoel van schaarste naast materiële moeilijkheden ook mentale problemen.

De bestrijding van deze problemen kan niet beperkt blijven door alleen materiële ondersteuning, maar vraagt een bredere benadering. Armoede in deze brede betekenis betekent sociale en maatschappelijke uitsluiting. Met andere woorden: je bent niet alleen arm als je te weinig geld hebt, maar vooral ook als dat betekent dat je niet mee kunt doen in de maatschappij en niet meer ziet hoe je uit die situatie kunt komen. Om armoede te bestrijden, is dan ook een samenhangende aanpak ter verbetering van de situatie op alle genoemde terreinen nodig.

Beleid en wetgeving

Beleid:

De toenemende ongelijkheid is slecht voor de maatschappelijke samenhang. Om deze ongelijkheid niet nog verder uit de rails te laten lopen, blijft een ruimhartig minimabeleid gekoppeld aan een laagdrempelige schulddienstverlening van het grootste belang. Deze visie komt terug in het Minimabeleid 2016, de Visie op de Schulddienstverlening en het Beleidskader Samen Wageningen. In het beleidskader is een aantal doelstellingen en resultaten opgenomen die deels overeenkomen met de uitgangspunten uit het Minimabeleid 2016 en de Visie op de Schulddienstverlening en deels hier aanvullend op zijn. Naast ons beleid zijn ook de Participatiewet, de Wet maatschappelijke Ondersteuning en de Gemeentewet op het minimabeleid van toepassing.

Wetgeving:

Vanaf 2011 wordt de bijstandsuitkering jaarlijks verlaagd door de Rijksoverheid. Het beleid is om tot 2035 jaarlijks de uitkering verder te verlagen. Het idee achter die stelselmatige verlaging is dat het dan méér loont om te gaan werken en de bijstand te verlaten. Het verder doorzetten van deze stelselmatige verlaging zal echter een groei van de armoede in Nederland teweeg brengen en gemeenten met het anti-armoedebelief in problemen brengen.

Het Centraal Planbureau en het Sociaal en Cultureel Planbureau rapporteren dat de armoede in Nederland de komende jaren met een kwart zal toenemen als de regering het huidige beleid voortzet. Daarbij is nog geen rekening gehouden met de uitbraak van covid-19

De uitgangspunten en resultaten

Het hanteren van een uniforme inkomensgrens van 130% van de toepasselijke bijstandsnorm

Voor de bepaling of de belanghebbende tot de doelgroep minima behoort, wordt er een uniforme inkomensgrens van 130% van de toepasselijke bijstandsnorm gehanteerd. Dit is min of meer een uniforme grens waar op basis van maatwerk van afgeweken kan worden(zie onder Maatwerk);

Maatwerk

Bij de uitvoering van het minimabeleid wordt toepassing gegeven aan de integrale benadering. Dit betekent dat aandacht wordt geschonken aan problemen die zich op andere levensgebieden binnen het sociale domein voor kunnen doen. Hierbij wordt ook geprobeerd de zelfredzaamheid van de inwoners te vergroten. Naast deze integrale benadering wordt het maatwerkprincipe ook toegepast bij de beoordeling van de uniforme inkomensgrens. Het komt namelijk regelmatig voor dat aanvragers weliswaar een inkomen ontvangen dat boven de genoemde grens ligt, maar over een feitelijk besteedbaar inkomen beschikken dat hier onder ligt. Dit is bijvoorbeeld het geval als mensen in een schuldsaneringstraject zitten. Formeel kan het inkomen hoger liggen dan 130% van de toepasselijke bijstandsnorm, feitelijk heeft men de beschikking over een inkomen dat niet hoger

is dan 100% van deze norm. Alle aanvragen worden volgens dit maatwerkprincipe beoordeeld. Ook bij de resultaten uit het beleidskader Samen Wageningen wordt maatwerk genoemd bij financiële problemen als regels tekort schieten.

Het vertrouwensbeginsel

Bij aanvragen wordt uitgegaan van vertrouwen. Dat betekent dat allerlei overbodige bureaucratische controles achterwege blijven. Als gegevens bekend zijn, zoals bij de regeling chronisch zieken en gehandicapten, dan worden regelingen niet op aanvraag maar ambtshalve toegekend;

Preventie en vroegsignalering

Bij schulddienstverlening en het minimabeleid wordt primair aandacht besteed aan preventie en vroegsignalering. Ook bij de resultaten van Samen Wageningen wordt de signalering genoemd: "In samenwerking met formele en informele netwerken worden problematische schuldensituaties gesignaleerd, waar mogelijk voorkomen en waar nodig opgelost";

Laagdrempelige dienstverlening en doelgroepenbeleid

De schulddienstverlening wordt laagdrempelig georganiseerd, waarbij de focus ligt op kwetsbare groepen als inwoners met hoge zorgkosten en migranten.

Ondersteuning initiatieven die gericht zijn op armoedebestrijding

Dit resultaat is opgenomen in de Beleidskaders van Samen Wageningen. Als inwoners en organisaties zelf initiatieven ontplooiën die bijdragen aan de bestrijding van armoede, ondersteunt de gemeente deze.

Inwoners met een minimuminkomen benutten de mogelijkheden voor financiële ondersteuning optimaal

Dit resultaat is opgenomen in de Beleidskaders van Samen Wageningen. Gebleken is dat een deel van de minima geen gebruik maakt van alle inkomensondersteunende regelingen waar recht op bestaat. Door verbetering van de communicatie richting de doelgroep en inschakeling van intermediairs worden deze regelingen onder de aandacht van de doelgroep gebracht.

Het bereik van de regelingen

Een ruimhartig beleid alleen is niet voldoende. Het armoedebeleid is pas succesvol als de regelingen de mensen ook bereiken. Daarom wordt permanent aandacht besteed aan communicatie richting de potentiële doelgroep (doelgroep 130% bestaat uit ongeveer 1500 huishoudens).

Beleids- en beheersmatige aspecten

Wettelijk kader en beleid

De artikelen 35 en 36 van de Participatiewet regelen respectievelijk de bijzondere bijstand en de individuele inkomensvoet. De bijzondere bijstand wordt onderscheiden in individuele bijzondere bijstand en categoriale bijzondere bijstand. Individuele bijzondere bijstand wordt alleen verleend als er een noodzaak voor is, categoriale bijzondere bijstand wordt verleend als men behoort tot een bepaalde categorie huishoudens.

De categoriale bijzondere bijstand kan alleen worden verleend in de vorm van een collectieve aanvullende ziektekostenverzekering (CAZ).

Naast de regelingen die gebaseerd zijn op de Participatiewet zijn er voor de minima ook nog regelingen in het leven geroepen die hun grond vinden in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de Gemeentewet. Dit zijn de regeling chronisch zieken en gehandicapten, de compensatie eigen bijdragen WMO-voorzieningen en het Ik Doe Mee Fonds.

De regelingen

a. Regelingen gebaseerd op de Participatiewet

De Individuele Inkomensvoet

De Individuele inkomenstoelage wordt op grond van de Participatiewet verstrekt aan inwoners die over een aaneengesloten periode van 36 maanden een inkomen ontvingen van 130 % van de toepasselijke bijstandsnorm. Op individuele basis wordt beoordeeld of er recht bestaat op deze toeslag.

De CAZ

Minima met een inkomen tot 130% van de toepasselijke bijstandsnorm kunnen een bijdrage krijgen in de aanvullende premies van de zorgverzekering. Ook kunnen mensen met hoge zorgkosten zich verzekeren voor het wettelijk eigen risico.

b. Een regeling die niet is gebaseerd op de Participatiewet, het Ik Doe Mee Fonds

Met deze regeling kunnen minima met een inkomen tot 130% van de toepasselijke bijstandsnorm een bedrag declareren voor sportieve en culturele activiteiten. Doel van de regeling is om de participatie van minima te bevorderen. Om recht te doen aan het principe van de laagdrempeligheid en daarmee het vergroten van het bereik, is besloten een lokale partij met de uitvoering te belasten.

c. Regelingen gebaseerd op de WMO.

Kwijtschelding eigenbijdrage voorzieningen WMO

Aan belanghebbenden met een inkomen tot 130% van de toepasselijke bijstandsnorm wordt kwijtschelding verleend voor de eigen bijdrage voor individuele WMO-voorzieningen. Deze regeling is op 1 januari 2015 ingevoerd.

Regeling Chronisch Zieken en Gehandicapten

Het kabinet heeft besloten om per 1 januari 2015 de Wet Tegemoetkoming Chronisch Zieken en Gehandicapten (WTCCG) de Compensatie Eigen Risico in te trekken. Om de financiële gevolgen van deze afschaffing gedeeltelijk te kunnen compenseren is tevens voorgesteld om de Wmo op dit punt aan te passen. Voor deze compensatie hebben de gemeenten van het Rijk middelen ontvangen. Aan de Wmo is een bepaling toegevoegd die de gemeenten de mogelijkheid biedt gericht een financiële tegemoetkoming te verstrekken aan inwoners met chronische ziekte en/of beperking die aannemelijke meerkosten hebben. Voor chronische zieken en gehandicapten met een inkomen hebben lager dan 130% van het norminkomen (de toepasselijke bijstandsnorm), is de regeling Chronisch Zieken en Gehandicapten ingevoerd. Ook mensen met een inkomen hoger dan 130% van de toepasselijke bijstandsnorm kunnen in speciale omstandigheden voor de regeling in aanmerking komen (zie onder Maatwerk). Voor deze regeling hoeft maar één keer een aanvraag ingediend worden. Daarna wordt de tegemoetkoming jaarlijks automatisch zonder aanvraag en verder onderzoek aan de belanghebbende verstrekt. Hiermee wordt recht gedaan aan het vertrouwensbeginsel.

d. Kwijtschelding gemeentelijke heffingen

Inwoners met een inkomen van 100 % van de toepasselijke bijstandsnorm kunnen voor de volgende

gemeentelijke belastingen (voor een gedeelte van het bedrag) kwijtschelding aanvragen:

- hondenbelasting (alleen voor de eerste hond);
- afvalstoffenheffing (voor de 1e set minicontainers);
- rioolheffing;
- leges reisdocument (voor het bedrag van een ID-kaart).

De gemeente is niet bevoegd de grens van 100% te verhogen. De reden is, dat deze grens in hogere fiscale wetgeving is vastgelegd.

Ontwikkelingen

Project Actieagenda Armoede

In het coalitieakkoord is de ambitie opgenomen deze collegeperiode nader onderzoek te doen naar de toekomst van het Wageningse armoedebeleid en hiervoor nieuw beleid te ontwikkelen. Deze ambitie krijgt vorm in het project 'Actieagenda Armoede'. Gefaseerd wordt gewerkt aan een armoedemonitor, het opstellen van een actieagenda met bijhorend instrumentarium, en de

implementatie van de actieagenda. In 2021 wordt (met name) de actieagenda afgerond en geïmplementeerd.

Financiële begroting

Overzicht baten en lasten

Overzicht baten en lasten

(Bedragen x € 1.000)

Algemene dekkingsmiddelen:	Begroting 2021			Begroting 2022		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	497	13.829	13.332	457	12.601	12.143
Algemene uitkeringen	0	55.320	55.320	0	56.645	56.645
Dividend	0	198	198	0	198	198
Saldo van de financieringsfunctie	2	9	7	2	21	19
Onvoorzien	19	0	-19	19	0	-19
Overige algemene dekkingsmiddelen	113	0	-113	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	632	69.356	68.724	479	69.464	68.985
Kosten van de overhead	12.985	821	- 12.163	12.931	832	- 12.099
Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Totaal saldo van baten en lasten	106.055	104.352	-1.703	106.815	104.647	-2.168
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	2.227	1.895	-332	1.543	2.289	746
Het gerealiseerde resultaat	108.282	106.247	-2.035	108.358	106.936	-1.422

Algemene dekkingsmiddelen:	Begroting 2023			Begroting 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	467	12.877	12.410	477	13.160	12.683
Algemene uitkeringen	0	57.519	57.519	0	58.254	58.254
Dividend	0	198	198	0	198	198
Saldo van de financieringsfunctie	2	0	-2	2	0	-2
Onvoorzien	19	0	-19	19	0	-19
Overige algemene dekkingsmiddelen	-50	0	50	-132	0	132
Totaal algemene dekkingsmiddelen	439	70.595	70.156	366	71.611	71.246
Kosten van de overhead	13.140	842	- 12.297	13.324	858	- 12.466
Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Totaal saldo van baten en lasten	107.810	105.269	-2.541	109.209	106.546	-2.663
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	820	1.011	192	763	583	-179
Het gerealiseerde resultaat	108.629	106.280	-2.350	109.971	107.130	-2.842

Overzicht baten en lasten

(Bedragen x € 1.000)

Programma	Rekening 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Bereikbaarheid	4.484	1.860	2.625	4.328	2.078	2.251	4.333	2.079	2.254
02 Economische ontwikkeling	2.597	3.062	-464	3.322	2.943	378	1.336	881	455
03 Ruimtelijke ontwikkeling	8.823	4.108	4.714	8.289	2.303	5.986	8.500	2.533	5.966
04 Milieu	7.834	7.337	498	7.839	7.754	85	8.026	7.959	67
06 Maatschappelijke ondersteuning	50.658	16.912	33.747	52.481	17.225	35.256	52.486	16.887	35.598
07 Onderwijs en Educatie	3.843	404	3.439	3.999	517	3.482	4.174	524	3.651
08 Wonen	844	1.038	-194	1.743	1.614	129	1.559	1.775	-216
09 Sport en cultuur	7.042	1.696	5.346	6.575	1.085	5.490	6.707	1.123	5.584
10 Veiligheid	1.787	10	1.777	1.982	6	1.976	1.997	0	1.997
11 Transparante overheid	3.592	548	3.044	3.148	557	2.591	3.321	468	2.853
12 Algemene dekking & onvoorzien	13.167	68.744	-55.577	13.882	68.566	-54.684	13.617	70.122	-56.506
Geraamd saldo van baten en lasten	104.673	105.719	-1.046	107.588	104.650	2.938	106.055	104.352	1.703

Reserve mutaties									
01 Bereikbaarheid	464	507	-43	569	907	-339	341	342	-1
02 Economische ontwikkeling	904	64	840	92	60	31	271	257	15
03 Ruimtelijke ontwikkeling	1.256	461	795	257	59	199	260	19	241
04 Milieu	0	316	-316	0	171	-171	211	170	41
06 Maatschappelijke ondersteuning	0	172	-172	0	253	-253	0	140	-140
07 Onderwijs en Educatie	0	112	-112	0	86	-86	0	86	-86
08 Wonen	724	30	694	123	0	123	23	0	23
09 Sport en cultuur	308	950	-642	69	231	-162	70	218	-148
10 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11 Transparante overheid	50	211	-161	50	0	50	50	0	50
12 Algemene dekking & onvoorzien	10.724	11.019	-295	2.001	2.166	-165	1.001	664	337
Totaal mutaties reserves	14.430	13.841	588	3.161	3.934	-773	2.227	1.895	332

Geraamd resultaat	457	-2.165	-2.035
--------------------------	------------	---------------	---------------

Overzicht baten en lasten

(Bedragen x € 1.000)

Programma	Raming 2022			Raming 2023			Raming 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Bereikbaarheid	4.526	2.080	2.446	4.665	2.081	2.584	4.703	2.082	2.621
02 Economische ontwikkeling	1.417	897	519	1.374	886	488	1.478	925	553
03 Ruimtelijke ontwikkeling	8.506	2.281	6.225	8.447	2.286	6.161	8.421	2.199	6.222
04 Milieu	8.013	8.120	-107	8.211	8.279	-68	8.372	8.399	-27
06 Maatschappelijke ondersteuning	52.790	16.900	35.890	53.502	16.946	36.556	54.229	16.993	37.236
07 Onderwijs en Educatie	4.194	530	3.664	4.185	536	3.649	4.202	542	3.660
08 Wonen	1.532	2.035	-503	1.502	1.295	206	1.510	1.101	409
09 Sport en cultuur	6.735	1.130	5.605	6.812	1.137	5.675	6.779	1.145	5.634
10 Veiligheid	2.029	0	2.029	2.062	0	2.062	2.152	0	2.152
11 Transparante overheid	3.663	433	3.230	3.471	439	3.032	3.674	746	2.928
12 Algemene dekking & onvoorzien	13.411	70.241	- 56.830	13.578	71.382	- 57.804	13.691	72.415	- 58.724
Geraamd saldo van baten en lasten	106.815	104.647	2.168	107.810	105.269	2.542	109.209	106.546	2.663

Reserve mutaties									
01 Bereikbaarheid	295	253	42	248	161	87	252	152	100
02 Economische ontwikkeling	21	47	-26	24	47	-23	24	47	-22
03 Ruimtelijke ontwikkeling	195	19	176	183	19	164	117	19	98
04 Milieu	215	0	215	219	0	219	223	0	223
06 Maatschappelijke ondersteuning	0	0	0	0	0	0	0	0	0
07 Onderwijs en Educatie	0	86	-86	0	86	-86	0	86	-86
08 Wonen	23	0	23	23	0	23	23	0	23
09 Sport en cultuur	743	974	-231	72	249	-177	73	180	-107
10 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11 Transparante overheid	50	110	-60	50	0	50	50	0	50
12 Algemene dekking & onvoorzien	1	800	-799	1	450	-449	1	100	-99
Totaal mutaties reserves	1.543	2.289	-746	820	1.011	-192	763	583	179

Geraamd resultaat	-1.422	-2.350	-2.842
--------------------------	---------------	---------------	---------------

Geraamde baten en lasten per taakveld

Geraamde baten en lasten per taakveld

Tkv	Omschrijving tkv		B - 2021	B - 2022	B - 2023	B - 2024
0.1	Bestuur	Lasten	1.990.559	2.310.553	2.065.571	2.086.260
Totaal 0.1			1.990.559	2.310.553	2.065.571	2.086.260
0.10	Mutaties reserves	Lasten	2.226.996	1.543.026	819.611	762.603
		Baten	-1.895.076	-2.288.573	-1.011.118	-583.497
Totaal 0.10			331.920	-745.547	-191.508	179.106
0.2	Burgerzaken	Lasten	809.007	820.066	860.227	1.030.037
		Baten	-468.018	-432.563	-438.552	-745.501
Totaal 0.2			340.989	387.504	421.674	284.536
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Lasten	967.128	970.869	937.676	953.398
		Baten	-1.166.482	-1.418.978	-671.510	-469.199
Totaal 0.3			-199.354	-448.109	266.166	484.199
0.4	Overhead	Lasten	13.415.410	13.370.572	13.589.318	13.784.145
		Baten	-821.323	-831.804	-842.445	-858.309
Totaal 0.4			12.594.087	12.538.768	12.746.873	12.925.836
0.5	Treasury	Lasten	-196.869	-347.415	-422.621	-505.051
		Baten	-152.127	-163.956	-143.000	-143.000
Totaal 0.5			-348.996	-511.371	-565.621	-648.051
0.61	OZB woningen	Lasten	493.799	454.399	463.929	473.676
		Baten	-6.196.813	-6.333.673	-6.473.118	-6.615.470
Totaal 0.61			-5.703.014	-5.879.274	-6.009.189	-6.141.794
0.62	OZB niet-woningen	Baten	-5.484.295	-5.608.012	-5.734.064	-5.862.741
Totaal 0.62			-5.484.295	-5.608.012	-5.734.064	-5.862.741
0.63	Parkeren	Baten	-1.222.203	-1.222.238	-1.222.288	-1.222.183
Totaal 0.63			-1.222.203	-1.222.238	-1.222.288	-1.222.183
0.64	Belastingen Overig	Lasten	2.978	3.022	3.068	3.114
		Baten	-1.916.405	-424.085	-431.907	-439.874
Totaal 0.64			-1.913.428	-421.063	-428.840	-436.760
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	Lasten	-	-	-	-
		Baten	-	-	-	-
			55.319.609	56.644.656	57.519.487	58.253.595
Totaal 0.7			55.319.609	56.644.656	57.519.487	58.253.595
0.8	Overige baten en lasten	Lasten	332.900	370.400	395.400	395.400
		Baten	-	-	-	-
Totaal 0.8			332.900	370.400	395.400	395.400
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Lasten	1.859.718	1.889.974	1.920.347	2.007.668
		Baten	-	-	-	-
Totaal 1.1			1.859.718	1.889.974	1.920.347	2.007.668
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Lasten	686.253	702.085	717.671	732.027

		Baten	-32.331	-32.744	-33.164	-33.593
Totaal 1.2			653.922	669.342	684.506	698.434
2.1	Verkeer en vervoer	Lasten	3.853.181	4.039.173	4.176.289	4.238.074
		Baten	-115.173	-115.229	-115.284	-115.341
Totaal 2.1			3.738.008	3.923.945	4.061.005	4.122.733
2.2	Parkeren	Lasten	549.618	553.526	558.171	545.517
Totaal 2.2			549.618	553.526	558.171	545.517
2.4	Economische Havens en waterwegen	Lasten	986.723	614.710	611.729	612.222
		Baten	-455.617	-455.617	-455.617	-455.617
Totaal 2.4			531.106	159.093	156.112	156.605
2.5	Openbaar vervoer	Lasten	715.473	729.499	738.857	739.307
		Baten	-845.362	-846.402	-847.457	-848.527
Totaal 2.5			-129.889	-116.902	-108.600	-109.220
3.1	Economische ontwikkeling	Lasten	894.618	846.544	824.090	833.780
		Baten	-	-	-	-
Totaal 3.1			894.618	846.544	824.090	833.780
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	Lasten	68.922	70.153	71.404	72.585
		Baten	-89.122	-90.459	-91.815	-93.193
Totaal 3.3			-20.200	-20.305	-20.412	-20.607
3.4	Economische promotie	Lasten	166.422	168.208	169.967	246.692
		Baten	-231.445	-234.801	-238.220	-241.702
Totaal 3.4			-65.023	-66.593	-68.254	4.990
4.1	Openbaar basisonderwijs	Lasten	149.655	151.900	154.178	156.491
Totaal 4.1			149.655	151.900	154.178	156.491
4.2	Onderwijshuisvesting	Lasten	2.116.462	2.101.543	2.059.799	2.043.553
		Baten	-111.890	-113.568	-115.272	-117.001
Totaal 4.2			2.004.572	1.987.974	1.944.527	1.926.552
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Lasten	1.070.298	1.088.314	1.106.006	1.123.828
		Baten	-	-	-	-
Totaal 4.3			1.070.298	1.088.314	1.106.006	1.123.828
5.1	Sportbeleid en activering	Lasten	291.353	295.668	300.048	304.494
		Baten	-68.148	-69.170	-70.208	-71.261
Totaal 5.1			223.205	226.498	229.840	233.233
5.2	Sportaccommodaties	Lasten	3.139.939	3.070.281	3.046.508	3.007.369
		Baten	-982.371	-989.618	-996.969	-1.004.843
Totaal 5.2			2.157.568	2.080.663	2.049.539	2.002.526
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Lasten	2.508.872	2.441.663	2.520.350	2.496.278
		Baten	-326.464	-331.116	-335.838	-340.631
Totaal 5.3			2.182.409	2.110.547	2.184.512	2.155.647
5.4	Musea	Lasten	384.341	392.598	399.869	407.090
		Baten	-8.718	-8.849	-8.982	-9.117
Totaal 5.4			375.623	383.749	390.887	397.974

5.5	Cultureel erfgoed	Lasten	41.473	43.732	45.833	45.778
		Baten	-1.205	-1.205	-1.205	-1.205
Totaal 5.5			40.268	42.527	44.628	44.573
5.6	Media	Lasten	1.181.242	1.196.832	1.212.599	1.228.541
		Baten	-46.117	-44.680	-43.165	-41.566
Totaal 5.6			1.135.125	1.152.152	1.169.434	1.186.975
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Lasten	3.441.263	3.558.743	3.593.046	3.573.498
		Baten	-58.119	-58.991	-13.516	-13.719
Totaal 5.7			3.383.143	3.499.752	3.579.530	3.559.779
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	5.368.039	5.532.155	5.625.649	5.706.527
		Baten	-680.458	-687.602	-694.854	-702.214
Totaal 6.1			4.687.581	4.844.553	4.930.795	5.004.313
6.2	Wijkteams	Lasten	4.339.803	4.569.980	4.648.618	4.882.044
		Baten	-25.806	-26.193	-26.586	-26.985
Totaal 6.2			4.313.997	4.543.787	4.622.032	4.855.059
6.3	Inkomensregelingen	Lasten	15.464.662	15.340.589	15.420.074	15.500.436
		Baten	-	-	-	-
Totaal 6.3			12.326.049	12.326.413	12.326.782	12.327.157
6.4	Begeleide participatie	Lasten	4.878.210	4.881.006	4.913.271	4.884.650
		Baten	-837.086	-791.284	-779.543	-768.450
Totaal 6.4			4.041.124	4.089.722	4.133.727	4.116.200
6.5	Arbeidsparticipatie	Lasten	2.502.627	2.539.375	2.584.238	2.629.078
		Baten	-15.255	-15.484	-15.716	-15.952
Totaal 6.5			2.487.372	2.523.891	2.568.522	2.613.126
6.6	Maatwerk-voorzieningen (WMO)	Lasten	1.051.940	1.070.407	1.084.131	1.100.778
		Baten	-59.709	-61.201	-62.119	-63.051
Totaal 6.6			992.231	1.009.205	1.022.011	1.037.727
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Lasten	9.583.834	9.816.727	9.971.598	10.129.448
		Baten	-3.623.441	-3.679.143	-3.735.681	-3.790.966
Totaal 6.71			5.960.393	6.137.584	6.235.917	6.338.481
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Lasten	8.000.999	7.993.094	8.116.141	8.241.033
Totaal 6.72			8.000.999	7.993.094	8.116.141	8.241.033
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Lasten	397.443	404.926	411.980	417.860
Totaal 6.82			397.443	404.926	411.980	417.860
7.1	Volksgezondheid	Lasten	1.372.075	1.229.814	1.318.878	1.333.584
		Baten	-	-	-	-
Totaal 7.1			1.372.075	1.229.814	1.318.878	1.333.584
7.2	Riolering	Lasten	2.044.720	2.137.985	2.190.050	2.206.984
		Baten	-2.546.730	-2.609.719	-2.668.866	-2.686.995
Totaal 7.2			-502.010	-471.734	-478.816	-480.011

7.3	Afval	Lasten	4.119.480	4.197.812	4.274.472	4.351.885
		Baten	-5.410.280	-5.508.431	-5.608.386	-5.710.175
Totaal 7.3			-1.290.800	-1.310.620	-1.333.914	-1.358.289
7.4	Milieubeheer	Lasten	1.643.953	1.628.151	1.701.571	1.771.269
		Baten	-2.034	-2.065	-2.095	-2.127
Totaal 7.4			1.641.919	1.626.087	1.699.476	1.769.142
7.5	Begraafplaatsen	Lasten	438.962	445.568	450.236	454.136
		Baten	-579.333	-587.952	-596.781	-604.575
Totaal 7.5			-140.371	-142.384	-146.545	-150.439
8.1	Ruimtelijke Ordening	Lasten	1.309.241	1.136.360	1.181.601	1.210.344
		Baten	-578.009	-295.756	-316.817	-200.406
Totaal 8.1			731.232	840.604	864.784	1.009.939
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Lasten	112.217	356.187	342.854	364.372
		Baten	-320.590	-335.386	-322.426	-359.902
Totaal 8.2			-208.373	20.801	20.428	4.470
8.3	Wonen en bouwen	Lasten	1.505.824	1.627.074	1.455.439	1.388.919
		Baten	-1.227.506	-1.247.993	-1.268.857	-1.290.106
Totaal 8.3			278.318	379.081	186.582	98.813
Eindtotaal			2.035.043	1.422.240	2.350.024	2.841.975

Verdeling taakvelden per programma

Verdeling taakvelden per programma

Prog	Programma	Tkv	Omschrijving tkv	B - 2021	B - 2022	B - 2023	B - 2024
01	BEREIKBAARHEID	0.1	Mutaties reserves	-1.189	42.445	87.200	99.743
		0					
		2.1	Verkeer en vervoer	3.056.818	3.231.282	3.356.696	3.406.670
		2.2	Parkeren	549.618	553.526	558.171	545.517
		2.5	Openbaar vervoer	-129.889	-116.902	-108.600	-109.220
		0.6	Parkeren	-	-	-	-
		3		1.222.203	1.222.238	1.222.288	1.222.183
Totaal 01				2.253.155	2.488.112	2.671.179	2.720.526
02	ECONOMISCHE ONTWIKKELING	0.1	Mutaties reserves	14.614	-26.173	-22.594	-22.368
		0					
		1.2	Openbare orde en Veiligheid	92.989	95.572	97.812	100.110
		2.4	Economische Havens en waterwegen	154.059	-59.648	-64.363	-65.574
		3.1	Economische ontwikkeling	270.085	314.639	285.012	287.758
		3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	-20.200	-20.305	-20.412	-20.607
		3.4	Economische promotie	166.422	168.208	169.967	246.692
		8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-208.373	20.801	20.428	4.470
Totaal 02				469.595	493.093	465.850	530.481
03	RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	0.1	Mutaties reserves	241.112	176.452	163.952	98.032
		0					
		1.2	Openbare orde en Veiligheid	264.944	272.711	279.503	286.202
		2.1	Verkeer en vervoer	681.190	692.663	704.309	716.063
		3.1	Economische ontwikkeling	624.533	531.905	539.078	546.022
		5.4	Musea	145.328	148.648	151.705	154.591
		5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.383.143	3.499.752	3.579.530	3.559.779
		7.4	Milieubeheer	339.898	352.482	360.859	367.563
		7.5	Begraafplaatsen	-140.371	-142.384	-146.545	-150.439
		8.1	Ruimtelijke Ordening	731.232	840.604	864.784	1.009.939
		8.3	Wonen en bouwen	-63.429	28.543	-172.228	-268.094
Totaal 03				6.207.580	6.401.376	6.324.946	6.319.656
04	MILIEU	0.1	Mutaties reserves	41.465	215.162	218.924	222.753
		0					
		1.2	Openbare orde en Veiligheid	64.335	65.506	66.694	67.834
		2.4	Economische Havens en waterwegen	377.047	218.741	220.474	222.179
		7.1	Volksgezondheid	116.191	117.390	118.606	119.775
		7.2	Riolering	-502.010	-471.734	-478.816	-480.011
		7.3	Afval	-	-	-	-
				1.290.800	1.310.620	1.333.914	1.358.289
		7.4	Milieubeheer	1.302.021	1.273.605	1.338.616	1.401.579

Totaal 04				108.250	108.051	150.585	195.820
06	MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING	0.1	Bestuur	20.958	21.273	21.592	21.916
		0.1	Mutaties reserves 0	-139.500	-	-	-
		0.4	Overhead	-	-	-	-
		1.2	Openbare orde en Veiligheid	94.652	96.886	98.543	100.188
		5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	494.158	404.196	413.160	422.113
		6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.457.021	4.596.437	4.676.732	4.744.448
		6.2	Wijkteams	4.313.997	4.543.787	4.622.032	4.855.059
		6.3	Inkomensregelingen	3.082.063	2.956.778	3.035.032	3.114.146
		6.4	Begeleide participatie	4.041.124	4.089.722	4.133.727	4.116.200
		6.5	Arbeidsparticipatie	2.487.372	2.523.891	2.568.522	2.613.126
		6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	992.231	1.009.205	1.022.011	1.037.727
		6.7	Maatwerkdienstverlening 18+	5.960.393	6.137.584	6.235.917	6.338.481
		6.7	Maatwerkdienstverlening 18-	8.000.999	7.993.094	8.116.141	8.241.033
		6.8	Geëscaleerde zorg 18-2	397.443	404.926	411.980	417.860
		7.1	Volksgezondheid	1.255.884	1.112.425	1.200.271	1.213.809
Totaal 06				35.458.794	35.890.203	36.555.662	37.236.106
07	ONDERWIJS & EDUCATIE	0.1	Mutaties reserves 0	-86.259	-86.259	-86.259	-86.259
		4.1	Openbaar basisonderwijs	149.655	151.900	154.178	156.491
		4.2	Onderwijshuisvesting	2.059.399	2.044.302	2.002.372	1.985.932
		4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.070.298	1.088.314	1.106.006	1.123.828
		6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	371.285	379.431	386.631	393.703
Totaal 07				3.564.379	3.577.687	3.562.929	3.573.695
08	WONEN	0.1	Mutaties reserves 0	22.707	22.750	22.838	22.881
		0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-199.354	-448.109	266.166	484.199
		0.4	Overhead	-	-	-	-
		4.2	Onderwijshuisvesting	-72.313	-73.397	-74.498	-75.616
		5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-85.461	-139.600	-149.396	-167.676
		5.4	Musea	18.663	18.399	18.135	17.871
		5.5	Cultureel erfgoed	31.444	33.571	35.538	35.346

		6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-140.725	-131.315	-132.569	-133.838
		8.3 Wonen en bouwen	231.457	237.414	243.043	248.448
Totaal 08			-193.582	-480.287	229.257	431.615
09	SPORT EN CULTUUR	0.1 Mutaties reserves 0	-148.204	-231.205	-176.868	-106.994
		4.2 Onderwijshuisvesting	17.486	17.070	16.654	16.236
		5.1 Sportbeleid en activering	223.205	226.498	229.840	233.233
		5.2 Sportaccommodaties	2.157.568	2.080.663	2.049.539	2.002.526
		5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.773.711	1.845.951	1.920.747	1.901.209
		5.4 Musea	211.632	216.702	221.047	225.512
		5.5 Cultureel erfgoed	8.823	8.956	9.090	9.227
		5.6 Media	1.135.125	1.152.152	1.169.434	1.186.975
		6.3 Inkomensregelingen	56.550	57.399	58.260	59.133
Totaal 09			5.435.895	5.374.185	5.497.743	5.527.057
10	VEILIGHEID	1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	1.859.718	1.889.974	1.920.347	2.007.668
		1.2 Openbare orde en Veiligheid	137.003	138.667	141.955	144.101
Totaal 10			1.996.720	2.028.641	2.062.302	2.151.768
11	TRANSPARANTE OVERHEID	0.1 Bestuur	1.969.601	2.289.280	2.043.979	2.064.344
		0.1 Mutaties reserves 0	50.000	-60.000	50.000	50.000
		0.2 Burgerzaken	340.989	387.504	421.674	284.536
		0.4 Overhead	431.717	440.399	450.617	460.765
		8.3 Wonen en bouwen	110.291	113.124	115.767	118.459
Totaal 11			2.902.597	3.170.307	3.082.037	2.978.105
12	ALGEMENE DEKKING & ONVOORZIEN	0.1 Mutaties reserves 0	337.174	-798.720	-448.701	-98.681
		0.4 Overhead	12.162.370	12.098.369	12.296.256	12.465.071
		0.5 Treasury	-348.996	-511.371	-565.621	-648.051
		0.6 OZB woningen 1	5.703.014	5.879.274	6.009.189	6.141.794
		0.6 OZB niet-woningen 2	5.484.295	5.608.012	5.734.064	5.862.741
		0.6 Belastingen Overig 4	1.913.428	-421.063	-428.840	-436.760
		0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	55.319.609	56.644.656	57.519.487	58.253.595
		0.8 Overige baten en lasten	332.900	370.400	395.400	395.400
		3.4 Economische promotie	-231.445	-234.801	-238.220	-241.702

gemeente **Wageningen**

Totaal	-	-	-	-
12	56.168.34	57.629.12	58.252.46	58.822.85
	2	9	6	4
Eindtotal	2.035.043	1.422.240	2.350.024	2.841.975

Incidentele baten en lasten per programma

Incidentele baten en lasten per programma

Overzicht incidentele lasten en baten per programma

(bedragen x € 1.000)

Programma	2021	2022	2023	2024
01 Bereikbaarheid	-	-	-	-
02 Economische ontwikkeling	-	-	-	-
03 Ruimtelijke ontwikkeling	45	46	19	-
04 Milieu	170	-	-	-
06 Maatschappelijke ondersteuning	140	-	-	-
07 Onderwijs en Educatie	-	-	-	-
08 Wonen	0	0	-	-
09 Sport en cultuur	-	-	-	-
10 Veiligheid	-	-	-	-
11 Transparante overheid	-	100	-	-
12 Algemene dekking & onvoorzien	-	-	-	-
Totaal lasten	355	146	19	-
01 Bereikbaarheid	-	-	-	-
02 Economische ontwikkeling	-	-	-	-
03 Ruimtelijke ontwikkeling	45	89	89	45
04 Milieu	-	-	-	-
06 Maatschappelijke ondersteuning	-	-	-	-
07 Onderwijs en Educatie	-	-	-	-
08 Wonen	20	20	20	20
09 Sport en cultuur	-	-	-	-
10 Veiligheid	-	-	-	-
11 Transparante overheid	-	-	-	-
12 Algemene dekking & onvoorzien	-	-	-	-
Totaal baten	65	109	109	65

Overzicht incidentele reserve mutaties

(bedragen x € 1.000)

Programma	2021	2022	2023	2024
01 Bereikbaarheid	251	245	248	252
02 Economische ontwikkeling	271	21	24	24
03 Ruimtelijke ontwikkeling	260	195	183	117
04 Milieu	211	215	219	223
06 Maatschappelijke ondersteuning	-	-	-	-
07 Onderwijs en Educatie	-	-	-	-
08 Wonen	23	23	23	23
09 Sport en cultuur	9	10	10	10
10 Veiligheid	-	-	-	-
11 Transparante overheid	-	-	-	-

12 Algemene dekking & onvoorzien	1.001	1	1	1
Totaal lasten	2.027	710	707	649
01 Bereikbaarheid	162	153	161	152
02 Economische ontwikkeling	257	47	47	47
03 Ruimtelijke ontwikkeling	-	-	-	-
04 Milieu	170	-	-	-
06 Maatschappelijke ondersteuning	140	-	-	-
07 Onderwijs en Educatie	-	-	-	-
08 Wonen	-	-	-	-
09 Sport en cultuur	-	-	47	-
10 Veiligheid	-	-	-	-
11 Transparante overheid	-	110	-	-
12 Algemene dekking & onvoorzien	664	800	450	100
Totaal baten	1.392	1.109	705	299

Incidentele baten en lasten > € 100.000

Programma (x € 1.000)	Incidentele lasten > € 100.000	Begroting 2021
04	Baggeren watergangen	170
06	Compensatie precariobelasting	140
Programma (x € 1.000)	Incidentele baten > € 100.000	Begroting 2021
Geen posten > € 100.000 m.b.t. incidentele baten		

Meerjarenoverzicht reserves en voorzieningen

Meerjarenoverzicht reserves en voorzieningen

gemeente **Wageningen**

Nr.	Omschrijving	2019		2020			2021			2022			2023			2024		
		Stand per 31-12-2019	Bestemming resultaat 2019	Stortingen 2020	Onttrekkingen 2020	Stand per 31-12-2020	Stortingen 2021	Onttrekkingen 2021	Stand per 31-12-2021	Stortingen 2022	Onttrekkingen 2022	Stand per 31-12-2022	Stortingen 2023	Onttrekkingen 2023	Stand per 31-12-2023	Stortingen 2024	Onttrekkingen 2024	Stand per 31-12-2024
1	Kapitaal zonder Bestemming	6.004.850	2.228.336	20.000	-	3.796.514	96.400	-	3.892.914	96.400	-	3.989.314	96.400	-	4.085.714	96.400	-	4.182.114
2	Onbestemde Reserve	153.453	153.453	1.200.000	207.118	992.882	-	-	992.882	-	-	992.882	-	-	992.882	-	-	992.882
Totaal algemene reserves		6.158.302	2.381.789	1.220.000	207.118	4.789.395	96.400	-	4.885.795	96.400	-	4.982.195	96.400	-	5.078.595	96.400	-	5.174.995
4	Economische actiereserve	0	-	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0
6	Reserve Bodemsanering	102.136	-	-	-47.864	150.000	-	-	150.000	-	-	150.000	-	-	150.000	-	-	150.000
12	Reserve Onderhouden haven	636.271	-	-	-	636.271	13.101	200.000	449.372	15.615	-	464.987	19.121	-	484.108	19.272	-	503.380
16	Algemene reserve grondexploitatie	5.026.485	-	-	45.000	4.981.485	-	45.000	4.936.485	-	45.000	4.891.485	-	45.000	4.846.485	-	45.000	4.801.485
17	Reserve bovenwijkse voorzieningen	2.047.554	-	290.054	300.000	2.037.608	503.253	90.000	2.450.861	182.720	50.000	2.583.581	182.720	-	2.766.301	116.800	-	2.883.101

gemeente **Wageningen**

72	Algemene bestemmin gsreserve	1.315. 477	990.59 0	19.54 0	883.062	1.442. 545	22.16 1	-	1.464. 706	24.79 8	10.000	1.479. 504	12.48 2	47.273	1.444. 713	12.66 9	-	1.457. 382
73	Dekking kapitaallast en investering en	7.665. 417		-	344.460	7.320. 957		324.753	6.996. 204	672.0 12	324.753	7.343. 463		308.159	7.035. 304		286.636	6.748. 668
74	Reserve parkeergel den	250.00 1		32.22 2	-	282.22 3	9.934		292.15 7	1.030	-	293.18 7		9.864	283.32 3		3.024	280.29 9
75	Reserve ecologisch groenbehe er	157.92 6		-	-	157.92 6			157.92 6		-	157.92 6		-	157.92 6			157.92 6
80	Reserve I- Investering en Automatise ring	-		-	-	-			-		-	-		-	-			-
81	Reserve A- vervanging en Automatise ring	909.52 8		-	-	909.52 8			909.52 8		-	909.52 8		-	909.52 8			909.52 8
82	Reserve Hoofdinfra structuur wegen	205.40 7		236.5 91	247.411	194.58 7	240.6 13	161.736	273.46 4	244.2 22	152.807	364.87 9	247.8 86	150.822	461.94 3	251.6 04	148.837	564.71 0
86	reserve onderhoud verharding en	362.04 9		-	-	362.04 9			362.04 9		-	362.04 9		-	362.04 9			362.04 9
87	reserve kunstgrasv elden	513.17 4		48.62 4	-	561.79 8	49.45 1		611.24 9	50.19 2	756.013	94.572	50.94 5		43.627	51.70 9		8.082
89	Egalisatiere serve afval	-		85.51 3	105.000	19.487	73.60 0		54.113	76.37 5		130.48 8	79.20 1		209.68 9	82.08 0		291.76 9

gemeente **Wageningen**

91	ISV reserve bodem	274.000	-	-	274.000	-	-	274.000	-	-	274.000	-	-	274.000		
92	Reserve wachtgeld huidige bestuurders	-	50.000	-	50.000	50.000	100.000	50.000	50.000	100.000	50.000	50.000	150.000			
93	Reserve frictiekosten	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	0			
95	Reserve egalisatie bouwleges	432.021	-	-	432.021	-	-	432.021	-	-	432.021	-	432.021			
97	Reserve participatie minimaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
98	Reserve Revolving Fund Verduurzaming vastgoed	45.660	11.990	-	57.650	12.194	69.844	12.377	82.221	12.562	94.783	12.751	107.534			
99	Egalisatiereserve Beheer Openbare Ruimte	775.346	-	5.182	114.087	666.441	66.290	224.087	508.644	67.284	575.928	68.293	644.221	69.318	713.539	
100	Reserve transities	-0	-	-	-0	-	-	-0	-	-	-0	-	-	-0		
102	Reserve mobiliteitsfonds	21.250	-	-	21.250	-	-	21.250	-	-	21.250	-	21.250			
107	Reserve precariobelasting	2.486.604	900.000	1.908.000	1.478.604	1.000.000	499.500	1.979.104	-	550.000	1.429.104	-	200.000	1.229.104	100.000	1.129.104

gemeente **Wageningen**

108	Reserve Proeftuin aardgasvrije wijken Benedenbuurt	3.788.707	1.848.236	-	-	5.636.943	-	-	5.636.943	-	-	5.636.943	-	-	5.636.943	-	-	5.636.943
109	Reserve Beter Bereikbaar Wageningen	5.250.000	-	300.000	603.811	4.946.189	90.000	340.000	4.696.189	50.000	300.000	4.446.189	-	250.000	4.196.189	-	-	4.196.189
Totaal bestemmingsreserves		32.265.015	2.838.826	1.979.716	4.502.967	32.580.590	2.130.597	1.885.076	32.826.111	1.446.625	2.288.573	31.984.163	723.210	1.011.118	31.696.255	666.203	583.497	31.778.961
TOTAAL RESERVES		38.423.317	457.037	3.199.716	4.710.085	37.369.985	2.226.997	1.885.076	37.711.906	1.543.025	2.288.573	36.966.358	819.610	1.011.118	36.774.850	762.603	583.497	36.953.956
59	Voorziening wachtgeld vm bestuurders	857.045				857.045			857.045	100.000		957.045			957.045			957.045
66	Voorziening wachtgeld ivm bezuiniging	138.928				138.928			138.928			138.928			138.928			138.928
105	Voorziening frictiekosten personeel	-				-			-			-			-			-
106	Voorziening liquidatie Permar Ws	727.389				727.389			727.389			727.389			727.389			727.389
104	Voorziening 't Venster	118.000				118.000			118.000			118.000			118.000			118.000

gemeente **Wageningen**

Voorziening en voor verplichting en, verliezen en risico's		1.841.362	0	0	0	1.841.362	0	0	1.841.362	100.000	0	1.941.362	0	0	1.941.362	0	0	1.941.362
34 Afkoop grafonderhoud 10/20 jaar - vz	400.080		91.570	142.870	348.780	91.570	158.646	281.704	93.264	159.482	215.486	94.989	160.385	150.090	96.747	160.105	86.732	
101 Voorziening riolering (art. 44 lid 2)	3.716.188			223.718	3.492.470		674.777	2.817.693		426.603	2.391.090		173.762	2.217.328		145.731	2.071.597	
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwending srichting	4.116.269		-91.570	366.588	3.841.251	91.570	833.423	3.099.398	93.264	586.085	2.606.577	94.989	334.147	2.367.419	96.747	305.836	2.158.330	
TOTAAL VOORZIENINGEN	5.957.630		-91.570	366.588	5.682.612	91.570	833.423	4.940.759	193.264	586.085	4.547.938	94.989	334.147	4.308.780	96.747	305.836	4.099.691	
TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	44.380.947	457.037	3.291.286	5.076.673	43.052.597	2.318.567	2.718.499	42.652.665	1.736.289	2.874.658	41.514.296	914.599	1.345.265	41.083.630	859.350	889.333	41.053.647	

Meerjareninvesteringsplanning 2021-2024

Meerjareninvesteringsplanning 2021-2024

Programma (x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
01 Bereikbaarheid	1.296	1.889	600	600
02 Economische ontwikkeling	0	0	0	0
03 Ruimtelijke ontwikkeling	545	0	0	0
04 Milieu	2.000	2.000	2.000	2.000
06 Maatschappelijke ondersteuning	0	0	0	0
07 Onderwijs en Educatie	0	0	0	0
08 Wonen	353	260	33	0
09 Sport en Cultuur	660	672	245	0
10 Veiligheid	0	0	0	0
11 Transparante overheid	0	0	0	0
12 Algemene dekking & onvoorzien	885	25	435	276
Totaal Investeringsbegroting	5.739	4.846	3.314	2.876

In de bovenstaande meerjareninvesteringsbegroting zijn de volgende nieuwe vervangingsinvesteringsbudgetten opgenomen:

Programma (x € 1.000)	Nieuw (vervangings)investeringsbudget	2021	2022	2023	2024
03 Ruimtelijke ontwikkeling	Herplanting kap bomen gemeentebreed	230			
08 Wonen	Vervangingsinvesteringen vastgoed	189	36	33	
09 Sport en Cultuur	Vervanging verlichting sporthal de Vlinder	273			
09 Sport en Cultuur	Beregeningsinstallatie sportpark De Zoom / Ketwich Verschuur	120			
09 Sport en Cultuur	Verbeteren akoestiek sporthal de Tarthorst	68			
12 Algemene dekking & onvoorzien	Uitbreiden netwerkverbinding Startpunt	125			
	Totaal	1.005	36	33	0

Meerjarenbalans

Meerjarenbalans

ACTIVA	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
IVA	15.298.090	14.688.356	14.141.077	13.562.571	12.984.064	12.405.558
MVA EN	42.034.116	47.033.520	48.196.689	47.200.889	45.419.177	43.421.332
MVA EN HEFFING	12.206.642	14.217.588	16.207.350	17.502.610	18.709.021	19.905.207
MVA ERFPACHT	510.837	510.837	510.837	510.837	510.837	510.837
MVA MN	13.131.747	16.070.156	15.821.412	16.516.004	17.518.512	17.221.440
	83.181.432	92.520.457	94.877.365	95.292.911	95.141.612	93.464.374
FVA DEELNEMINGEN	963.217	1.054.112	963.217	963.217	963.217	963.217
FVA LENINGEN WONINGCORP	0	0	0	0	0	0
FVA LENINGEN DEELNEMINGEN	3.024.987	3.010.126	3.024.987	3.024.987	3.024.987	3.024.987
FVA OVERIG	2.229.895	957.203	2.018.542	1.956.843	1.892.859	1.826.491
	6.218.099	5.021.442	6.006.746	5.945.046	5.881.063	5.814.695
VOORRADEN GREX OHW	774.111	800.000	-1.930.038	-1.594.652	-1.272.226	-912.324
VOORRADEN GEREED PRODUCT EN HANDELSGOEDEREN	1.043.177	8.000	743.177	443.177	143.177	8.000
	1.817.288	808.000	-1.186.861	-1.151.475	-1.129.049	-904.324
DEBITEUREN OPENBARE LICHAMEN	6.395.617	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000
DEBITEUREN OVERIG	2.710.864	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
DEBITEUREN SOCIALE ZAKEN	1.235.707	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
	10.342.188	8.000.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000
LIQUIDE MIDDELEN KAS	0	1.000	0	0	0	0
LIQUIDE MIDDELEN BANK	522.246	0	500.000	500.000	500.000	500.000
LIQUIDE MIDDELEN GIRO	8.004	0	0	0	0	0
	530.250	1.000	500.000	500.000	500.000	500.000

NOG TE VERHALEN/NTO NL/EU	2.056.712	650.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
NL/EU OVERHEDEN	220.376	265.000	220.000	220.000	220.000	220.000
OVERIGE OVERLOPENDE ACTIVA	718.599	750.000	720.000	720.000	720.000	720.000
GREX KOSTENVERHAAL	0		616.655	648.681	636.347	636.347
	2.995.687	1.665.000	3.556.655	3.588.681	3.576.347	3.576.347
TOTAAL ACTIVA	105.084.944	108.015.899	111.753.905	112.175.163	111.969.973	110.451.092

PASSIVA	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
ALGEMENE RESERVE	-6.158.302	-6.537.093	-4.885.795	-4.982.195	-5.078.595	-5.174.995
BESTEMMINGSRESERVES	-32.265.016	-29.778.837	-32.826.111	-31.984.163	-31.696.255	-31.778.961
RESULTAAT	-457.037	401.629	2.035.043	1.422.240	2.350.024	2.841.975
	-38.880.355	-35.914.301	-35.676.864	-35.544.118	-34.424.826	-34.111.981
VOORZIENINGEN	-5.830.595	-5.141.092	-4.940.759	-4.547.938	-4.308.780	-4.099.691
	-5.830.595	-5.141.092	-4.940.759	-4.547.938	-4.308.780	-4.099.691
LANGLOPENDE LENINGEN	-39.197.482	-36.433.000	-33.856.000	-31.279.000	-28.702.000	-26.125.000
LANGLOPENDE LENINGEN EXTRA	0	0	-7.675.282	-11.149.106	-14.781.366	-16.229.419
WAARBORG SOMMEN	-46.179	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000
	-39.243.661	-36.478.000	-41.576.282	-42.473.106	-43.528.366	-42.399.419
CREDITEUREN	-1.924.750	-6.400.000	-2.000.000	-2.000.000	-2.000.000	-2.000.000
VERPLICHTINGEN SOCIALE ZAKEN	-522.566	-1.000.000	-520.000	-520.000	-520.000	-520.000
BORGSTELLINGEN	-27.272	-150.000	-28.000	-28.000	-28.000	-28.000
BANKSALDI	-66.575	-809.000	-9.012.000	-9.062.000	-9.160.000	-9.292.000
CREDITEUREN OPENBARE LICHAMEN	0	0	0	0	0	0
VLOTTENDE SCHULDEN OVERIG	-11.978.079	-14.000.000	-12.000.000	-12.000.000	-12.000.000	-12.000.000
	-14.519.242	-22.359.000	-23.560.000	-23.610.000	-23.708.000	-23.840.000
OVERLOPENDE PASSIVA	-4.010.852	-7.123.505	-4.000.000	-4.000.000	-4.000.000	-4.000.000
NOG TE BETALEN UITKERINGEN	-2.026.427	-1.000.000	-2.000.000	-2.000.000	-2.000.000	-2.000.000
GREX KOSTENVERHAAL	-573.812	0	0	0	0	0
	-6.611.091	-8.123.505	-6.000.000	-6.000.000	-6.000.000	-6.000.000

TOTAAL PASSIVA

-105.084.944 -108.015.898 -111.753.905 -112.175.163 -111.969.973 -110.451.092